

แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

พ.ศ. 2564 - 2570

คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

“ภัยธรรมชาติหรือสาธารณภัยอาจเกิดขึ้นเมื่อใดก็ได้ ไม่มีผู้ใดจะ คาดหมายได้ดังที่ได้เกิดขึ้น ที่แหลมตะลุมพุกนครศรีธรรมราช และหลายจังหวัดภาคใต้ ...”

“... ให้ไป ให้ความอบอุ่นช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยากโดยฉับพลัน ทำให้ผู้ประสบภัยได้รับการช่วยเหลือ มีกำลังใจที่จะปฏิบัติงานต่อไป ...”

“...การช่วยเหลือผู้ประสบภัยนั้นจะต้องช่วยในระยะสั้น หมายความว่า เป็นเวลาที่ฉุกเฉินต้องช่วย โดยเร็ว และต่อไปก็ต้องช่วยให้ต่อเนื่อง ส่วนเรื่องการช่วยเหลือในระยะยาว ก็มีความจำเป็นเหมือนกันเป็นผลว่าเขาได้รับการดูแลเหลียวแลมาจนกระทั่งได้รับการศึกษา ที่สามารถทำมาหากินได้โดยสุจริตและโดยมีประสิทธิภาพเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ...”

พระบรมราโชวาทของ

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

วันที่ 23 สิงหาคม 2506

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ
พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม
พระราชทานชื่อศูนย์พักพิงชั่วคราวสำหรับผู้ประสบภัยในจังหวัด
พื้นที่ติดทะเล ว่า “ศูนย์พักพิงร่วมใจอุ่นไอรัก” และพระราชทาน
พระบรมราชานุญาตให้อัญเชิญตราสัญลักษณ์พระราชทานพิธี
บรมราชาภิเษก พุทธศักราช ๒๕๖๒ ประดิษฐานที่ป้ายชื่อศูนย์พักพิง
ชั่วคราวฯ และอาคารอเนกประสงค์ พร้อมนี้ ทรงพระราชทาน
ภาพการ์ตูนฝีพระหัตถ์ และพระบรมราโชวาท ความว่า

“เตรียมพร้อม ป้องกัน ด้วยความเพียรเข้มแข็ง

พร้อมรับสถานการณ์ ด้วยความเข้าใจอ่อนแอ

ร่วมมือปฏิบัติการอย่างเป็นระบบเมื่อเกิดภัย

มั่นคง แน่วแน่ แก้วใจ พี่นุญ อย่างมีประสิทธิภาพ”

สารบัญ

พระบรมราโชวาท

คำนำ

บทที่ 1 สถานการณ์และแนวโน้มสาธารณสุข	1
1.1 สถานการณ์สาธารณสุขโลก	1
1.2 สถานการณ์ภัยของประเทศไทย	3
1.3 ปฏิทินสาธารณสุขในประเทศไทย	9
1.4 กรอบการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขในระดับนานาชาติและในประเทศ	10
1.5 บทเรียนการจัดการสาธารณสุขที่ผ่านมา	15
1.6 บทสรุป	17
บทที่ 2 นโยบายและยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข	19
2.1 นโยบายการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขแห่งชาติ	19
2.2 วัตถุประสงค์ของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขแห่งชาติ	19
2.3 วิสัยทัศน์	20
2.4 พันธกิจ	20
2.5 เป้าหมาย	20
2.6 ตัวชี้วัดความสำเร็จในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขของประเทศ	21
2.7 ยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข	21
2.8 แหล่งที่มาและวิธีการงบประมาณในการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข	26
บทที่ 3 หลักการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข	36
3.1 วงจรการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข	36
3.2 กลไกการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข	37
3.3 บทบาท หน้าที่ และแนวทางปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	43
3.4 ขอบเขตสาธารณสุข	60
3.5 ระดับการจัดการสาธารณสุข	60
3.6 กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข	61
บทที่ 4 ยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข	68
ส่วนที่ 1 การลดความเสี่ยงจากสาธารณสุขให้มีประสิทธิภาพ	68
ยุทธศาสตร์ที่ 1 : การมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณสุข	69
1. แนวคิดการลดความเสี่ยงจากสาธารณสุข	69
2. เป้าประสงค์	70
3. กลยุทธ์การมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณสุข	70
กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาและส่งเสริมให้มีระบบการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณสุขทุกระดับ (ระดับชาติ จังหวัด อำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น)	70
กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนามาตรการลดความเสี่ยงจากสาธารณสุข	71
กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนและทุกระดับเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนในการลดความเสี่ยงจากสาธารณสุข	78

สารบัญ (ต่อ)

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการและประยุกต์ใช้ นวัตกรรมด้านสาธารณสุข	81
1. แนวคิดการเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการและประยุกต์ใช้นวัตกรรม ด้านสาธารณสุข	81
2. เป้าประสงค์	81
3. กลยุทธ์การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการและประยุกต์ใช้นวัตกรรม ด้านสาธารณสุข	81
กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาระบบสารสนเทศด้านสาธารณสุข	81
กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาศักยภาพความรู้ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข	82
กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาการสื่อสารความเสี่ยงจากสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพ	83
กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมการลงทุนด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขแบบมีส่วนร่วม จากภาครัฐ เอกชน ภาคประชาสังคม ในระดับชาติ จังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	84
กลยุทธ์ที่ 5 เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการความเสี่ยง จากสาธารณสุข	85
ยุทธศาสตร์ที่ 3 : การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างประเทศในการจัดการ ความเสี่ยงจากสาธารณสุข	87
1. แนวคิดการส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยง จากสาธารณสุข	87
2. เป้าประสงค์	88
3. กลยุทธ์การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข	88
กลยุทธ์ที่ 1 เสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนยุทธศาสตร์ด้านการจัดการสาธารณสุข ระหว่างประเทศ	88
กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาระบบการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมที่มีเอกภาพ	90
กลยุทธ์ที่ 3 ยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านมนุษยธรรม	91
กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมความเป็นประเทศที่มีบทบาทนำด้านการจัดการความเสี่ยง จากสาธารณสุข	93
ส่วนที่ 2 การจัดการสาธารณสุขให้มีมาตรฐาน	95
ยุทธศาสตร์ที่ 4 : การจัดการในภาวะฉุกเฉินแบบบูรณาการ	96
1. แนวคิดการจัดการในภาวะฉุกเฉิน	96
2. เป้าประสงค์	96
3. กลยุทธ์การจัดการในภาวะฉุกเฉินแบบบูรณาการ	97
กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนามาตรฐานการจัดการในภาวะฉุกเฉินอย่างมีเอกภาพ	97
กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาระบบและเครื่องมือสนับสนุนการเผชิญเหตุ	109
กลยุทธ์ที่ 3 เพิ่มประสิทธิภาพระบบและแนวปฏิบัติในการบรรเทาทุกข์	123

สารบัญ (ต่อ)

ยุทธศาสตร์ที่ 5 : การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน	127
1. แนวคิดในการฟื้นฟู	127
2. เป้าประสงค์	129
3. กลยุทธ์การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน	129
กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาระบบการประเมินความเสี่ยงหลังเกิดสาธารณภัยเพื่อการฟื้นฟูที่ดีกว่าเดิม	129
กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาแนวทางการบริหารจัดการด้านการฟื้นฟู	132
กลยุทธ์ที่ 3 เสริมสร้างแนวทางการฟื้นฟูให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม	133
(Build Back Better and Safer)	
บทที่ 5 การขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลแผน	135
5.1 การขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ	135
5.2 การติดตามและประเมินผล	141
5.3 การวิจัยและพัฒนา	144
5.4 การทบทวนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ	145
ภาคผนวก ก คำย่อ : ชื่อหน่วยงาน	146
ภาคผนวก ข ตัวอย่างลักษณะภัยและนิยามศัพท์	149
ภาคผนวก ค หน่วยงานรับผิดชอบการดำเนินงานภายใต้ยุทธศาสตร์	160
บรรณานุกรม	167

บทที่ 1

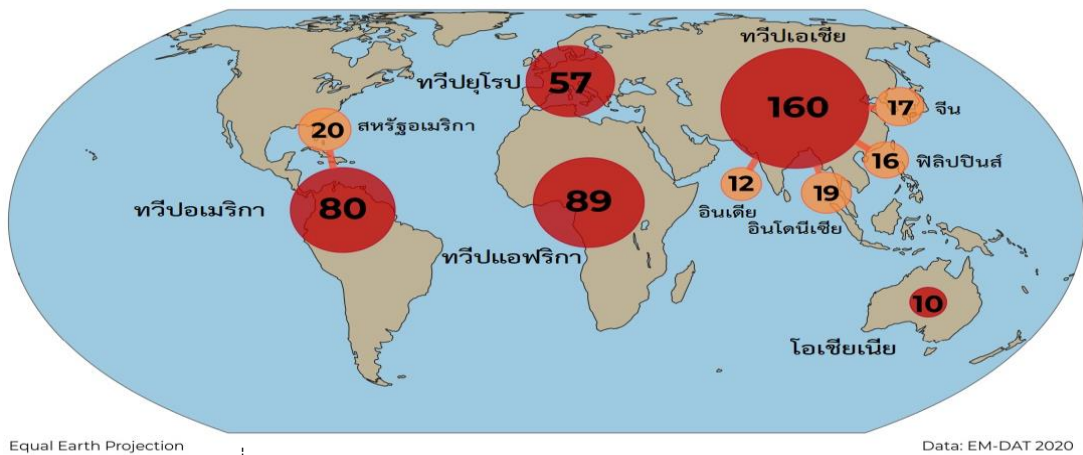
สถานการณ์และแนวโน้มสาธารณสุข

โลกต้องเผชิญกับสาธารณสุขที่ทำลายหลายอย่างไม่ว่าการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ทำให้เกิดภาวะลมฟ้าอากาศแปรปรวน ระดับน้ำทะเลของโลกสูงขึ้น เกิดภาวะแล้งจัด พายุหมุน การกัดเซาะชายฝั่งทะเลมหาสมุทร ดินโคลนถล่ม น้ำป่าไหลหลาก โรคระบาด และการเกิดสาธารณภัยขนาดใหญ่ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีภัยที่ไม่อาจคาดการณ์ได้ อาทิ แผ่นดินไหว สึนามิ ไฟป่าและหมอกควัน อาจเป็นสาธารณสุขที่ต้องเผชิญในปัจจุบัน และมีแนวโน้มมากขึ้นในอนาคต ซึ่งส่งผลกระทบทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.1 สถานการณ์สาธารณสุขโลก

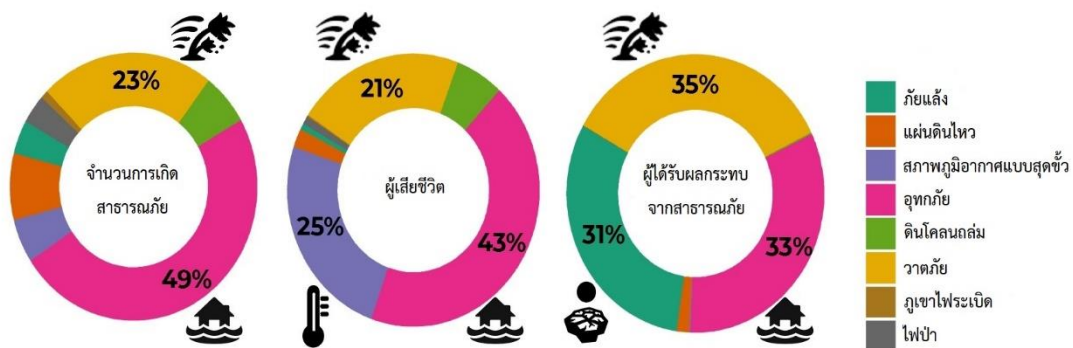
องค์การสหประชาชาติ (United Nations: UN) คาดการณ์ว่า จำนวนประชากรโลกจะเพิ่มสูงขึ้นถึง 9,700 ล้านคน ภายในปี พ.ศ. 2593 จากปัจจุบันมีอยู่ประมาณ 7,700 ล้านคน ซึ่งจะทำให้ความต้องการสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิตเพิ่มสูงขึ้น และยังทำให้แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมที่สำคัญคือการเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุ ซึ่งเป็นกลุ่มเปราะบางเมื่อเกิดสาธารณภัยที่ต้องได้รับการดูแลเป็นการเฉพาะ นอกจากนี้ ยังพบอีกว่าการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การเติบโตทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม การค้า และการลงทุน เป็นสาเหตุที่ทำให้มีการแข่งขันและการตอบสนองความต้องการของประชาชนมากขึ้น ซึ่งผลที่ตามมาคือทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ถูกใช้อย่างฟุ่มเฟือย การพัฒนาด้านต่าง ๆ ที่ไม่คำนึงถึงความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ชัดจำกัดและศักยภาพในการฟื้นตัวของทรัพยากรลดลง เป็นเหตุให้ระบบนิเวศถูกทำลายและเสื่อมโทรมอย่างต่อเนื่อง การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ทำให้เกิดการผันแปรของฤดูกาล ระดับน้ำทะเลที่เพิ่มสูงขึ้นเป็นสาธารณสุขที่นับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้น และเป็นความท้าทายของหลายประเทศทั่วโลกที่ต้องเผชิญความเสี่ยงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (UN, World Population Prospects 2019: Highlights)

ศูนย์วิจัยการระบาดวิทยาของภัยพิบัติ (Centre for Research on the Epidemiology of Disaster: CRED) ได้รวบรวมข้อมูลสถานการณ์ความเสี่ยงภัยของโลก (Global Risk) พบว่า สถิติการเกิดสาธารณภัยทั่วโลกในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2551 - 2560) เฉลี่ยจำนวน 343 ครั้งต่อปี มีผู้เสียชีวิต จำนวน 11,755 คนต่อปี และมูลค่าความเสียหายทางเศรษฐกิจคิดเป็น 130,000 ล้านเหรียญสหรัฐ สำหรับสถิติปี พ.ศ. 2562 เกิดจำนวน 396 ครั้ง โดยเกิดขึ้นในทวีปเอเชียสูงสุดถึงร้อยละ 40 หรือคิดเป็นจำนวน 160 ครั้ง ดังแผนภาพที่ 1 - 1 และมีภัยสองลำดับแรกที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง ได้แก่ อุทกภัยและวาตภัย โดยมีสถิติผู้เสียชีวิตและผู้ได้รับผลกระทบมากที่สุด ดังแผนภาพที่ 1 - 2 แม้ว่าการเกิดสาธารณภัยจะมีความถี่และความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจสูงขึ้น หากแต่จำนวนผู้เสียชีวิตกลับมีแนวโน้มลดลง เนื่องมาจากประเทศนั้น ๆ มีการลงทุนเพื่อการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย โดยการป้องกันและลดผลกระทบ การเตรียมความพร้อม และการฟื้นฟูให้ดีกว่าเดิมมากขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

(ที่มา: Centre for Research on the Epidemiology of Disaster, 2019)

แผนภาพที่ 1 - 1 สถิติการเกิดสาธารณภัยทั่วโลกในปี พ.ศ. 2562

(ที่มา: Centre for Research on the Epidemiology of Disaster, 2019)

แผนภาพที่ 1 - 2 สถิติการเกิดสาธารณภัย จำนวนผู้เสียชีวิต และผู้ได้รับผลกระทบในปี พ.ศ. 2562

Global Climate Risk Index 2020 รายงานอ้างอิงจาก Germanwatch ซึ่งเป็นองค์กรพัฒนาเอกชนที่ไม่แสวงผลกำไรของประเทศเยอรมันได้ประเมินและจัดอันดับประเทศที่มีความเสี่ยงต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลก โดยผลการศึกษาได้ระบุว่า ประเทศไทยจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีความเสี่ยงสูงต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอันดับ 8 และในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา ระหว่างปี พ.ศ. 2542 - 2561 ประเทศไทยได้เกิดภัยธรรมชาติถึงจำนวน 147 ครั้ง โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2554 ซึ่งเกิดมหาอุทกภัยมีความเสียหายคิดเป็นร้อยละ 2.3 ต่อค่าเฉลี่ยผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) ในช่วงระยะเวลาดังกล่าว (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554)

คณะกรรมการระหว่างรัฐบาลว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Intergovernmental Panel on Climate Change: IPCC) ได้ระบุว่า ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นภูมิภาคที่มีความเปราะบางสูงต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่อาจทำให้ระดับน้ำทะเลเฉลี่ยทั่วโลกเพิ่มขึ้นสูงถึง 1.1 เมตรภายในปี พ.ศ. 2643 อีกทั้งองค์กร Climate Central ที่ไม่แสวงผลกำไรของประเทศสหรัฐอเมริกาได้ทำการศึกษาระดับสภาพภูมิอากาศที่ความรุนแรงมากขึ้น มีแนวโน้มทำให้เกิดสาธารณภัยต่อเมืองใหญ่ทั่วโลกที่อยู่ตามแนวชายฝั่งทะเล เช่น เมืองมุมไบ สาธารณรัฐอินเดีย เมืองเซี่ยงไฮ้ สาธารณรัฐประชาชนจีน กรุงเทพมหานคร สาธารณรัฐอินโดนีเซีย และกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย จะมีโอกาสเกิดความเสี่ยงสูงจากน้ำท่วมพื้นที่ตามแนวชายฝั่งและการทรุดตัวของพื้นดิน

สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme: UNDP) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการลงทุนเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย พบว่า หากประเทศมีการลงทุนด้านการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย 1 เหรียญสหรัฐ จะสามารถป้องกันและลดผลกระทบจากสาธารณภัยได้เท่ากับ 7 เหรียญสหรัฐ ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน พ.ศ. 2558 - 2573 (Sustainable Development Goals: SDGs) และพันธกิจของกรอบการดำเนินงานเซนไดเพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. 2558 - 2573 (Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015 - 2030) ว่าด้วยการลงทุนด้านการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย ทั้งที่ใช้โครงสร้างและไม่ใช้โครงสร้าง เพื่อลดความสูญเสียด้านชีวิต ทรัพย์สิน เศรษฐกิจ และสังคม เพื่อนำไปสู่สังคมความปลอดภัยแบบยั่งยืน (Resilience)

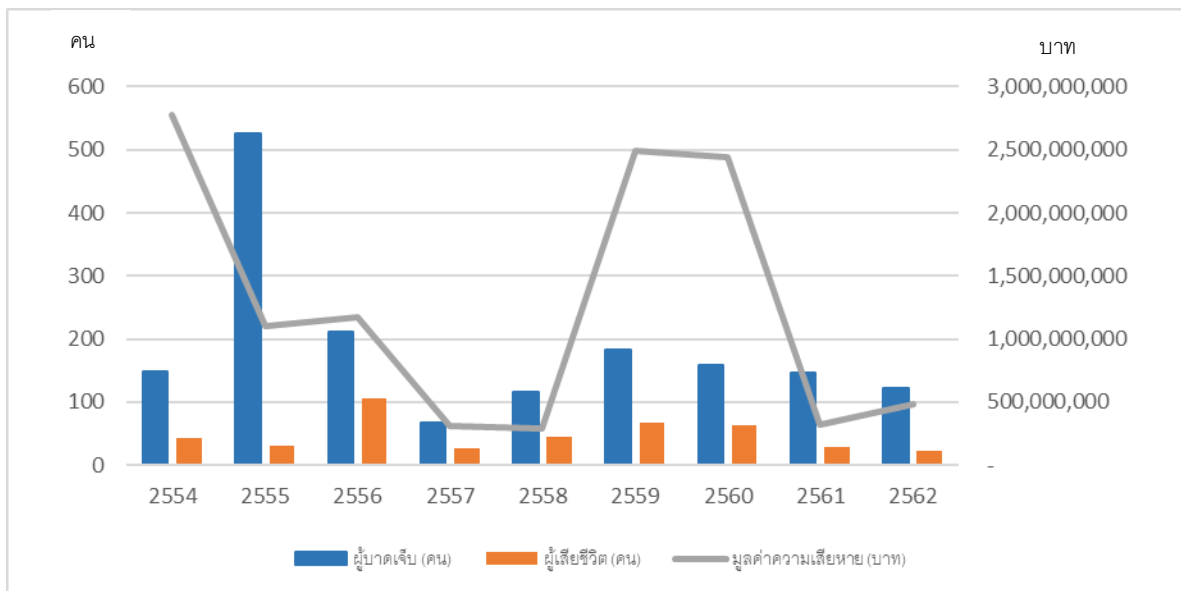
รายงานการประเมินสถานการณ์โลกด้านการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Global Assessment Report on Disaster Risk Reduction: GAR) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทั่วโลกเป็นความเสี่ยงที่ส่งผลให้สาธารณภัยมีความรุนแรง ชับซ้อน และส่งผลกระทบในวงกว้าง โดยได้เสนอให้กรอบการดำเนินงานเซนไดเพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. 2558 - 2573 เป็นเครื่องมือในการกำหนดแนวทางและนโยบายในการจัดการ ความเสี่ยงจากสาธารณภัยว่าด้วยนวัตกรรมเชิงแนวคิดที่มีความยืดหยุ่นและรวดเร็ว การวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ โดยให้มีความเชื่อมโยงทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ รวมทั้งการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการถอดบทเรียนและสังเคราะห์ให้เกิดองค์ความรู้ เพื่อนำมาวางแนวทางการปฏิบัติร่วมกันในการจัดการปัญหา การถ่ายทอดนวัตกรรม และการสร้างกลไกในการรับมือกับสาธารณภัยแต่ละประเภท รวมถึงการพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศในการดำเนินการด้วย

สรุปได้จากผลการศึกษาและสถิติต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น พบว่า ประเทศไทยมีความเสี่ยงสูงที่จะเกิดสาธารณภัยที่มีความถี่และความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการลงทุนเพื่อการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่จะเกิดขึ้นด้วยการประเมินให้เข้าใจความเสี่ยง การป้องกันและลดผลกระทบ การเตรียมความพร้อม และการฟื้นฟูให้ดีกว่าเดิมมากขึ้น เพื่อให้ความสูญเสียด้านชีวิต ทรัพย์สิน เศรษฐกิจ และสังคมของประชาชนและประเทศลดลงอย่างเป็นรูปธรรม

1.2 สถานการณ์ภัยของประเทศไทย

1.2.1 อัคคีภัย (Fire)

เป็นภัยที่เกิดจากไฟ ซึ่งไฟเป็นพลังงานอย่างหนึ่งที่ทำให้ความร้อน เมื่อขาดการควบคุมและดูแล จะทำให้เกิดการติดต่อกลุกลามไปตามบริเวณที่มีเชื้อเพลิงจนเกิดการลุกไหม้ต่อเนื่อง หากปล่อยเวลาของการลุกไหม้นานเกินไป และเกิดการลุกลามมากยิ่งขึ้น สถานะของไฟจะรุนแรงมากขึ้น ถ้าการลุกไหม้มีเชื้อเพลิงหนาหรือมีไอของเชื้อเพลิงถูกขับออกมาความรุนแรงก็จะมากยิ่งขึ้น ซึ่งเชื้อเพลิง ได้แก่ สารเคมี วัตถุใด ๆ ที่มีสถานะเป็นของแข็ง ของเหลว หรือก๊าซที่อยู่ในภาวะพร้อมจะเกิดการสันดาปจากการจุดติดใด ๆ หรือจากการสันดาปเอง โดยมีผลกระทบที่เกิดจากอัคคีภัยดังแผนภาพที่ 1 - 3

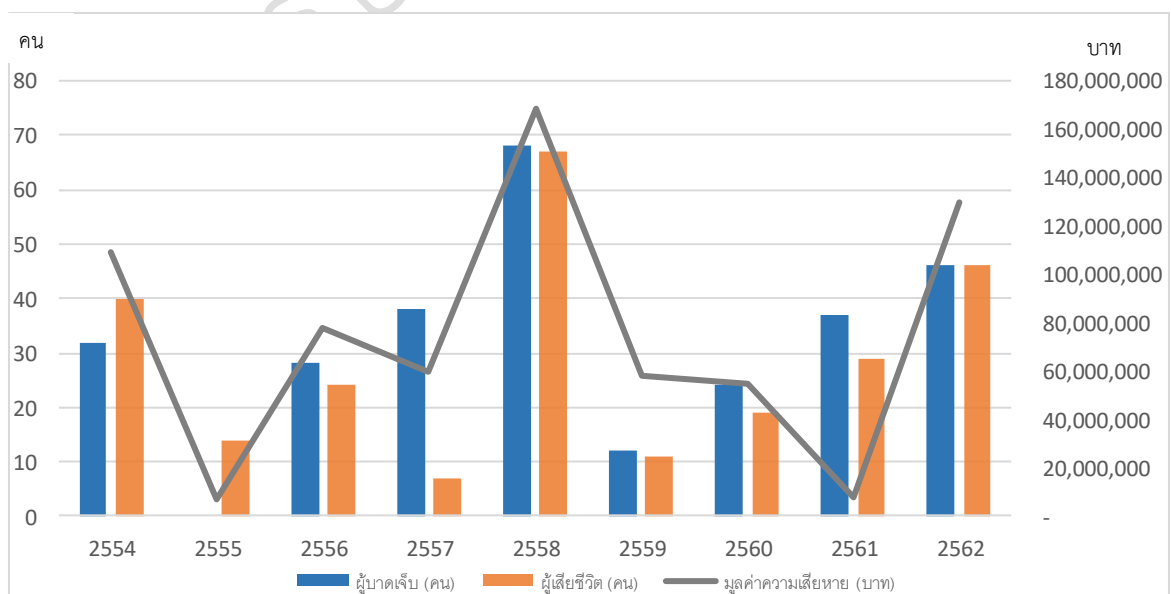

(ที่มา : กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2562)

แผนภาพที่ 1 - 3 แสดงสถิติสถานการณ์อัคคีภัย ระหว่างปี พ.ศ. 2554 - 2562

1.2.2 วาตภัย (Wind Storm)

เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติที่มีสาเหตุจากลมแรงจนทำให้เกิดความเสียหายแก่อาคารบ้านเรือน สิ่งก่อสร้าง ต้นไม้ เรือกสวนไร่นา ยานพาหนะ และระบบสาธารณูปโภค เช่น ระบบไฟฟ้า ระบบสื่อสาร โทรคมนาคม รวมถึงชีวิตของประชาชน สำหรับประเทศไทย สาเหตุของวาตภัย คือ พายุฝนฟ้าคะนอง พายุฤดูร้อน พายุลมวง และพายุหมุนเขตร้อน (ดีเปรสชัน โซนร้อน ใต้ฝุ่น) โดยเฉพาะพายุหมุนเขตร้อนจะส่งผลกระทบต่อพื้นที่เป็นบริเวณกว้างนับร้อยตารางกิโลเมตร (บริเวณรอบศูนย์กลางของพายุจะเป็นบริเวณที่ได้รับผลกระทบจากวาตภัยมากที่สุด) หากพายุมีกำลังแรงขึ้นเป็นพายุโซนร้อนหรือใต้ฝุ่นจะก่อให้เกิดวาตภัย อุทกภัย และคลื่นพายุซัดฝั่ง (Storm Surge) ซึ่งเป็นอันตรายและสร้างความเสียหาย โดยมีผลกระทบที่เกิดจากวาตภัยดังแผนภาพที่ 1 - 4

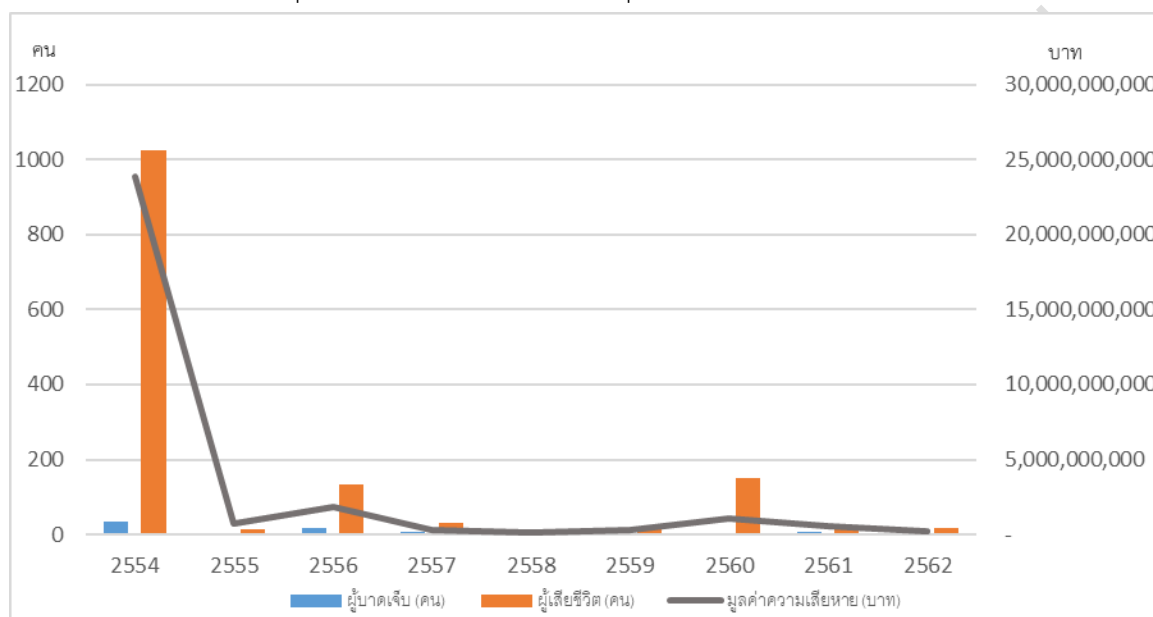

(ที่มา : กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2562)

แผนภาพที่ 1 - 4 แสดงสถิติสถานการณ์วาตภัย ระหว่างปี พ.ศ. 2554 - 2562

1.2.3 อุทกภัย (Flood)

เป็นเหตุการณ์ที่เกิดจากฝนตกหนักและฝนตกสะสมเป็นเวลานาน ทำให้เกิดน้ำป่าไหลหลาก น้ำท่วมฉับพลัน น้ำท่วมขัง และน้ำล้นตลิ่ง ประชาชนได้รับความเดือดร้อน สิ่งสาธารณประโยชน์และทรัพย์สินของประชาชนได้รับความเสียหายโดยมีสาเหตุหลัก ได้แก่ มรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดปกคลุมทะเลอันดามัน อ่าวไทย และประเทศไทยจะพัดอยู่ในช่วงกลางเดือน พฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่พัดปกคลุมประเทศไทยและอ่าวไทยในช่วงกลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ร่องมรสุมที่พาดผ่านบริเวณประเทศไทยในช่วงของแต่ละเดือน หย่อมความกดอากาศต่ำและพายุหมุนเขตร้อน (ดีเปรสชัน โซนร้อน และไต้ฝุ่น) โดยมีผลกระทบที่เกิดจากอุทกภัยดังแผนภาพที่ 1 - 5

(ที่มา : กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2562)

แผนภาพที่ 1- 5 แสดงสถิติสถานการณ์อุทกภัย ระหว่างปี พ.ศ. 2554 - 2562

1.2.4 ภัยจากดินโคลนถล่ม (Landslide)

เป็นเหตุการณ์ที่มักเกิดขึ้นพร้อมกันหรือเกิดตามมาหลังจากเกิดน้ำป่าไหลหลาก อันเนื่องมาจากพายุฝนที่ทำให้เกิดฝนตกหนักอย่างต่อเนื่องรุนแรง ส่งผลให้มวลดินและหินไม่สามารถรองรับการอุ้มน้ำได้ จึงเกิดการเคลื่อนตัวตามอิทธิพลของแรงโน้มถ่วงของโลก ปัจจุบันปัญหาดินโคลนถล่มเกิดบ่อยครั้ง และมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น อันมีสาเหตุมาจากพฤติกรรมของมนุษย์ เช่น การตัดไม้ทำลายป่า การทำการเกษตรในพื้นที่ลาดชัน การทำลายหน้าดิน เป็นต้น สำหรับประเทศไทยมักเกิดเหตุการณ์ดินโคลนถล่มในช่วงฤดูฝน (ปลายเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม) (กรมทรัพยากรธรณี, 2563)

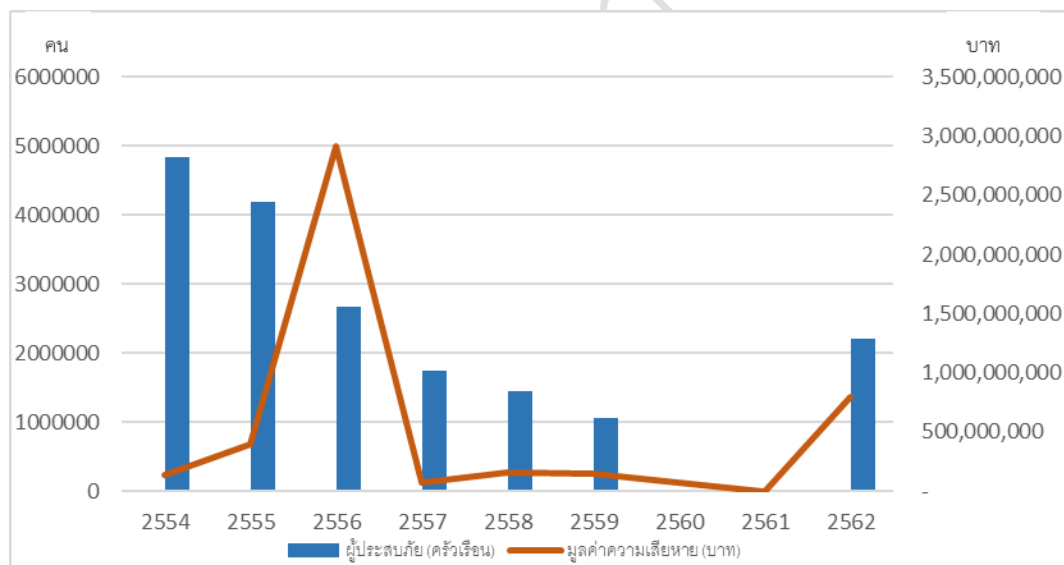
1.2.5 แผ่นดินไหว และสึนามิ (Earthquake and Tsunami)

เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติที่มีสาเหตุเกิดจากการสั่นสะเทือนอย่างรุนแรงของพื้นดินในช่วงเวลาหนึ่ง เกิดขึ้นจากแรงเสียดทานระหว่างชั้นหินและชั้นดินภายใต้ผิวโลกตามแนวรอยเลื่อนของเปลือกโลกที่มีพลังและยังเคลื่อนตัวอยู่ทั้งภายในและภายนอกประเทศไทย ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาบริเวณภาคเหนือและภาคตะวันตกของประเทศไทยอยู่ในแนวรอยเลื่อนได้รับผลกระทบจากแผ่นดินไหวบ่อยครั้งขึ้น เช่น กรณีเกิดขึ้นที่อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง เมื่อปี พ.ศ. 2562 ความรุนแรงขนาด 4.9 สร้างความเสียหายให้แก่อาคารบ้านเรือนและทรัพย์สิน

ของประชาชนเป็นจำนวนมาก (กรมทรัพยากรธรณี, 2563) นอกจากนี้ แผ่นดินไหวขนาดใหญ่ในมหาสมุทรยังอาจทำให้เกิดสึนามิเคลื่อนตัวด้วยความเร็วสูง มีพลังรุนแรงสามารถเคลื่อนที่ไปได้เป็นระยะทางไกล ๆ และเมื่อเคลื่อนที่เข้าสู่บริเวณชายฝั่งทะเลจะทำให้เกิดเป็นคลื่นขนาดใหญ่ ที่เรียกกันว่า “สึนามิ” (Tsunami) ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างใหญ่หลวงต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้คนที่อาศัยอยู่ตามบริเวณชายฝั่ง ดังที่เคยเกิดขึ้นบริเวณภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามันในปี พ.ศ. 2547 ซึ่งทำให้มีผู้เสียชีวิตถึง 5,395 ราย (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2548)

1.2.6 ภัยแล้ง (Drought)

เป็นภัยที่เกิดจากธรรมชาติสภาพอากาศแห้งแล้งและขาดแคลนน้ำเป็นระยะเวลานาน โดยทั่วไปเกิดขึ้นเมื่อพื้นที่ที่ได้รับน้ำอย่างสม่ำเสมอเกิดฝนตกต่ำกว่าค่าเฉลี่ย ประเทศไทยได้แบ่งการบริหารจัดการน้ำในฤดูแล้งเป็น 5 ประเภท ดังนี้ 1) การสำรองน้ำไว้สำหรับการใช้น้ำในช่วงต้นฤดูฝน เพื่อสนับสนุนการเพาะปลูกข้าวนาปี 2) การจัดสรรน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค 3) การจัดสรรน้ำเพื่อการรักษาระบบนิเวศ 4) การจัดสรรน้ำเพื่อการเกษตรกรรม และ 5) การจัดสรรน้ำเพื่อการอุตสาหกรรม (สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ, 2562) นอกจากนี้ ภัยแล้งในแต่ละปีส่งผลกระทบต่อเกษตรกรรมซึ่งถือว่าเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศและผลกระทบที่เกิดจากภัยแล้งอาจนำไปสู่การพังทลายของผิวดิน การเกิดฝุ่นละออง พายุฝุ่น การรุกรานของน้ำเค็ม และโอกาสเกิดไฟป่าสูงขึ้น สร้างความสูญเสียทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยมีผลกระทบที่เกิดจากภัยแล้งดังแผนภาพที่ 1 – 6

(ที่มา : กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2562)

แผนภาพที่ 1 - 6 แสดงสถิติสถานการณ์ภัยแล้ง ระหว่างปี พ.ศ. 2554 - 2562

1.2.7 โรคระบาด (Pandemic)

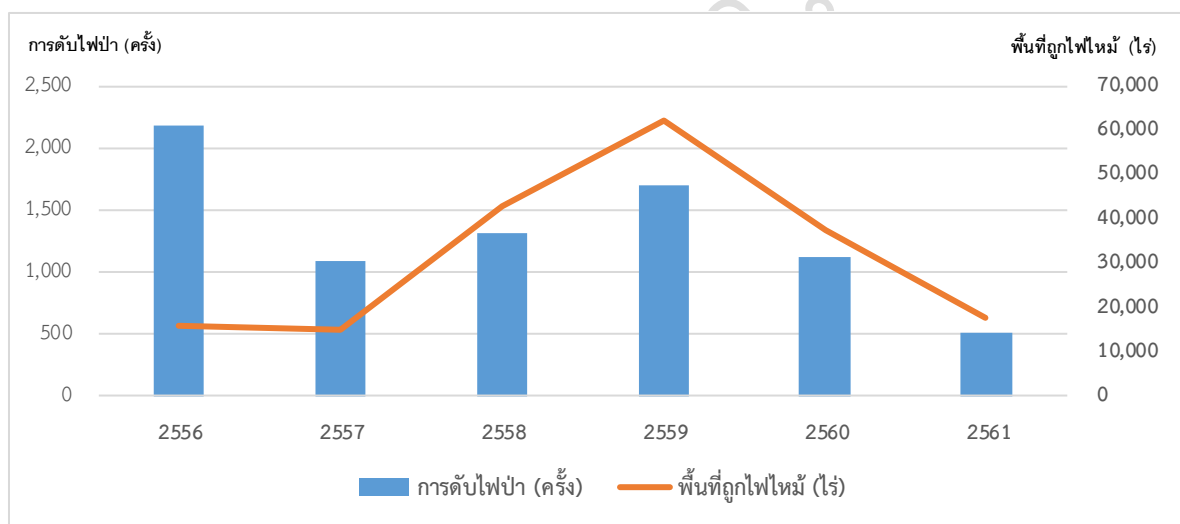
เป็นโรคติดต่อหรือโรคที่ยังไม่ทราบสาเหตุของการเกิดโรคแน่ชัดซึ่งอาจแพร่ไปสู่ผู้อื่นได้อย่างรวดเร็ว และกว้างขวาง หรือมีภาวะของการเกิดโรคมามากกว่าปกติที่เคยเป็นมา (พระราชบัญญัติโรคติดต่อ, 2558)

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) แถลงการณ์เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2563 ยกระดับการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 หรือ COVID - 19 จากโรคระบาด (Epidemic) เป็นโรคระบาดใหญ่ (Pandemic) หลังจากมีการลุกลามไปหลายประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลก สำหรับการประกาศโรคระบาดของประเทศไทย ให้เป็นไปตามมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 ทั้งนี้ การระบาดของโรคที่สำคัญ ๆ ในประเทศไทย ได้แก่

ปี พ.ศ.	การระบาด	ปี พ.ศ.	การระบาด
2547	โรคไข้หวัดนก	2556	โรคติดต่อระบบทางเดินหายใจ เฉียบพลัน (Middle East Respiratory Syndrome : MERS – CoV)
2552	โรคไข้หวัดสายพันธุ์ใหม่ H1N1 (2009)	2557	โรคติดเชื้อไวรัสอีโบลา
2551 - 2552	โรคไข้ปวดข้อยุงลาย	2563	โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus disease 2019: COVID-19)
2555	โรคไข้เลือดออก		

1.2.8 ภัยจากไฟป่าและหมอกควัน (Forest Fire and Smoke)

เป็นภัยที่มักเกิดขึ้นในป่าธรรมชาติหรือสวนป่าแล้วลุกลามไปได้โดยอิสระปราศจากการควบคุม ตลอดจนเป็นผลให้ฝุ่นควันและอนุภาคแขวนลอยในบรรยากาศมีปริมาณมากภายใต้กระแสลมอ่อนและอากาศสามารถลอยตัวสูงขึ้นไปในบรรยากาศชั้นบนได้ สถานการณ์ไฟป่าและหมอกควันส่งผลกระทบต่อสุขภาพคุณภาพชีวิต และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนสภาพเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ โดยมีผลกระทบที่เกิดจากภัยจากไฟป่าและหมอกควันดังแผนภาพที่ 1 - 7

(ที่มา : กรมป่าไม้, 2561)

แผนภาพที่ 1 - 7 แสดงสถิติสถานการณ์ภัยไฟป่าและหมอกควัน ระหว่าง ปี พ.ศ. 2556 - 2561

1.2.9 ภัยจากมลพิษทางอากาศประเภท PM2.5 (Particulate Matter: PM)

มลพิษทางอากาศประเภท PM2.5 เป็นเหตุการณ์ที่มลพิษทางอากาศประเภทฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน หรือ PM2.5 ที่มีแหล่งกำเนิดจากเหตุการณ์ทางธรรมชาติหรือจากกิจกรรมของมนุษย์และเกิดการสะสมในบรรยากาศทำให้ PM2.5 ปกคลุมพื้นที่อยู่อาศัยของประชาชน จนมีความเสี่ยงทำให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนจำนวนมาก

ปัจจุบันฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM2.5) เป็นภัยด้านสิ่งแวดล้อมที่คุกคามสุขภาพของประชาชน โดยเฉพาะในประชาชนกลุ่มเสี่ยง ทั้งเด็ก หญิงตั้งครรภ์ ผู้สูงอายุ และผู้ที่มีโรคประจำตัว เช่น โรคระบบทางเดินหายใจ หอบหืด เป็นต้น ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในทุกกลุ่มทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

1.2.10 ภัยจากสารเคมี (Chemical Incidents)

เป็นภัยที่เกิดจากสารเคมีที่มีอยู่ในธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น อาจเกิดจากการใช้ (Usability) วัตถุดิบ (Raw Material) การแปรรูป (Transform) ผลพลอยได้จากการผลิต (By Product) หรือเกิดการปนเปื้อน (Contamination) ในสิ่งแวดล้อม หรือเกิดจากอุบัติเหตุ (Accident) ในวงจรชีวิตของสารเคมี เช่น ในกระบวนการผลิต การบรรจุ การเก็บรักษา การจำหน่าย การขนส่ง และการบำบัดกำจัดทำลาย เป็นต้น ซึ่งมีผลกระทบต่อมนุษย์และสิ่งมีชีวิตที่เกี่ยวข้อง โดยอาจเกิดเนื่องจากการทำงานในภาคอุตสาหกรรม เช่น สารกำจัด พืชศัตรูโรค เป็นต้น เมื่อมีการได้รับสัมผัสสารเคมีเข้าสู่ร่างกายอาจก่อให้เกิดโรคจากสารเคมีแบบเฉียบพลัน และ/หรือแบบเรื้อรัง มีทั้งเกิดขึ้นเป็นแบบเฉพาะรายบุคคลหรือขยายวงกว้างเป็นกลุ่มประชากร

1.2.11 ภัยจากการคมนาคม (Transportation)

เป็นอุบัติเหตุจากการจราจรทางบก ทางน้ำ และทางอากาศซึ่งส่งผลต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนก่อให้เกิดความสูญเสียต่อเศรษฐกิจและสังคม แบ่งออกเป็น 4 สาขา ได้แก่ การคมนาคมทางถนน การคมนาคมทางราง การคมนาคมทางน้ำ และการคมนาคมทางอากาศ ประเทศไทยมีแนวโน้มอัตราการเกิดอุบัติเหตุทางถนนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยปัจจัยที่ทำให้การเกิดอุบัติเหตุทางถนนของประเทศไทยประกอบด้วย 4 ปัจจัย ได้แก่ คน ยานพาหนะ ถนน และสิ่งแวดล้อม (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, โครงการพัฒนาหลักสูตรการสืบสวนอุบัติเหตุเชิงลึกและการพัฒนาบุคลากรด้านความปลอดภัย (รายงานผลการวิจัย, 2560)

จากข้อมูลสถานการณ์สาธารณภัยที่ได้กล่าวมา พบว่า ประชากรทั่วทุกมุมโลก รวมทั้งประเทศไทย ต่างก็มีความเสี่ยงจากสาธารณภัยทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นภัยจากธรรมชาติ ภัยจากสิ่งแวดล้อม ภัยที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ และภัยจากสาเหตุอื่น ๆ นอกจากนี้ สถานการณ์ภัยที่เกิดขึ้นนั้นอาจก่อให้เกิดภัยประเภทอื่นตามมาอย่างต่อเนื่องที่มีความรุนแรง หรือสถานการณ์ภัยประเภทหนึ่งที่เกิดขึ้นแล้วอาจมีภัยที่เกิดขึ้นอีกซึ่งแตกต่างจากภัยแรกจนเกิดความซ้ำซ้อน (Compound Hazard) เช่น กรณีการเกิดแผ่นดินไหวและเกิดสึนามิตามมาในมหาสมุทรอินเดียในเดือนธันวาคม 2547 มีผู้เสียชีวิตมากกว่า 5,000 คน และสูญหายมากกว่า 2,000 คน (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2548) กรณีการเกิดอัคคีภัยส่งผลให้เกิดอาคารถล่มและมีผู้เสียชีวิตภายในเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร (กรุงเทพมหานคร, 2564) เป็นต้น

1.3 ปฏิทินสาธารณภัยในประเทศไทย

สถานการณ์ภัยที่เกิดขึ้นเป็นประจำโดยแบ่งตามช่วงเวลาของการเกิดภัยนั้น ๆ ในรอบ 1 ปี ซึ่งมีทั้งภัยที่สามารถคาดการณ์ได้หรือสาธารณภัยรูปแบบใหม่และ/หรือมีรูปแบบที่เปลี่ยนไปจากเดิมเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) ซึ่งทำให้คาดการณ์ได้ยากหรือมีความไม่แน่นอนสูง ดังปรากฏช่วงเวลาการเกิดภัยตามแผนภาพที่ 1 - 8

ภัย/เดือน	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
อุทกภัย						ทุกภาค				ภาคใต้		
ภัยแล้ง	ฤดูแล้งทั่วทุกภาค					ฝนทิ้งช่วง						
แผ่นดินไหว	เน้นพื้นที่ภาคเหนือและพื้นที่ที่มีรอยเลื่อน ตามข้อมูลกรมทรัพยากรธรณี											
พายุฤดูร้อน			ทุกภาค									
อัคคีภัย	-----											
	ปีใหม่	ตรุษจีน										
ไฟป่า	-----											
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ										ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	
		ภาคกลาง/ตะวันออก/ใต้										
			ภาคเหนือ									
ภัยหนาว	ภาคเหนือ/ตะวันออกเฉียงเหนือ									ภาคเหนือ/ตะวันออกเฉียงเหนือ		

หมายเหตุ : ฝั่ระวังตลอดปี

แผนภาพที่ 1 - 8 ปฏิทินสาธารณภัยในประเทศไทย

1.4 กรอบการจัดการความเสี่ยงจากภัยในระดับนานาชาติและประเทศไทย

กรอบการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับพันธกรณีและข้อตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการความเสี่ยงจากภัยระดับนานาชาติ ถือเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมและความเป็นหุ้นส่วนในการลดความเสี่ยงจากภัย (Disaster Risk Reduction Partnership) ของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกให้ตระหนักถึงความสำคัญในการลดความเสี่ยงและลดผลกระทบจากภัย ด้วยเหตุนี้ ประเทศไทยจึงได้ดำเนินการตามกรอบการดำเนินการด้านภัยและกรอบที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ

❖ กรอบการดำเนินงานระดับนานาชาติ

1.4.1 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน พ.ศ. 2558 - 2573 (Sustainable Development Goals: SDGs 2015 - 2030)

เพื่อให้ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกมุ่งจัดความยากจนในทุกมิติและทุกรูปแบบ โดยนำไปปฏิบัติให้การพัฒนาที่มีความสมดุลอย่างยั่งยืนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับด้านภัยโดยตรง 3 เป้าหมายจากทั้งหมด 17 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ 1 ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่ โดยเน้นสร้างภูมิคุ้มกันและลดผลกระทบของเหตุรุนแรงจากสภาพภูมิอากาศ และภัยพิบัติทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมต่อคนยากจนและผู้ที่อยู่ในสถานการณ์เสี่ยง เป้าหมายที่ 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความครอบคลุม ปลอดภัย มีภูมิคุ้มกัน และยั่งยืน ด้วยการลดผลกระทบและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมีภูมิคุ้มกันต่อภัยพิบัติและพัฒนาและดำเนินการตามการบริหารความเสี่ยงจากภัยพิบัติแบบองค์รวมในทุกระดับ และเป้าหมายที่ 13 ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้นที่มุ่งสร้างเสริมความเข้มแข็ง ความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัวของประเทศโดยรวมเพื่อรับมือกับความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบจากภัยธรรมชาติ

1.4.2 กรอบการดำเนินงานเซนไดเพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. 2558 - 2573 (Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015 - 2030) หรือ “กรอบเซนได”

เพื่อลดความเสี่ยงจากภัยและลดการสูญเสียชีวิต วิถีชีวิต และสุขภาพ ตลอดจนความสูญเสียต่อสินทรัพย์ทางเศรษฐกิจ กายภาพ สังคม และสภาพแวดล้อมของบุคคล ธุรกิจ ชุมชน และประเทศอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีเป้าหมาย คือ ลดความเสี่ยงเดิม และป้องกันความเสี่ยงใหม่ผ่านมาตรการเชิงเศรษฐกิจ โครงสร้าง กฎหมาย สุขภาพ วัฒนธรรม การศึกษา สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี การเมือง และสถาบันอย่างบูรณาการและครอบคลุม เพื่อที่จะช่วยป้องกันและลดสภาวะ การเปิดรับภัย และความเปราะบางต่อภัย เสริมสร้างศักยภาพการเตรียมความพร้อมรับมือ และฟื้นฟู เพื่อนำไปสู่ความเข้มแข็งในความพร้อมรับมือและการฟื้นกลับเร็วเมื่อเกิดภัย

1.4.3 กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change: UNFCCC)

เพื่อรักษาระดับความเข้มข้นของปริมาณก๊าซเรือนกระจกในชั้นบรรยากาศให้อยู่ในระดับที่มนุษย์ไม่ก่อให้เกิดการรบกวนต่อระบบภูมิอากาศโลก ระบบนิเวศสามารถปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งการพัฒนาเศรษฐกิจได้อย่างยั่งยืน ทั้งนี้ UNFCCC ได้มีการประชุมสมัชชารัฐภาคีกรอบอนุสัญญาฯ (Conference Of the Parties: COP) เป็นประจำทุกปีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 จนถึงปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศตามข้อกำหนดของ UNFCCC ที่ผ่านมานั้น ไม่เพียงพอที่จะแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่เกิดขึ้นได้ ในปี พ.ศ. 2558 จึงได้มีการรับรอง “ความตกลงปารีส” (Paris Agreement) โดยมุ่งแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศด้วยการให้ความสำคัญกับการควบคุมการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิเฉลี่ยของโลกให้ต่ำกว่า 2 องศาเซลเซียสและการปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยทุกประเทศร่วมกำหนดเป้าหมายระดับโลก ร่วมกัน เพื่อลดความรุนแรงอันเกิดจากสาธารณภัย และลดความเปราะบางของประชากรต่อความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสาธารณภัย

1.4.4 กรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการจัดการภัยพิบัติและการตอบโต้สถานการณ์ฉุกเฉิน (ASEAN Agreement on Disaster Management and Emergency Response: AADMER)

เพื่อเป็นกลไกในการลดความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินจากสาธารณภัย ในด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมเพื่อร่วมกันตอบโต้ภัยพิบัติฉุกเฉิน ตลอดจนความร่วมมือทางวิชาการ การวิจัย โดยเน้นหลักการให้ประเทศสมาชิกได้ช่วยเหลือตนเองก่อน และหากเกินขีดความสามารถจึงใช้กลไกที่ AADMER กำหนดไว้ เพื่อดำเนินการช่วยเหลือภายใต้การดำเนินการในกรอบการพัฒนาอย่างยั่งยืน ประกอบด้วยกลไก ได้แก่ (1) คณะกรรมการอาเซียนด้านการจัดการภัยพิบัติ (ASEAN Committee on Disaster Management: ACDM) มีคณะทำงานเป็นองค์ประกอบภายใต้ ACDM ซึ่งประเทศไทยเป็นประธานร่วมกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ในคณะทำงานด้านการป้องกันและลดผลกระทบ (2) แผนการปฏิบัติงานตามกรอบ AADMER พ.ศ. 2564 - 2569 (AADMER Work Programme (2021 - 2025)) (3) ระเบียบปฏิบัติมาตรฐานในการเตรียมความพร้อมและการรับมือเหตุภัยพิบัติฉุกเฉินของภูมิภาคอาเซียน (Standard Operating Procedure for Regional Standby Arrangements and Coordination of Joint Disaster and Emergency Response Operations: SASOP) และ (4) ศูนย์ประสานงานการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมของอาเซียน (ASEAN Coordinating Centre for Humanitarian Assistance on disaster management: AHA Centre)

❖ กรอบการดำเนินงานของประเทศไทย

1.4.5 ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580)

ได้นำมาศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนมาเป็นหลักในการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติควบคู่กับการนำเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้ง 17 เป้าหมายมาเป็นกรอบแนวคิดที่จะผลักดัน ดำเนินการเพื่อนำไปสู่การบรรลุจุดมุ่งหมายของการพัฒนาประเทศ ให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยโดยตรง ได้แก่

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านความมั่นคง โดยวางเป้าหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง เพื่อแก้ไขปัญหาเดิมที่มีอยู่อย่างตรงประเด็นจนหมดไปอย่างรวดเร็ว และป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาใหม่เกิดขึ้นอันจะส่งผลให้การบริหารจัดการและการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน พร้อมทั้ง พัฒนาศักยภาพและระบบเตรียมพร้อมของประเทศให้พร้อมเผชิญกับสภาวะไม่ปกติ ภัยคุกคามทุกมิติ ทุกรูปแบบและทุกระดับ รวมทั้ง ภัยพิบัติและภัยคุกคามรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างแท้จริง

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาอุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศที่เกี่ยวข้องกับการจัดการภัยพิบัติ ซึ่งรวมถึงระบบการเตือนภัย การเตรียมตัวรับภัยพิบัติและการให้ความช่วยเหลือระหว่างและหลังเกิดภัยพิบัติ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยปรับปรุงการบริหารจัดการภัยพิบัติทั้งระบบ และการสร้างขีดความสามารถของประชาชนในการรับมือ และปรับตัวเพื่อลดความสูญเสียและเสียหายจากภัยธรรมชาติและผลกระทบที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ โดยเน้นการปรับเปลี่ยนภาครัฐยึดหลัก “ภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ของส่วนรวม”

1.4.6 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580

เพื่อถ่ายทอดเป้าหมายและประเด็นยุทธศาสตร์ของยุทธศาสตร์ชาติลงสู่แผนระดับต่าง ๆ รวมทั้งกำหนดแนวทางการพัฒนา และแผนงาน/โครงการที่สำคัญของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อเป็นกรอบในการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาประเทศ โดยมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยโดยตรง ได้แก่ ประเด็นที่ 1 ความมั่นคง แผนย่อย การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง ส่วนการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร และการพัฒนาประเทศ แนวทางการพัฒนา 6 ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ประเด็นที่ 7 โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์และดิจิทัล แผนย่อยโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมและระบบโลจิสติกส์ แนวทางการพัฒนา 4 การขนส่งทางถนน แผนย่อยโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล แนวทางการพัฒนา 1 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลทั้งในส่วนของโครงข่ายสื่อสารหลักภายในประเทศและโครงข่ายบรอดแบนด์ความเร็วสูง และประเด็นที่ 19 การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ แผนย่อยการพัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศแนวทางการพัฒนา 3 จัดระบบการจัดการน้ำในภาวะวิกฤติ

1.4.7 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 - 2565

เพื่อมุ่งให้ประชาชนมีชีวิต และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น รวมถึงการวางรากฐานและการจัดการโครงสร้างของประเทศ เพื่อมุ่งสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาที่ยั่งยืน และคนเป็นศูนย์กลาง โดยมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยโดยตรง คือ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคมโดยการเสริมสร้างศักยภาพชุมชน การพัฒนาเศรษฐกิจ ชุมชน และการสร้างความเข้มแข็งทางการเงิน ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยการจัดการเพื่อลดความเสี่ยงด้านภัยพิบัติ ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศไปสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน โดยการพัฒนาระบบการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทั้งทางบกและทางทะเลของประเทศ และยุทธศาสตร์ที่ 10 ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนาด้วยการสร้างความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนากับประเทศในอนุภูมิภาค ภูมิภาค และนานาชาติ

1.4.8 นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2562 - 2565

เพื่อพัฒนาระบบการเตรียมพร้อมชาติ รองรับนโยบายที่ 13 พัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติ เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติ เพื่อเป็นทิศทางและแนวทางหลักในการเผชิญกับภาวะไม่ปกติ และจัดการความเสี่ยงอย่างบูรณาการจากการเผชิญภัยคุกคามทุกรูปแบบ ทั้งที่เกิดจากภัยธรรมชาติและภัยที่มนุษย์สร้างขึ้น โดยให้ทุกภาคส่วนพร้อมสนับสนุนการเตรียมพร้อมของชาติร่วมกันในลักษณะประชารัฐ ควบคู่ไปกับการส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือกับต่างประเทศ

1.4.9 กรอบแนวคิดการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยแบบอัจฉริยะ “Smart DRM for 3s : SEP - SDGs - SFDRR”

เพื่อให้ประเทศไทยมีการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่มีประสิทธิภาพด้วยระบบอัจฉริยะ โดยการสร้างภูมิคุ้มกันตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy: SEP) ตามหลักการพัฒนายั่งยืนภายใต้เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ด้วยการลดความเสี่ยงเดิมและป้องกันความเสี่ยงใหม่ (Sendai Framework on Disaster Risk Reduction: SFDRR) โดยใช้ Smart DRM อันได้แก่ Smart Digital, Smart Resilience, Smart Man เป็นกลไกการขับเคลื่อนกรอบแนวคิดภายใต้ทิศทางการพัฒนาเป้าหมายเดียวกันเพื่อมุ่งสู่การบรรลุความสำเร็จของ Smart DRM for 3s ดังนี้

- 1) ทุกภาคส่วนในสังคมต้องเข้าใจความเสี่ยงของตัวเองอย่างครอบคลุม ทั้งมิติของภัย ความเปราะบาง และความล่อแหลม
- 2) ประเทศไทยต้องมีฐานข้อมูลความเสี่ยงที่ทันสมัย และประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้
- 3) การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานและบริการสาธารณะของประเทศและท้องถิ่นจะต้องมีการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัย
- 4) ประเทศไทยต้องมีศูนย์กลางในการพัฒนาและต่อยอดงานวิจัยนวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย
- 5) การเตรียมความพร้อมและการจัดการในภาวะฉุกเฉินจากสาธารณภัยของประเทศจะต้องมีเอกภาพ ยั่งยืน และสามารถสอดคล้องกับมาตรฐานการปฏิบัติสากลและหลักธรรมาภิบาล
- 6) การฟื้นฟูและบูรณะความเสียหายจากสาธารณภัยเพื่อการซ่อมสร้างที่ดีและยั่งยืนกว่าเดิม ต้องทำบนฐานข้อมูลความเสียหายและความต้องการของประชาชนที่เป็นระบบ และเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล
- 7) ประเทศไทยต้องมีความพร้อมในการเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาด้านการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย ในกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศที่ครอบคลุมมิติการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคง

นโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
ภายใต้พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550

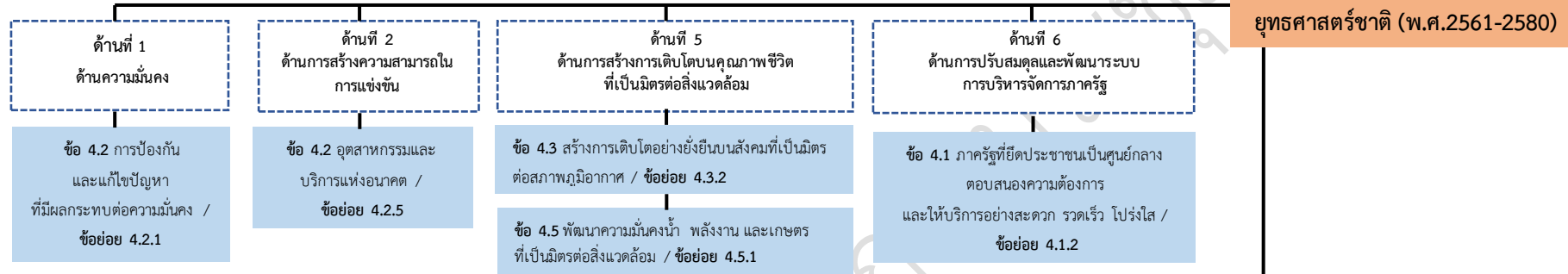
กรอบการดำเนินงานเช่นใดเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. 2558-2573
(SFDRR)

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

ความตกลงปารีส (Paris Agreement)
ภายใต้กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติฯ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

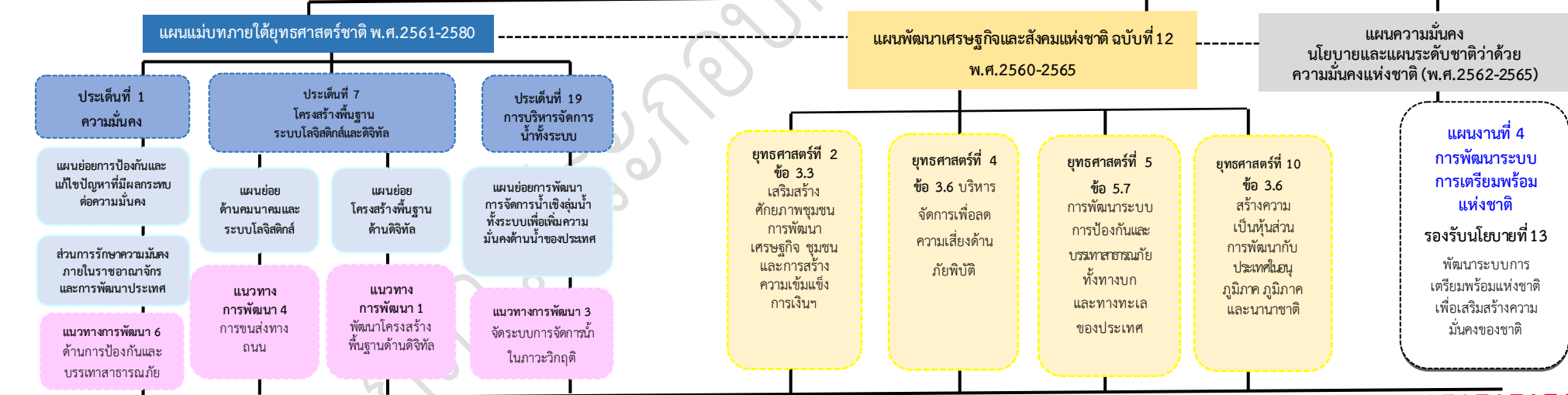
แผนระดับ

1

แผนระดับ

2

แผนระดับ

ความเชื่อมโยงกับแผนอื่นๆ

แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

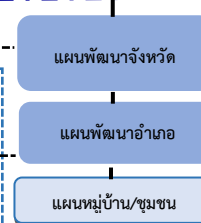
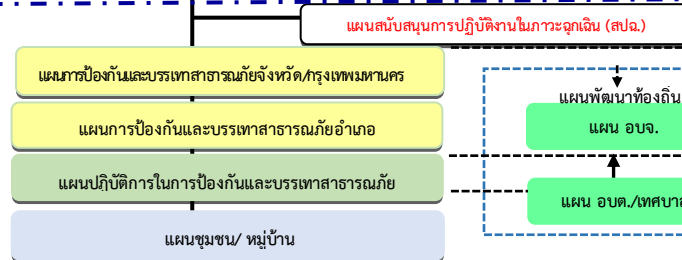
แผนพัฒนาภาค

แผนปฏิบัติราชการกระทรวง/กรม

แผนปฏิบัติราชการ ปี

แผนที่เกี่ยวข้อง เช่น แผนบรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม, แผนเตรียมพร้อมแห่งชาติ, แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ, นโยบายและแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านพลังงานนิวเคลียร์ของประเทศไทย (พ.ศ.2560-2569), แผนยุทธศาสตร์เตรียมความพร้อมป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคติดต่ออุบัติใหม่แห่งชาติ (พ.ศ.2560-2564), แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย (พ.ศ.2560-2564), แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราง (พ.ศ.2560-2564), แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (พ.ศ.2560-2564), แผนแม่บทแต่ละประเภทภัย

หมายเหตุ ความเชื่อมโยง
..... เกี่ยวข้องโดยตรง

1.5 บทเรียนการจัดการสาธารณสุขที่ผ่านมา

1.5.1 บทเรียนจากการขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขแห่งชาติ พ.ศ. 2558 พบว่า

(1) ด้านการบริหารจัดการ

การให้ความสำคัญกับการจัดการในภาวะฉุกเฉินยังเป็นหลักมากกว่าการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข ควรมีการเน้นแนวคิดการลดความเสี่ยงจากสาธารณสุขให้มากขึ้นเพื่อให้การป้องกันและแก้ไขปัญหามาจากสาธารณสุขเป็นไปอย่างยั่งยืน สำหรับด้านโครงสร้าง องค์กร และกลไกนั้นยังต้องมีความร่วมมือและการบูรณาการระหว่างหน่วยงานโดยอาศัยแผนร่วมกันที่เป็นเอกภาพมากขึ้น ด้านกระบวนการวางแผนและการสนับสนุนในเรื่องของการระดมทรัพยากรเข้าพื้นที่ประสบภัยหรือการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยยังต้องมีการประเมิน ส่งเสริมความรู้และความเข้าใจ และจัดทำฐานข้อมูลเพื่อนำมาวางแผนและแนวทางปฏิบัติที่เป็นมาตรฐาน ทั้งนี้ ระดับนโยบายของประเทศต้องสนับสนุนให้มีการวิจัยและพัฒนาการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขมากขึ้นเพื่อนำมากำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ ทิศทางรูปแบบ และระบบที่สอดคล้องกับบริบทของประเทศในแต่ละประเภทภัย พร้อมทั้ง ต้องมีการแปลงนโยบายนั้นไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้เห็นผลสัมฤทธิ์ต่อประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม

(2) ด้านการขับเคลื่อนแผน

การกำหนดวิสัยทัศน์ ค่าเป้าหมาย และตัวชี้วัดอย่างชัดเจนในแผนเพื่อให้ผู้ปฏิบัติเข้าใจแนวคิดและดำเนินการให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน การมุ่งให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนแผนจากส่วนกลางถึงระดับพื้นที่ไปสู่การปฏิบัติให้สามารถดำเนินการทุกยุทธศาสตร์ไปพร้อม ๆ กัน เพื่อให้แผนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ดังนั้น ต้องส่งเสริมให้ผู้สื่อสารแผน กระบวนการสื่อสารและการถ่ายทอดแผนเป็นเครื่องมือสำคัญ และอาศัยกลไกที่มีอยู่ทุกระดับให้มีการขับเคลื่อนอย่างจริงจัง โดยต้องมีสร้างความรู้ความเข้าใจ และสร้างการรับรู้แผนที่ถูกต้องให้พื้นที่สามารถนำไปขับเคลื่อนและปรับใช้ในการเตรียมความพร้อมรับมือกับสาธารณสุขที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ ต้องให้ความสำคัญกับการแปลงแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขแห่งชาติสู่แผนระดับต่าง ๆ ของหน่วยงาน (Mainstreaming) เพื่อให้มีแผนงานบูรณาการที่เชื่อมโยงกันตามบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่กำหนดไว้ในแผนระดับชาติ โดยการกำหนดให้ผู้ประสานงานด้านการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ (DRR Focal Point) ระดับกระทรวงที่แต่งตั้งขึ้นแล้วเป็นพี่เลี้ยง (Mentor) ดำเนินการดังกล่าว ทั้งนี้ ยังต้องมีการสนับสนุนให้มีการจัดสรรงบประมาณให้แผนงานบูรณาการด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์เพื่อลดความสูญเสียและความเสียหายของประชาชนและประเทศ

(3) ด้านผลสัมฤทธิ์

การให้ความสำคัญระบบข้อมูล หมายถึงข้อมูลฐาน และฐานข้อมูล เพื่อใช้สนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบายที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน โดยระบบข้อมูลนั้นต้องมีคุณภาพ มีการแบ่งปันข้อมูลระหว่างหน่วยงาน มีการประสานข้อมูล การแลกเปลี่ยน และการใช้ข้อมูลวิเคราะห์ร่วมกันด้วยเทคโนโลยี รวมทั้ง ผู้ดูแลระบบการจัดการข้อมูลต้องมีศักยภาพและสมรรถนะเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีมาตรฐาน สำหรับให้ผู้บริหารสามารถใช้ข้อมูลในการตัดสินใจเชิงนโยบายบนพื้นฐานของข้อมูลที่เชื่อถือได้

1.5.2 บทเรียนจากการจัดการสาธารณภัยของประเทศไทยที่ผ่านมา

(1) ด้านโครงสร้าง องค์กร และกลไกการจัดการสาธารณภัย

กลไกการจัดการสาธารณภัยที่มีอยู่สามารถทำงานได้อย่างเป็นระบบเพิ่มขึ้นภายใต้ขั้นตอนมาตรฐานในการปฏิบัติในภาวะฉุกเฉิน การประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัยเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความเป็นเอกภาพมากขึ้นในการบริหารจัดการให้ส่วนราชการระดับต่าง ๆ สามารถให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้ตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง มีการนำระบบบัญชาการเหตุการณ์ (Incident Command System: ICS) มาใช้เป็นเครื่องมือให้การปฏิบัติงานมีความเป็นเอกภาพมากขึ้นในการจัดการในภาวะฉุกเฉิน โดยส่งเสริมให้มีการสื่อสารความเสี่ยง (Risk Communication) และทีมสนับสนุนการจัดการเหตุการณ์เข้าไว้ในโครงสร้าง

(2) ด้านกระบวนการวางแผน และการสนับสนุน

การบูรณาการระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ มักจะดำเนินการในช่วงภาวะวิกฤตมากกว่าในช่วงก่อนเกิดภัย ซึ่งจะดำเนินการตามอำนาจหน้าที่หรือภารกิจของแต่ละหน่วยงาน ข้อจำกัด ด้านบุคลากร อุปกรณ์ เครื่องมือ องค์ความรู้ ประสบการณ์ ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ อีกทั้งปัจจุบันโอกาสการเกิดภัยมักจะเกิดภัยซ้ำซ้อน (Compound Hazard) ที่ต้องใช้วิธีการจัดการที่มีความแตกต่างกับภัยที่เกิดขึ้นแตกต่างจากภัยแรก และต้องสอดคล้องตามหลักวิชาการและมาตรฐานหลักสากล รวมทั้ง การพัฒนาให้มีมาตรฐานการปฏิบัติงาน (SOP) ที่มีแนวทางปฏิบัติและทิศทางที่ชัดเจน การสนับสนุนให้มีการวางแผนที่เป็นระบบโดยกำหนดหน่วยงานเพื่อบูรณาการ การระดมทรัพยากรเข้าสู่พื้นที่ประสบภัยและการปฏิบัติอย่างเป็นมาตรฐาน นอกจากนี้ ความสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างหน่วยงานและทุกภาคส่วนในการประสานและสนับสนุนการปฏิบัติจะเป็นแรงขับเคลื่อนให้ปฏิบัติการเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้มีความสำคัญอย่างยิ่ง

(3) ด้านองค์ความรู้ และข้อมูลเกี่ยวกับสาธารณภัย

การประเมินความเสี่ยงตามมาตรฐานหลักสากลเพื่อให้ได้มาซึ่งฐานข้อมูลและข้อมูลฐานความเสี่ยงของภัย เพื่อใช้ในการสนับสนุนการดำเนินการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย ต้องเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนและครอบคลุมทุกพื้นที่ความเสี่ยง ทั้งนี้ การส่งเสริมให้หน่วยงานมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศูนย์ปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน (Emergency Operation Center: EOC) เพื่อให้การจัดการมีมาตรฐานเป็นเอกภาพ และยืดหยุ่นได้มากขึ้น การมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างหน่วยงานเพื่อให้ได้ข้อมูลในการตัดสินใจและการวางแผนจะทำให้การปฏิบัติการ การบรรเทา หรือฟื้นฟูสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้รวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์ และยั่งยืน เพื่อหลีกเลี่ยงการเกิดสาธารณภัยที่ซ้ำซากและผลกระทบที่ได้รับลดน้อยลง นอกจากนี้ ต้องมีการผลักดันให้ประเทศจัดตั้งสถาบันด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศเพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญและความเป็นมืออาชีพที่มีทักษะ ความรู้ และสมรรถนะด้านการจัดการสาธารณภัยของประเทศ สำหรับการฟื้นฟูที่ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิมอย่างเป็นรูปธรรมจะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการวางกรอบการฟื้นฟูของประเทศ (Recovery Framework) ด้วยการประเมินความต้องการหลังเกิดภัย (Post-Disaster Needs Assessment: PDNA) และการวิจัย การนำเทคโนโลยี นวัตกรรม และภูมิปัญญาปรับใช้ในการบริหารจัดการสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.6 บทสรุป

จากสถิติสาธารณสุขภัย การทบทวนผลการปฏิบัติ และบทเรียนการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขภัยที่ผ่านมา พบว่า สาธารณภัยคงส่งผลกระทบต่อทิศทางการพัฒนาของประเทศทั้งมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม รวมถึงด้านความมั่นคงของประเทศ นอกจากนี้ จากการสร้างภาพอนาคตเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Foresight) ยังชี้ให้เห็นว่า สาธารณภัยและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นภัยคุกคามที่สามารถนำไปสู่ภาวะวิกฤตได้ โดยจะทำให้สาธารณภัยมีความถี่และรุนแรงมากขึ้นกว่าเดิม รวมทั้งสร้างความสูญเสียชีวิตและความเสียหายขึ้น ดังนั้น การให้ความสำคัญในการลงทุนเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยในวันนี้เพื่อจะได้มีความปลอดภัยยิ่งขึ้นในวันข้างหน้า (Invest today for a safer tomorrow) เป็นการลงทุนเพื่อการป้องกันที่มีความคุ้มค่าที่สุด และหากผนวกกับการรู้ก่อน รุกก่อน (Next Normal) รู้เท่าทันภัยไปกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 – 2570 ด้วยแล้วจะทำให้การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศเกิดผลสัมฤทธิ์และประโยชน์สูงสุดให้แก่ประชาชนทุกภาคส่วน อนึ่ง ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เป้าหมายการพัฒนาประเทศในระยะยาว ประกอบด้วยแผนแม่บทย่อยภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง รวมถึงนโยบายแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ และแผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) พ.ศ. 2564 - 2565 ซึ่งเป็นกรอบการพัฒนาประเทศที่ได้กล่าวถึงการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขภัยเป็นสาระสำคัญในการพัฒนาไว้อีกด้วย

จากข้อมูลที่ได้กล่าวมาข้างต้นนี้ คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขภัยแห่งชาติ จึงได้ใช้แนวคิด “Smart DRM for 3s: การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยแบบอัจฉริยะ” เพื่อกำหนดนโยบายการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขภัยของประเทศ และเป็นที่มาของสาระสำคัญ อาทิ แนวทาง มาตรการ และงบประมาณที่จำเป็นต้องใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขภัย พร้อมทั้ง วิธีการให้ความช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าและระยะยาวเมื่อเกิดสาธารณภัย การอพยพและการสงเคราะห์ผู้ประสบภัย การแก้ไขปัญหาด้านการสื่อสารและการสาธารณสุขโรค รวมถึงการให้ความช่วยเหลือประชาชนภายหลังที่สาธารณภัยสิ้นสุด เป็นต้น ที่ระบุไว้ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 – 2570 ฉบับนี้ โดยมีกรอบแนวคิดในการปฏิบัติ (Concept of Operations : CONOPs) ดังต่อไปนี้

บทที่ 1 สถานการณ์และแนวโน้มสาธารณสุขภัยที่เกิดขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศ ปฏิทินสาธารณสุขภัย รวมทั้งความเชื่อมโยงกรอบการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยกับกรอบการดำเนินงานระดับนานาชาติและประเทศ

บทที่ 2 นโยบายการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขภัยแห่งชาติ วิสัยทัศน์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด ยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย รวมทั้ง แหล่งที่มาและวิธีการงบประมาณ

บทที่ 3 หลักการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ได้แก่ บทบาทและหน้าที่ของหน่วยงานบูรณาการ ขอบเขตสาธารณสุขภัย ระดับการจัดการ รวมถึงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขภัย

บทที่ 4 ยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย แบ่งเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพ (ภาคการพัฒนา) ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ที่ 1 การมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการและประยุกต์ใช้นวัตกรรมด้านสาธารณภัย และยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ส่วนที่ 2 การจัดการสาธารณภัยให้มีมาตรฐาน (ภาคการปฏิบัติ) ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ที่ 4 การจัดการในภาวะฉุกเฉินแบบบูรณาการ และยุทธศาสตร์ที่ 5 การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน

บทที่ 5 การขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลแผน ได้แก่ การขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ การติดตามและประเมินผล การวิจัยและพัฒนา รวมถึงการทบทวนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

สรุปได้ว่ากรอบแนวคิดในการปฏิบัติ (Concept of Operations : CONOPs) ของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570 ฉบับนี้ ทำให้การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศไปสู่เป้าหมายสูงสุด คือ “การรู้รับ - ปรับตัว - ฟื้นเร็วทั่ว - อย่างยั่งยืน (Resilience)”

บทที่ 2

นโยบายและยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศไทยมีเป้าหมายสูงสุด คือ “การรับรู้ - ปรับตัว - ฟื้นเร็วทั่ว - อย่างยั่งยืน (Resilience)” โดยนำกรอบนโยบาย ยุทธศาสตร์ กรอบแนวคิดทั้งในและต่างประเทศ แนวโน้มสถานการณ์ภัยของโลกและประเทศไทยที่เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งบทเรียนการจัดการสาธารณภัยที่ผ่านมา เพื่อทบทวน ปรับปรุง และจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570 ให้เป็นไปตามข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ โดยเมื่อคณะรัฐมนตรีอนุมัติแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติฉบับดังกล่าวแล้ว ให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ปฏิบัติการให้เป็นไปตามแผนและใช้เป็นแผนแม่บท (Master Plan) ในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

2.1 นโยบายการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

2.1.1 มุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยด้วยการสร้างความตระหนักรู้ให้ทุกภาคส่วนของสังคมไทยเข้าใจความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้ครอบคลุมทุกมิติ เพื่อนำไปประเมินความเสี่ยงและการใช้ข้อมูลความเสี่ยงประกอบการวางแผน การลงทุน และการตัดสินใจอย่างรู้เท่าทันภัย

2.1.2 ส่งเสริมการวิจัยและประยุกต์ใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี และภูมิปัญญา โดยการยกระดับศักยภาพการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ

2.1.3 เสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยร่วมกับหน่วยงานเครือข่ายทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศให้ครอบคลุมทุกมิติ

2.1.4 เสริมสร้างความเข้มแข็งการบูรณาการกับทุกภาคส่วนให้ยกระดับมาตรฐานระบบการจัดการในภาวะฉุกเฉินของประเทศให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการสาธารณภัยทุกระดับ พร้อมทั้งการบรรเทาทุกข์และช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้ประสบภัยได้อย่างรวดเร็ว ทัวถึง และทันต่อเหตุการณ์

2.1.5 พัฒนาระบบการฟื้นฟูอย่างยั่งยืนโดยจัดให้มีการซ่อมสร้างและฟื้นฟูให้กลับคืนสู่สภาวะปกติโดยเร็วหรือให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม เพื่อลดความเสี่ยงเดิมและป้องกันความเสี่ยงใหม่

2.2 วัตถุประสงค์ของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติฉบับนี้ เป็นแผนกำหนดทิศทางการดำเนินการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศไทยให้ไปสู่เป้าหมายเดียวกันอย่างเป็นรูปธรรม พร้อมทั้ง การกำหนดมาตรฐาน เป้าหมาย และการปฏิบัติงานให้มีความเชื่อมโยงในทุกระดับ โดยแบ่งเป็นสองส่วนหลัก ได้แก่ ภาคการพัฒนาในการลดความเสี่ยงให้มีประสิทธิภาพ และภาคการปฏิบัติในการจัดการสาธารณภัยให้มีมาตรฐาน ดังนั้น เพื่อให้ทุกภาคส่วนจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยอย่างบูรณาการจึงกำหนดให้แผนมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

2.2.1 เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการปฏิบัติ (Concept of Operations : CONOPs) ให้แก่หน่วยงานทุกภาคส่วน ได้แก่ องค์กรภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคประชาสังคม ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นถึงระดับประเทศในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอย่างบูรณาการ เป็นระบบ และมีทิศทางเดียวกัน

2.2.2 เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติและทิศทางการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยซึ่งเป็นที่ยอมรับมาประยุกต์ใช้ในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้สอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย และสามารถนำไปปรับใช้ในการจัดทำแผนทุกระดับ เพื่อให้การจัดการมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเกิดผลสัมฤทธิ์ เช่น แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด/กรุงเทพมหานคร แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ แผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แผนปฏิบัติการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านต่าง ๆ เป็นต้น

2.2.3 เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ประกอบด้วย การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Reduction) การจัดการในภาวะฉุกเฉิน (Emergency Management) และการฟื้นฟูให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม (Build Back Better and Safer) ตั้งแต่ระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอ จังหวัด ถึงระดับประเทศ และระดับนานาชาติ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายสูงสุด คือ “การรับรู้ - ปรับตัว - ฟื้นเร็วทั่ว - อย่างยั่งยืน (Resilience)”

2.3 วิสัยทัศน์

สังคมไทยสามารถลดความเสี่ยงเดิม ป้องกันความเสี่ยงใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ประเทศมีความมั่นคงอย่างปลอดภัยและยั่งยืน

2.4 พันธกิจ

2.4.1 มุ่งสร้างความตระหนักรู้ เข้าใจความเสี่ยงจากสาธารณภัย และจัดการความเสี่ยงได้อย่างปลอดภัย

2.4.2 บูรณาการด้านข้อมูล องค์ความรู้ ภูมิปัญญา เทคโนโลยี การลงทุน บุคลากร และองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา วิจัย และนวัตกรรมด้านสาธารณภัย

2.4.3 เสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนโดยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ

2.4.4 ยกระดับระบบมาตรฐานการจัดการในภาวะฉุกเฉินอย่างบูรณาการ

2.4.5 เพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูสภาพ การซ่อมสร้างและฟื้นฟูให้กลับคืนสู่สภาวะปกติโดยเร็ว รวมทั้งพัฒนาให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม

2.5 เป้าหมาย

2.5.1 การลดความเสี่ยงที่มีอยู่เดิมและป้องกันไม่ให้เกิดความเสี่ยงใหม่

2.5.2 การประยุกต์ใช้งานวิจัย นวัตกรรม เทคโนโลยี และภูมิปัญญา เพื่อให้ทุกภาคส่วนรู้เท่าทันการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

2.5.3 การเป็นหุ้นส่วนทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ เพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยอย่างเข้มแข็งและต่อเนื่อง

2.5.4 ระบบการจัดการในภาวะฉุกเฉินที่มีมาตรฐาน ยืดหยุ่น และมีเอกภาพอย่างบูรณาการ

2.5.5 ระบบการฟื้นฟูอย่างยั่งยืนในทุกระดับให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม

2.6 ตัวชี้วัดความสำเร็จในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ

ประเทศไทยได้ให้การรับรองกรอบการดำเนินงานเช่นใดเพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. 2558 - 2573 หรือ “กรอบเซนได” เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2558 โดยมีระยะเวลา 15 ปี ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานของประเทศไทยมีความสอดคล้องกับเป้าหมายระดับโลก คือ 4 ลด 3 เพิ่ม ภายใต้กรอบเซนไดดังกล่าว จึงกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ ดังนี้

ตัวชี้วัด	เป้าหมาย
2.6.1 ก าร ลด ความสูญเสียและความเสียหาย	(1) อัตราการเสียชีวิตจากสาธารณภัยต่อประชากร 100,000 คน (2) จำนวนผู้ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยต่อประชากร 100,000 คน (3) ความสูญเสียทางเศรษฐกิจที่เกิดจากสาธารณภัยโดยตรงต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (4) ความเสียหายจากสาธารณภัยที่มีต่อโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ และการหยุดชะงักของบริการสาธารณะขั้นพื้นฐาน รวมถึงสถานพยาบาลและสถานศึกษาด้วยการพัฒนาโครงสร้างและบริการพื้นฐานให้มีความพร้อมรับมือและสามารถฟื้นกลับได้เร็วเมื่อเกิดสาธารณภัย
2.6.2 ก าร เพิ่ม ศักยภาพในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	(1) จำนวนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ประกอบด้วยประเด็นการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย (2) ความเป็นหุ้นส่วนระหว่างประเทศด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยอย่างยั่งยืน (3) ชีตความสามารถระบบเตือนภัย โดยการจัดหาเทคโนโลยี เครื่องมือ อุปกรณ์ และประชาชนสามารถเข้าถึงการแจ้งเตือนภัยและข้อมูลความเสี่ยงสาธารณภัย

2.7 ยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ยุทธศาสตร์ของแผนฉบับนี้ เป็นการตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ตลอดจนยกระดับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยไปสู่มาตรฐานตามหลักสากล เพื่อสร้างการรู้เท่าทันภัยและภูมิคุ้มกันให้กับทุกภาคส่วน ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

- ยุทธศาสตร์ที่ 1 การมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย
- ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการและประยุกต์ใช้นวัตกรรมด้านสาธารณภัย
- ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย
- ยุทธศาสตร์ที่ 4 การจัดการในภาวะฉุกเฉินแบบบูรณาการ
- ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

(1) เป้าประสงค์

- (1.1) เพื่อจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น โดยการลดความเปราะบาง และความอ่อนแอ พร้อมทั้งการเพิ่มขีดความสามารถในการเตรียมพร้อมรับกับสาธารณภัยที่เกิดขึ้น
- (1.2) เพื่อให้ทุกภาคส่วนดำเนินมาตรการลดความเสี่ยงที่มีอยู่เดิมและป้องกันไม่ให้เกิดความเสี่ยงใหม่

(2) กลยุทธ์

- (2.1) พัฒนาและส่งเสริมให้มีระบบการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัยทุกระดับ (ระดับชาติ จังหวัด อำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น)
- (2.2) พัฒนามาตรการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย
- (2.3) ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนและทุกระดับเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการและประยุกต์ใช้นวัตกรรมด้านสาธารณภัย

(1) เป้าประสงค์

- (1.1) เพื่อเสริมสร้างระบบบริหารจัดการ การวิจัย นวัตกรรม เทคโนโลยี และภูมิปัญญา ให้การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยโดยระบบอัจฉริยะอย่างมีประสิทธิภาพ
- (1.2) เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันด้วยการรู้เท่าทันภัยให้กับประชาชนทุกช่วงวัยอย่างเสมอภาค และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) จากทุกภาคส่วน

(2) กลยุทธ์

- (2.1) พัฒนาระบบสารสนเทศด้านสาธารณภัย
- (2.2) พัฒนาการจัดการองค์ความรู้ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย
- (2.3) พัฒนาการสื่อสารความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่มีประสิทธิภาพ
- (2.4) ส่งเสริมการลงทุนด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยแบบมีส่วนร่วมจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ในระดับชาติ จังหวัด อำเภอ และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
- (2.5) เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

(1) เป้าประสงค์

- (1.1) เพื่อให้ทุกภาคส่วนมีความตระหนัก และเข้าร่วมเป็นหุ้นส่วนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยอย่างยั่งยืน
- (1.2) เพื่อยกระดับมาตรฐานการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยในระดับชาติ และระดับนานาชาติ
- (1.3) เพื่อยกระดับการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมอย่างมีเอกภาพ

(2) กลยุทธ์

- (2.1) เสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนยุทธศาสตร์ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยระหว่างประเทศ
- (2.2) พัฒนาระบบการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมที่มีเอกภาพ
- (2.3) ยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านมนุษยธรรม
- (2.4) ส่งเสริมความเป็นประเทศที่มีบทบาทนำด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การจัดการในภาวะฉุกเฉินแบบบูรณาการ

(1) เป้าประสงค์

- (1.1) เพื่อยกระดับมาตรฐานระบบการจัดการในภาวะฉุกเฉินให้เป็นไปอย่างมีมาตรฐาน เอกภาพ และยืดหยุ่น โดยการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล
- (1.2) เพื่อให้ผู้ประสบภัยได้รับความช่วยเหลือบรรเทาทุกข์อย่างรวดเร็ว ทันท่วงที และทันต่อเหตุการณ์
- (1.3) เพื่อลดความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยให้น้อยที่สุด

(2) กลยุทธ์

- (2.1) พัฒนามาตรฐานการจัดการในภาวะฉุกเฉินอย่างมีเอกภาพ
- (2.2) พัฒนาระบบและเครื่องมือสนับสนุนการเผชิญเหตุ
- (2.3) เพิ่มประสิทธิภาพระบบและแนวปฏิบัติในการบรรเทาทุกข์

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน

(1) เป้าประสงค์

- (1.1) เพื่อฟื้นฟูให้ผู้ประสบภัยได้รับการสงเคราะห์ช่วยเหลืออย่างรวดเร็ว ทัวถึง ต่อเนื่อง เป็นธรรม สอดรับกับความจำเป็นในการให้ความช่วยเหลือ และสามารถกลับไปดำรงชีวิตได้ตามปกติ
- (1.2) เพื่อฟื้นฟูพื้นที่ประสบภัยให้มีการซ่อมสร้างและฟื้นฟูสภาพให้กลับคืนสู่สภาวะปกติ โดยเร็วหรือให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม

(2) กลยุทธ์

- (2.1) พัฒนาระบบการประเมินความเสี่ยงหลังเกิดสาธารณภัยเพื่อการฟื้นฟูที่ดีกว่าเดิม
- (2.2) พัฒนาแนวทางบริหารจัดการด้านการฟื้นฟู
- (2.3) เสริมสร้างแนวทางการฟื้นฟูให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม (Build Back Better and Safer)

แผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategy Map)

2.8 แหล่งที่มาและวิธีการงบประมาณในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

แหล่งที่มาและวิธีการงบประมาณในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จะต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2561 และพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 ดังนี้

พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2561

มาตรา 14 งบประมาณรายจ่ายที่กำหนดในพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม อาจจำแนกได้ดังต่อไปนี้ (1) งบประมาณรายจ่ายงบกลาง (2) งบประมาณรายจ่ายของหน่วยรับงบประมาณ (3) งบประมาณรายจ่ายบูรณาการ (4) งบประมาณรายจ่ายบุคลากร (5) งบประมาณรายจ่ายสำหรับทุนหมุนเวียน (6) งบประมาณรายจ่ายเพื่อการชำระหนี้ภาครัฐ (7) งบประมาณรายจ่ายเพื่อชดใช้เงินคงคลัง (8) งบประมาณรายจ่ายเพื่อชดใช้เงินทุนสำรองจ่ายการจำแนก รายจ่ายใดเป็นงบประมาณรายจ่ายตามประเภทที่กำหนดในวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่ผู้อำนวยการกำหนด

มาตรา 15 งบประมาณรายจ่ายงบกลาง ได้แก่ งบประมาณรายจ่ายที่ตั้งไว้เพื่อจัดสรรให้แก่หน่วยรับ งบประมาณใช้จ่าย โดยแยกต่างหากจากงบประมาณรายจ่ายของหน่วยรับงบประมาณ และให้มีรายการ เงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นด้วย

พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561

มาตรา 27 การดำเนินกิจกรรม มาตรการ หรือโครงการที่ก่อให้เกิดภาระต่องบประมาณหรือภาระ ทางการคลังในอนาคตตามที่คณะกรรมการกำหนด ให้หน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินการนั้น จัดทำแผนบริหารจัดการกิจกรรม มาตรการ หรือโครงการ ประมาณการรายจ่ายแหล่งเงินที่ใช้ ตลอดระยะเวลาดำเนินการ และประโยชน์ที่จะได้รับ โดยต้องเสนอพร้อมกับการขออนุมัติกิจกรรม มาตรการ หรือโครงการต่อคณะรัฐมนตรี และในกรณีที่การดำเนินการก่อให้เกิดการสูญเสียรายได้ของรัฐ หรือของหน่วยงานของรัฐ ให้จัดทำประมาณการการสูญเสียรายได้และประโยชน์ที่จะได้รับ เสนอในการ ขออนุมัติต่อคณะรัฐมนตรีด้วยในการพิจารณาอนุมัติกิจกรรม มาตรการ หรือโครงการตามวรรคหนึ่ง ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาความจำเป็นเร่งด่วน ประโยชน์ที่ได้รับ และภาระทางการคลังหรือการสูญเสีย รายได้ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตด้วย ให้หน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบกิจกรรม มาตรการ หรือโครงการ จัดทำรายงานเปรียบเทียบประโยชน์ที่ได้รับกับการสูญเสียรายได้ที่เกิดขึ้นจริงกับประมาณการที่ได้จัดทำ ตามวรรคหนึ่งเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบเป็นประจำทุกสิ้นปีงบประมาณ จนกว่าการดำเนินการดังกล่าว จะแล้วเสร็จ

2.8.1 งบประมาณรายจ่ายประจำปีของส่วนราชการ

งบประมาณ	สาระสำคัญ
(1) กระทรวง/กรม (Function)	ให้หน่วยงานระดับกระทรวง และระดับกรมขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อดำเนินงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามภารกิจของหน่วยงานที่ดำเนินการรองรับยุทธศาสตร์ตามที่กำหนดไว้ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ
(2) งบประมาณเชิงพื้นที่ (Area)	
(2.1) จังหวัดและกลุ่มจังหวัด (Area)	(2.1.1) ให้จังหวัดตั้งงบประมาณสำหรับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจากสำนักงบประมาณ ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. 2551 โดยการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด แผนปฏิบัติราชการประจำปีของกลุ่มจังหวัด และคำของบประมาณของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ เพื่อให้จังหวัดและกลุ่มจังหวัดได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่รับผิดชอบ (2.1.2) ให้จังหวัดขอตั้งงบประมาณและขอรับการจัดสรรงบประมาณจากรัฐบาลเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้อีกแนวทางหนึ่ง
(2.2) กรุงเทพมหานคร	(2.2.1) ให้กรุงเทพมหานครขอตั้งงบประมาณในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ของตนเอง โดยบรรจุไว้ในข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ซึ่งเป็นไปตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง วิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2563 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ให้ครอบคลุมด้านการดำเนินงานด้านสาธารณภัยกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น การให้ความช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าและระยะยาว การอพยพ การจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว การสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ประสบภัย และปฏิบัติการใด ๆ ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นต้น และการจัดให้มีวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ และสิ่งอื่น ๆ ให้เป็นไปตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร (2.2.2) ให้กรุงเทพมหานคร จัดสรรงบประมาณที่ได้รับจากกรอบงบประมาณรายจ่ายประจำปี เงินอุดหนุนรัฐบาลของกรุงเทพมหานคร เพื่อใช้ดำเนินงานด้านสาธารณภัย เพื่อให้ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินได้อย่างทันทั่วถึงและทั่วถึง
(2.3) องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.)	(2.3.1) พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 45 องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการภายในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด (8) จัดทำกิจกรรมใด ๆ อันเป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นอื่นที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด และกิจการนั้นเป็นการสมควรให้ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นร่วมกันดำเนินการหรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำ ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง มาตรา 46 องค์การบริหารส่วนจังหวัดอาจจัดทำกิจการใด ๆ อันเป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นอื่นหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัดอื่นที่อยู่นอกเขตจังหวัดได้ เมื่อได้รับความยินยอมจากราชการส่วนท้องถิ่นอื่นหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัดอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (2.3.2) พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

งบประมาณ	สาระสำคัญ
	มาตรา 16 ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง (29) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มาตรา 17 ภายใต้บังคับมาตรา 16 ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตน (22) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ประกาศคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เรื่อง กำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ประกาศคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เรื่อง หลักเกณฑ์การสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลในการให้บริการสาธารณะ (2.3.3) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ข้อ 10 คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ (1) กำหนดแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น โดยพิจารณาจาก (1.1) อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สุขของประชาชน เช่น การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การผังเมืองในการจัดทำร่างแผนพัฒนา ให้เทศบาล เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง นำปัญหาความต้องการจากแผนชุมชนที่เกินศักยภาพของชุมชนที่จะดำเนินการเองได้มาพิจารณาบรรจุไว้ในแผนพัฒนา แต่หากเกินศักยภาพของเทศบาลเมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนตำบลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง ให้เสนอปัญหา ความต้องการไปยังองค์การบริหารส่วนจังหวัด และให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดนำมาพิจารณาบรรจุไว้ในแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามอำนาจหน้าที่ (2.3.4) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2547 ข้อ 89 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจจ่ายขาดจากเงินสะสมได้ไม่เกินร้อยละสี่สิบของงบประมาณรายจ่ายเพื่อการลงทุนของปีนั้น โดยได้รับอนุมัติจากสภาท้องถิ่น ภายใต้เงื่อนไข... ข้อ 91 ภายใต้บังคับข้อ 89 ในกรณีฉุกเฉินที่มีสาธารณภัยเกิดขึ้น ให้ผู้บริหารท้องถิ่นอนุมัติให้จ่ายขาดเงินสะสมได้ตามความจำเป็นในขณะนั้น โดยให้คำนึงถึงฐานะการเงินการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น (2.3.5) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยเงินอุดหนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2559 ข้อ 4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจตั้งงบประมาณให้เงินอุดหนุนหน่วยงานที่ขอรับเงินอุดหนุนได้... (2.3.6) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยค่าใช้จ่ายเพื่อช่วยเหลือประชาชนตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2560 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561

งบประมาณ	สาระสำคัญ
	ข้อ 6 กรณีเกิดสาธารณภัยในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะมีการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินหรือไม่ก็ตาม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการช่วยเหลือประชาชนในเบื้องต้น โดยฉพาะพื้นที่ เพื่อการดำรงชีพหรือบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า หรือระงับสาธารณภัย หรือเพื่อคุ้มครองชีวิตและทรัพย์สิน หรือป้องกันภัยอันตรายที่จะเกิดแก่ประชาชน ได้ตามความจำเป็นภายใต้ขอบอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย โดยไม่ต้องเสนอคณะกรรมการพิจารณา ในกรณีการช่วยเหลือประชาชน เพื่อเยียวยาและฟื้นฟูหลังเกิดสาธารณภัย หรือการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต หรือการป้องกันและระงับโรคติดต่อ หรือการช่วยเหลือเกษตรกรผู้มีรายได้น้อย ให้เสนอคณะกรรมการให้ความเห็นชอบก่อน ข้อ 7 กรณีมีความจำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือประชาชนเพื่อเยียวยาหรือฟื้นฟูหลังเกิดสาธารณภัย ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ ดังนี้ (1) กรณีมีการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินในพื้นที่เกิดภัย ให้รายงานอำเภอ หรือจังหวัด หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณานำเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ ให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย (2) กรณีมิได้ประกาศเขตให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินในพื้นที่เกิดภัย ในการช่วยเหลือประชาชน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเสนอคณะกรรมการพิจารณาให้ความช่วยเหลือ ข้อ 11 การให้ความช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบสาธารณภัย หรือภัยพิบัติฉุกเฉิน มีลักษณะเป็นการช่วยเหลือที่จำเป็นที่ต้องแก้ไขโดยฉพาะในการดำรงชีพและความเป็นอยู่ของประชาชน หรือเป็นการซ่อมแซมให้คืนสู่สภาพเดิม อันเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถให้ความช่วยเหลือได้ทันที ภายใต้ขอบอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย กรณีสิ่งสาธารณประโยชน์ที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับความเสียหาย หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นว่า การซ่อมแซมให้คืนสู่สภาพเดิมจะไม่คุ้มค่าและการก่อสร้างใหม่จะเกิดประโยชน์ต่อทางราชการมากกว่า ให้เสนอคณะกรรมการเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนการใช้จ่ายงบประมาณโดยให้คำนึงถึงสถานะทางการคลัง ข้อ 16 (1) การช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย หรือภัยพิบัติฉุกเฉิน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาใช้จ่ายงบประมาณช่วยเหลือประชาชนตามหลักเกณฑ์ของกระทรวงการคลัง โดยอนุโลม ข้อ 18 กรณีเกิดสาธารณภัยฉุกเฉิน จำเป็นเร่งด่วน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเบิกจ่ายจากงบกลาง ประเภทเงินสำรองจ่าย ในข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีโดยโครงการ ไม่จำเป็นต้องอยู่ในแผนพัฒนาท้องถิ่น
(2.4) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	(2.4.1) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่ของตน เพื่อใช้ดำเนินการตั้งแต่ระยะก่อนเกิด ขณะเกิดและหลังเกิดสาธารณภัย โดยเฉพาะงบประมาณเพื่อให้ความช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าและระยะยาว เช่น การอพยพ การจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว การสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ประสบภัย การสาธารณสุข การสื่อสาร การรักษาความสงบเรียบร้อย และการสาธารณสุขเป็นต้น

งบประมาณ	สาระสำคัญ
	(2.4.2) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนงบประมาณเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ของตนให้เป็นไปตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ซึ่งกำหนดให้มีแผนและขั้นตอนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ และยานพาหนะ พร้อมทั้งจัดให้มีเครื่องหมายสัญญาณหรือสิ่งอื่นใดในการแจ้งให้ประชาชนได้ทราบถึงการเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัย (2.4.3) ให้มีการตั้งงบประมาณในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตท้องถิ่นของตน ตามกรอบแนวทางตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ - พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 67 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล (4) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย - พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 50 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล (1) รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน มาตรา 53 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลเมืองมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล (1) กิจการตามที่ระบุไว้ในมาตรา 50 มาตรา 56 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลนครมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล (1) กิจการตามที่ระบุไว้ในมาตรา 53 - พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542 - พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง (29) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ประกาศคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เรื่อง กำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ประกาศคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เรื่อง หลักเกณฑ์การสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลในการให้บริการสาธารณะ - ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2547 ข้อ 89 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจจ่ายขาดจากเงินสะสมได้ไม่เกินร้อยละ สิบของงบประมาณรายจ่ายเพื่อการลงทุนของปีนั้น โดยได้รับอนุมัติจากสภาท้องถิ่น ภายใต้เงื่อนไข... ข้อ 91 ภายใต้บังคับข้อ 89 ในกรณีฉุกเฉินที่มีสาธารณภัยเกิดขึ้น ให้ผู้บริหารท้องถิ่น อนุมัติให้จ่ายขาดเงินสะสมได้ตามความจำเป็นในขณะนั้น โดยให้คำนึงถึงฐานะการเงิน การคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น - ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยเงินอุดหนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2559

งบประมาณ	สาระสำคัญ
	ข้อ 4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจตั้งงบประมาณให้เงินอุดหนุนหน่วยงานที่ขอรับเงินอุดหนุนได้... - ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยค่าใช้จ่ายเพื่อช่วยเหลือประชาชนตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2560 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561 ข้อ 6 กรณีเกิดสาธารณภัยในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะมีการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินหรือไม่ก็ตาม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการช่วยเหลือประชาชนในเบื้องต้น โดยฉาบปล้นทันที เพื่อการดำรงชีพหรือบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า หรือระงับสาธารณภัย หรือเพื่อคุ้มครองชีวิตและทรัพย์สินหรือป้องกันอันตรายที่จะเกิดแก่ประชาชน ได้ตามความจำเป็น ภายใต้ขอบอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย โดยไม่ต้องเสนอคณะกรรมการพิจารณา ในกรณีการช่วยเหลือประชาชน เพื่อเยียวยาและฟื้นฟูหลังเกิดสาธารณภัย หรือการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต หรือการป้องกันและระงับโรคติดต่อ หรือการช่วยเหลือเกษตรกรผู้มีรายได้น้อย ให้เสนอคณะกรรมการให้ความเห็นชอบก่อน ข้อ 7 กรณีมีความจำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือประชาชนเพื่อเยียวยาหรือฟื้นฟูหลังเกิดสาธารณภัย ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ ดังนี้ (1) กรณีมีการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินในพื้นที่เกิดภัย ให้รายงานอำเภอ หรือจังหวัด หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณานำเงินอุดหนุนราชการเพื่อการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ ให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย (2) กรณีมิได้ประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินในพื้นที่เกิดภัย ในการช่วยเหลือประชาชน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเสนอคณะกรรมการพิจารณาให้ความช่วยเหลือ ข้อ 11 การให้ความช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบสาธารณภัย หรือภัยพิบัติฉุกเฉิน มีลักษณะเป็นการช่วยเหลือที่จำเป็นที่ต้องแก้ไขโดยฉาบปล้นในการดำรงชีพและความเป็นอยู่ของประชาชน หรือเป็นการซ่อมแซมให้คืนสู่สภาพเดิม อันเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถให้ความช่วยเหลือได้ทันที ภายใต้ขอบเขตอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย กรณีสิ่งสาธารณประโยชน์ที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้รับความเสียหาย หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นว่า การซ่อมแซมให้คืนสู่สภาพเดิม จะไม่คุ้มค่าและการก่อสร้างใหม่จะเกิดประโยชน์ต่อทางราชการมากกว่าให้เสนอคณะกรรมการเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนการใช้จ่ายงบประมาณ โดยให้คำนึงถึงสถานะทางการเงินการคลัง ข้อ 16 (1) การช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย หรือภัยพิบัติฉุกเฉินให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาใช้จ่ายงบประมาณช่วยเหลือประชาชนตามหลักเกณฑ์ของกระทรวงการคลัง โดยอนุโลม ข้อ 18 กรณีเกิดสาธารณภัยฉุกเฉิน จำเป็นเร่งด่วน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเบิกจ่ายจากงบกลาง ประเภทเงินสำรองจ่าย ในข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี โดยโครงการไม่จำเป็นต้องอยู่ในแผนพัฒนาท้องถิ่น - ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเบิกค่าใช้จ่ายให้แก่อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2560

งบประมาณ	สาระสำคัญ
	ข้อ 5 ในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความจำเป็นต้องเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายให้แก่อาสาสมัคร เพื่อเป็นค่าป่วยการชดเชยการทำงานหรือเวลาที่เสียไป เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิเบิกจ่ายได้ - ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ว่าด้วยค่าใช้จ่ายของอาสาสมัครในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2560 ข้อ 4 อาสาสมัครที่ได้รับคำสั่งจากผู้อำนวยการ ผู้บัญชาการ นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย แล้วแต่กรณี เพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่หรือนอกเขตพื้นที่ได้รับค่าใช้จ่ายในอัตราต่อคนต่อวัน ข้อ 5 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่สามารถจ่ายค่าใช้จ่ายให้แก่อาสาสมัครในสังกัดของตนตามข้อ 4 ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงฐานะทางการเงินการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย... ข้อ 6 กรณีมีการสั่งใช้อาสาสมัครซึ่งมิได้สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ให้ต้นสังกัดเบิกจ่ายจากเงินงบประมาณของส่วนราชการ
(3) งบประมาณรายจ่ายบูรณาการ (Agenda)	พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ.2561 มาตรา 16 งบประมาณรายจ่ายบูรณาการ ได้แก่ งบประมาณรายจ่ายที่ตั้งไว้สำหรับแผนงานบูรณาการที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติ โดยมีหน่วยรับงบประมาณตั้งแต่สองหน่วยงานขึ้นไปร่วมกันรับผิดชอบดำเนินการ

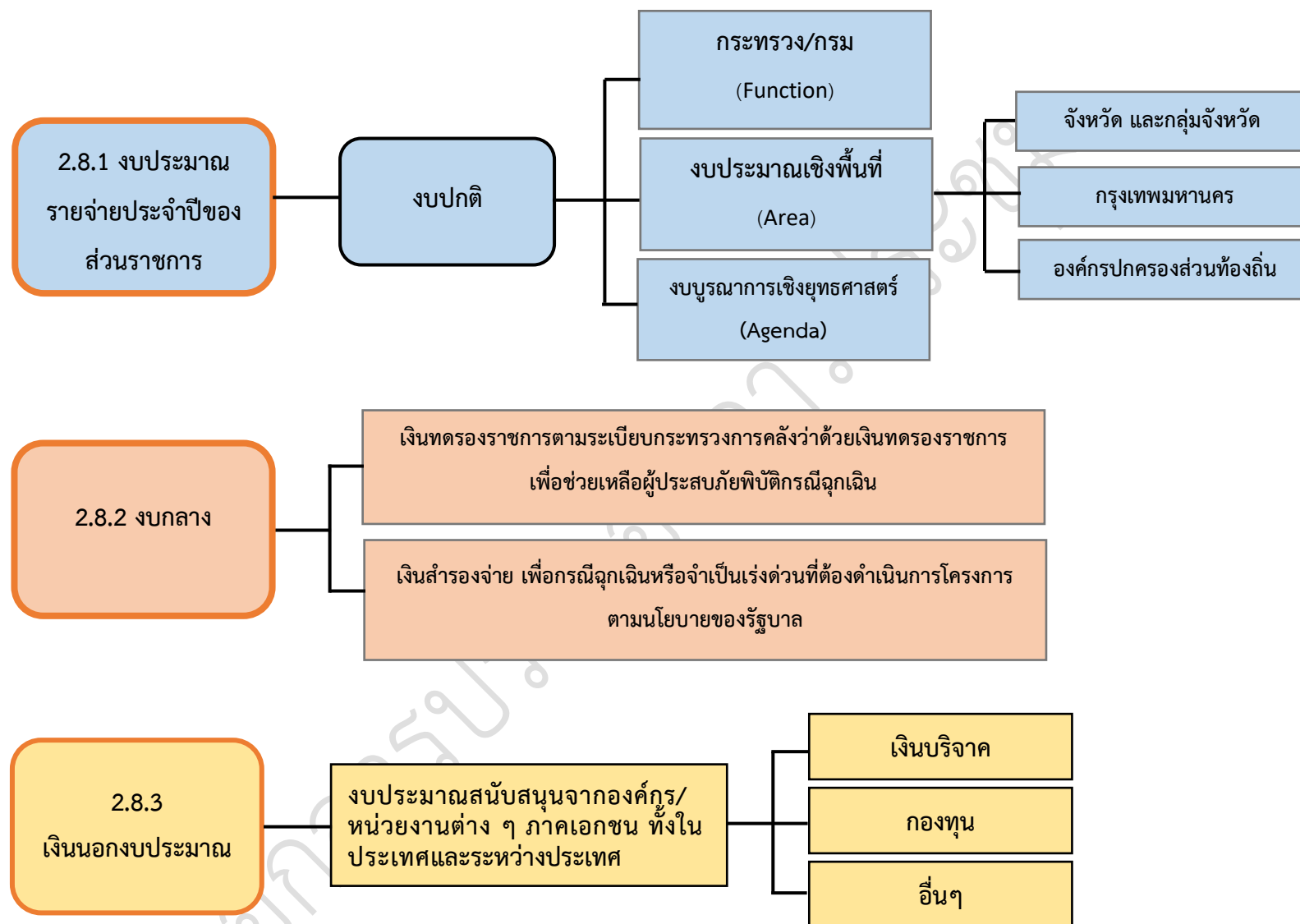
2.8.2 งบกลาง

งบประมาณ	สาระสำคัญ
1. เงินอุดหนุนราชการตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน	เมื่อคาดหมายว่าจะเกิดภัยพิบัติขึ้นในเวลาอันใกล้ หรือเกิดภัยพิบัติขึ้นในพื้นที่ใด ให้จังหวัด/กรุงเทพมหานคร หรือส่วนราชการที่มีเงินอุดหนุนราชการใช้เงินอุดหนุนราชการในระหว่างที่ยังไม่ได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณรายจ่าย มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการช่วยเหลือโดยเร่งด่วนตามความจำเป็นและเหมาะสม โดยมุ่งหมายที่จะบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าของผู้ประสบภัยพิบัติ แต่ไม่ได้มุ่งหมายที่จะชดเชยความเสียหายให้แก่ผู้ใด การใช้จ่ายเงินต้องเป็นค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำรงชีพและความเป็นอยู่ของประชาชนหรือเป็นการซ่อมแซมให้คืนสู่สภาพเดิม อันเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า โดยไม่สามารถใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการเพื่อสร้างสิ่งก่อสร้างใหม่ได้ ซึ่งการเบิกจ่ายเงินให้ถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราการช่วยเหลือที่กระทรวงการคลังกำหนด โดยมีแนวทางการใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ดังนี้ (1) วงเงินในเชิงป้องกันหรือยับยั้ง เมื่อคาดหมายว่าจะเกิดภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินขึ้นในเวลาอันใกล้ และจำเป็นต้องรีบดำเนินการโดยฉับพลัน ให้จังหวัด/กรุงเทพมหานคร ใช้เงินในเชิงป้องกันหรือยับยั้งภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินนั้นได้ โดยไม่ต้องประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ภายในวงเงินไม่เกิน 10,000,000 บาท

งบประมาณ	สาระสำคัญ
	(1.1) ในกรณีกรุงเทพมหานคร ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นผู้มีอำนาจอนุมัติจ่ายเงิน (1.2) ในกรณีจังหวัดอื่น ให้เป็นอำนาจของสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจอนุมัติจ่ายเงิน โดยการใช้จ่ายเงินให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง (2) วงเงินในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ เมื่อภัยพิบัติฉุกเฉินเกิดขึ้นในท้องที่ให้ผู้มีอำนาจดำเนินการประกาศให้ท้องที่นั้นเป็นเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้ (2.1) กรณีเกิดในกรุงเทพมหานคร ให้เป็นอำนาจของอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (2.2) กรณีเกิดในจังหวัดอื่น ให้เป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดร่วมกับคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติจังหวัด (ก.ช.ภ.จ.) เมื่อได้มีการประกาศให้ท้องที่นั้นเป็นเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินแล้วให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน
2. เงินสำรองจ่าย เพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการโครงการตามนโยบายรัฐบาล	กรณีส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจใดมีความจำเป็นต้องใช้จ่ายงบประมาณ นอกเหนือจากที่ได้รับการจัดสรรหรือได้รับการจัดสรรงบประมาณแล้วไม่เพียงพอและมีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องรีบดำเนินการ เพื่อมิให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ ให้ส่วนราชการขอรับจัดสรรงบประมาณรายจ่ายงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น ให้กระทำได้ในกรณีที่เป็นรายจ่าย ดังนี้ (1) เป็นรายจ่ายเพื่อการป้องกันหรือแก้ไขสถานการณ์อันมีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือความมั่นคงของรัฐ (2) เป็นรายจ่ายที่จำเป็นต้องจ่ายเพื่อการเยียวยาหรือบรรเทาความเสียหายจากภัยพิบัติสาธารณะร้ายแรง (3) เป็นรายจ่ายที่ได้รับจัดสรรงบประมาณไว้แล้วแต่มีจำนวนไม่เพียงพอและมีความจำเป็นเร่งด่วนของรัฐต้องใช้จ่ายหรือก่อนนี้ผูกพันงบประมาณโดยเร็ว (4) เป็นรายจ่ายที่ไม่ได้รับจัดสรรงบประมาณ แต่มีภารกิจจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการและต้องใช้จ่ายหรือก่อนนี้ผูกพันงบประมาณโดยเร็ว ทั้งนี้ ให้ดำเนินการตามระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณรายจ่ายงบกลาง รายการเงินสำรองจ่าย เพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น พ.ศ. 2562

2.8.3 เงินนอกงบประมาณ เป็นบรรดาเงินทั้งปวงที่หน่วยงานของรัฐจัดเก็บหรือได้รับไว้เป็นกรรมสิทธิ์ตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือจากนิติกรรมหรือนิติเหตุ หรือกรณีอื่นใด ที่ต้องนำส่งคลัง แต่มีกฎหมายอนุญาตให้สามารถเก็บไว้ใช้จ่ายได้ โดยไม่ต้องนำส่งคลัง

งบประมาณ	สาระสำคัญ
งบ ปร ะ ม า ณ ส นั บ ส นุ น จากองค์กร/หน่วยงานต่าง ๆ ภาคเอกชน ทั้งในประเทศ และระหว่างประเทศ	เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นหน่วยงานกลางในการประสานและผลักดันการดำเนินงานให้เป็นไปตามหลักการ ข้อกำหนดและเงื่อนไขขององค์กรผู้ให้การสนับสนุน และไม่ขัดแย้งกับแนวทางการดำเนินงานในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570 โดยแบ่งเป็นเงินบริจาค กองทุน และอื่น ๆ ดังนี้ (1) เงินบริจาค คือ เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาค รวมทั้งดอกผลที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าว โดยการใช้เงินบริจาคให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการรับเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้ทางราชการ พ.ศ. 2526 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับบริจาคและการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย พ.ศ. 2542 รวมถึงระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (2) กองทุน คือ เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้กองทุน รวมทั้งดอกผลที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าว ซึ่งการใช้กองทุนในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับบริจาคและการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย พ.ศ. 2542 เป็นต้น (3) อื่น ๆ คือ เงินสนับสนุนในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่นอกเหนือจากเงินบริจาคและกองทุน

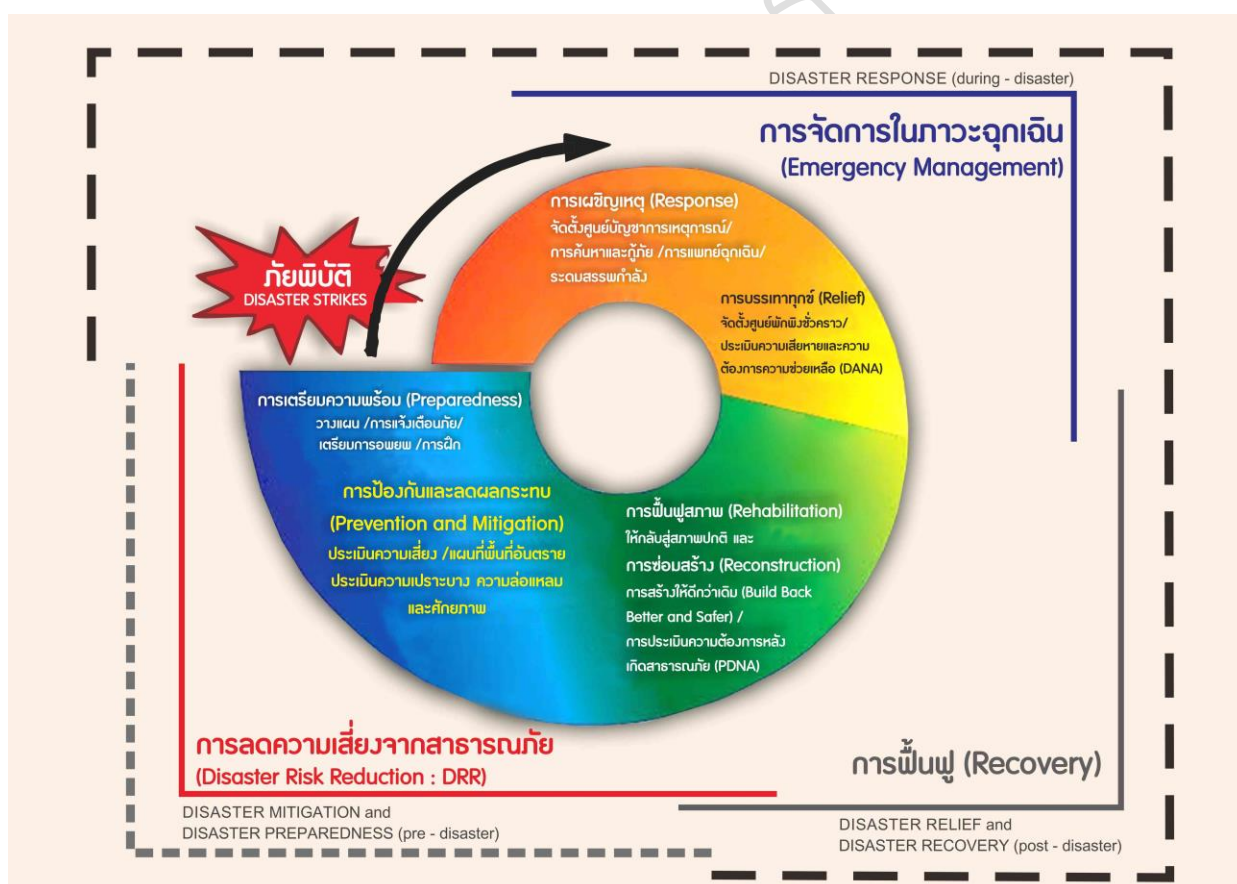
แผนภาพที่ 2-2 แหล่งที่มาและวิธีการงบประมาณในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

บทที่ 3

หลักการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

3.1 วงจรการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

เป็นแนวทางการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่อธิบายให้เห็นถึงลักษณะวงจร เพื่อรับมือกับภัย ซึ่งมีลักษณะการเกิดที่ยากแก่การคาดการณ์ผลที่เกิดขึ้น โดยอาจมีรูปแบบการเกิด ไม่ซ้ำเดิม และไม่จำเป็นต้องเป็นลำดับก่อนหลังเสมอไป (Non Linear) จึงต้องมีการดำเนินการในลักษณะเป็นวงรอบ (Closed Loop) อย่างต่อเนื่อง ไม่สามารถแยกส่วนเฉพาะในแต่ละกระบวนการ ดังนั้น การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย จึงเป็นการจัดการสาธารณภัยแบบองค์รวม (Holistic Approach) เพื่อความปลอดภัยอย่างยั่งยืน ตั้งแต่การป้องกัน และลดผลกระทบ การเตรียมความพร้อม การเผชิญเหตุ และการบรรเทาทุกข์ ตลอดจนการฟื้นฟู ซึ่งการดำเนินการในแต่ละห้วงเวลาการเกิดสาธารณภัยอาจมีความคาบเกี่ยวกัน (Over lap) รวมทั้งระยะเวลาในการดำเนินการขึ้นอยู่กับความรุนแรงของภัยเป็นสำคัญ ดังแผนภาพที่ 3 -1

ปรับจากที่มา : TorqAid. (2016). TorqAid disaster risk management framework: seven key diagrams.

<https://www.preventionweb.net.> (2019, November :25)

แผนภาพที่ 3 - 1 วงจรการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Management: DRM)

เพื่อความปลอดภัยอย่างยั่งยืน

3.2 กลไกการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

3.2.1 ระดับนโยบาย

(1) คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (กปภ.ช.)

มีหน้าที่กำหนดนโยบายการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ บูรณาการพัฒนาระบบการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ระหว่างหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานภาคเอกชนให้มีประสิทธิภาพ โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ตามที่ระบุในมาตรา 6 และมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550

(2) คณะกรรมการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ (กปอ.)

มีหน้าที่เสนอนโยบาย มาตรการ และแนวทางเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติภัย เสนอแนะแนวทางปฏิบัติและประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐ โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564

(3) คณะกรรมการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ (กภช.)

มีหน้าที่เสนอ จัดทำมาตรการ แนวทาง นโยบาย และแผนการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ รวมทั้งแผนงานและโครงการในการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ เพื่อเป็นกรอบในการดำเนินงานของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ พ.ศ. 2552 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562

3.2.2 ระดับปฏิบัติ

องค์กรปฏิบัติที่เป็นศูนย์กลางในการอำนวยความสะดวก และการประสานการปฏิบัติของหน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ ในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยทั้งในภาวะปกติ และภาวะที่คาดว่าจะเกิดหรือเกิดสาธารณภัยภายใต้แนวคิด “ศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉิน (Emergency Operation Center: EOC)” โดยมีหน้าที่ในการบังคับบัญชา อำนวยความสะดวก กำกับ และประสานการปฏิบัติระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ พร้อมทั้ง กำหนดโครงสร้าง อำนาจหน้าที่ และมอบหมายภารกิจหน้าที่ต่าง ๆ ให้แก่เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน รวมถึง จัดทำแนวปฏิบัติหรือคู่มือการปฏิบัติงานตามขั้นตอนในแต่ละระดับการปฏิบัติการ (Level of Activation) และจัดให้มีสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities) ในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ องค์กรปฏิบัติในแต่ละระดับมีดังต่อไปนี้

(1) กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.)

ทำหน้าที่บังคับบัญชา อำนวยความสะดวก กำกับ ดูแลและประสานการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นรองผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

การจัดการสาธารณภัย แบ่งออกเป็น 4 ระดับ โดยการจัดการสาธารณภัยขนาดเล็ก (ระดับ 1) มีนายอำเภอ เป็นผู้อำนวยความสะดวก มีหน้าที่ ควบคุม และสั่งการ และสาธารณภัยขนาดกลาง (ระดับ 2) มีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้อำนวยความสะดวก มีหน้าที่ ควบคุม สั่งการและบัญชาการ

ในกรณีการจัดการสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ 3) มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และกรณีการจัดการสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4) มีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมาย เป็นผู้ควบคุม สั่งการ และบัญชาการ โดยการเกิดสาธารณภัยในระดับ 3 และ 4 จะมีจัดตั้งกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติขึ้น

(2) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอปก.ก.)

ทำหน้าที่ประสานงาน บูรณาการข้อมูลและการปฏิบัติการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วน ของสรรพกำลัง เครื่องมืออุปกรณ์ แผนปฏิบัติการเพื่อเตรียมความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหา สาธารณภัยทั้งระบบในภาวะปกติ และในภาวะใกล้เกิดภัย ทำหน้าที่เตรียมการเผชิญเหตุ ติดตาม และเฝ้าระวัง สถานการณ์ รวมถึงวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ประเมินสถานการณ์ และแจ้งเตือนภัย พร้อมทั้ง รายงาน และเสนอความเห็นต่อผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติหรือนายกรัฐมนตรีตามระดับ การจัดการสาธารณภัยเพื่อตัดสินใจในการรับมือ โดยมีอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นผู้อำนวยการกลาง

(3) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด (กอปภ.จ.)

ทำหน้าที่อำนวยการ ควบคุม สนับสนุน และประสานการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยในพื้นที่จังหวัดที่รับผิดชอบ โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัด/ผู้อำนวยการจังหวัด เป็นผู้อำนวยการ รองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นรองผู้อำนวยการ ทั้งนี้ ให้มีการจัดประชุมกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง และมีองค์ประกอบ ดังนี้

กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด

ประกอบด้วย

1. ผู้ว่าราชการจังหวัด/ผู้อำนวยการจังหวัด	ผู้อำนวยการ
2. รองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้รับมอบหมาย	รองผู้อำนวยการ
3. นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด	รองผู้อำนวยการ
4. รองผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัด (ฝ่ายทหาร)	กรรมการ
5. ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด	กรรมการ
6. ผู้แทนกระทรวงกลาโหมที่ได้รับมอบหมาย	กรรมการ
7. ปลัดจังหวัด	กรรมการ
8. นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด	กรรมการ
9. ท้องถิ่นจังหวัด	กรรมการ
10. เกษตรจังหวัด	กรรมการ
11. ปศุสัตว์จังหวัด	กรรมการ
12. อุตสาหกรรมจังหวัด	กรรมการ
13. โยธาธิการและผังเมืองจังหวัด	กรรมการ
14. พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด	กรรมการ
15. ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด	กรรมการ
16. ประชาสัมพันธ์จังหวัด	กรรมการ
17. ผู้แทนสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติภาค	กรรมการ
18. ผู้แทนหน่วยงานของรัฐที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควรแต่งตั้ง	กรรมการ
19. ผู้แทนรัฐวิสาหกิจในจังหวัด	กรรมการ
20. ผู้แทนสถาบันการศึกษาในพื้นที่ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควรแต่งตั้ง	กรรมการ
21. ผู้แทนองค์การสาธารณกุศลที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควรแต่งตั้ง	กรรมการ
22. ผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต	กรรมการ
23. หัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด	กรรมการและเลขานุการ

หมายเหตุ อาจปรับเปลี่ยนหรือเพิ่มเติมกรรมการได้ตามที่ผู้อำนวยการจังหวัดเห็นสมควร

อำนาจหน้าที่

1. จัดทำแผนปฏิบัติการตามความเสียหายด้านต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด
2. กำหนดแนวทาง/การดำเนินการเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย การเตรียมพร้อมรับมือกับสาธารณภัยของกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอและกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่
3. จัดตั้งทีมเฝ้าระวัง ติดตาม ประเมินและวิเคราะห์สถานการณ์สาธารณภัย และแจ้งเตือนภัยเมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้นในการจัดการสาธารณภัยขนาดกลาง (ระดับ 2) และให้จัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัดขึ้นเพื่อควบคุม สั่งการ และบัญชาการในพื้นที่
4. รวบรวมและจัดทำคลังข้อมูลทรัพยากรในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่จังหวัด
5. ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และจังหวัดข้างเคียง โดยให้และรับการสนับสนุนทรัพยากร เพื่อช่วยเหลือในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
6. เชิญผู้แทนหน่วยงาน องค์กร หรือบุคคลใดที่เห็นสมควรเข้าร่วมการประชุม เพื่อให้ข้อมูลที่จำเป็นต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่
7. ปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายมอบหมาย

(4) กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ (กอปภ.อ.)

ทำหน้าที่ อำนาจการ ควบคุม สนับสนุน และประสานการปฏิบัติกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่รับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และปฏิบัติงานตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดมอบหมาย โดยมีนายอำเภอ/ผู้อำนาจการอำเภอ เป็นผู้อำนาจการ ทั้งนี้ ให้มีการจัดประชุมกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง และมีองค์ประกอบดังนี้

กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ

ประกอบด้วย

1. นายอำเภอ/ผู้อำนาจการอำเภอ	ผู้อำนาจการ
2. ปลัดอำเภอ หัวหน้ากลุ่มบริหารงานปกครอง	รองผู้อำนาจการ
3. ผู้กำกับฯ หัวหน้าสถานีตำรวจในเขตพื้นที่	กรรมการ
4. ผู้แทนกระทรวงกลาโหมที่ได้รับมอบหมาย	กรรมการ
5. สาธารณสุขอำเภอ	กรรมการ
6. ท้องถิ่นอำเภอ	กรรมการ
7. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่	กรรมการ
8. ผู้แทนหน่วยงานของรัฐที่นายอำเภอเห็นสมควรแต่งตั้ง	กรรมการ
9. ผู้แทนสถานศึกษาที่นายอำเภอเห็นสมควรแต่งตั้งกรรมการ	กรรมการ
10. ผู้แทนองค์การสาธารณกุศลในพื้นที่ที่นายอำเภอเห็นสมควรแต่งตั้ง	กรรมการ
11. ผู้แทนสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด	กรรมการ
12. ปลัดอำเภอ หัวหน้าฝ่ายความมั่นคง	กรรมการและเลขานุการ
13. หัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด สาขา (ถ้ามี)	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

หมายเหตุ อาจปรับเปลี่ยนและเปลี่ยนแปลงกรรมการได้ตามที่ผู้อำนาจการอำเภอเห็นสมควร

อำนาจหน้าที่

1. จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอและแผนที่เกี่ยวข้อง เพื่ออำนวยการ ประสานงาน และสนับสนุนการปฏิบัติในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด
2. กำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย การเตรียมพร้อมรับมือกับสาธารณภัย และการฟื้นฟูของกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ และกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่
3. จัดตั้งทีมเฝ้าระวัง ติดตาม ประเมินและวิเคราะห์สถานการณ์สาธารณภัย และแจ้งเตือนภัยเมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้น และให้จัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอเพื่อควบคุมและสั่งการในพื้นที่
4. รวบรวม จัดทำคลังข้อมูลทรัพยากรในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และฐานข้อมูลความเสี่ยงภัยในพื้นที่อำเภอ
5. ปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดและหรือกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดมอบหมาย

(5) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาล (กอปก.ทน./ทม./ทต.)

ทำหน้าที่อำนวยการ ควบคุม ปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เผชิญเหตุและแจ้งเตือนภัยเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น พร้อมทั้งจัดทำแผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดและแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ รวมถึงมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการจังหวัดและผู้อำนวยการอำเภอตามที่ได้รับมอบหมาย พร้อมทั้งสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีพื้นที่ติดต่อหรือใกล้เคียงหรือเขตพื้นที่อื่นเมื่อได้รับการร้องขอ โดยมีนายกเทศมนตรี/ผู้อำนวยการเทศบาล เป็นผู้อำนวยการ ทั้งนี้ ให้มีการจัดประชุมกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาล อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

(6) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยองค์การบริหารส่วนตำบล (กอปก.อบต.)

ทำหน้าที่อำนวยการ ควบคุม ปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เผชิญเหตุและแจ้งเตือนภัยเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น พร้อมทั้งจัดทำแผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดและแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ รวมถึงมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการจังหวัดและผู้อำนวยการอำเภอตามที่ได้รับมอบหมาย พร้อมทั้งสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีพื้นที่ติดต่อหรือใกล้เคียงหรือเขตพื้นที่อื่นเมื่อได้รับการร้องขอ โดยมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบล/ผู้อำนวยการองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้อำนวยการ ทั้งนี้ ให้มีการจัดประชุมกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยองค์การบริหารส่วนตำบล อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

(7) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร (กอปก.กทม.)

ทำหน้าที่อำนวยการ ควบคุม สนับสนุน ประสานการปฏิบัติในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตกรุงเทพมหานคร และจัดทำแผนปฏิบัติการหรือแผนเผชิญเหตุตามประเภทความเสี่ยงภัย

ให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร รวมทั้งดำเนินการสนับสนุนการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และเป็นหน่วยเผชิญเหตุเมื่อเกิดสาธารณภัยในพื้นที่รับผิดชอบ โดยมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในฐานะผู้อำนวยการเป็นผู้รับผิดชอบ มีอำนาจหน้าที่และแนวทางปฏิบัติตามหมวด 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ทั้งนี้ ให้มีการจัดประชุมกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง รวมทั้งมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ให้เป็นไปตามที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกำหนด

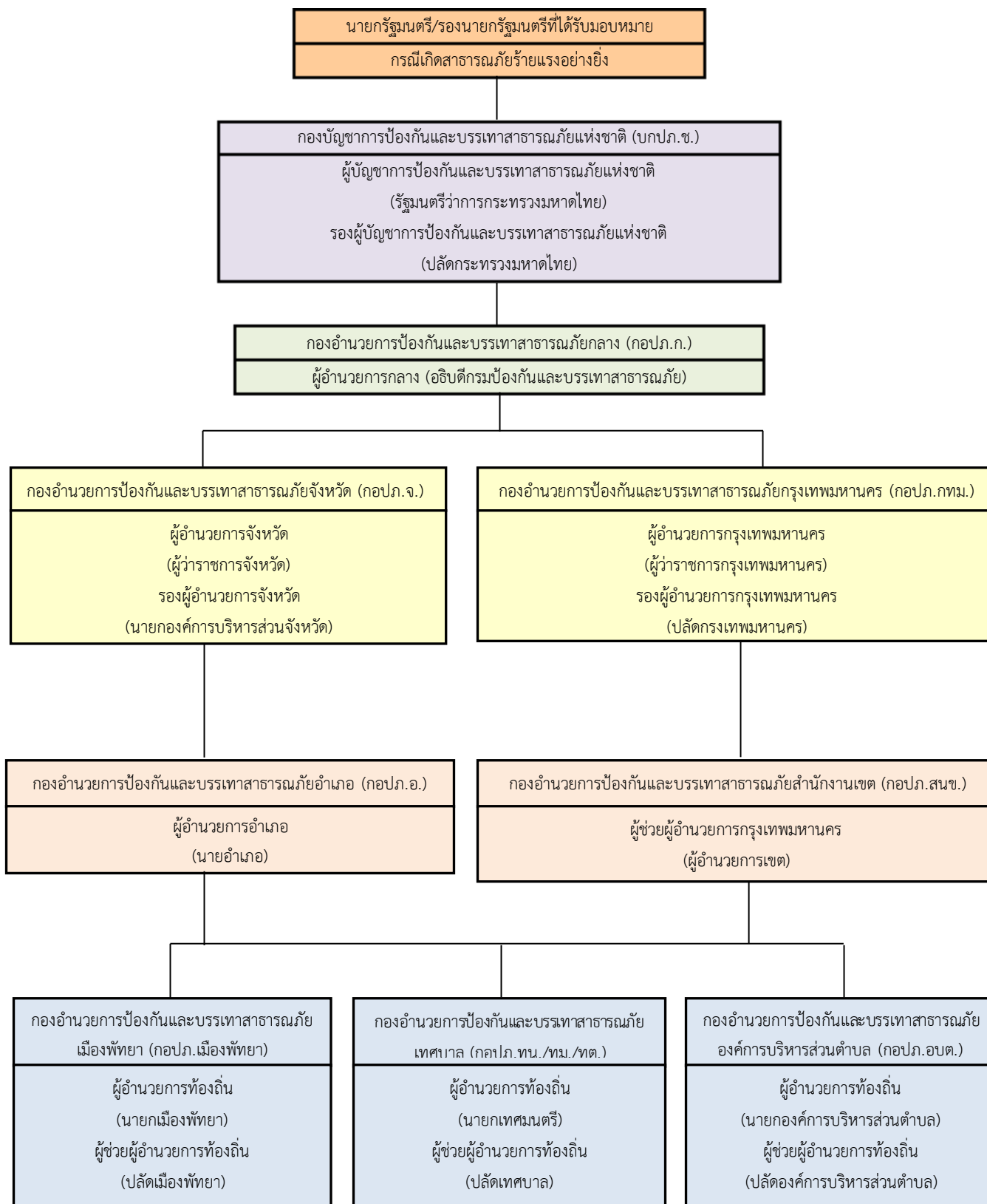
(8) กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยสำนักงานเขต (กอปก.สนข.)

ทำหน้าที่รับผิดชอบและปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตของตน และมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการกรุงเทพมหานครตามที่ได้รับมอบหมาย โดยให้ส่วนราชการและหน่วยงานของกรุงเทพมหานคร รวมทั้งภาคเอกชนที่อยู่ในเขตพื้นที่ร่วมปฏิบัติงานในกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยสำนักงานเขต โดยมีผู้อำนวยการเขต เป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร

(9) กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเมืองพัทยา (กอปก.เมืองพัทยา)

ทำหน้าที่อำนาจการ ควบคุม ปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เผชิญเหตุและแจ้งเตือนภัยเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น พร้อมทั้งจัดทำแผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเมืองพัทยาให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดและแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ รวมถึงมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการจังหวัดและผู้อำนวยการอำเภอตามที่ได้รับมอบหมาย พร้อมทั้ง สนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีพื้นที่ติดต่อหรือใกล้เคียงหรือเขตพื้นที่อื่นเมื่อได้รับการร้องขอ โดยมีนายกเมืองพัทยา/ผู้อำนวยการเมืองพัทยา เป็นผู้อำนวยการ ทั้งนี้ ให้มีการจัดประชุมกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเมืองพัทยา อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

ทั้งนี้ เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้นให้องค์กรปฏิบัติในแต่ละระดับ ดังกล่าวข้างต้นปฏิบัติงานตามขั้นตอนในแต่ละระดับการปฏิบัติการ (Level of Activation) พร้อมทั้ง ให้มีการจัดตั้งกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ/ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ขึ้นตามระดับการจัดการสาธารณภัย โดยให้เป็นไปตามแนวทางปฏิบัติในการจัดตั้งองค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉินที่ปรากฏอยู่ในบทที่ 4 ยุทธศาสตร์ที่ 4 การจัดการในภาวะฉุกเฉินแบบบูรณาการ

แผนภาพที่ 3-2 กลไกการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

3.3 บทบาท หน้าที่ และแนวทางปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.3.1 บทบาท หน้าที่

ให้หน่วยงานที่อยู่ภายใต้สังกัดกระทรวงและหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องมีบทบาทหน้าที่ในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยร่วมกัน ดังนี้

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
(1) สำนักนายกรัฐมนตรี 	(1.1) จัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (สำนักงบประมาณ) (1.2) สนับสนุนด้านการข่าวกรองและให้คำแนะนำด้านการรักษาความปลอดภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (สำนักข่าวกรองแห่งชาติ) (1.3) บริหารจัดการด้านข้อมูลข่าวสารและประชาสัมพันธ์ในภาวะปกติและภาวะวิกฤต (กรมประชาสัมพันธ์) (1.4) จัดระบบการรับบริจาคเพื่อให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัย (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี) (1.5) สำนักรวศึกษาและวิเคราะห์สภาวะเศรษฐกิจและสังคมเพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และการเสนอแนะนโยบายมาตรการทางเศรษฐกิจและสังคมในการพัฒนาประเทศ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ) (1.6) วิเคราะห์ ประเมินแผนงานและโครงการพัฒนาของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และแนวทางการพัฒนาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ) (1.7) ติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมทั้งแผนงานโครงการพัฒนาของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ) (1.8) ประสานการพัฒนาเพื่อให้เกิดมีการแปลงแผนพัฒนาฯ ไปสู่การปฏิบัติ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ) (1.9) เสนอแนะนโยบายและจัดทำแผนแม่บท รวมทั้งกำหนดมาตรการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำของประเทศ การจัดทำฝังน้ำ การบูรณาการเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศทรัพยากรน้ำ การให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการ แผนงาน โครงการ งบประมาณการบริหารทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการ รวมทั้งการกำกับดูแลและบริหารจัดการระบบสารสนเทศทรัพยากรน้ำทั้งในภาวะปกติ และภาวะวิกฤต ตลอดจนการเสนอความเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งศูนย์บัญชาการเฉพาะกิจ (สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ) (1.10) วิเคราะห์สถานการณ์ที่มีความเสี่ยงสูงและนำไปสู่วิกฤตการณ์ระดับชาติ ซึ่งเป็นการกระทำจากมนุษย์และจากภัยธรรมชาติ ภัยคุกคามด้านการทหาร และสถานการณ์ที่มีผลกระทบต่อป้องกันประเทศ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ) (1.11) เสนอแนะ จัดทำนโยบาย และพัฒนายุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติเกี่ยวกับการเตรียมพร้อมแห่งชาติ ยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศ และแผนบริหารวิกฤตการณ์ ตลอดจนเสนอแนะและพัฒนาแนวทางมาตรการ อำนาจการและประสานการปฏิบัติตามนโยบายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ครอบคลุมในการเตรียมพร้อมด้านทรัพยากร การป้องกัน การแก้ไข การฟื้นฟู (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ) (1.12) เสริมสร้างความร่วมมือและเครือข่ายการบริหารเหตุการณ์ในภาวะวิกฤตกับหน่วยงานและองค์กรในภาควิชาการ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)

	(1.13) ประสานงาน และเสริมการปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม หน่วยทหารในพื้นที่ และกลุ่มมวลชนในเครือข่ายของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการตามแผนและแนวทางในการปฏิบัติงาน เพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร) (1.14) ติดตาม ตรวจสอบ ประสานงานและประเมินแนวโน้มของสถานการณ์ที่อาจก่อให้เกิดสาธารณภัย (กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร) (1.15) ประสานงานและสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐ รวมทั้งเฝ้าระวัง ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินแนวโน้มของสถานการณ์ที่อาจก่อให้เกิดสาธารณภัย และเตรียมการป้องกันเพื่อไม่ให้เกิดเหตุการณ์หรือสถานการณ์ใดๆ ที่กระทบหรืออาจส่งผลกระทบต่อให้เกิดสาธารณภัย (ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล) (1.16) จัดทำมาตรฐาน แนวทาง มาตรการ หลักเกณฑ์ และวิธีการทางเทคโนโลยี ดิจิทัล และกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้สามารถเชื่อมโยงข้อมูลและระบบการทำงาน ระหว่างกันของหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความสอดคล้องกัน (สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)) (1.17) ส่งเสริมและสนับสนุนการบูรณาการและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐ การเปิดเผยข้อมูลภาครัฐผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล และเป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยน ทะเบียนข้อมูลดิจิทัลภาครัฐเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการประชาชน และในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)) (1.18) ส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐให้บริการดิจิทัลแก่ผู้เกี่ยวข้อง (สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน))
(2) กระทรวงกลาโหม 	(2.1) สนับสนุนภารกิจของรัฐในการป้องกันและแก้ไขปัญหามาจากภัยพิบัติตามมาตรา 8 (3) แห่งพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2551 (2.2) แจ้งเตือนกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทุกระดับ และหน่วยงานพลเรือนในพื้นที่เสี่ยงภัย กรณีคาดว่าจะเกิดภัยจากการสู้รบหรือภัยทางอากาศหรือการก่อวินาศกรรม
(3) กระทรวงการคลัง 	(3.1) กำหนดมาตรการด้านศุลกากร (ในการนำเข้าและส่งออก) เพื่อใช้สนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (กรมศุลกากร) (3.2) กำหนดระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับระเบียบเงินตราของราชการ (กรมบัญชีกลาง) (3.3) เสนอแนะออกนโยบาย แผนมาตรการเกี่ยวกับการเงินการคลัง นโยบายภาษีอากร และสนับสนุน ส่งเสริม เผยแพร่ข้อมูล สร้างความรู้ความเข้าใจ ความน่าเชื่อถือ ทางด้านเศรษฐกิจ และการคลังของประเทศ รวมทั้ง ติดตามประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง) (3.4) เสนอแนะ และใช้นโยบายทางภาษี เพื่อเป็นกลไกในการสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (กรมสรรพสามิต และกรมสรรพากร)

(4) กระทรวงการต่างประเทศ 	(4.1) ประสานงานและร่วมมือกับหน่วยงานราชการไทย รวมถึงคณะผู้แทนทางการทูตและองค์การระหว่างประเทศในประเทศไทย ในการให้การบรรเทาทุกข์และช่วยเหลือผู้ประสบภัยชาวต่างประเทศ (4.2) ประสานงาน ร่วมมือ และอำนวยความสะดวกหน่วยงานต่างประเทศและองค์การระหว่างประเทศ ในการรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศเพื่อจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย (4.3) ประสานงาน และร่วมมือกับหน่วยงานต่างประเทศและองค์การระหว่างประเทศ ในด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Management) ตั้งแต่การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Reduction: DRR) การป้องกันและเตรียมพร้อมรับมือสาธารณภัย (Prevention and Preparedness) การจัดการในภาวะฉุกเฉิน (Emergency Response) การฟื้นฟูและสร้างใหม่ให้ดีกว่าเดิม (Recovery and Build Back Better) และการประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัย (Post Disaster Needs Assessment: PDNA) (4.4) ชี้แจงและประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับบทบาทของประเทศไทย ในการให้และรับความช่วยเหลือ และการบริหารจัดการสาธารณภัย ทั้งในด้านการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย การป้องกันและเตรียมพร้อมรับมือสาธารณภัย การจัดการในภาวะฉุกเฉิน การฟื้นฟูและสร้างใหม่ให้ดีกว่าเดิม และการประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัยต่อสื่อมวลชนต่างชาติผ่านช่องทางประชาสัมพันธ์และการสื่อสารต่าง ๆ ของกระทรวงการต่างประเทศ และต่อหน่วยงานต่างประเทศ รวมทั้งองค์การระหว่างประเทศ
(5) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา 	(5.1) ส่งเสริม สนับสนุน และให้ความร่วมมือการดำเนินการเผยแพร่ความรู้ด้านการเตรียมความพร้อมและการช่วยเหลือนักท่องเที่ยวในกรณีเกิดสาธารณภัยแก่นักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (กองมาตรฐานและกำกับความปลอดภัยนักท่องเที่ยว สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และกองบัญชาการตำรวจท่องเที่ยว) (5.2) กำหนดมาตรการสำหรับความปลอดภัยทางการท่องเที่ยว (กองมาตรฐานและกำกับความปลอดภัยนักท่องเที่ยว สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาและกรมการท่องเที่ยว) (5.3) ช่วยเหลือเยียวยานักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัย (กองมาตรฐานและกำกับความปลอดภัยนักท่องเที่ยว สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา)
(6) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 	(6.1) เสริมสร้างเครือข่ายด้านการพัฒนาสังคมและสวัสดิการสังคมให้เป็นกลไกเสริมในการทำงานป้องกันสาธารณภัยในระดับชุมชนรากฐาน (6.2) สนับสนุนด้านการสังคมสงเคราะห์แก่ผู้ประสบภัย และดูแลช่วยเหลือเด็กกำพร้า คนพิการและผู้สูงอายุในพื้นที่ประสบภัย (6.3) วางแผนและฟื้นฟูด้านสังคมและจิตใจให้แก่ผู้ประสบภัยและผู้ประสบปัญหาทางสังคม (6.4) สนับสนุนกิจกรรมด้านสังคมสงเคราะห์ เพื่อฟื้นฟูภายในศูนย์พักพิงชั่วคราว (6.5) รับผิดชอบในการเตรียมการและบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว

(7) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

- (7.1) จัดเก็บข้อมูล การประเมินความเสี่ยง (ประเมินความอ่อนแอ ความเปราะบาง) การวิเคราะห์ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม การจัดทำแผนที่ ความเสี่ยงภัยที่เกี่ยวข้องด้านการเกษตร การทบทวนปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน การสื่อสารความเสี่ยง และผลกระทบที่ได้รับ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีบทบาทร่วม ตลอดจนประชาชน เกษตรกร และองค์กรเกษตรกร ได้ตระหนักและเตรียมพร้อม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย
- (7.2) บูรณาการประสานสอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านการเกษตรระดับชาติ จังหวัด อำเภอ ชุมชน เพื่อลดความเสี่ยงและบริหารจัดการ ความเสี่ยงจากสาธารณภัย ซึ่งมีความสอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แห่งชาติ
- (7.3) จัดสรรงบประมาณและทรัพยากรเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย สร้างความพร้อม รับมือและฟื้นกลับได้เร็วเมื่อเกิดสาธารณภัย ตลอดจนการจัดสรรทรัพยากร เพื่อการปฏิบัติตามแผนงาน นโยบาย กฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้อง ด้านการลดความเสี่ยงและการจัดการ สาธารณภัย ทั้งที่ใช้โครงสร้าง อาทิ การก่อสร้าง บำรุงรักษาแหล่งน้ำผิวดินในเขต ชลประทานและนอกเขตชลประทาน การปฏิบัติการฝนหลวง และที่ไม่ใช้โครงสร้าง อาทิ การวางแผนการบริหารจัดการน้ำในระบบชลประทาน การวางแผนการเพาะปลูกพืช การจัดทำทะเบียนเกษตรกร (ด้านพืช ด้านประมง และด้านปศุสัตว์) การจัดให้มีระบบการ เก็บข้อมูล ประเมิน การประชาสัมพันธ์ และการแจ้งเตือน
- (7.4) จัดทำแผนเผชิญเหตุ การซ้อมแผนเผชิญเหตุ การบริหารจัดการสถานการณ์ การระดมสรรพกำลัง การจัดสรรทรัพยากร การรายงานเหตุการณ์
- (7.5) จัดสรรทรัพยากร เพื่อการระงับยับยั้งความเสียหายที่เกิดจากสาธารณภัย
- (7.6) ประเมินความเสียหายทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง
- (7.7) สำรวจ ตรวจสอบความเสียหาย และช่วยเหลือตามกฎหมาย นโยบาย แผนงาน ระเบียบที่เกี่ยวข้อง
- (7.8) จัดสรรทรัพยากร เพื่อการซ่อมสร้างและการฟื้นคืนสภาพที่ดีกว่าเดิม โดยปรับปรุง พื้นฟูพื้นที่เกษตรกรรม และพื้นที่ชลประทานที่ได้รับความเสียหายจากสาธารณภัย เพื่อให้เกษตรกรสามารถประกอบอาชีพได้
- (7.9) วางแผนและมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสาธารณภัยด้านการเกษตร
- (7.10) พัฒนาพื้นที่เกษตรกรรมและพื้นที่ชลประทานเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย
- (7.11) ติดตามสถานการณ์ภัยและแจ้งเกษตรกรเพื่อเตรียมพร้อมรับสถานการณ์
- (7.12) ปฏิบัติการฝนหลวงและบริหารจัดการน้ำเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัย และภัยแล้ง
- (7.13) กำหนดแนวทางป้องกันและให้ความช่วยเหลือสัตว์เลี้ยง สัตว์เศรษฐกิจ และสัตว์งาน ไม่ให้ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัย
- (7.14) พัฒนาแหล่งน้ำตามศักยภาพของกลุ่มน้ำให้เพียงพอ เพื่อสนับสนุนการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทางน้ำ
- (7.15) ประสานงานหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูล สภาพภูมิอากาศ สภาพน้ำในลุ่มน้ำและเขื่อนหรือที่กักเก็บน้ำ

(8) กระทรวงคมนาคม 	(8.1) จัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านคมนาคมให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (8.2) ปรับปรุงเส้นทางและโครงข่ายคมนาคม สนับสนุนภารกิจการส่งกำลังบำรุง พร้อมทั้งแก้ไขเส้นทางเพื่อป้องกันและลดผลกระทบจากสาธารณภัย (8.3) จัดให้มีเส้นทางสำรอง เส้นทางเลี่ยง หรือทำทางชั่วคราว รวมทั้งซ่อมหรือดัดแปลงแก้ไขสิ่งอำนวยความสะดวกในระบบคมนาคม เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ (8.4) สนับสนุนการอพยพเคลื่อนย้ายประชาชนออกจากพื้นที่ประสบภัย หรือเสี่ยงต่อการเกิดสาธารณภัย เพื่อให้ประชาชนมีความปลอดภัย (8.5) สนับสนุนข้อมูลเส้นทางสัญจร เส้นทางเลี่ยงพื้นที่เสี่ยงภัย และพื้นที่ประสบภัยสำหรับประชาชน (8.6) บูรณะ พื้นฟู เส้นทางคมนาคมที่ได้รับความเสียหายให้สามารถใช้งานได้โดยเร็ว (8.7) จัดทำระบบฐานข้อมูลทรัพยากรเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยด้านคมนาคม (8.8) ให้การสนับสนุนงานด้านการจราจรในเส้นทางรับผิดชอบที่ประสบภัย (8.9) ประสานงานและรับแจ้งเหตุสาธารณภัย ภัยด้านความมั่นคง และสถานการณ์ฉุกเฉินระหว่างหน่วยงานในสังกัดกระทรวงคมนาคม หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และภาคประชาสังคม
(9) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 	(9.1) ประเมินสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง โดยวิเคราะห์สภาพอากาศ สิ่งปกคลุมดิน ปริมาณน้ำฝน สถานการณ์น้ำ การใช้ประโยชน์ที่ดิน รวมทั้งข้อมูลพื้นที่เสี่ยงภัยที่เกิดจากธรรมชาติและพื้นที่ที่เกิดภัยในอดีต เฝ้าระวัง ติดตามสถานการณ์ แจ้งเตือนประชาชน และอาสาสมัคร รวมทั้งสนับสนุนข้อมูลและประสานการให้ความช่วยเหลือประชาชนตามภารกิจที่เกี่ยวข้อง (9.2) ประสานงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการติดตาม ตรวจสอบ วิเคราะห์ และประเมินผลกระทบจากธรณีพิบัติภัยประเภทต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น ดินถล่ม แผ่นดินไหว สึนามิ หลุมยุบ การกัดเซาะชายฝั่ง รวมทั้งการช่วยเหลือสัตว์ที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัย เป็นต้น (9.3) ปรับปรุง พื้นฟูพัฒนาแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ สภาพแวดล้อมเขตอุทยานที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยให้กลับสู่สภาพเดิมและไม่เสี่ยงต่อการเกิดภัย (9.4) ศึกษา วิจัย พัฒนาวัดกรรมเพื่อการแจ้งเตือนภัยพิบัติในพื้นที่เสี่ยง รวมทั้งเสนอแนะแนวทางในการป้องกันและลดผลกระทบจากสาธารณภัยอย่างมีประสิทธิภาพ (9.5) พัฒนาระบบแจ้งเตือนภัยล่วงหน้า สำหรับพื้นที่เสี่ยงภัยเพื่อเป็นข้อมูลในการเฝ้าระวังเตือนภัยสถานการณ์ รวมทั้งช่องทางการสื่อสารเครือข่าย ด้านการแจ้งเตือนภัยอย่างรวดเร็ว ทัวถึง และครอบคลุมในทุกพื้นที่ (9.6) เสริมสร้างศักยภาพเจ้าหน้าที่ให้มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานเฝ้าระวังเตือนภัยการวิเคราะห์เพื่อประเมินสถานการณ์ โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม สนับสนุนการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความมั่นใจ

	(9.7) วางแผน ปรับปรุง และพัฒนาแหล่งทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (9.8) ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินมลพิษและผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการเกิดสาธารณภัย รวมทั้งเสนอแนะแนวทางการฟื้นฟูและรักษาสภาพสิ่งแวดล้อม ให้มีความสมดุลเหมาะสมต่อการดำรงชีวิตของประชาชนและสิ่งมีชีวิต (9.9) ควบคุมและป้องกันสัตว์ป่าและสัตว์อพยพที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัย (9.10) ดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและประเมินความเสี่ยงและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศ
(10) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม 	(10.1) ดำเนินการให้มีระบบสื่อสารและโทรคมนาคมทั้งระบบสื่อสารหลัก ระบบสื่อสารรอง ระบบสื่อสารสำรอง ตลอดจนให้บริการฐานข้อมูลด้านการสื่อสารให้สามารถใช้การได้ในทุกสถานการณ์ (สำนักงานปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม บริษัท โทรคมนาคมแห่งชาติ จำกัด (มหาชน)) (10.2) สนับสนุนข้อมูลสถานะและการพยากรณ์อากาศและแจ้งเตือนภัย ร่วมมือประสานงาน แลกเปลี่ยน และให้ความรู้ด้านอุตุนิยมวิทยาและแผ่นดินไหวกับประชาชน และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งจัดทำสถิติเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (กรมอุตุนิยมวิทยา และสำนักงานสถิติแห่งชาติ) (10.3) สนับสนุนอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ในการสื่อสาร การจัดช่องการสื่อสารสำรองเพื่อใช้ในภาวะฉุกเฉิน และสนับสนุนกำลังคน ในการบริการติดต่อสื่อสารได้ตลอดระยะเวลาระหว่างพื้นที่เกิดภัยและพื้นที่ภายนอก เพื่อให้การช่วยเหลือได้อย่างรวดเร็ว (บริษัท โทรคมนาคมแห่งชาติ จำกัด (มหาชน)) (10.4) พัฒนาระบบสื่อสารเพื่อให้สามารถติดต่อสื่อสารได้ (บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด (มหาชน) บริษัท โทรคมนาคมแห่งชาติ จำกัด (มหาชน))
(11) กระทรวงพลังงาน 	(11.1) บริหารจัดการด้านก๊าซธรรมชาติในสถานะฉุกเฉินด้านพลังงาน (กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ และบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)) (11.2) บริหารจัดการด้านน้ำมันเชื้อเพลิงในสถานะฉุกเฉินด้านพลังงาน (กรมธุรกิจพลังงาน) (11.3) บริหารจัดการอนุรักษ์และประหยัดพลังงานในสถานะฉุกเฉินด้านพลังงาน (สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน และกรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน) (11.4) บริหารจัดการด้านไฟฟ้าในสถานะฉุกเฉินด้านพลังงาน (สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน และการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย) (11.5) บริหารจัดการแผนรองรับในสถานะฉุกเฉินด้านพลังงานในภาพรวม (สำนักงานปลัดกระทรวงพลังงาน) (11.6) จัดทำฐานข้อมูลแหล่งพลังงานเพื่อใช้สนับสนุนการปฏิบัติงานของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ (สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ และกรมธุรกิจพลังงาน)

	(11.7) จัดหาทรัพยากรด้านพลังงาน ให้เพียงพอต่อความต้องการใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (กรมธุรกิจพลังงาน การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)) (11.8) สนับสนุนผู้เชี่ยวชาญด้านพลังงานเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ กรมธุรกิจพลังงาน การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน))
(12) กระทรวงพาณิชย์ 	(12.1) จัดทำทะเบียนฐานข้อมูลผู้ผลิต/ผู้นำเข้าสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นต่อการครองชีพ (กรมการค้าภายใน) (12.2) สนับสนุนการบรรเทาสาธารณภัย โดยประสานผู้ผลิต/ผู้นำเข้าสินค้าที่จำเป็นต่อการครองชีพ (กรมการค้าภายใน) (12.3) จัดระบบการปันส่วนและกำหนดมาตรการควบคุมราคาสินค้าและบริการขณะเกิดภัย (กรมการค้าภายใน) (12.4) กำหนดมาตรการกำกับดูแลราคาสินค้าและปริมาณสินค้า เพื่อการจัดหาสินค้าที่จำเป็นในขณะเกิดสาธารณภัยและป้องปรามการฉวยโอกาสกักตุนสินค้าหรือขึ้นราคาสินค้าซ้ำเติมผู้บริโภค โดยมีการกำกับดูแลทั้งต้นทางและปลายทาง (กรมการค้าภายใน) (12.5) ติดตามสถานการณ์ราคาพืชผลการเกษตรในพื้นที่ประสบสาธารณภัยและกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหาเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร (กรมการค้าภายใน) (12.6) ประสานผู้ผลิต/ผู้นำเข้า เพื่อส่งสินค้าเข้าแต่ละพื้นที่ให้เพียงพอต่อความต้องการ โดยเฉพาะพื้นที่ประสบสาธารณภัย และให้จำหน่ายในราคาปกติ (กรมการค้าภายใน)
(13) กระทรวงมหาดไทย 	(13.1) สั่งการ และประสานให้จังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่ที่ได้รับพิชชอบ เพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (13.2) ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร กฎหมายว่าด้วยการขุดดินและถมดิน กฎหมายว่าด้วยการควบคุมกิจการการค้าอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือความผาสุกแห่งสาธารณชนและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง (13.3) ดำเนินการตามมาตรการด้านผังเมืองเพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (13.4) ประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัยเพื่อสามารถช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้ตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง (13.5) อำนาจการและประสานการปฏิบัติการจัดการสาธารณภัยและให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย พื้นฟูและบูรณะสภาพพื้นที่ประสบสาธารณภัย ในกรณีที่เกิดสาธารณภัยขนาดใหญ่ที่มีผลกระทบรุนแรงกว้างขวาง (13.6) ส่งเสริมและรักษาความมั่นคงภายใน ความสงบเรียบร้อย และให้มีบริการประชาชนในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ (13.7) ให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน (เขตพื้นที่จังหวัดประกาศโดยผู้ว่าราชการจังหวัดและเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครประกาศโดยอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย) (13.8) พัฒนาระบบ รูปแบบ และวิธีการเกี่ยวกับการบริหารงานที่ดินเพื่อสนับสนุนงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (13.9) ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานรากให้มีความมั่นคงและมีเสถียรภาพ

	(13.10) สนับสนุนให้มีการจัดทำและใช้ประโยชน์จากข้อมูลสารสนเทศ ศึกษาวิเคราะห์ วิจัย จัดทำยุทธศาสตร์ชุมชน ตลอดจนการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาชุมชน เพื่อให้เป็นชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน (13.11) สนับสนุนการบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว (13.12) สนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ (13.13) สนับสนุน ส่งเสริม และประสานงานกับองค์การสาธารณกุศลในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (13.14) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภทในฐานะหน่วยงานปฏิบัติการในพื้นที่กำหนดให้มีมาตรการการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย การพัฒนาการจัดการในภาวะฉุกเฉิน รวมถึงการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน
(14) กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 	ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางของรัฐในการดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ ตามมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 โดยมีหน้าที่ดังนี้ (14.1) จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติเสนอคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เพื่อขออนุมัติต่อคณะรัฐมนตรี (14.2) จัดให้มีการศึกษาวิจัยเพื่อหามาตรการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพ (14.3) ปฏิบัติการ ประสานการปฏิบัติให้การสนับสนุน และช่วยเหลือหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (14.4) ให้การสงเคราะห์เบื้องต้นแก่ผู้ประสบภัย ผู้ได้รับบาดเจ็บ หรือผู้ได้รับความเสียหายจากสาธารณภัย (14.5) แนะนำให้คำปรึกษา และอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแก่หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชน (14.6) ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ
(15) กระทรวงยุติธรรม 	(15.1) ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ และให้ความรู้แก่ประชาชนทางกฎหมายเกี่ยวกับการเรียกร้องสิทธิและการคุ้มครองสิทธิตามกฎหมาย (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม (สำนักงานยุติธรรมจังหวัด)) (15.2) สนับสนุนผู้เชี่ยวชาญด้านนิติวิทยาศาสตร์เมื่อได้รับการร้องขอ (สถาบันนิติวิทยาศาสตร์) (15.3) สนับสนุนกำลังแรงงานในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (กรมคุมประพฤติ และกรมราชทัณฑ์) (15.4) สนับสนุนฐานข้อมูลและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูล กระทรวงยุติธรรม DXC ด้วย Big Data เมื่อได้รับการร้องขอ (สำนักงานกิจการยุติธรรม) (15.5) สนับสนุนฐานข้อมูลคนหาย คนนิรนาม และศพนิรนาม ตามแผนแม่บทการติดตามคนหาย คนนิรนาม และศพนิรนาม พ.ศ. 2562 - 2565 (สถาบันนิติวิทยาศาสตร์)

(16) กระทรวงแรงงาน 	(16.1) ให้การศึกษา อบรม และฝึกฝนแรงงานในสถานประกอบการ รวมทั้งบุคลากรด้านความปลอดภัยที่เกี่ยวข้องให้สามารถปฏิบัติตามมาตรฐานความปลอดภัยในการทำงาน และสามารถบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานประกอบกิจการของตนเอง (กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน และกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน) (16.2) ตรวจสอบข้อมูลแรงงานที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัย เพื่อให้การช่วยเหลือด้านคุ้มครองและเรียกร้องสิทธิที่พึงได้ตามกฎหมายแรงงาน (กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน และสำนักงานประกันสังคม) (16.3) ฝึกอบรมและจัดหางานให้ผู้ประสบภัย (กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมการจัดหางาน และสำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน) (16.4) จัดหน่วยให้บริการด้านประกันสังคมแก่แรงงานในระบบ แรงงานนอกระบบ รวมถึงผู้มีสิทธิที่ประสบภัย เพื่อให้ได้รับสิทธิประโยชน์ที่ครบถ้วนและรวดเร็ว (สำนักงานประกันสังคม) (16.5) จัดเตรียม จัดหาแรงงานที่มีความรู้ทางเทคนิค เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (16.6) สำรวจ จัดเตรียม จัดหา โดยการเรียกร้องเกณฑ์จ้างหรือเช่าเครื่องมือเครื่องใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
(17) กระทรวงวัฒนธรรม 	(17.1) จัดทำฐานข้อมูลโบราณสถานที่สามารถใช้เป็นจุดอพยพ ศูนย์พักพิงชั่วคราว หรือสถานที่อำนวยความสะดวกแก่การปฏิบัติงานของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ (กรมศิลปากร) (17.2) จัดเตรียมพื้นที่โบราณสถานที่สามารถใช้เป็นจุดอพยพ ศูนย์พักพิงชั่วคราว หรือสถานที่อำนวยความสะดวกแก่การปฏิบัติงานของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ (กรมศิลปากร) (17.3) พื้นพุทธศาสนสถาน (ยกเว้นวัดและมัสยิด) โบราณสถาน โบราณวัตถุ ที่เสียหายจากสาธารณภัยให้กลับสู่สภาพเดิม (กรมศิลปากร) (17.4) สนับสนุนงบประมาณเพื่อสมทบในการบูรณะซ่อมแซมศาสนสถานของศาสนา อิสลาม คริสต์ พราหมณ์-ฮินดู และซิกข์ เฉพาะสถานที่สำหรับใช้ประกอบศาสนกิจ องค์ประกอบอื่น และระบบสาธารณูปโภคที่จำเป็นในการปฏิบัติศาสนกิจ ซึ่งได้รับความเสียหายจากสาธารณภัยให้กลับมามีสภาพพร้อมใช้งานเท่านั้น และการจะสนับสนุนงบประมาณแก่ศาสนสถานพิจารณาจากกรณีศาสนสถานในศาสนาอิสลามต้องจดทะเบียนถูกต้องตามพระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. 2540 ส่วนกรณีศาสนสถานในศาสนาคริสต์ พราหมณ์ - ฮินดู และซิกข์ ต้องอยู่ภายใต้โครงการศาสนาที่กรมการศาสนารับรอง (กรมการศาสนา)
(18) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม 	(18.1) ศึกษา ค้นคว้า และวิจัยด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เหมาะสมสำหรับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ สำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ และสถาบันเทคโนโลยีนิวเคลียร์แห่งชาติ (องค์การมหาชน)) (18.2) ให้บริการข้อมูลดาวเทียม ข้อมูลภูมิสารสนเทศ และข้อมูลจากเรดาร์ชายฝั่ง รวมถึงระบบเพื่อการตัดสินใจ เพื่อกำหนดแผนงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน))

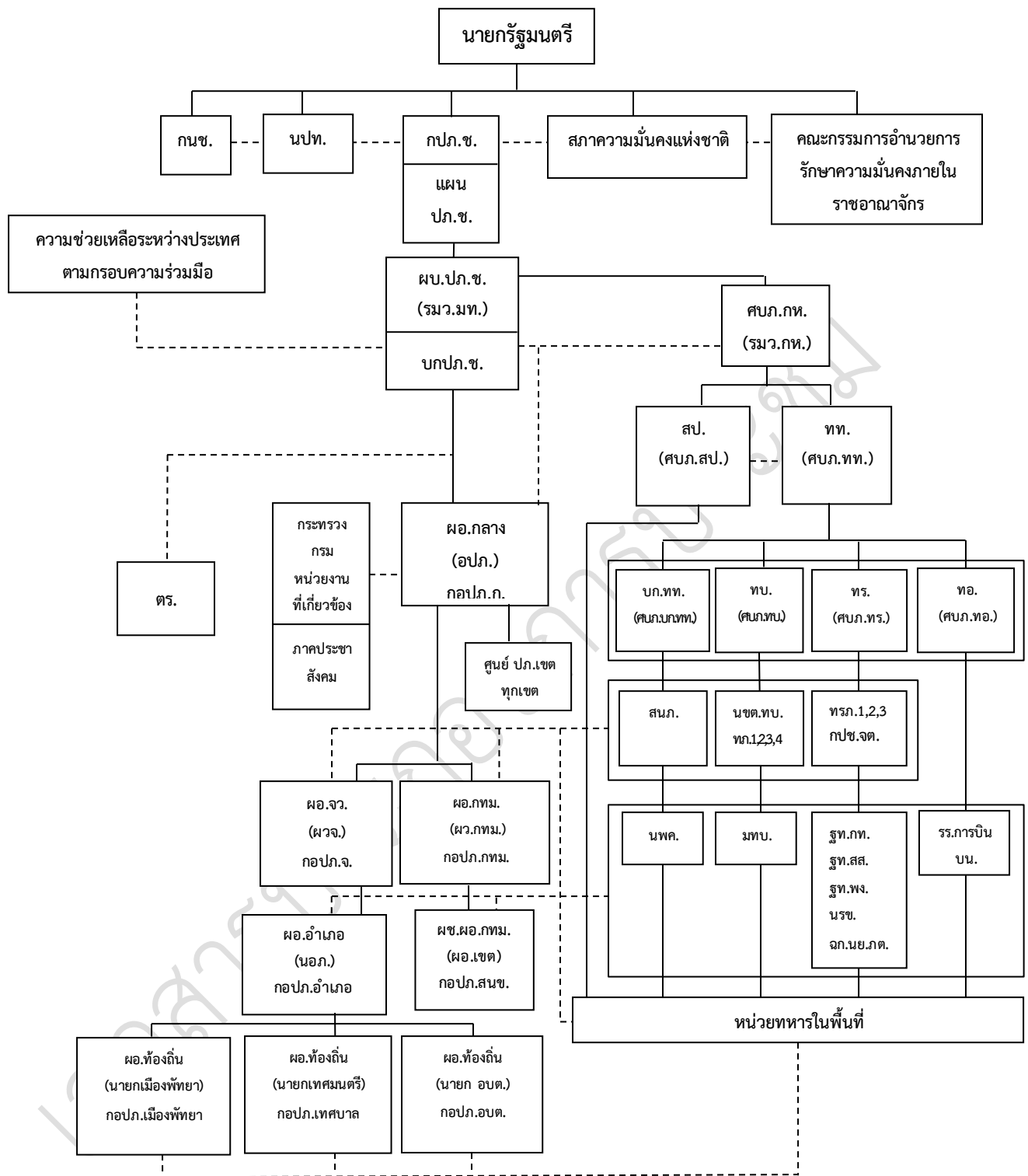
	(18.3) ให้คำปรึกษา สนับสนุนองค์ความรู้ สิ่งประดิษฐ์ เทคโนโลยี การวิจัยและนวัตกรรม ซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข (กรมวิทยาศาสตร์บริการ สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการส่งเสริมวิจัยและนวัตกรรม สำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ สถาบันเทคโนโลยีนานาชาติสิรินธร (องค์การมหาชน) สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) และสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน)) (18.4) ให้บริการข้อมูลจากระบบคลังข้อมูลน้ำแห่งชาติ เพื่อสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข (สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน)) (18.5) สนับสนุนการบริหารจัดการและการปฏิบัติงานระงับเหตุสาธารณสุขทางนิวเคลียร์และรังสี ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข โดยมีแผนฉุกเฉินทางนิวเคลียร์และรังสีเป็นแผนสนับสนุนและอยู่ภายใต้แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขแห่งชาติ (สำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ)
(19) กระทรวงศึกษาธิการ 	(19.1) พัฒนาหลักสูตรการเรียน การสอนเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขทุกระดับชั้น (19.2) ส่งเสริมหน่วยงานการศึกษาให้มีบทบาทในการช่วยเหลือ สนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข (19.3) ส่งเสริมให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึกแก่นักเรียน นักศึกษา และประชาชนให้มีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข (19.4) สนับสนุนบุคลากรด้านการศึกษา เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขแห่งชาติและกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขในพื้นที่ (19.5) สำรวจและจัดทำฐานข้อมูลสถานศึกษาเพื่อใช้เป็นสถานที่อพยพ และศูนย์พักพิงชั่วคราว
(20) กระทรวงสาธารณสุข 	(20.1) จัดทำนโยบาย พัฒนา ขั้วเคลื่อนยุทธศาสตร์ และบูรณาการแผนงานการจัดการภาวะฉุกเฉินด้านการแพทย์และสาธารณสุข ร่วมกับภาคีเครือข่ายที่เป็นเอกภาพครบวงจร (20.2) เป็นหน่วยงานหลักด้านการแพทย์และสาธารณสุขในการตอบสนองต่อภาวะฉุกเฉินและสาธารณสุข โดยจัดให้มีระบบบัญชาการเหตุการณ์ด้านการแพทย์และสาธารณสุข สั่งการหน่วยงานในสังกัด รวมถึงหน่วยงานในกำกับของกระทรวงสาธารณสุข และประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชน (20.3) พัฒนาระบบเฝ้าระวัง ประเมินความเสี่ยง ระบบการพยากรณ์โรคและภัยสุขภาพ รวมถึงการแจ้งเตือนภัย (Warning System) กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (20.4) พัฒนาศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินด้านการแพทย์และสาธารณสุข (Public Health Emergency Operation Center: PHEOC) ในระดับต่าง ๆ เพื่อเป็นศูนย์ประสานการเชื่อมโยงของหน่วยงานสาธารณสุขทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง (20.5) จัดเตรียมความพร้อมสถานพยาบาลทุกระดับในการรับมือกับสาธารณสุข รวมถึงพัฒนาบุคลากรสาธารณสุขและอาสาสมัครให้มีความรู้และทักษะ พร้อมทั้งจะปฏิบัติงานเมื่อเกิดสาธารณสุข และป้องกันตนเองจากภัยที่เกิดขึ้นขณะปฏิบัติงาน

	(20.6) จัดหาและจัดเตรียมทรัพยากรทางการแพทย์และการสาธารณสุขสนับสนุนการบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน รวมถึงประสานการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรด้านการแพทย์และการสาธารณสุขแบบบูรณาการ (20.7) พัฒนาทีมปฏิบัติการฉุกเฉินทางการแพทย์ในภาวะฉุกเฉินในระดับต่าง ๆ ที่พร้อมปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบภัยอย่างมีประสิทธิภาพ โดยสามารถใช้ประโยชน์ได้ทันทีเมื่อเกิดสาธารณภัย (20.8) จัดให้มีการรักษาพยาบาลฉุกเฉิน (Emergency Care System) ครอบคลุมการแพทย์ฉุกเฉินก่อนถึงโรงพยาบาล (Emergency Medical Services: EMS) การรักษาพยาบาลฉุกเฉินที่โรงพยาบาล (Emergency Care in hospital) การส่งต่อ (Inter hospital care) พร้อมทั้งสนับสนุนการปฏิบัติงานทั่วประเทศ และจัดระบบเครือข่ายบริการด้านการแพทย์และการสาธารณสุข (20.9) พัฒนาระบบสื่อสารสั่งการเชื่อมโยงหน่วยงานในสังกัด รวมถึงภาคีเครือข่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศ (20.10) พัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านการแพทย์และการสาธารณสุขสำหรับบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน อาทิ ข้อมูลสถานการณ์ รายงานความเสียหายหรือผลกระทบ ผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์และการสาธารณสุข ทรัพยากรด้านการแพทย์และการสาธารณสุข ทีมปฏิบัติการฉุกเฉินทางการแพทย์ (20.11) จัดทำแผนบริหารความต่อเนื่องขององค์กร (Business Continuity Plan: BCP) และประคองระบบบริการด้านการแพทย์และการสาธารณสุขในภาวะวิกฤติครอบคลุมทุกมิติด้านการแพทย์และการสาธารณสุข จัดทำแผนและจัดให้มีระบบฟื้นฟูด้านการแพทย์และการสาธารณสุข รวมทั้งสนับสนุนช่วยเหลือผู้ประสบภัยภายหลังเหตุการณ์หรือสาธารณภัย (20.12) สนับสนุนด้านวิชาการ องค์กรความรู้ นวัตกรรม เผยแพร่ให้ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวปฏิบัติ และฝึกอบรมการปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์และการสาธารณสุข (20.13) จัดให้ความรู้แก่ประชาชนและสนับสนุนเครือข่ายภาคประชาชนในการจัดการในภาวะฉุกเฉิน และสื่อสารความเสี่ยงในภาวะฉุกเฉินให้สามารถเข้าถึงประชาชนทุกระดับ
(21) สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ 	(21.1) ประสานงาน สนับสนุน ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติการด้านการแพทย์ฉุกเฉิน (21.2) เป็นหน่วยงานกลางในการประสานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนทั้งในและต่างประเทศด้านการแพทย์ฉุกเฉิน (21.3) จัดทำมาตรฐาน แนวทาง หลักเกณฑ์ เกณฑ์ และวิธีปฏิบัติการฉุกเฉินตามมาตรฐานระบบการแพทย์ฉุกเฉินภายในประเทศ และระบบการประสานงานทางการแพทย์ระหว่างประเทศ (21.4) สนับสนุนให้มีระบบปฏิบัติการฉุกเฉิน และพัฒนาระบบสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการฉุกเฉินทางการแพทย์ (21.5) สนับสนุน อุดหนุน ชดเชยค่าปฏิบัติการแพทย์ฉุกเฉิน ให้แก่หน่วยปฏิบัติการตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการแพทย์ฉุกเฉิน (กพฉ.) กำหนด (21.6) ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพผู้ปฏิบัติการ หน่วยปฏิบัติการ และสถานพยาบาล ด้านการแพทย์ฉุกเฉิน ตั้งแต่ระดับต้นจนถึงระดับสูง และหลักสูตร

	ต่อยอดในการปฏิบัติงานด้านการแพทย์ฉุกเฉินให้มีประสิทธิภาพ และมีความพร้อมในการปฏิบัติการในภาวะภัยพิบัติ (21.7) ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา ค้นคว้า วิจัยและพัฒนา รวมถึงเผยแพร่ความรู้ด้านการแพทย์ฉุกเฉิน ในการป้องกันตนเองก่อนเกิดภัย รวมทั้งการปฐมพยาบาลเบื้องต้น และการแจ้งเหตุเมื่อพบผู้ป่วยฉุกเฉิน (21.8) ส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานเครือข่ายทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมูลนิธิ/ภาคเอกชนที่ไม่แสวงหากำไร จัดชุดปฏิบัติการฉุกเฉินให้มีความครอบคลุมทุกพื้นที่ (21.9) จัดเก็บข้อมูลผู้บาดเจ็บและผู้เสียชีวิตที่มาด้วยระบบการแพทย์ฉุกเฉิน ทั้งในภาวะปกติและภาวะสาธารณภัย
(22) กระทรวงอุตสาหกรรม 	(22.1) กำหนดมาตรฐานและกำกับดูแลการผลิตสินค้าอุตสาหกรรม สินค้าชุมชนที่อยู่ในความรับผิดชอบให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพตามที่กฎหมาย กฎ ระเบียบและวิธีการอื่นที่กำหนด (22.2) จัดทำแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (22.3) ส่งเสริมและสนับสนุนข้อมูลและองค์ความรู้ด้านเครื่องจักรกล การผลิต สิ่งแวดล้อม ความปลอดภัย วัตถุอันตราย และพลังงานเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (22.4) จัดทำฐานข้อมูลทรัพยากรของแหล่งอุตสาหกรรม เพื่อใช้สนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (22.5) ให้ความช่วยเหลือภาคอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัย (22.6) ส่งเสริม สนับสนุน และให้บริการด้านเทคโนโลยีความปลอดภัย อาชีวอนามัย สุขอนามัย การบริหารความปลอดภัย เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (22.7) ติดต่อและประสานความร่วมมือด้านความปลอดภัยของโรงงานกับหน่วยงานหรือองค์กรด้านความปลอดภัยทั้งในและต่างประเทศ เพื่อป้องกันและลดผลกระทบจากสาธารณภัย/อุบัติเหตุ รวมทั้งการกีดกันทางการค้าด้วยเหตุผลจากความเสี่ยงภัย
(23) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 	(23.1) รักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยของประชาชนในพื้นที่ประสบภัย และพื้นที่ใกล้เคียง (23.2) ควบคุมและบังคับใช้กฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดทางอาญา (23.3) ปฏิบัติหน้าที่ด้านการพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล การจัดการศพ การติดตามผู้สูญหาย และการส่งกลับ (23.4) จัดระบบจราจรในพื้นที่ประสบภัยและพื้นที่ใกล้เคียง (23.5) จัดชุดเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญพิเศษสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เช่น ชุดกู้ภัย ชุดสุนัขค้นหา ชุดเก็บกู้ และทำลายวัตถุระเบิด เป็นต้น (23.6) สนับสนุนกำลังเจ้าหน้าที่ เครื่องมือ อุปกรณ์ และยานพาหนะ แก่กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่

(24) สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ 	(24.1) จัดทำฐานข้อมูลวัดที่สามารถใช้เป็นจุดอพยพ/ศูนย์พักพิงชั่วคราว หรือสถานที่อำนวยความสะดวกแก่การปฏิบัติงานของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ (24.2) จัดเตรียมพื้นที่วัดที่สามารถใช้เป็นจุดอพยพ/ศูนย์พักพิงชั่วคราว หรือสถานที่อำนวยความสะดวกแก่การปฏิบัติงานของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ (24.3) พื้นพุทธมณฑลที่เสียหายจากสาธารณภัยให้กลับสู่สภาพปกติหรือดีกว่าเดิม
(25) มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ในพระบรมราชูปถัมภ์ 	(25.1) ให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ (25.2) ให้การสนับสนุนด้านการป้องกันสาธารณภัยทั่วประเทศ (25.3) ให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือเป็นส่วนร่วมแก่ประชาชนที่ได้รับความทุกข์ยากเดือดร้อนประการอื่น (25.4) ให้การสงเคราะห์ด้านการศึกษาแก่เด็กกำพร้า หรือเด็กอนาถที่ครอบครัวยุติสาธยาย และให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่เรียนดีในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ (25.5) ร่วมมือกับองค์กรการกุศลอื่น ๆ ในกิจกรรมสาธารณประโยชน์
(26) สภากาชาดไทย 	(26.1) จัดเตรียมโลหิต ยา เวชภัณฑ์ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ตลอดจนเครื่องมืออุปกรณ์บริโภคนเพื่อใช้ในการบรรเทาทุกข์และสงเคราะห์ผู้ประสบภัย (26.2) ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ สมาชิกสภากาชาดไทย อาสาสมัครเหล่ากาชาดจังหวัด กิ่งกาชาดอำเภอ และประชาชน เพื่อเตรียมพร้อมรับสาธารณภัย รวมถึงให้ความรู้เกี่ยวกับการปฐมพยาบาลและการสาธารณสุขเพื่อให้สามารถช่วยเหลือตนเองและผู้อื่นได้เมื่อประสบภัย (26.3) สภากาชาดไทย รวมไปถึงเหล่ากาชาดจังหวัด และกิ่งกาชาดอำเภอ บรรเทาทุกข์ผู้ประสบภัยขณะเกิดเหตุ และหลังเกิดเหตุด้วยการบริการทางการแพทย์ ทั้งการรักษาพยาบาล ป้องกันโรค และสงเคราะห์เครื่องอุปโภคบริโภค ตลอดจนอุปกรณ์และบริการอื่น ๆ ตามความจำเป็นของผู้ประสบภัย (26.4) ติดต่อและประสานความร่วมมือกับสภากาชาดประเทศต่าง ๆ ผ่านทางคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ และสหพันธ์สภากาชาดและสภาเสี้ยววงเดือนแดงระหว่างประเทศ
(27) สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ 	(27.1) กำกับดูแลผู้รับใบอนุญาตฯ ให้จะต้องดำเนินการตามบทบัญญัติของมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.2551 ในกรณีที่มีภัยพิบัติหรือมีเหตุฉุกเฉิน หรือมีกรณีอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ซึ่งมีความจำเป็นต้องออกอากาศแจ้งข่าวหรือเตือนภัยให้ประชาชนทราบ กรณีที่มีภัยพิบัติหรือเหตุฉุกเฉินสามารถดำเนินการร้องขอผู้รับใบอนุญาตให้ดำเนินการแจ้งข่าวหรือเตือนภัยให้ประชาชนทราบ เมื่อรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องร้องขอให้ผู้รับใบอนุญาตดำเนินการตามที่ร้องขอนั้น (27.2) ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดสรรและใช้คลื่นความถี่ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมเพื่อสนับสนุนภารกิจป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉินและภัยพิบัตินั้น กสทช. ได้จัดทำประกาศ กสทช. เรื่องหลักเกณฑ์การใช้คลื่นความถี่เพื่อสนับสนุนภารกิจป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉินและภัยพิบัติ

	(27.3) จัดอบรม เน้นย้ำให้ความรู้ถึงการปฏิบัติของสื่อในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้เป็นไปตามกรอบจริยธรรม จรรยาบรรณ (27.4) ติดตามประสานงานเพื่อให้ผู้ประกอบการจัดทำแผนขั้นตอนการปฏิบัติหน้าที่ตามประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติงานของผู้ประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ในกรณีเกิดภัยพิบัติหรือเหตุฉุกเฉิน
(28) ภาคประชาสังคม เช่น จิตอาสา อาสาสมัคร องค์กรการสาธารณกุศล องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร ภาคเอกชน เป็นต้น	(28.1) สนับสนุน กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง หรือกองอำนาจการป้องกันและสาธารณภัยในพื้นที่ (28.2) สนับสนุนการจัดทำฐานข้อมูลทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (28.3) ร่วมปฏิบัติงานตามที่ผู้บัญชาการ/ผู้อำนวยการมอบหมายตามขีดความสามารถและทรัพยากร

หมายเหตุ

— สายการบังคับบัญชา

— สายการประสานงาน

* การแบ่งมอบพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยทหาร ให้เป็นไปตามแผนบรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม และหนังสือตกลงร่วมกันระหว่างผู้บัญชาการจังหวัด ผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร และผู้บังคับหน่วยทหารในพื้นที่

แผนภาพที่ 3-3 แผนผังความเชื่อมโยงการปฏิบัติร่วมกับหน่วยต่าง ๆ

3.3.2 แนวทางการปฏิบัติร่วมกับหน่วยงาน

(1) แนวทางการปฏิบัติร่วมกับหน่วยทหาร

การปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยร่วมระหว่างพลเรือนกับทหารนั้น จะต้องมีการประสานงานระหว่างกันอย่างใกล้ชิด และเสริมสร้างความเข้าใจระหว่างกัน รวมทั้งดำรงการติดต่อสื่อสารระหว่างกันอย่างต่อเนื่อง โดยใช้กลไกการประสานและปฏิบัติงานร่วมกัน ภายใต้กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และศูนย์บัญชาการเหตุการณ์แต่ละระดับ นอกจากนี้ เพื่อป้องกันความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนระหว่างการปฏิบัติงานร่วมกัน ฝ่ายพลเรือนและทหารอาจพิจารณาร่วมกัน จัดตั้งศูนย์ประสานงานระหว่างพลเรือนกับทหาร หรือศูนย์ปฏิบัติงานร่วมระหว่างพลเรือนกับทหารขึ้น ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับระดับของหน่วยและสถานการณ์สาธารณภัย เพื่อประชุมหารือและแลกเปลี่ยนข้อมูลในการจัดการสาธารณภัย โดยยึดกรอบแนวทางการปฏิบัติตามมาตรฐานหลักสากล และดำเนินการตามมาตรา 46 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550

(2) แนวทางการปฏิบัติร่วมกับภาคประชาสังคม เช่น จิตอาสา อาสาสมัคร องค์กรสาธารณกุศล องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร ภาคเอกชน เป็นต้น

(2.1) ให้จัดเจ้าหน้าที่ประสานงานกับกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และศูนย์บัญชาการเหตุการณ์แต่ละระดับ เพื่อร่วมปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและการช่วยเหลือ สงเคราะห์ผู้ประสบภัยให้เป็นไปอย่างมีเอกภาพ โดยให้จัดทำแนวทางการประสานงานและการปฏิบัติงานร่วมกัน พร้อมทั้งกำหนดให้มีผู้ประสานงานหลัก (Focal Point) เพื่อประสานงานภายในกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และศูนย์บัญชาการเหตุการณ์แต่ละระดับ

(2.2) ให้กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติร่วมกับ องค์กรสาธารณกุศลจัดทำแนวทางปฏิบัติในการสนับสนุนกำลังทรัพยากร เจ้าหน้าที่ อุปกรณ์ และเครื่องมือ เพื่อการปฏิบัติงานของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และศูนย์บัญชาการเหตุการณ์แต่ละระดับ

(3) แนวทางการปฏิบัติร่วมกับต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ

(3.1) ในการรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศในกรณีที่เกิดสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4) หากมีความจำเป็นต้องขอรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ ให้กระทรวงการต่างประเทศนำเรื่องเสนอ กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติเพื่อพิจารณา และเมื่อได้รับความเห็นชอบแล้ว ให้ประสานงานกับกระทรวงมหาดไทย (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย) และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยให้กระทรวงการต่างประเทศเป็นหน่วยงานหลักในการประสานงานการรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศต่อไป

(3.2) ให้กระทรวงการต่างประเทศจัดทำมาตรฐานวิธีปฏิบัติสำหรับหน่วยงานและองค์การระหว่างประเทศที่ดำเนินการให้ความช่วยเหลือประเทศไทยในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(3.3) ในกรณีที่รัฐบาลต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศหรือองค์กรภาคเอกชน ต่างประเทศมีความประสงค์จะให้การสนับสนุนสิ่งของ และกำลังเจ้าหน้าที่หรือสิ่งอื่นใดเพื่อให้ความช่วยเหลือ ผู้ประสบสาธารณภัยในราชอาณาจักรไทย ให้ดำเนินการตามข้อผูกพัน สัญญา ข้อตกลงหรือความร่วมมือระหว่างประเทศที่ได้มีการจัดทำขึ้นโดยยกเว้นการแก่งัดของนั้น ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติกำหนด

(3.4) ให้กระทรวงการต่างประเทศจัดทำแนวทางการปฏิบัติในการให้ความช่วยเหลือต่างประเทศ กรณีเกิดสาธารณภัย และมีการร้องขอความช่วยเหลือจากประเทศไทยโดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุน

(4) แนวทางการปฏิบัติร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสำคัญ โดยพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ มีหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตท้องถิ่นของตนอย่างครบวงจร โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนา และส่งเสริมให้ความรู้และความเข้าใจความเสี่ยงจากสาธารณภัยระดับชุมชนและท้องถิ่น ทั้งนี้ เพื่อเป็นการจัดการ สาธารณภัยที่เกิดขึ้นในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีแนวทางในการปฏิบัติงาน/ประสาน การปฏิบัติกับกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ/ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอในการให้ความ ช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน เช่น การเตรียมการจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราวและการบริหารจัดการศูนย์ พักพิง ชั่วคราว การสื่อสารในภาวะฉุกเฉิน การอพยพ การให้ความช่วยเหลือบรรเทาทุกข์แก่ผู้ประสบภัย ดังนี้

(4.1) การปฏิบัติร่วมกับอำเภอและจังหวัด

(4.1.1) จัดเจ้าหน้าที่ประสานอำเภอและจังหวัด ในช่วงระยะขณะเกิดภัย พร้อมทั้งรายงาน สถานการณ์สาธารณภัยที่เกิดขึ้นตามข้อเท็จจริงเป็นระยะ ๆ

(4.1.2) กรณีสถานการณ์สาธารณภัยมีความรุนแรงให้ประสานขอรับการสนับสนุนการ ปฏิบัติงานจากศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอ/จังหวัด ตามลำดับ

(4.2) การปฏิบัติร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นข้างเคียง

(4.2.1) เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้นในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของตน และสาธารณภัย มีความรุนแรงขยายเป็นวงกว้างไปยังพื้นที่ข้างเคียง ให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นรายงานสถานการณ์ไปยังผู้อำนวยการ อำเภอ พร้อมทั้งประสานกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยพื้นที่ติดต่อหรือใกล้เคียงให้สนับสนุน การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้น

(4.2.2) เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้นในเขตพื้นที่ติดต่อหรือใกล้เคียงให้ผู้อำนวยการท้องถิ่น ให้การสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นการบูรณาการและการประสานการปฏิบัติงาน ร่วมกัน

(4.3) การปฏิบัติร่วมกับมูลนิธิ องค์การสาธารณกุศล/ภาคเอกชน/ภาคประชาสังคม

ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประสานองค์การสาธารณกุศล/ภาคเอกชน/ภาคประชาสังคม สนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(5) แนวทางการใช้กฎหมายที่มีความเชื่อมโยงกัน

ประเทศไทยมีพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 เป็นกฎหมายหลัก ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยภายในราชอาณาจักร โดยมีแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แห่งชาติ เป็นกรอบกำหนดทิศทางการปฏิบัติงาน การประสานการปฏิบัติ รวมทั้งการสนับสนุนและช่วยเหลือ ของหน่วยงานทุกภาคส่วนในการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ โดยมีแผนบรรเทา สาธารณภัยกระทรวงกลาโหม เป็นกรอบแนวทางประสานการปฏิบัติในการสนับสนุนกับฝ่ายพลเรือน

กรณีภัยนั้น ๆ จำเป็นต้องบูรณาการเชื่อมโยงการบังคับใช้กฎหมายหลายฉบับ อาทิ ภัยที่เกิดจากการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล การบริหารจัดการน้ำ โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ ไฟป่า การเผาในที่โล่ง และมลพิษหมอกควัน ฯลฯ การบังคับใช้กฎหมายให้เป็นไปตามการใช้อำนาจเฉพาะเรื่องนั้น ๆ ตามที่มีกฎหมายให้อำนาจไว้ หากภัยนั้นมีผลกระทบรุนแรงกว้างขวางจำเป็นต้องบูรณาการเชื่อมโยงการบังคับใช้กฎหมายหลายฉบับ หรืออาศัยผู้เชี่ยวชาญหรืออุปกรณ์พิเศษเข้ามาบริหารจัดการ ให้ผู้อำนวยการแต่ละระดับ/ผู้บัญชาการใช้อำนาจแจ้งให้หน่วยงานที่มีอำนาจตามกฎหมายซึ่งสอดคล้องกับการจัดการสถานการณ์ตามความจำเป็นและเหมาะสมที่เกิดขึ้นนั้น นำกฎหมายที่ให้อำนาจเข้ามาสนับสนุนและเชื่อมโยงการปฏิบัติงานร่วมกัน เพื่อเสริมประสิทธิภาพและให้มีความคล่องตัวในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ทั้งนี้ แผนปฏิบัติการในการจัดการสาธารณภัยนั้น ๆ จะต้องมีความสอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติและแผนอื่น ๆ ที่มีกฎหมายกำหนด เช่น แผนเผชิญเหตุรองรับสถานการณ์ต่างๆ ทางทะเล ของศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล แผนรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร แผนแม่บทเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำ แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทางการแพทย์ และการสาธารณสุข เป็นต้น

3.4 ขอบเขตสาธารณภัย

ขอบเขตสาธารณภัยตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติฉบับนี้ ให้เป็นไปตามความหมาย “สาธารณภัย” ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ดังนี้

“อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่น ๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณชน ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุหรือเหตุอื่นใดซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของประชาชนหรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ และให้หมายความรวมถึงภัยทางอากาศ และการก่อวินาศกรรมด้วย”

3.5 ระดับการจัดการสาธารณภัย

ระดับการจัดการสาธารณภัยแบ่งเป็น 4 ระดับ ทั้งนี้ ขึ้นกับพื้นที่ ประชากร ความซับซ้อนหรือความสามารถในการจัดการสาธารณภัย ตลอดจนศักยภาพด้านทรัพยากรที่มีอำนาจตามกฎหมายใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถในการเข้าควบคุมสถานการณ์เป็นหลัก ดังนี้

ระดับ	การจัดการ	ผู้มีอำนาจตามกฎหมาย	องค์กรปฏิบัติ
1	สาธารณภัยขนาดเล็ก	ผู้อำนวยการอำเภอ ผู้อำนวยการท้องถิ่น และ/หรือ ผู้ช่วยผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร ควบคุม สั่งการ และบัญชาการ	กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ/สำนักงานเขตกรุงเทพมหานคร/เมืองพัทยา/เทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล หากในกรณีเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยให้กองอำนวยการดังกล่าวข้างต้นจัดตั้ง :

ระดับ	การจัดการ	ผู้มีอำนาจตามกฎหมาย	องค์กรปฏิบัติ
			ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอ/สำนักงานเขต กรุงเทพมหานคร/เมืองพัทยา/เทศบาล/ องค์การบริหารส่วนตำบล
2	สาธารณภัย ขนาดกลาง	ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานคร ควบคุม สั่งการ และบัญชาการ	กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด/ กรุงเทพมหานคร หากในกรณีเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยให้ กองอำนาจการดังกล่าวข้างต้นจัดตั้ง : ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด/กรุงเทพมหานคร
3	สาธารณภัย ขนาดใหญ่	ผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แห่งชาติ ควบคุม สั่งการ และบัญชาการ	กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แห่งชาติ
4	สาธารณภัย ร้ายแรงอย่างยิ่ง	นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่ง นายกรัฐมนตรีมอบหมาย ควบคุม สั่งการและบัญชาการ	กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แห่งชาติ

3.6 กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 เป็นกฎหมายหลักในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ โดยมีกฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศ/ คำสั่งอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องสนับสนุนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ดังนี้

3.6.1 กฎหมายหลัก

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง รวม 9 ฉบับ ได้แก่

- (1) กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการชดเชยความเสียหายแก่ผู้เสียหายจากการบำบัดอันตรายจากสาธารณภัย พ.ศ. 2554
- (2) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยกิจการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2553
- (3) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การแต่งตั้งและการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2553
- (4) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการออกหนังสือรับรองกรณีผู้ประสบภัยหรือเจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สิน ร้องขอหลักฐานเพื่อรับการสงเคราะห์ หรือบริการอื่นใด พ.ศ. 2552
- (5) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยรูปแบบ เครื่องหมาย และบัตรประจำตัวเจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2554
- (6) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยค่าใช้จ่ายเพื่อช่วยเหลือประชาชนตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2560 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- (7) ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ว่าด้วยค่าใช้จ่ายของอาสาสมัครในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2560
- (8) ประกาศกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เรื่อง แบบหนังสือรับรองผู้ประสบภัย
- (9) ประกาศกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการในเชิงป้องกันหรือยับยั้งภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน

3.6.2 กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศ/ คำสั่ง ที่สำคัญเพื่อสนับสนุนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

(1) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

(1.1) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2538 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1.2) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการประสานงานด้านสาธารณูปโภค พ.ศ. 2540

(1.3) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับบริจาคและการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย พ.ศ. 2542

(1.4) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการป้องกันและขจัดมลพิษทางน้ำเนื่องจากน้ำมัน พ.ศ. 2547

(1.5) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. 2561

(1.6) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ พ.ศ. 2552 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1.7) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการเรียไรของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2544 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1.8) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการบริหารสินเชื่อเกษตรแห่งชาติ พ.ศ. 2541

(2) ระเบียบกระทรวงการคลังที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

(2.1) ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2562

- หลักเกณฑ์การใช้จ่ายเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2563

(2.2) ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือคนไทยในต่างประเทศ พ.ศ. 2562

(2.3) ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อใช้จ่ายกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นในการรักษาความมั่นคงของประเทศ พ.ศ. 2562

(2.4) ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการจ่ายเงินทดรองราชการเพื่อการป้องกันและขจัดภาวะมลพิษทางทะเลเนื่องจากน้ำมัน พ.ศ. 2527

(3) พระราชบัญญัติ/ ระเบียบ /ประกาศ/ คำสั่งอื่นๆ

(3.1) พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. 2497

(3.2) พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548

(3.3) พระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. 2507

(3.4) พระราชบัญญัติกาชาด พ.ศ. 2499

(3.5) พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457

(3.6) พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2558

(3.7) พระราชบัญญัติสงเคราะห์ผู้ประสบภัยเนื่องจากการช่วยเหลือราชการ การปฏิบัติงานของชาติ หรือการปฏิบัติตามหน้าที่มนุษยธรรม พ.ศ. 2543

(3.8) พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535

- (3.9) พระราชบัญญัติทางหลวงสัมปทาน พ.ศ. 2542
- (3.10) พระราชบัญญัติความปลอดภัยอาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554
- (3.11) พระราชบัญญัติสงเคราะห์ข้าราชการ ผู้ได้รับอันตรายหรือการป่วยเจ็บเพราะเหตุ

ปฏิบัติราชการ พ.ศ. 2546

- (3.12) พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2551
- (3.13) พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551
- (3.14) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535
- (3.15) พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522
- (3.16) พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558
- (3.17) พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558
- (3.18) พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535
- (3.19) พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535
- (3.20) พระราชบัญญัติพลังงานนิวเคลียร์เพื่อสันติ พ.ศ. 2559
- (3.21) พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530
- (3.22) พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน

พ.ศ. 2490

- (3.23) พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดบางประการต่อการเดินอากาศ พ.ศ. 2558
- (3.24) พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537
- (3.25) พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496
- (3.26) พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540
- (3.27) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528
- (3.28) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารเมืองพัทยา พ.ศ. 2542
- (3.29) พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2485
- (3.30) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561
- (3.31) พระราชบัญญัติการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ. 2562
- (3.32) พระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางแพ่งต่อความเสียหายจากมลพิษน้ำมันอันเกิดจากเรือ

พ.ศ. 2560

- (3.33) พระราชบัญญัติการช่วยเหลือกู้ภัยทางทะเล พ.ศ. 2550
- (3.34) พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535
- (3.35) พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535
- (3.36) พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522
- (3.37) พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522
- (3.38) พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522
- (3.39) พระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2535
- (3.40) พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509
- (3.41) พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2485
- (3.42) พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535

3.6.3 กฎหมายในการจัดการความเสี่ยงจากสารอันตรายที่สำคัญ

สารอันตราย	กฎหมายหลักในการจัดการความเสี่ยงจากสารอันตราย	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศ/ คำสั่งที่สำคัญเพื่อสนับสนุนการจัดการความเสี่ยงจากสารอันตราย	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศ/ คำสั่งอื่นๆ ที่นำมาปรับใช้กับทุกสารอันตราย
1. อัคคีภัย	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(1.1) พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 (1.2) พระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554 (1.3) พระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2535 (1.4) พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 (1.5) พระราชบัญญัติควบคุม น้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2542 ฯลฯ	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศอื่นๆ ดังระบุไว้ใน 3.6.2ให้นำมาปรับใช้กับการจัดการสารอันตรายตามควรแก่กรณี
2. วาตภัย	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(2.1) พระราชบัญญัติกองอาสา รักษาดินแดน พ.ศ. 2497 (2.2) พระราชบัญญัติการรักษา ความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 ฯลฯ	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศอื่นๆ ดังระบุไว้ใน 3.6.2ให้นำมาปรับ ใช้กับการจัดการสารอันตรายตามควรแก่กรณี
3. อุทกภัย /ภัยแล้ง และสึนามิ	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(3.1) พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 (3.2) พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดิน เพื่อเกษตรกรรมพ.ศ. 2558 (3.3) พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2485 (3.4) พระราชบัญญัติกองอาสา รักษาดินแดน พ.ศ. 2497 (3.5) พระราชบัญญัติการรักษา ความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 ฯลฯ	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศอื่นๆ ดังระบุไว้ใน 3.6.2ให้นำมาปรับ ใช้กับการจัดการสารอันตรายตามควรแก่กรณี
4. โรคระบาดในมนุษย์	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(4.1) พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 (4.2) พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ฯลฯ	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศอื่นๆ ดังระบุไว้ใน 3.6.2ให้นำมาปรับ ใช้กับการจัดการสารอันตรายตามควรแก่กรณี
5. โรคระบาดสัตว์	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(5.1) พระราชบัญญัติโรคระบาด สัตว์ พ.ศ. 2558 (5.2) พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศอื่นๆ ดังระบุไว้ใน 3.6.2ให้นำมาปรับ ใช้กับการจัดการสารอันตรายตามควรแก่กรณี

สาธารณภัย	กฎหมายหลักในการจัดการ ความเสี่ยงจากสาธารณภัย	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศ/ คำสั่งที่สำคัญเพื่อสนับสนุน การจัดการความเสี่ยง จากสาธารณภัย	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศ/ คำสั่งอื่นๆ ที่นำมาปรับใช้กับ ทุกสาธารณภัย
		(5.3) พระราชบัญญัติเชื้อโรคและ พิษจากสัตว์ พ.ศ. 2558 ฯลฯ	
6. โรคระบาดพืช	พระราชบัญญัติป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(6.1) พระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. 2507 ฯลฯ	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศอื่นๆ ดังระบุไว้ ใน 3.6.2 ให้นำมาปรับ ใช้กับการจัดการสาธารณภัย ตามควรแก่กรณี
7. สาธารณภัยทางน้ำ / ทางทะเล	พระราชบัญญัติป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(7.1) พระราชบัญญัติระเบียบ บริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 (7.2) พระราชบัญญัติรักษา ผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ.2562 (7.3) พระราชบัญญัติการช่วยเหลือ กู้ภัยทางทะเล พ.ศ. 2550 (7.4) พระราชบัญญัติความรับผิด ทางแพ่งต่อความเสียหายจากมลพิษ น้ำมันอันเกิดจากเรือ พ.ศ. 2560 (7.5) พระราชบัญญัติการเดินเรือ ในน่านน้ำไทย พ.ศ. 2456 (7.6) พระราชบัญญัติให้อำนาจ ทหารเรือปราบปรามการกระทำ ความผิดบางอย่างทาง ทะเล พ.ศ. 2490 (7.7) พระราชบัญญัติเพิ่มอำนาจ ตำรวจในการป้องกันและปราบปราม การกระทำความผิดทางน้ำ พ.ศ. 2496 (7.8) พระราชบัญญัติส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 (7.9) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการป้องกันและขจัดมลพิษ ทางน้ำเนื่องจากน้ำมัน พ.ศ. 2547 ฯลฯ	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศอื่นๆ ดังระบุไว้ ใน 3.6.2 ให้นำมาปรับ ใช้กับการจัดการสาธารณภัย ตามควรแก่กรณี
8. แผ่นดินไหว	พระราชบัญญัติป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(8.1) พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 (8.2) พระราชบัญญัติกองอาสา รักษาดินแดน พ.ศ. 2497	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศอื่นๆ ดังระบุไว้ ใน 3.6.2 ให้นำมาปรับ ใช้กับการจัดการสาธารณภัย ตามควรแก่กรณี

สาธารณสุข	กฎหมายหลักในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศ/ คำสั่งที่สำคัญเพื่อสนับสนุนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศ/ คำสั่งอื่นๆ ที่นำมาปรับใช้กับทุกสาธารณสุข
		(8.3) พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 ฯลฯ	
9. วินาศกรรมและการก่อจลาจล	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(9.1) พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. 2497 (9.2) พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 (9.3) พระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558 ฯลฯ	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศอื่นๆ ดังระบุไว้ใน 3.6.2ให้นำมาปรับใช้กับการจัดการสาธารณสุขตามควรแก่กรณี
10. ภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(10.1) พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 (10.2) พระราชบัญญัติพลังงานนิวเคลียร์เพื่อสันติ พ.ศ. 2559 (10.3) พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 (10.4) พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 ฯลฯ	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศอื่นๆ ดังระบุไว้ใน 3.6.2ให้นำมาปรับใช้กับการจัดการสาธารณสุขตามควรแก่กรณี
11. ภัยอื่น ๆ ที่กระทบต่อสาธารณสุข เช่น ฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM 2.5) จากแหล่งกำเนิดมลพิษต่าง ๆ ได้แก่ การใช้งานพาหนะที่มีควันดำ การเผาในที่โล่ง การระบายอากาศเสียจากโรงงานและครัวเรือน	พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(11.1) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 (11.2) พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 (11.3) พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 (11.4) พระราชบัญญัติการจราจรทางบก พ.ศ. 2522 (11.5) พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 (11.6) พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ฯลฯ	กฎหมาย/ ระเบียบ/ ประกาศอื่นๆ ดังระบุไว้ใน 3.6.2ให้นำมาปรับใช้กับการจัดการสาธารณสุขตามควรแก่กรณี

หมายเหตุ ในกรณีที่กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่งและข้อปฏิบัติใด มิได้ระบุไว้ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาตินี้ ให้ผู้มีหน้าที่และอำนาจ บังคับบัญชา สั่งการ ควบคุม กำกับดูแล หรือมีหน้าที่และอำนาจอื่นในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ได้พิจารณานำกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่งและข้อปฏิบัตินั้น ๆ มาปรับใช้ตามความเหมาะสมเพื่อสนับสนุนกฎหมายหลักในการจัดการสาธารณภัยที่เกิดขึ้น เท่าที่กฎหมายให้อำนาจและเปิดช่องให้กระทำได้ โดยไม่ขัดหรือแย้งกัน พร้อมทั้งคำนึงถึงประสิทธิภาพในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่กำหนดไว้ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาตินี้

บทที่ 4 ยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ส่วนที่ 1 การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพ

เพื่อเป็นการลดความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงการลดผลกระทบในด้านต่าง ๆ ที่เกิดจากสาธารณภัย ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการ และการพัฒนาศักยภาพให้สามารถเผชิญกับภัยคุกคามและภัยธรรมชาติในรูปแบบต่าง ๆ จำเป็นต้องมีการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Reduction: DRR) เพื่อนำไปสู่การสร้างความรู้ความเข้าใจถึงแนวทางในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้กับทุกภาคส่วน ทั้งองค์กรภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคประชาสังคม ให้มีความตระหนักและมุ่งเน้นการสร้างการมีส่วนร่วม มีการลงทุนเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยและพัฒนาองค์ความรู้โดยใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งในและต่างประเทศมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดเพื่อที่จะเป็นข้อมูลและเครื่องมือในการกำหนดมาตรการ แนวทางปฏิบัติเพื่อการป้องกันและลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ทำให้เกิดการบูรณาการในการจัดการสาธารณภัยที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเกิดผลสัมฤทธิ์ยิ่งขึ้น เพื่อให้สังคมเกิดภูมิคุ้มกันพร้อมรับมือและฟื้นกลับอย่างรวดเร็ว

การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้เป็นการพัฒนาประกอบด้วย

3 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการและการประยุกต์ใช้นวัตกรรม
ด้านสาธารณภัย

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจาก
สาธารณภัย

ยุทธศาสตร์ที่ 1

การมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยเป็นแนวคิดและวิธีปฏิบัติในการลดโอกาสของความรุนแรง และผลกระทบที่เกิดจากสาธารณภัยได้ด้วยการประเมินความเสี่ยง เพื่อนำมากำหนดนโยบาย แผน และมาตรการเพื่อแก้ไขต้นเหตุของปัญหาในการลดความเสี่ยงที่เกิดแก่ชุมชนและสังคม โดยการมุ่งเน้น การลดความเสี่ยงที่มีอยู่เดิมและป้องกันไม่ให้เกิดความเสี่ยงใหม่ด้วยการลดความล่อแหลม ลดปัจจัยที่ทำให้เกิด ความเปราะบาง และเพิ่มศักยภาพในการจัดการให้สังคมมีความพร้อมในการเผชิญเหตุ และฟื้นฟูให้ดีกว่า และปลอดภัยกว่าเดิม อันนำไปสู่การรับรู้ - ปรับตัว - ฟื้นเร็วทั่ว - อย่างยั่งยืน (Resilience)

ความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk) หมายถึง โอกาสที่สาธารณภัยทำให้เกิดการสูญเสียต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน ความเป็นอยู่และภาคบริการต่าง ๆ ในชุมชนใดชุมชนหนึ่ง ณ ห้วงเวลาใดเวลาหนึ่งในอนาคต ซึ่งสามารถแทนด้วยสมการแสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยง ได้แก่ ภัย ความล่อแหลม ความเปราะบาง และศักยภาพ ดังนี้

$$\text{ความเสี่ยง (Risk)} = \frac{\text{ภัย (Hazard)} \times \text{ความล่อแหลม (Exposure)} \times \text{ความเปราะบาง (Vulnerability)}}{\text{ศักยภาพ (Capacity)}}$$

1. แนวคิดการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยในแต่ละประเทศไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายได้ โดยบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง เนื่องจากสาธารณภัยเป็นเรื่องของคนทุกคน จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดแนวทางให้ดำเนินการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยร่วมกันทุกภาคส่วนของประเทศ ทั้งนี้ ได้มีการจัดทำกรอบการดำเนินงานทั้งในระดับสากลและระดับภูมิภาคเพื่อเป็นแนวทางในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล และได้มีการยอมรับแนวคิดในการปฏิบัติการเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Reduction: DRR) ขึ้น เพื่อให้เข้าใจ ความเสี่ยงจากสาธารณภัย เสริมสร้างศักยภาพการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ลงทุนด้านการลด ความเสี่ยงจากสาธารณภัยเพื่อให้มีภูมิคุ้มกันในการพร้อมรับมือและฟื้นคืนกลับได้อย่างรวดเร็ว รวมทั้งพัฒนาศักยภาพเพื่อเตรียมพร้อมในการเผชิญเหตุสาธารณภัยอย่างมีประสิทธิภาพ และการฟื้นฟูสภาพ และซ่อมสร้างให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิมในช่วงการฟื้นฟู

2. เป้าประสงค์

- 2.1 เพื่อจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น โดยการลดความเปราะบาง และความล่อแหลม พร้อมทั้งการเพิ่มขีดความสามารถในการเตรียมพร้อมรับมือกับสาธารณภัยที่เกิดขึ้น
- 2.2 เพื่อให้ทุกภาคส่วนดำเนินมาตรการลดความเสี่ยงที่มีอยู่เดิมและป้องกันไม่ให้เกิดความเสี่ยงใหม่

3. กลยุทธ์การมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาและส่งเสริมให้มีระบบการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัยในทุกระดับ (ระดับชาติ จังหวัด อำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น)

การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยต้องสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ และพัฒนาองค์ความรู้ด้านการจัดการสาธารณภัยให้กับประชาชนในทุกระดับมีความเข้าใจและมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการของการจัดการสาธารณภัยทั้งระบบอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัยเป็นวิธีการระบุลักษณะความรุนแรงและโอกาสในการเกิดผลกระทบทางลบจากภัย ด้วยการวิเคราะห์ภัยที่อาจเกิดขึ้น ความล่อแหลมในพื้นที่และประเมินสภาพความเปราะบางที่อาจก่อให้เกิดอันตรายทั้งต่อชีวิตและทรัพย์สิน เพื่อนำไปเป็นข้อมูลสำคัญในการวางแผนการพัฒนาและตัดสินใจเชิงนโยบายตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับพื้นที่

(1) แนวทางปฏิบัติในการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัย

(1.1) สำรวจและจัดทำข้อมูลฐาน (Baseline Data) และชุดข้อมูล (Data Set) ที่จำเป็นสำหรับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยในพื้นที่ และมีการเชื่อมโยงข้อมูลทุกภาคส่วนในทุกระดับ โดยกำหนดให้มีข้อตกลงระหว่างหน่วยงานในการขอใช้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัยร่วมกัน เพื่อให้ได้แผนที่ความเสี่ยง (Risk Map) ทั้งนี้ ให้มีการปรับปรุงฐานข้อมูลเชิงสถิติและเชิงพื้นที่เพื่อการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัยอย่างสม่ำเสมอ

(1.2) วิเคราะห์ความเสี่ยงโดยสร้างฉากทัศน์ (Scenario - base risk assessment) เป็นการใช้สถานการณ์หรือสถิติของภัยที่เคยเกิดขึ้นในอดีต เพื่อค้นหาความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต (Future Risk Scenario) หรือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยให้ที่ปรึกษาด้านเทคนิคจากสถาบันการศึกษา สถาบันวิจัยและพัฒนา หรือผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่นำความรู้และแนวทางปฏิบัติจากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาปรับใช้ร่วมกับความรู้เชิงวิทยาศาสตร์ ผสมกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงในทุกมิติ (Inclusive DRR)

(2) แนวทางปฏิบัติในการใช้ผลการประเมินความเสี่ยงเพื่อการวางแผน

วางแผนเพื่อป้องกันความเสี่ยง แก้ไขปัญหาความเปราะบาง และความล่อแหลม การเตรียมความพร้อมและเพิ่มศักยภาพในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยในทุกระดับ โดยนำผลการประเมินความเสี่ยงมาเป็นแนวทางในการกำหนดแผนงาน/โครงการในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยเพื่อจัดลำดับความสำคัญและจัดสรรทรัพยากร รวมถึงริเริ่มโครงการการประยุกต์ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยบรรจุในนโยบายระดับชาติ และระดับพื้นที่

(3) แนวทางปฏิบัติในการสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ

(3.1) สื่อสารความเสี่ยงของพื้นที่ให้แก่ประชาชนและทุกภาคส่วนได้รับทราบความเสี่ยงของพื้นที่ตนเองเพื่อให้มีความตระหนัก เข้าใจความเสี่ยงในพื้นที่ ให้รู้เท่าทันภัย และเตรียมความพร้อมรับมือกับสาธารณภัยในการวางแผนและการลงทุนในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

(3.2) จัดทำ ปรับปรุง และพัฒนาคู่มือประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Assessment Guideline) โดยให้หน่วยงานภาครัฐในระดับพื้นที่ประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัยร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในภาคส่วนต่าง ๆ ได้รับความรู้ความเสี่ยงของพื้นที่

(3.3) จัดทำ ปรับปรุง และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้ครอบคลุมทุกภาคส่วน โดยเฉพาะกลุ่มที่ต้องดูแลเป็นพิเศษ เช่น กลุ่มเปราะบาง กลุ่มแรงงานข้ามชาติ กลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติ เป็นต้น

(3.4) พัฒนาศักยภาพให้ทุกภาคส่วนมีความรู้และความเข้าใจความเสี่ยงจากสาธารณภัย โดยให้นำคู่มือประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัย และสื่อการเรียนรู้มาประยุกต์ใช้ให้เป็นไปตามบริบทของพื้นที่

(3.5) ให้มีหลักสูตรการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย ในการศึกษาภาคบังคับและการศึกษานอกระบบ

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนามาตรการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงที่มีอยู่เดิมและป้องกันไม่ให้เกิดความเสี่ยงใหม่ ด้วยมาตรการและวิธีการที่หลากหลายในการป้องกันและลดความเสียหาย เปราะบาง และเพิ่มศักยภาพในการเตรียมความพร้อมในการเผชิญเหตุ รวมทั้งฟื้นฟูให้กลับคืนสภาพได้อย่างรวดเร็ว และดีขึ้นกว่าเดิม โดยพิจารณาเลือกใช้วิธีการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยตามแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

(1) แนวทางปฏิบัติในการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Risk Avoidance)

(1.1) ย้ายที่ตั้งชุมชน หมู่บ้านและอาคารสถานที่ออกนอกพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดสาธารณภัย หรือการออกแบบโครงสร้างและใช้วัสดุในการก่อสร้างที่มีความคงทนและปลอดภัย

(1.2) กำหนด/จัดทำโซนนิ่ง เพื่อวางแผนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

(1.3) จัดทำผังเมือง โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและความเสี่ยงจากสาธารณภัย และมีการบังคับใช้อย่างเคร่งครัด พร้อมทั้งจัดทำกฎระเบียบมาตรฐานด้านความปลอดภัยในชุมชนที่อยู่อาศัย

(2) แนวทางปฏิบัติในการป้องกันและลดผลกระทบจากความเสียหาย (Risk Prevention and Mitigation)

(2.1) กำหนดพื้นที่ และจัดกลุ่มที่ตั้งทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เช่น การวางแผนการใช้ที่ดิน การจัดทำแผนที่เสี่ยงภัย การกำหนดมาตรฐานความปลอดภัยของกิจกรรมต่าง ๆ การกำหนดโซนนิ่ง เป็นต้น

(2.2) กำหนดมาตรฐานการก่อสร้างอาคารที่ต้านทาน และไม่ก่อให้เกิดสาธารณภัยต่าง ๆ เช่น แผ่นดินไหว พายุ เป็นต้น

(2.3) เสริมสร้างความแข็งแรงของตลิ่ง ปลุกต้นไม้ ไม้พุ่ม หญ้าแฝก และป่าโกงกางป้องกันชุมชนริมน้ำหรือริมทะเล

(2.4) ขุดลอกคูคลอง ท่อระบายน้ำ และรักษาความสามารถในการระบายน้ำของพื้นที่แบบปกติและแบบฉุกเฉิน

(2.5) ปรับแผนการเกษตรเพื่อกระจายความเสี่ยง เช่น ปลุกป่าต้นไม้ ปลุกไม้คลุมหน้าดิน กันดินพังทลาย ทำแนวปลูกแนวขวาง แนะนำพันธุ์พืชที่ทนต่อแมลงศัตรูพืชและความแห้งแล้ง รวมถึงส่งเสริมการปลูกพืชให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และสภาพภูมิอากาศ เป็นต้น

(2.6) พัฒนาระบบชลประทาน และบ่อน้ำตื้น

(2.7) สร้างความตระหนักเพื่อป้องกันการติดต่อของเชื้อโรค และอื่น ๆ

(2.8) ออกกฎหมายที่จำเป็นในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

(3) แนวทางปฏิบัติในการถ่ายโอนความเสี่ยง (Risk Transfer)

(3.1) สร้างระบบประกันภัย โดยภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน เช่น กรมธรรม์ประกันภัย ซึ่งเป็นการตกลงทำสัญญาร่วมกันระหว่างผู้เอาประกันภัยกับผู้รับประกันภัยที่อีกฝ่ายตกลงจะจ่ายเงินจำนวนหนึ่งตามกำหนดระยะเวลาที่ได้ตกลงกันไว้กับอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้นจะได้รับค่าสินไหมชดเชยบางส่วนหรือทั้งหมดจากผู้รับประกันภัย

(3.2) ออกพันธบัตรสาธารณภัย (Catastrophe/CAT bond) คือ ตราสารหนี้ที่ผลตอบแทนอ้างอิงกับมูลค่าความเสียหาย โดยเมื่อเกิดสาธารณภัยที่กำหนดไว้และมูลค่าความเสียหายเกินกว่าระดับที่กำหนด ผู้ออกตราสารหนี้จะหักเงินต้นหรือดอกเบี้ยตามขั้นตอนที่ตกลงไว้ เพื่อชดเชยกับความเสี่ยงที่สูงขึ้น แต่หากไม่เกิดสาธารณภัยตามที่ระบุไว้ในช่วงเวลาที่กำหนด ผู้ลงทุนก็จะได้รับดอกเบี้ยและเงินต้นคืนเมื่อครบกำหนด

(4) แนวทางปฏิบัติในการยอมรับความเสี่ยง (Risk Acceptance)

(4.1) ฝึกรู้จักการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อสร้างความพร้อมและเพิ่มศักยภาพของหน่วยงานและบุคลากร รวมทั้งเป็นการทดสอบการประสานงานและการบูรณาการความร่วมมือให้ทราบจุดบกพร่องและช่องว่างในการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงขั้นตอน แนวทางปฏิบัติ และแผนที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในแต่ละระดับ ทั้งนี้ การฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้หมายรวมถึง การฝึกซ้อมแผน การซักซ้อม การฝึกปฏิบัติ และการทดสอบมาตรการด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามความเหมาะสมและความจำเป็นของแต่ละหน่วยงาน รวมทั้งการฝึกซ้อมแผนระหว่างประเทศ

ให้กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ และหน่วยงานที่รับผิดชอบแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินแต่ละด้าน จัดให้มีการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ทั้งนี้ ให้พิจารณาทำการฝึกด้วยประเภทและรูปแบบที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การฝึก และขอบเขตของภารกิจที่จะทำการฝึก

(4.2) จัดทำแผนอพยพ ประกอบด้วย บัญชีจำนวนผู้อพยพ บัญชีส่วนราชการ สิ่งอำนวยความสะดวกในการอพยพ การกำหนดเขตพื้นที่รองรับการอพยพให้อยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสม การกำหนดเจ้าหน้าที่หรือผู้รับผิดชอบการอพยพไว้ให้ชัดเจน การกำหนดเส้นทางอพยพหลักและเส้นทางอพยพสำรองสำหรับแต่ละประเภทภัย รวมทั้งการสำรวจและการจัดเตรียมพาหนะ น้ำมันเชื้อเพลิง แหล่งพลังงาน และระบบสื่อสารสำหรับการอพยพ

ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับจัดทำแผนอพยพ แผนอพยพส่วนราชการ หรือวางแผนมาตรการการอพยพ

(4.3) จัดเตรียมพื้นที่รองรับการอพยพ โดยจัดหาพื้นที่ที่มีความปลอดภัยและมีเส้นทางคมนาคมง่ายต่อการเข้าถึง มีการจัดระเบียบพื้นที่เป็นสัดส่วน และเหมาะสมสำหรับเป็นที่พักชั่วคราวแก่ผู้ประสบภัยที่เคลื่อนย้ายออกจากถิ่นที่อยู่อาศัยที่เกิดสาธารณภัยหรือเสี่ยงต่อการเกิดสาธารณภัย

(4.4) จัดเตรียมการจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราว (Temporary Shelter Management) เป็นการแก้ปัญหาที่อยู่อาศัยชั่วคราวในสถานการณ์ที่เกิดสาธารณภัยขึ้น ซึ่งรัฐต้องมีการเตรียมแผนรับมือต่อการอพยพในภาวะฉุกเฉิน โดยกำหนดอาคารที่จะใช้เป็นศูนย์พักพิงชั่วคราวไว้และการบริหารจัดการในศูนย์พักพิงชั่วคราว ทั้งนี้ การเตรียมการจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราวที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพควรประกอบด้วยอย่างน้อย ดังนี้

(4.4.1) จัดหาสถานที่ตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราว โดยพิจารณาเลือกสถานที่ตั้งจากการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนโดยเฉพาะกลุ่มเปราะบาง และให้คำนึงถึงความปลอดภัยไม่เสี่ยงต่อการเกิดภัยซ้ำ มีการคมนาคมสะดวก มีความพร้อมของสาธารณูปโภค เช่น ประปา ไฟฟ้า เป็นต้น รวมทั้งต้องกำหนดนโยบายในการเปิด การบริหาร และปิดศูนย์ให้ชัดเจน

(4.4.2) จัดการภายในศูนย์พักพิงชั่วคราวให้เป็นไปตามโครงสร้างแผนบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว

(4.4.3) กำหนดปัจจัยความจำเป็นขั้นต่ำของศูนย์พักพิงชั่วคราวที่เหมาะสมตามมาตรฐานสเฟียร์

(4.4.4) ให้มีการบริหารจัดการข้อมูลผู้อพยพ โดยมีการเก็บบันทึกข้อมูลที่จำเป็นประกอบด้วย ข้อมูลประชากร ข้อมูลส่วนบุคคล และข้อมูลด้านธุรการ

ทั้งนี้ เมื่อสถานการณ์สาธารณภัยสิ้นสุดลง เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์จะเตรียมความพร้อมสำหรับการอพยพกลับ และหัวหน้าศูนย์จะประกาศปิดศูนย์

(4.5) แผนบริหารความต่อเนื่อง (Business Continuity Plan: BCP) เป็นแผนรองรับการดำเนินภารกิจในการบริหารราชการและให้บริการประชาชนได้อย่างต่อเนื่องเมื่ออยู่ในสภาวะวิกฤต โดยแนวคิดการบริหารความต่อเนื่องของหน่วยงานภาครัฐเน้นการควบคุม ดูแล และป้องกันทรัพยากรที่สำคัญต่อการดำเนินงานหรือให้บริการเพื่อสร้างประโยชน์สูงสุด สำหรับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยหากการควบคุมภายในที่มีอยู่ไม่สามารถควบคุมดูแลและป้องกันได้ทั้งหมดเมื่อเกิดสภาวะวิกฤตจะทำให้การดำเนินงานหรือการให้บริการของหน่วยงานลดลงและไม่ต่อเนื่อง ดังนั้น บทบาทหน้าที่

ของหน่วยงานภาครัฐ คือ ต้องเร่งดำเนินการให้การดำเนินงานหรือการให้บริการกลับมาให้เหมือนภาวะปกติ แม้ในสถานการณ์สาธารณสุขตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 24 เมษายน 2555 และวันที่ 31 มีนาคม 2563 ทั้งนี้ ส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีการจัดทำแผนบริหารความต่อเนื่อง (Business Continuity Plan: BCP) ให้ครอบคลุมธุรกิจทุกขนาด รวมถึงวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

(4.6) การแจ้งเตือนภัย (Warning) เป็นการดำเนินการแจ้งเตือนภัยเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่จะเกิดขึ้น เพื่อเตรียมความพร้อม การป้องกันและลดผลกระทบ โดยการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสาธารณภัยและการแจ้งเตือนภัยที่รวดเร็วไปยังพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้หน่วยงานและประชาชนเตรียมความพร้อมรับมือกับสาธารณภัยที่จะเกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที ทั้งนี้ การแจ้งเตือนภัยจะหมายรวมถึงการแจ้งเตือนภัยล่วงหน้า (Early Warning) ตั้งแต่การให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์และทันเหตุการณ์ผ่านช่องทางต่าง ๆ ไปยังหน่วยงาน/องค์กร และประชาชน เพื่อให้หน่วยงานและ/หรือบุคคลที่กำลังเผชิญความเสี่ยงต่อการเกิดสาธารณภัยสามารถติดตาม วิเคราะห์ และประเมินสถานการณ์ โดยระบบเตือนภัยแบบครบวงจร (End-to-End Early Warning System) จะมุ่งเน้นกระบวนการดำเนินการตั้งแต่ต้นทางในการวิเคราะห์ประเมินความเสี่ยง เพื่อแจ้งเตือนภัยไปยังหน่วยงานและประชาชน ให้มีความพร้อมในการรับมือกับสาธารณภัยและสามารถอพยพไปยังพื้นที่ปลอดภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านช่องทางสื่อสารต่าง ๆ ที่ได้จัดเตรียมไว้

(4.6.1) แนวทางปฏิบัติของระบบการเตือนภัย ดำเนินการจัดหา ติดตั้ง และพัฒนาโครงสร้างระบบการเตือนภัย ระบบสื่อสารและโครงสร้างพื้นฐานด้านการเตือนภัยในการพัฒนาการแจ้งเตือนภัย วิเคราะห์ข้อมูลสาธารณภัยและการส่งข้อมูลที่ถูกต้องรวดเร็วไปยังส่วนราชการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชน ซึ่งการพัฒนาและเชื่อมโยงระบบการแจ้งเตือนและเฝ้าระวังภัยที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ตามแผนภาพที่ 4-1

แผนภาพที่ 4-1 องค์ประกอบสำคัญของระบบการเตือนภัย

(1) การรับรู้และเข้าใจความเสี่ยง (Risk Knowledge) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นระบบและคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงของภัยอันเนื่องจากปัจจัยอื่น ๆ เช่น การขยายตัวของเมือง เป็นต้น มาใช้ในการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัย เพื่อนำมาสนับสนุน/ตัดสินใจในการแจ้งเตือนภัยให้ตรงกับพื้นที่ที่จะได้รับผลกระทบเมื่อสาธารณภัยเกิดขึ้น การประเมินความเสี่ยงไม่ควรดำเนินการเพียงครั้งเดียวควรมีการปรับปรุงตามระยะเวลา โดยขึ้นอยู่กับการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม กาลเวลา และบริบทของพื้นที่

(2) การติดตามสถานการณ์และการพยากรณ์ (Monitoring and Forecasting) เป็นขั้นตอนในการเฝ้าระวัง ติดตามสถานการณ์ และการวิเคราะห์คาดการณ์สาธารณภัยที่จะเกิดขึ้นเชิงพื้นที่ ในแต่ละระดับ เพื่อให้การคาดการณ์มีความถูกต้อง แม่นยำ ครอบคลุม และรวดเร็ว เช่น กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรมอุตุนิยมวิทยาฯ ทั่วประเทศ จังหวัด หน่วยงานในพื้นที่วิเคราะห์และแจ้งเตือนภัยในพื้นที่เสี่ยงต่อไป โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ นวัตกรรม แบบจำลองการวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนมาก (Data Analytics and BIG DATA) ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) เป็นต้น

(3) การแจ้งเตือนภัยและการสื่อสาร (Dissemination and Communication) โดยเมื่อได้ผลการวิเคราะห์สถานการณ์สาธารณภัยแล้ว ต้องจัดทำข้อความหรือคำแจ้งเตือนที่ชัดเจน เข้าใจง่าย และเกิดประโยชน์ต่อชุมชน/ประชาชนมากที่สุด เช่น เวลาที่จะเกิดสาธารณภัย ระยะเวลาการเกิด พื้นที่ที่จะได้รับผลกระทบ แนวทางการปฏิบัติและการเตรียมพร้อม เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนไม่เกิดความสับสน และสามารถปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้องวิธี รวมทั้งจะต้องจัดเตรียมโครงสร้างพื้นฐานระบบสื่อสาร (Communication Infrastructure) และระบบ/อุปกรณ์เตือนภัยให้ครอบคลุมพื้นที่เสี่ยงภัย

(4) ความตระหนักรู้และการตอบสนองต่อการแจ้งเตือนภัย (Public Awareness and Response Capability) เมื่อชุมชน/ประชาชนในพื้นที่ได้รับข้อความ/สัญญาณแจ้งเตือนแล้วต้องรู้เท่าทันภัยโดยตระหนักถึงความปลอดภัย การป้องกันและเตรียมความพร้อมรับมือกับสาธารณภัยที่จะเกิดขึ้น ตั้งแต่การสร้างความเข้มแข็งในชุมชน การป้องกันและลดผลกระทบ ความสามารถจัดการในภาวะฉุกเฉิน ตลอดจนการอพยพไปยังพื้นที่ปลอดภัย

(4.6.2) แนวทางปฏิบัติการแจ้งเตือนภัย เนื่องจากสาธารณภัยที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะภัยธรรมชาติมีระยะเวลาในการเกิดที่แตกต่างกัน ดังนั้น ในการแจ้งเตือนภัยให้พิจารณาระยะเวลาของการแจ้งเตือนภัยตามแต่ละประเภทของสาธารณภัย โดยแบ่งกระบวนการแจ้งเตือนภัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

(1) เฝ้าระวัง ติดตาม วิเคราะห์ และประเมินสถานการณ์ โดยติดตามข้อมูล ความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ และปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ ที่อาจส่งผลให้เกิดสาธารณภัย รวมทั้งเฝ้าระวังให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน รวมทั้งติดตามสถานการณ์และปฏิบัติงานตลอด 24 ชั่วโมง

ให้กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติแลกเปลี่ยน ข้อมูลข่าวสาร วิเคราะห์และประเมินสถานการณ์เพื่อตัดสินใจในการเตรียมรับมือกับสาธารณภัย

(2) แจ้งเตือนภัยล่วงหน้า โดยแจ้งข้อมูลข่าวสารที่บ่งชี้ว่ามีแนวโน้มที่จะเกิดสาธารณภัยขึ้นในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงไปยังส่วนราชการ กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แต่ละระดับ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชน เพื่อให้ติดตามข้อมูลข่าวสารและความเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งจัดวางแผนทาง มาตรการ และขั้นตอนการปฏิบัติ ร่วมกับหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการเฝ้าระวัง ติดตามสถานการณ์ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และแจกจ่ายข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้การแจ้งเตือนภัยล่วงหน้า มีมาตรฐานเป็นรูปแบบเดียวกัน

หากประเมินสถานการณ์แล้วคาดว่าจะมีโอกาสดังกล่าวเกิดขึ้นมากกว่าร้อยละ 60 ให้มีการแจ้งเตือนภัยทันทีกับกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ และประชาชนในพื้นที่เสี่ยงภัย ในการเตรียมความพร้อมรับมือกับสาธารณภัยที่จะเกิดขึ้น โดยมีข้อมูลการแจ้งเตือนภัย ดังนี้

- คาดการณ์ระยะเวลา และบริเวณพื้นที่ที่จะเกิดสาธารณภัย
- ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นและความยาวนานของภัย (ระยะเวลา)
- แนวทางการปฏิบัติตนของส่วนราชการ หน่วยงาน และประชาชน
- การเตรียมความพร้อมรับมือ เช่น อาหาร น้ำดื่ม ยารักษาโรค เป็นต้น

ให้กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง จัดวางแผนทางมาตรการ และขั้นตอนการปฏิบัติ ร่วมกับหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการแจ้งเตือนภัยเพื่อส่งการไปยังกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต พร้อมทั้งให้กรมประชาสัมพันธ์ร่วมกับกรมการปกครอง กำหนดขั้นตอนวิธีปฏิบัติเพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ สื่อสารความเสี่ยง แจกจ่ายข้อมูลข่าวสาร และแจ้งเตือนภัยให้กับพื้นที่ที่ประสบสาธารณภัย เพื่อให้มั่นใจได้ว่าประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและรวดเร็ว เพื่อเตรียมรับสถานการณ์เป็นไปตามแนวทางที่กำหนด

(3) รับมือและอพยพหากคาดว่าจะมีสาธารณภัยที่เกิดขึ้นจะส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่ ให้ดำเนินการแจ้งผู้บัญชาการสั่งการให้อพยพไปยังพื้นที่ปลอดภัยหรือพื้นที่ที่หน่วยงานราชการ มูลนิธิ องค์กร หรือเอกชนได้จัดเตรียมไว้

ให้กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับกำหนดแนวทางและขั้นตอนการปฏิบัติ รวมทั้งแผนเผชิญเหตุ สำหรับส่วนราชการ หน่วยงาน และองค์กรเอกชนในการรับมือกับสาธารณภัยที่เกิดขึ้น โดยให้กระทรวงกลาโหม ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นหน่วยงานสนับสนุนทรัพยากร เครื่องจักรกล เครื่องมือพิเศษ หากเกินศักยภาพที่จะรับมือกับสถานการณ์ได้ให้รายงานกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลางทราบทันที

ทั้งนี้ ระยะเวลาในการแจ้งเตือนภัยล่วงหน้าและการแจ้งให้อพยพขึ้นอยู่กับสถานการณ์และประเภทของสาธารณภัย เช่น ดินโคลนถล่ม/น้ำป่าไหลหลากอาจมีระยะเวลาในการแจ้งเตือน 1-2 วัน ในขณะที่ภัยจากสึนามิจะมีระยะเวลา 1-2 ชั่วโมง เป็นต้น

การกำหนดระดับ/สัญลักษณ์/สีการแจ้งเตือนภัยให้เป็นไปตามบริบทและภารกิจของแต่ละหน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยอ้างอิงจากระดับสถานการณ์สาธารณภัย / ความรุนแรงของสาธารณภัยตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ที่ 4

(4.6.3) แนวทางปฏิบัติพัฒนาและเชื่อมโยงระบบการเตือนภัยสำหรับหน่วยงานภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ประชาชนและชุมชนในพื้นที่เสี่ยงภัย เพื่อให้การเตือนภัยมีความแม่นยำ น่าเชื่อถือและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีแนวทาง ดังนี้

(1) ปรับปรุงอุปกรณ์เครื่องมือและเทคโนโลยีให้สามารถรองรับกับระบบเตือนภัยในปัจจุบันและต่างประเทศได้

(2) พัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรม และแบบจำลองในการพยากรณ์และคาดการณ์สาธารณสุข โดยนำการวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนมาก (Data Analytics and BIG DATA) และปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) มาใช้ในการพยากรณ์และคาดการณ์

(3) จัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงาน (Standard Operating Procedure: SOP) และเสริมสร้างขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

(4) จัดวางระบบสื่อสารหลัก อย่างน้อย 2 ระบบ และระบบสื่อสารสำรอง

(5) จัดเตรียมและติดตั้งโครงสร้างพื้นฐานระบบสื่อสารและอุปกรณ์เตือนภัยให้ครอบคลุมพื้นที่เสี่ยงภัย

(6) เตรียมความพร้อมและสร้างความตระหนัก รวมถึงให้ประชาชนมีการรับรู้และเข้าใจความเสี่ยงจากข้อมูลที่ได้รับ โดยจัดให้มีการฝึกอบรม เช่น อาสาสมัครแจ้งเตือนภัยในชุมชนเมือง ตำบลและหมู่บ้าน เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเตือนภัยที่มีความแตกต่างกัน ของภัยแต่ละประเภท เป็นต้น

(7) จัดให้มีการฝึกกระบวนการระบบการเตือนภัยเพื่อเป็นการทดสอบแผนปฏิบัติการ แผนเผชิญเหตุ ขั้นตอน เครื่องมือ อุปกรณ์ และความพร้อมของประชาชนทั้งในระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

(4.6.4) แนวทางปฏิบัติเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ให้นำเทคโนโลยีมาสนับสนุนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น แผนที่เสี่ยงภัย แอปพลิเคชัน จัดทำ Web Service ในการนำเสนอข้อมูลและ Mobile Application เพื่อเป็นช่องทางในการให้บริการข้อมูล และแจ้งเตือนภัยให้แก่ประชาชน และกลุ่มเปราะบางผ่านสมาร์ทโฟน (Smart Phone) หรือแท็บเล็ต (Tablet) หรือระบบอื่นที่สามารถเข้าถึงได้โดยง่าย

(4.7) เตรียมความพร้อมด้านทรัพยากรสาธารณสุข

(4.7.1) จัดให้มีสิ่งของสำรองจ่ายเพื่อการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ได้แก่ อาหาร เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม เต็นท์ ที่พักชั่วคราว ยารักษาโรค อุปกรณ์เครื่องใช้ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เครื่องจักรกลสาธารณสุข อุปกรณ์เครื่องมือพิเศษสำหรับแต่ละประเภทภัย วัสดุสิ้นเปลือง รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

(4.7.2) ให้มีการระดมทรัพยากรอื่น ๆ ได้แก่ คน ระบบเทคโนโลยี ข้อมูลสาธารณสุข รวมถึงผู้เชี่ยวชาญพิเศษ เพื่อเป็นการสร้างความเป็นหุ้นส่วนร่วมกันของทุกหน่วยงานในประเทศ ทั้งภาครัฐในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมทั้งบุคคลในชุมชน ภาคเอกชน องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร และมูลนิธิต่าง ๆ

(4.7.3) บูรณาการระดมทรัพยากรจากหลายหน่วยงานให้มีความพร้อมรับมือกับสาธารณสุข ได้แก่ การประเมินความต้องการในการใช้ทรัพยากรในแต่ละประเภทภัย การประมาณทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ การกำหนดมาตรฐานกลางสำหรับการจัดหา การจัดหาทรัพยากรสำรอง ระบบคลัง และการจัดเก็บรักษาตามมาตรฐานของแต่ละผลิตภัณฑ์ในคลังเก็บ (Stockpiling) การตรวจสอบสถานะความพร้อมใช้ของทรัพยากร การบำรุงรักษา การฝึกทักษะความชำนาญในการใช้งานอุปกรณ์และระบบต่าง ๆ การจัดทำฐานข้อมูลภัยใช้ทรัพยากร การวางระบบการจัดสรรทรัพยากร รวมทั้งระบบการระดมสรรพกำลัง การวางแผนระบบโลจิสติกส์ และการจัดทำคู่มือปฏิบัติงาน

(4.7.4) ให้มีการสนับสนุนการจัดสรรงบประมาณเพื่อการป้องกันและลดผลกระทบ การเตรียมความพร้อม การเผชิญเหตุและการจัดการในภาวะฉุกเฉิน รวมถึงการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน

กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนและทุกระดับเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

การเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยเป็นการมุ่งเน้นบทบาทการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้วยการกำหนดบทบาทของแต่ละภาคส่วนให้มีความชัดเจน เพื่อสร้างการรับรู้บทบาท ภารกิจ และความรู้สึกในความเป็นส่วนหนึ่งของการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยร่วมกัน โดยเปิดโอกาสให้ “ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา” ตามวงจรการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ซึ่งเป็นแนวทางในการนำเรื่องการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยเข้าสู่กระแสหลักในการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศ (Mainstreaming Disaster Risk Reduction into Development) และเสริมสร้างความเข้มแข็งหรือภูมิคุ้มกันให้แก่ชุมชน สังคม และประเทศ

ทั้งนี้ รัฐจะต้องกำหนดนโยบายการเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยเป็นนโยบายสำคัญของประเทศ โดยขับเคลื่อนการบูรณาการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้นำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งให้ความสำคัญในการวางแผน และจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน

(1) แนวทางปฏิบัติในการกำหนดให้เป็นนโยบายแห่งรัฐที่สำคัญ

(1.1) ส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในฐานะหุ้นส่วนในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย ได้แก่ การร่วมจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในทุกระดับ และระบุการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยไว้ในยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาของประเทศ

(1.2) สนับสนุนและจัดสรรงบประมาณสำหรับการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย การเผชิญเหตุ และการฟื้นฟู เช่น งบประมาณรายจ่ายประจำปี งบประมาณในลักษณะบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์ เป็นต้น

(1.3) ศึกษา วิจัย และรวบรวมมาตรการข้อบังคับ กฎเกณฑ์ และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของทุกภาคส่วนในแต่ละระดับ เพื่อใช้จัดการกระบวนการและวางแผนในฐานะหุ้นส่วนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เช่น การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment: EIA) การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment: SEA) กฎหมายอาคาร (Building Code) เป็นต้น

(1.4) ทบทวนและปรับปรุงนโยบาย กฎหมาย และบทบาทของทุกภาคส่วนในแต่ละระดับในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ เช่น ประมวลกฎหมายสาธารณภัย เป็นต้น

(1.5) รัฐควรมีนโยบายแพลตฟอร์ม ได้แก่

(1.5.1) สร้างความเข้มแข็งในการประสานงานระหว่างหน่วยงาน และการสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐบาล ภาคประชาสังคม และภาคส่วนอื่น ๆ ในแต่ละระดับ

(1.5.2) จัดให้มีสมัชชาการจัดการสาธารณภัยเป็นเวทีสาธารณะระดับชาติ เพื่อเปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคมได้แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ประสบการณ์ และเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อค้นหาทางออกในประเด็นปัญหาร่วมที่แต่ละภาคส่วนให้ความสำคัญและนำไปสู่การเสนอแนะพัฒนานโยบายสาธารณะในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศอย่างเป็นระบบและมีมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยจัดให้มีการประชุมอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง หรือตามความเหมาะสม

(1.5.3) ผลักดันงานของผู้ประสานงานด้านการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยระดับกระทรวงและจังหวัด เช่น แผนงานและโครงการที่เกี่ยวข้องกับการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย การประเมินความเสี่ยง การประเมินความสูญเสียและความเสียหายจากสาธารณภัย เป็นต้น

(1.6) จัดทำบันทึกข้อตกลงระหว่างภาคประชาสังคม ภาคเอกชน กับภาครัฐในการนำนโยบายการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยไปสู่การปฏิบัติ

(1.7) พัฒนาและส่งเสริมการสร้างความรู้ความตระหนักให้แก่ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ทั้งภาคประชาสังคม ภาคเอกชน ตลอดจนชุมชนในสังคมให้เป็นผู้รู้เท่าทันภัยโดยสามารถตัดสินใจและมีบทบาทในการบริหารจัดการในฐานะหุ้นส่วนผู้ดำเนินการกิจการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (To Empower)

(1.8) พัฒนาและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนตั้งแต่ระดับชาติถึงชุมชนดำเนินแผนงานโครงการ/กิจกรรม/เวทีสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย เช่น แผนสนับสนุนงบประมาณ การประเมินความเสี่ยง การจัดลำดับความเสี่ยงที่ต้องมีมาตรการเสริมสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วม เป็นต้น

(1.9) ส่งเสริมการบริหารความพร้อมต่อสภาวะวิกฤตและการจัดทำแผนรองรับการบริหารความต่อเนื่องให้แก่ทุกภาคส่วน โดยให้ทุกหน่วยงานจัดทำแผนบริหารความต่อเนื่อง (Business Continuity Plan: BCP) ของหน่วยงาน

(1.10) ส่งเสริมและสนับสนุนโครงการความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน โดยให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐในการจัดสร้าง ปรับปรุง และพัฒนาการบริหารจัดการสาธารณูปโภคและสาธารณูปการขั้นพื้นฐาน รวมถึงการให้บริการอื่น ๆ แก่ประชาชน

(1.11) จัดตั้งกองทุนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยและกองทุนพิเศษเพื่อการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย โดยให้กระทรวงการคลังเป็นหน่วยงานหลักในการจัดตั้งกองทุน กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานบริหารกองทุน การจัดหารายได้ การเบิกจ่าย และการใช้จ่ายกองทุน

(1.12) กำหนดมาตรการการเงินการคลังและการส่งเสริมการลงทุน เพื่อการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้แก่ภาคประชาสังคม เช่น การออกพันธบัตร มาตรการทางภาษี เป็นต้น

(1.13) ส่งเสริมสถาบันประกันภัย สถาบันการเงิน เพื่อให้ภาคประชาสังคม เข้าถึงระบบประกันความเสี่ยง การทำประกันภัย การให้สินเชื่อฉุกเฉิน หรือการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ชุมชนและครอบครัว เพื่อการถ่ายโอนความเสี่ยงจากสาธารณภัย

(2) แนวทางปฏิบัติในการร่วมเป็นหุ้นส่วนในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

(2.1) ภาคประชาสังคม

เสริมสร้างให้ภาคประชาสังคมมีส่วนร่วมด้านการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย การเผชิญเหตุและการฟื้นฟู ได้แก่ การให้ความรู้เฉพาะทาง ให้คำแนะนำในทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำและดำเนินงานตามกรอบกฎเกณฑ์ มาตรฐาน และแผนงานที่เกี่ยวข้องกับการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย โดยสร้างความตระหนักรู้ให้กับประชาชน ชุมชนมีความพร้อมรับมือและการฟื้นกลับเร็ว รวมทั้งให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

(2.2) สถาบันทางการศึกษา องค์กรวิจัย นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ

ศึกษา พัฒนาองค์ความรู้ งานวิจัย และสร้างสรรค์นวัตกรรมด้านการจัดการ ความเสี่ยงจากสาธารณภัย รวมทั้งเผยแพร่ความรู้ในเรื่องดังกล่าวเพื่อประโยชน์ในการประยุกต์ใช้ ให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศและพื้นที่ ส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการ และร่วมแสดงความคิดเห็น ให้คำปรึกษา

(2.3) ภาคเอกชน เช่น องค์กรธุรกิจ สถาบันการเงิน

มุ่งเน้นและส่งเสริมให้ดำเนินงานทางธุรกิจที่รับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ที่ปลอดภัยอย่างเป็นรูปธรรมและครบวงจร (Corporate Social Responsibility: CSR) และมีการบริหาร ความต่อเนื่องทางธุรกิจ รวมถึงส่งเสริมให้นำแนวทางการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยมาผนวกเข้ากับรูปแบบ และวิธีดำเนินธุรกิจ ด้วยการใช้ข้อมูล ความรู้ประกอบการลงทุน สร้างความตระหนักรู้ให้กับพนักงาน ลูกค้ ตลอดจนสนับสนุนให้เกิดงานวิจัย นวัตกรรม และเทคโนโลยีสำหรับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย โดยแบ่งปันและเผยแพร่ข้อมูล ความรู้ และแนวทางปฏิบัติที่เปิดเผยได้ รวมทั้งสนับสนุนผู้เชี่ยวชาญ เครื่องมือ อุปกรณ์ และเครื่องจักร เพื่อการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

(2.4) สื่อ

ส่งเสริมบทบาทและสนับสนุนการมีส่วนร่วมกับภาครัฐในการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนัก และรู้เท่าทันภัยให้แก่ประชาชน โดยสื่อสารข้อความที่เป็นประเด็นสำคัญในการเผยแพร่ข่าวสาร (Key Message) การสื่อสารความเสี่ยงสาธารณภัย (Risk Communication) สุสื่อสารณะ และเผยแพร่ ข้อมูลที่ถูกต้อง เชื่อถือได้ มีความหลากหลาย เข้าถึงประชาชนทุกกลุ่ม โดยปฏิบัติตามนโยบายการสื่อสาร ความเสี่ยงจากสาธารณภัย สนับสนุนระบบการเตือนภัยล่วงหน้า กระตุ้นและสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัย (Safety Culture) และการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างจริงจังในการรณรงค์เผยแพร่ความรู้ให้แก่ประชาชน ทุกกลุ่ม และนำเสนอในช่วงเวลาที่เหมาะสมตามแนวทางปฏิบัติที่กำหนดร่วมกัน

ยุทธศาสตร์ที่ 2

การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการและประยุกต์ใช้นวัตกรรมด้านสาธารณสุข

เป็นการปรับปรุงกระบวนการทำงานที่มีอยู่เดิมให้มีคุณภาพ รวมถึงการใช้นวัตกรรมจากองค์ความรู้ เทคโนโลยี เพื่อให้การจัดการสาธารณสุขของประเทศเกิดประสิทธิภาพสูงสุดภายใต้กรอบแนวคิดการพัฒนา นวัตกรรมอย่างยั่งยืน โดยใช้ฐานข้อมูล องค์ความรู้ เทคโนโลยี การลงทุน บุคลากร องค์กรที่เกี่ยวข้อง การวิจัย และการประยุกต์ใช้นวัตกรรมด้านสาธารณสุข การทบทวนและบังคับใช้กฎหมาย ตลอดจนการเสริมสร้าง ความเข้าใจ ความตระหนัก และเพิ่มศักยภาพของชุมชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข เพื่อเป็นเครื่องมือ ในการพัฒนาการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขของประเทศให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1. แนวคิดการเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการและประยุกต์ใช้นวัตกรรมด้านสาธารณสุข

ปัจจุบันสาธารณสุขที่เกิดขึ้นมีแนวโน้มทวีความรุนแรง มีความถี่ในการเกิดเพิ่มขึ้น มีลักษณะการเกิด ที่ไม่แน่นอน ผันผวนตลอดเวลา มีความซับซ้อน ทำให้การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขรูปแบบเดิม ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีความจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนการจัดการความเสี่ยง จากสาธารณสุขโดยการสร้างและพัฒนากิจการความเสี่ยงจากสาธารณสุขรูปแบบใหม่เพื่อรับมือกับสาธารณสุข ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยใช้การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการที่มุ่งเน้นการสร้างการมีส่วนร่วม การสร้าง ภูมิคุ้มกันจากสาธารณสุขในทุกภาคส่วน โดยมีชุมชนเป็นฐาน (Community Based Disaster Risk Management: CBDRM) เป็นแนวทางและวางรากฐานให้ชุมชนมีส่วนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐอย่างเข้มแข็ง การพัฒนาศักยภาพให้ชุมชนหรือเมืองมีความสามารถรับมือและปรับตัวกับสาธารณสุขที่เปลี่ยนแปลงไป (Smart Community/City) รวมถึงการประยุกต์ใช้นวัตกรรมด้านสาธารณสุข โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้หรือการคิดค้นประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ เช่น การบริการ ผลิตภัณฑ์ หรือกระบวนการ (Service, Product, Process) ที่มีคุณค่า (Value Creation) สามารถพัฒนาต่อยอดเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขที่ดีขึ้นเป็นมาตรฐาน และมีความยั่งยืน

2. เป้าประสงค์

- 2.1 เพื่อเสริมสร้างระบบบริหารจัดการ การวิจัย นวัตกรรม เทคโนโลยี และภูมิปัญญา ให้การจัดการ ความเสี่ยงจากสาธารณสุขโดยระบบอัจฉริยะอย่างมีประสิทธิภาพ
- 2.2 เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันด้วยการรู้เท่าทันภัยให้กับประชาชนทุกช่วงวัยอย่างเสมอภาคและการมีส่วนร่วม ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) จากทุกภาคส่วน

3. กลยุทธ์การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการและประยุกต์ใช้นวัตกรรมด้านสาธารณสุข

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาระบบสารสนเทศด้านสาธารณสุข

สารสนเทศด้านสาธารณสุขมีความสำคัญและนำมาใช้ในการสนับสนุนการจัดการความเสี่ยง จากสาธารณสุข ตั้งแต่การป้องกันและลดผลกระทบ การเตรียมความพร้อม การจัดการในภาวะฉุกเฉิน และการฟื้นฟูให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สามารถเข้าถึงและเชื่อมโยงข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ไว้เป็นระบบเดียวกัน และนำมาวิเคราะห์ประเมินผลเพื่อใช้ในการตัดสินใจ การปฏิบัติงาน รวมทั้งการเผยแพร่สู่สาธารณะ

(1) **แนวทางปฏิบัติในการจัดทำแพลตฟอร์ม (Platform)** สารสนเทศด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยร่วมกับกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม จัดทำ ควบคุม กำกับ ดูแล แพลตฟอร์มดังกล่าว เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพัฒนาระบบสารสนเทศเชื่อมต่อและใช้ประโยชน์

(2) **แนวทางปฏิบัติในการจัดทำมาตรฐานชุดข้อมูลสาธารณภัย** โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำ พัฒนา ปรับปรุงระบบฐานข้อมูลของแต่ละหน่วยงานให้มีรูปแบบเป็นมาตรฐานเดียวกัน เช่น ข้อมูลทางสังคม ข้อมูลทางสาธาณูปโภค ข้อมูลโครงสร้างพื้นฐาน ข้อมูลทางเศรษฐกิจ ข้อมูลทางการเงิน เป็นต้น เพื่อกำหนดมาตรฐานของข้อมูลการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ ให้สอดคล้องตามหลักมาตรฐาน

(3) **แนวทางปฏิบัติในการพัฒนาระบบวิเคราะห์และประมวลผล** เพื่อสนับสนุนระบบการตัดสินใจ (Decision Support System: DSS) ในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยด้านการป้องกันและลดผลกระทบ การเตรียมความพร้อม การจัดการในภาวะฉุกเฉิน การฟื้นฟู ที่มีความถูกต้อง แม่นยำ รวดเร็วบนพื้นฐานหลักวิชาการทั้งมิติด้านเศรษฐกิจและสังคม ภายใต้แพลตฟอร์ม (Platform) สารสนเทศด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ

(4) **แนวทางปฏิบัติในการจัดทำระบบนำเสนอข้อมูลและการเข้าถึงข้อมูล** โดยการจัดทำระบบสืบค้น การคัดกรอง วิเคราะห์การแสดงผล ได้ทุกช่วงเวลาครอบคลุมทุกมิติการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย เป็นต้น ภายใต้แพลตฟอร์ม (Platform) สารสนเทศด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้ประโยชน์ในภารกิจที่เกี่ยวข้องในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาศักยภาพความรู้ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพและมีมาตรฐาน จำเป็นต้องอาศัยองค์ความรู้จากการศึกษา วิจัย นวัตกรรม เทคโนโลยี มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินการ นอกจากนี้จำเป็นต้องมีกระบวนการเผยแพร่ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย โดยเพิ่มขีดความสามารถให้บุคลากรด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยมีทักษะในการปฏิบัติงาน รวมถึงประชาชน เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำไปสู่การเตรียมความพร้อมรับมือจากสาธารณภัยที่อาจเกิดขึ้น

(1) **แนวทางปฏิบัติในการส่งเสริมให้มีการวิจัย และพัฒนาเทคโนโลยี** เพื่อนำผลงานการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในงานด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ได้แก่ การจัดตั้งศูนย์วิจัยด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ การทำบันทึกข้อตกลงกับสถาบันการศึกษา องค์กรวิชาการ เพื่อให้เกิดการสร้างและการประยุกต์ใช้นวัตกรรม ตลอดจนผสมผสาน ต่อยอดภูมิปัญญา และการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการวางแผนป้องกันและลดผลกระทบได้อย่างเหมาะสมตามบริบทของพื้นที่และการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ภัยในอนาคต

(2) แนวทางปฏิบัติในการส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ไปสู่การเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยตามมาตรฐาน ด้วยการสนับสนุนให้บุคลากรจากทุกภาคส่วนเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และศึกษาอบรม พัฒนา องค์ความรู้เฉพาะด้าน รวมทั้งการแลกเปลี่ยนบุคลากรในการปฏิบัติงานระหว่างหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศ และการจัดให้มีการทดสอบและประเมินเพื่อรับรองบุคลากรให้เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยในระดับสากล เช่น การประเมิน และการรับรองผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการสาธารณภัยตามมาตรฐานองค์การสหประชาชาติ เป็นต้น

(3) แนวทางปฏิบัติในการส่งเสริมกระบวนการจัดการความรู้ด้านสาธารณภัย โดยการรวบรวม องค์ความรู้ และถ่ายทอดองค์ความรู้สู่สาธารณะด้วยวิธีการต่าง ๆ ได้แก่ การจัดเวทีเสวนา สัมมนา อบรม สื่อออนไลน์ ตลอดจนส่งเสริมการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ สังเคราะห์บทเรียน แนวปฏิบัติที่ดี (best practice) การบรรจุหลักสูตรในภาคการศึกษา การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้สาธารณภัยในทุกระดับ การจัดตั้งสถาบัน การดับเพลิงและบรรเทาสาธารณภัย และสถาบันป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ โดยให้กรมป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยเป็นหน่วยกำกับ ควบคุมในการดำเนินการ และกำหนดมาตรฐานวิชาชีพ และมาตรฐานการฝึกอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้แก่หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชน

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาการสื่อสารความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่มีประสิทธิภาพ

การสื่อสารเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้เกิดความเข้าใจ รับรู้ และรับทราบเรื่องการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยเป็นไปในทิศทางเดียวกันโดยเฉพาะสื่อสารให้เกิดการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย รวมถึงเป็นเครื่องมือในการแจ้งข่าวสารและเผยแพร่ข้อมูลสาธารณภัยแก่ประชาชนให้รับทราบอย่างทั่วถึงสามารถลดความสูญเสียด้านชีวิตและทรัพย์สิน ทั้งนี้การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาระบบสื่อสารจะเพิ่มประสิทธิภาพ การติดต่อสื่อสาร การกระจายข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว ทัวถึง คุ่มค่า นำไปสู่การสร้างมาตรฐานการสื่อสารการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ

(1) แนวทางปฏิบัติในการพัฒนาและสร้างรูปแบบการสื่อสารความเสี่ยงจากสาธารณภัยสู่สาธารณะ โดยประชาชนทุกกลุ่ม รวมทั้งกลุ่มเปราะบาง และนักท่องเที่ยว รับรู้และเข้าใจในรูปแบบง่าย และสามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ในการวางแผนการเตรียมความพร้อมรับมือจากสาธารณภัยที่อาจเกิดขึ้น และปฏิบัติตัวได้อย่างถูกต้องระหว่างเกิดสาธารณภัย โดยพัฒนารูปแบบ สื่อประชาสัมพันธ์ ที่มีความรวดเร็ว ครอบคลุมทันต่อสถานการณ์ เช่น การสร้างสื่อออนไลน์เพื่อให้ข้อมูลความเสี่ยงจากสาธารณภัย เกมส์ แอปพลิเคชันบน Smart Phone เว็บไซต์รวมถึงเป็นช่องทางในการโต้ตอบ รับและส่งข้อมูลความเสี่ยง เป็นต้น

(2) แนวทางปฏิบัติในการพัฒนาระบบเตือนภัยแบบครบวงจร (End-to-End Early Warning System) ที่สามารถแจ้งเตือนภัยที่หลากหลายประเภทภัย (Multi-Hazard) นำไปสู่การแจ้งเตือนภัยล่วงหน้า รวมถึงข่าวสารข้อมูลที่มีความแม่นยำตรงเป้าหมายทุกกลุ่ม โดยกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่เสี่ยงจากสาธารณภัยสามารถรับรู้ รับทราบสถานการณ์สาธารณภัย แนวทางการปฏิบัติตนเมื่อเกิดสาธารณภัยได้อย่างรวดเร็ว ครอบคลุม ทัวถึง ทุกพื้นที่และเหมาะสมกับประเภทสาธารณภัยที่เกิดขึ้น

กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมการลงทุนด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยแบบมีส่วนร่วมจากภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม ในระดับชาติ จังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การลงทุนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสามารถดำเนินการได้ทั้งมาตรการด้านโครงสร้างและด้านไม่ใช่โครงสร้าง เช่น ระบบโครงสร้างพื้นฐาน มาตรการทางการเงิน ฯลฯ และใช้กระบวนการสร้างความเป็นหุ้นส่วนเข้ามาเป็นกลไกในการขับเคลื่อนให้เกิดการลงทุนเพื่อจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้บรรลุเป้าหมายเพื่อสร้างรากฐานให้มีความมั่นคงและยั่งยืน

(1) **แนวทางปฏิบัติในการส่งเสริมให้ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนมีการลงทุนแบบมีส่วนร่วมด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย** โดยการนำผลงานวิจัย นวัตกรรม และเทคโนโลยีด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยมาประยุกต์ใช้เพื่อประกอบการลงทุนด้านต่าง ๆ ของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยการจัดสรรงบประมาณเพื่อการบำรุงรักษาหรือบูรณะระบบโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งสาธารณูปโภค สาธารณูปการที่มีอยู่เดิมและก่อสร้างใหม่ เช่น การก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วม ในสถานที่สำคัญทางเศรษฐกิจ การจัดทำระบบชลประทานสำหรับภัยแล้งและอุทกภัย การลงทุนระบบด้านการป้องกันอัคคีภัย ด้านพลังงาน ในสถานประกอบการหรือพื้นที่อยู่อาศัยให้มีความปลอดภัย เป็นต้น

(2) **แนวทางปฏิบัติในการเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาชนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยในทุกระดับ** โดยเป็นการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนหรือชุมชน เกิดความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วม การตัดสินใจ และผลประโยชน์ร่วมกัน ได้แก่ การจัดทำบันทึกข้อตกลงเพื่อดำเนินกิจกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่เสี่ยงจากสาธารณภัย โครงการก่อสร้างระบบป้องกันและลดผลกระทบจากสาธารณภัยโดยบูรณาการการใช้ทรัพยากร เครื่องมือ เครื่องจักร และงบประมาณร่วมกัน ระหว่างภาคเอกชนและภาครัฐ โครงการสร้างสังคม รู้รับปรับตัวจากสาธารณภัยเพื่อการพัฒนาเมืองที่ยั่งยืนของภาคเอกชน (CSR) เป็นต้น

(3) **แนวทางปฏิบัติในการกำหนดกลไก/มาตรการทางการเงินและการคลัง เพื่อส่งเสริมการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย** ให้เกิดการผลักดัน การขับเคลื่อนกิจกรรม แผนงาน โครงการ การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย เช่น การจัดตั้งกองทุนการจัดการสาธารณภัย การกำหนดมาตรการยกเว้นหรือลดภาษีสำหรับผู้ประกอบการและประชาชนเพื่อจูงใจให้ตระหนักถึงสาธารณภัยที่อาจเกิดขึ้น เป็นต้น

(4) **แนวทางปฏิบัติในการส่งเสริมธุรกิจประกันภัยเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย** และขยายขอบเขตให้ครอบคลุมธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก (SMEs) เพื่อกระจายความเสี่ยงและลดภาระที่เกิดจากผลกระทบจากสาธารณภัย เช่น ภาครัฐจัดตั้งงบประมาณเพื่อสนับสนุนระบบประกันภัยด้านสาธารณภัย การกำหนดมาตรการ/แนวทางเพื่อจัดสรรงบประมาณอุดหนุนเบี้ยประกันบางส่วนให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่เสี่ยงจากสาธารณภัย ภาครัฐทำข้อตกลงกับบริษัทประกันภัยในระดับสากลเพื่อรับประกันสาธารณภัย เป็นต้น

กลยุทธ์ที่ 5 เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม โดยสร้างขีดความสามารถในการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างสอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน รวมถึงการสร้างชุมชนที่มีภูมิคุ้มกันจากสาธารณภัยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาไปสู่สังคมที่มีความปลอดภัย

(1) แนวทางปฏิบัติในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่าย ภาคประชาชน อาสาสมัคร และอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่รัฐ โดยส่งเสริมการร่วมคิด ร่วมดำเนินการ ร่วมวางแผนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ดังนี้

(1.1) การสร้างจิตสำนึกการทำงานร่วมกันและการแสวงหาผู้ร่วมดำเนินการ โดยการเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการจัดการสาธารณภัย โดยการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการจัดการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แก่ผู้นำชุมชนรวมถึงคนในชุมชน เพื่อกระตุ้นให้ชุมชนตระหนักถึงสภาพความเสี่ยงในพื้นที่และเข้ามามีส่วนร่วมในทุกภาคส่วนทุกขั้นตอนของการจัดการสาธารณภัย

(1.2) การสร้างข้อตกลงและร่วมกันวางแผน (Partnership Agreement & Action Planning) โดยสร้างแนวทางการบริหารจัดการสาธารณภัยระดับชุมชน โดยมุ่งเน้นการวางกลไกขับเคลื่อน กิจกรรมการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยในรูปแบบคณะกรรมการ โดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลางในการวางแผน เตรียมพร้อมรับมือป้องกันจัดการบรรเทาและฟื้นฟูความเสียหายจากสาธารณภัย

(1.3) การกำกับ ติดตาม และประเมินผล เพื่อใช้เป็นเครื่องมือทบทวนผลการดำเนินงานร่วมกัน ติดตามความก้าวหน้าหรือผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนดไว้ และนำผลจากการติดตามและประเมินผลมาใช้พัฒนาแนวทางการพัฒนาความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพ

(1.4) สร้างความเข้มแข็งและความต่อเนื่องของเครือข่ายอย่างยั่งยืน โดยใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีจากงานวิจัยเพื่อแสวงหาทางเลือกในการทำกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์และการแสวงหาแกนนำเครือข่าย เช่น การฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแบบมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง การสร้างระบบแจ้งการจัดการทรัพยากรสนับสนุนอย่างพอเพียงในการให้ความช่วยเหลือหรือแก้ไขปัญหา เป็นต้น

(2) แนวทางปฏิบัติในการพัฒนาศักยภาพชุมชนหรือเมืองให้มีความสามารถในการจัดการ ความเสี่ยงจากสาธารณภัย นำไปสู่ชุมชน/เมืองแห่งความปลอดภัยโดยส่งเสริมการพัฒนาระบบอัจฉริยะ (Smart Community/City) โดยสร้างศักยภาพการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของชุมชนและเมือง (Community Based Disaster Risk Management) ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะ ภายใต้กรอบแนวคิด “รู้รับ - ปรับตัว - ฟื้นเร็วทั่ว - อย่างยั่งยืน (Resilience)” โดยมีแนวปฏิบัติตามการสร้างชุมชน/เมืองแห่งความปลอดภัยอย่างยั่งยืน 10 ประการ (สำนักงานลดความเสี่ยงภัยพิบัติแห่งสหประชาชาติ, 2560) ดังนี้

(2.1) จัดตั้งองค์กรเพื่อสร้างการรับรู้ ความตระหนัก และเตรียมความพร้อมด้านการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยในระดับพื้นที่อย่างมีส่วนร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ

(2.2) จัดสรรงบประมาณและการสร้างแรงจูงใจทุกระดับในสังคมให้มีการลงทุน เพื่อการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

(2.3) ปรับปรุงข้อมูลภัยและข้อมูลความเปราะบางให้เป็นปัจจุบัน รวมทั้งมีการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัยเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจและวางแผนพัฒนาเมืองอย่างเหมาะสม

(2.4) ลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานโดยคำนึงถึงปัจจัยทางด้านการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

(2.5) ประเมินและปรับปรุงสถานศึกษาและสถานพยาบาลให้มีความปลอดภัยจากสาธารณภัย

(2.6) บังคับใช้กฎหมายควบคุมอาคาร การวางผังเมือง และจัดสรรพื้นที่ที่มีความปลอดภัยจากสาธารณภัยอย่างเท่าเทียม

(2.7) ให้มีหลักสูตรการศึกษาด้านการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยในสถานศึกษาและชุมชน

(2.8) อนุรักษ์ระบบนิเวศวิทยา และจัดให้มีแนวป้องกันลดผลกระทบจากภัยพิบัติ โดยใช้โครงสร้างทางธรรมชาติ

(2.9) พัฒนาระบบการแจ้งเตือนภัยล่วงหน้าและเสริมสร้างศักยภาพเรื่องการจัดการในภาวะฉุกเฉิน รวมทั้งการฝึกซ้อมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(2.10) ประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัยเพื่อเป็นข้อมูลในการดำเนินการฟื้นฟูสภาพและซ่อมสร้างที่อยู่อาศัย และสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของผู้ได้รับผลกระทบ รวมทั้งเป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางมาตรการที่สามารถสนับสนุนการจัดการในภาวะฉุกเฉินในอนาคต

ยุทธศาสตร์ที่ 3

การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข

จากสถิติสาธารณสุขของโลกแสดงให้เห็นแนวโน้มการเกิดสาธารณสุขที่มีความรุนแรงและความเป็นมาเพิ่มขึ้น ประกอบกับข้อมูลจากธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย (Asian Development Bank: ADB) ชี้ให้เห็นว่าภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกมีความเสี่ยงต่อการเกิดสาธารณสุขสูงที่สุดในโลกทั้งรูปแบบเดิม และภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สิน ทำให้การพัฒนาต่าง ๆ หยุดชะงัก ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมในระยะยาว ประชาคมโลกจึงตระหนักถึงความสำคัญในการยกระดับความร่วมมือในเชิงหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ (Strategic Partnership) เพื่อดำเนินการไปสู่เป้าหมายร่วมกัน (Common Goals) ในการลดความเสี่ยงจากสาธารณสุข

ในขณะเดียวกันประเทศไทยจำเป็นต้องเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนการจัดการสาธารณสุขและประสานความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการให้ความช่วยเหลือทางมนุษยธรรมในทุก ๆ ระดับร่วมกับประเทศต่าง ๆ และหน่วยงานภาคีเครือข่ายในระดับสากล โดยการนำแนวคิดกรอบการพัฒนาระดับโลกที่เกี่ยวข้อง เช่น การลดความเสี่ยงจากสาธารณสุข การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นต้น มาเชื่อมโยง (Coherence) และปรับใช้กับแผนพัฒนาทุกภาคส่วนเพื่อการลดความเสี่ยงจากสาธารณสุขตามบริบทของประเทศสู่การปฏิบัติตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับชุมชน (Localization) รวมถึงการพัฒนาศักยภาพของชุมชนให้เกิดความยั่งยืนและมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ ยังต้องส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพระบบการจัดการสาธารณสุขของประเทศผ่านการเรียนรู้ร่วมกัน สร้างระบบการบูรณาการทรัพยากรที่เหมาะสม สนับสนุนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวทางปฏิบัติที่ดี (Best Practice) เพื่อสร้างความร่วมมือ ความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณสุข (Risk-Informed) ให้เกิดความตระหนักในการลงทุนที่คำนึงถึงความเสี่ยงจากสาธารณสุข และประโยชน์ที่ได้รับอย่างรอบด้านและสมดุลอันจะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

1. แนวคิดการส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข

การลดความเสี่ยงจากสาธารณสุขเป็นหัวใจหลักของการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือแบบเป็นหุ้นส่วน (Partnership) จากทุกภาคส่วนในทุกระดับอย่างครอบคลุม (Inclusive approach) โดยแต่ละประเทศต้องเห็นพ้องร่วมกันในการวางแผนและดำเนินกิจกรรมที่คำนึงถึงความเสี่ยงจากสาธารณสุข รวมถึงการประชุมหารือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขภายใต้กรอบความร่วมมือต่าง ๆ การประเมินผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดผลผลิตอย่างเป็นรูปธรรมและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยการส่งเสริมบทบาทของประเทศไทย ให้มีความมั่นคง (Security) มีความมั่งคั่งและยั่งยืน (Sustainability) มีสถานะและเกียรติภูมิ (Status) มีมาตรฐานสากล (Standard) และมีเอกภาพมีพลัง (Synergy)

2. เป้าประสงค์

- 2.1 เพื่อให้ทุกภาคส่วนมีความตระหนัก และเข้าร่วมเป็นหุ้นส่วนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยอย่างยั่งยืน
- 2.2 เพื่อยกระดับมาตรฐานการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยในระดับชาติและนานาชาติ
- 2.3 เพื่อยกระดับการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมอย่างมีเอกภาพ

3. กลยุทธ์การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

กลยุทธ์ที่ 1 เสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนยุทธศาสตร์ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยระหว่างประเทศ

ประเทศไทยมุ่งเน้นการส่งเสริมและประสานความร่วมมือกับหน่วยงานระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่สอดคล้องกับกรอบนโยบายต่างประเทศ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพ และพัฒนาความร่วมมือของหน่วยงานภาคีเครือข่ายตามแนวทางของกรอบการพัฒนาในระดับโลก ซึ่งต้องพิจารณาจากความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่จะได้รับประโยชน์ร่วมกัน โดยเฉพาะความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ระดับภูมิภาค และระดับโลก ทั้งนี้ ประเทศไทยดำเนินยุทธศาสตร์ความเป็นหุ้นส่วนด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยระหว่างประเทศในรูปแบบทวิภาคีและพหุภาคี ดังนี้

(1) การเป็นหุ้นส่วนยุทธศาสตร์ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยแบบทวิภาคี เป็นความร่วมมือระหว่างประเทศ ในลักษณะของความร่วมมือระหว่างรัฐต่อรัฐ หรือกับองค์การระหว่างประเทศ โดยมีเป้าหมายเพื่อสนับสนุนและร่วมมือกับประเทศหุ้นส่วนในการจัดการสาธารณภัย รวมทั้งแลกเปลี่ยนแนวทางการจัดทำยุทธศาสตร์ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยและนำเอาแนวทางปฏิบัติที่ดีมาเป็นต้นแบบในการพัฒนายุทธศาสตร์ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ

(2) การเป็นหุ้นส่วนยุทธศาสตร์ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยแบบพหุภาคี เป็นความร่วมมือตั้งแต่สองประเทศขึ้นไป ทั้งในระดับกรอบโลก กรอบภูมิภาค และกรอบอนุภูมิภาค โดยในระดับกรอบโลก ประเทศไทยโดยกระทรวงการต่างประเทศ และสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ให้การสนับสนุนการดำเนินงานตาม “กรอบความร่วมมือหุ้นส่วนระหว่างไทยกับสหประชาชาติ (United Nations Partnership Framework: UNPAF)” ร่วมกับทีมงานสหประชาชาติประจำประเทศไทย (United Nations Country Team: UNCT) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินภารกิจด้านการพัฒนา เพื่อส่งเสริมความร่วมมือของทุกภาคส่วน ตามภารกิจของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง โดยประเด็นด้านการจัดการสาธารณภัยและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศร่วมกับโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme: UNDP) และสำนักงานเพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office for Disaster Risk Reduction: UNDRR) ทำหน้าที่ขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน พ.ศ. 2558 – 2573 และกรอบการดำเนินงานเซนไดเพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. 2558 - 2573 รวมไปถึงกรอบโลกอื่น ๆ ซึ่งดำเนินการร่วมกับหน่วยงานขององค์การสหประชาชาติที่เกี่ยวข้องที่มีสำนักงานประจำประเทศไทย และสำนักงานระดับภูมิภาคที่ตั้งอยู่ในประเทศไทย

ระดับภูมิภาคอาเซียน ประเทศไทยร่วมเป็นคณะกรรมการอาเซียนด้านการจัดการภัยพิบัติ (ASEAN Committee on Disaster Management: ACDM) โดยได้ร่วมกำหนดมาตรการและกลไก เพื่อสนับสนุนความร่วมมือในการจัดการสาธารณภัยของภูมิภาคและปฏิบัติตามความตกลงอาเซียนว่าด้วยการจัดการภัยพิบัติและการตอบโต้สถานการณ์ฉุกเฉิน (ASEAN Agreement on Disaster Management and Emergency Response: AADMER) และดำเนินการตามแผนงาน AADMER Work Programme (2021 - 2025) ซึ่งประกอบด้วยพันธกิจหลัก 5 ประการ โดยประเทศไทยร่วมกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ มีบทบาทในฐานะประธานร่วมคณะทำงานด้านการป้องกันและลดผลกระทบที่กำกับดูแลการดำเนินงานในพันธกิจที่ 1 และ 2 (การประเมินความเสี่ยง การป้องกันและการลดผลกระทบ) รวมไปถึงการสนับสนุนการดำเนินการเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ของอาเซียนด้านการจัดการภัยพิบัติ (ASEAN Vision on Disaster Management)

ระดับอนุภูมิภาคมีกรอบความร่วมมือในการขับเคลื่อนประเด็นด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่ประเทศไทยพัฒนาความเป็นหุ้นส่วนร่วมกับประเทศสมาชิกให้เกิดประโยชน์ร่วมกันยิ่งขึ้น เช่น กรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคคณะกรรมการแม่น้ำโขง (Mekong River Commission: MRC) กรอบความร่วมมือความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ (Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation: BIMSTEC) กรอบความร่วมมือการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก (East Asia Summit: EAS) และการประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (ASEAN Regional Forum: ARF) เป็นต้น

แนวทางปฏิบัติในการส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนยุทธศาสตร์ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยทั้งแบบทวิภาคี และพหุภาคีของประเทศไทยและประเทศหุ้นส่วน

- (1) ให้มีการจัดทำบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding: MOU) ความร่วมมือทางวิชาการด้านการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยกับนานาประเทศ โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้านที่มีชายแดนติดกันและองค์กรระหว่างประเทศ
- (2) จัดทำโครงการความร่วมมือเพื่อการพัฒนาการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย โดยริเริ่มในภาคส่วนต่าง ๆ อาทิ ภาคเกษตร ภาคคมนาคม ภาคการศึกษา เป็นต้น
- (3) ร่วมกันพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการป้องกันและลดผลกระทบ เช่น การจัดทำแผนที่เสี่ยงภัย การพัฒนาระบบเตือนภัย การจัดทำกรอบและแผนการฟื้นฟูหลังการเกิดสาธารณภัย การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย เป็นต้น
- (4) เข้าร่วมหรือเป็นเจ้าภาพร่วมจัดการประชุมระหว่างประเทศเพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยน (Platform) องค์ความรู้ทางวิชาการ ประสบการณ์ แนวทางปฏิบัติที่ดี (Best Practice) และการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- (5) แลกเปลี่ยนและจัดส่งผู้เชี่ยวชาญไปปฏิบัติงานในองค์กรระหว่างประเทศ

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาระบบการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมที่มีเอกภาพ

ประเทศไทยมีการพัฒนาระบบการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมที่มีเอกภาพ เพื่อให้การประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมกับต่างประเทศและแนวทางการจัดการความช่วยเหลือภายในประเทศมีความชัดเจนสอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติและแผนปฏิบัติการในระดับพื้นที่ โดยมีเป้าหมายในการจัดทำมาตรฐาน แผนปฏิบัติการ คู่มือ และขั้นตอนการรับและการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม

(1) แนวทางปฏิบัติ “การรับ” ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมจากต่างประเทศ

(1.1) จัดทำมาตรฐาน แผนปฏิบัติการ คู่มือ และขั้นตอนการรับความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมจากต่างประเทศเมื่อเกิดสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง เพื่อเป็นกรอบการดำเนินงานและการปฏิบัติของหน่วยงานฝ่ายไทยที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานต่างประเทศ และองค์การระหว่างประเทศที่จะให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมเมื่อมีการร้องขอ ซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญอย่างน้อย 1) แนวทางปฏิบัติของประเทศไทยในการขอรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ 2) เงื่อนไขและขั้นตอนในการรับและการเปิดรับ ร้องขอ ปฏิเสธ และยุติความช่วยเหลือจากต่างประเทศ 3) การจัดการข้อมูลด้านสาธารณภัย 4) การจัดการระบบการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม ณ จุดเดียว (National Single Window: NSW) และ 5) ขั้นตอนการอำนวยความสะดวกและการดูแลความปลอดภัยให้แก่ต่างประเทศ องค์การระหว่างประเทศ และองค์กรต่างประเทศอื่น ๆ โดยครอบคลุมความช่วยเหลือในด้านบุคลากรและผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติการช่วยเหลือและบรรเทาทุกข์ เช่น แพทย์ วิศวกร สถาปนิก พนักงานขับเคลื่อนจักรกล เป็นต้น ด้านเครื่องอุปโภค บริโภค อุปกรณ์และอุปกรณ์ชนิดพิเศษในการช่วยเหลือการปฏิบัติงานของบุคลากรและผู้เชี่ยวชาญ เช่น ยานพาหนะ เครื่องจักร อุปกรณ์การสื่อสาร อุปกรณ์ดาวเทียม คลื่นความถี่ อุปกรณ์ทางการแพทย์ ยาและเวชภัณฑ์ สุนัขค้นหา ทรัพยากรทางทหาร เป็นต้น ด้านการขนส่งทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ และด้านการรับบริจาค

ทั้งนี้ ต้องสอดคล้องกับกฎหมายและกฎระเบียบของประเทศไทยและระหว่างประเทศ ตลอดจนกรอบการปฏิบัติต่าง ๆ ของสากลที่ได้รับการรับรอง

(1.2) จัดให้มีการฝึกการรับความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมจากต่างประเทศเป็นประจำอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง โดยพิจารณาใช้กลไกคณะอนุกรรมการความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการจัดการสาธารณภัย

(2) แนวทางปฏิบัติ “การให้” ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่ต่างประเทศ

(2.1) จัดทำมาตรฐาน แผนปฏิบัติการ คู่มือและขั้นตอนการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่ต่างประเทศ เพื่อเป็นกรอบการดำเนินงานและการปฏิบัติของหน่วยงานฝ่ายไทยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนต่างประเทศที่จะรับความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมจากประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญอย่างน้อย 1) หน้าที่ความรับผิดชอบของประเทศไทยในฐานะผู้ให้ความช่วยเหลือ 2) หน้าที่ความรับผิดชอบของประเทศไทยผู้รับความช่วยเหลือ 3) เงื่อนไขและขั้นตอนในการให้ และยุติความช่วยเหลือ และ 4) บัญชีทรัพยากรสำหรับปฏิบัติงานด้านมนุษยธรรม สำหรับกรณีที่จะต้องมีการดำเนินการร่วมกันในทางปฏิบัติ เช่น การฝึก

การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน ต้องเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ
ทั้งนี้ ต้องสอดคล้องกับกฎหมายและกฎระเบียบของประเทศไทยและระหว่างประเทศ ตลอดจนกรอบ
การปฏิบัติต่าง ๆ ของสากลที่ได้รับการรับรอง

(2.2) จัดให้มีการฝึกการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่ต่างประเทศเป็นประจำ
อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง (กรณีสาธารณภัยที่เกิดอยู่นอกราชอาณาจักรไทย) โดยพิจารณารูปแบบการฝึก
ตามความเหมาะสม เช่น การจัดการฝึกปฏิบัติเพื่อเตรียมความพร้อมในการเคลื่อนย้ายทรัพยากรสำหรับ
การจัดการเหตุฉุกเฉินต่าง ๆ อาทิ การดับไฟป่า การกู้ภัยเหตุอาคารถล่ม เป็นต้น

กลยุทธ์ที่ 3 ยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านมนุษยธรรม

การยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านมนุษยธรรมในภาวะฉุกเฉินให้มีเอกภาพ มาตรฐาน
และมีความสอดคล้องกับหลักการสากลว่าด้วยการพัฒนาระบบการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม
ณ จุดเดียว (National Single Window: NSW) โดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนยุโรปและกรอบความตกลง
ว่าด้วยการอำนวยความสะดวกด้านศุลกากรด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ณ จุดเดียวของอาเซียน (ASEAN
Single Window: ASW) เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2548 ซึ่งเป็นระบบจัดการข้อมูลและเอกสารในการอนุญาต
นำเข้าและส่งออกทางธุรกรรมระหว่างประเทศเพียงจุดเดียวในการจัดการสาธารณภัย ไม่ว่าจะเป็นการนำเข้า
ทางกายภาพ หรือทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีการแจ้งข้อมูลไปยังหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และ/หรือมี
กระบวนการควบคุมร่วมกัน เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในธุรกรรมนั้นได้รับประโยชน์อย่างรวดเร็วและฉับพลัน

แนวทางปฏิบัติเพื่อยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านมนุษยธรรม

(1) พัฒนาระบบการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม ณ จุดเดียว (National Single
Window: NSW) ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2561 มอบหมายให้บริษัท กสท โทรคมนาคม
จำกัด (มหาชน) เป็นองค์กรผู้ให้บริการ National Single Window (NSW Operator) และมอบหมาย
ให้กรมศุลกากรดำเนินการตามขั้นตอน ระเบียบ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงมอบหมายให้หน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนำเข้า ส่งออก และโลจิสติกส์ เร่งรัดการดำเนินการพัฒนาระบบเชื่อมโยงและ
แลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านระบบ NSW

สำหรับการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการยกเว้นภาษี การเดินทางเข้า/ออกของบุคลากร
การนำเข้า/ส่งออก อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก สิ่งของบรรเทาทุกข์ และอื่น ๆ ในการให้ความช่วยเหลือ
ด้านมนุษยธรรม

นอกจากนี้ ให้กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ใช้ระบบการ
ประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม ณ จุดเดียว เป็นหลักในการจัดการ สั่งการ ติดตาม และตรวจสอบ
ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมทั้งในการรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศเมื่อเกิดสาธารณภัยร้ายแรง
อย่างยิ่งและการให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศอื่น ๆ

(2) เชื่อมโยงระบบการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม ณ จุดเดียว (National Single Window: NSW) เข้ากับคลังข้อมูลสาธารณภัยแห่งชาติ เพื่อให้สามารถติดตาม (Tracking) การจัดเก็บสิ่งของสำรองจ่ายในคลังสำรองทรัพยากรที่กำหนดไว้ในแต่ละภาค (Stockpiling) การจัดสรรและการแจกจ่ายสิ่งของ ตลอดจนมีการปรับปรุง พัฒนา และเชื่อมโยงระบบดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง

(3) จัดให้มีระบบข้อมูลสารสนเทศที่สามารถเชื่อมโยงกับต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดให้มีเว็บไซต์ทั้งภาษาอังกฤษและภาษาไทย เพื่อใช้เป็นช่องทางในการประชาสัมพันธ์สื่อสาร และติดตามเกี่ยวกับการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมกับต่างประเทศ และองค์กรผู้ให้ความช่วยเหลือ ตลอดจนประชาชนทั่วไป โดยให้เป็นระบบข้อมูลสารสนเทศหลักของประเทศที่ใช้แลกเปลี่ยนข้อมูลกับระบบอื่น ๆ ของภูมิภาค หน่วยงานและองค์การระหว่างประเทศ หรือหน่วยงานภาคประชาสังคมที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม เช่น ศูนย์ประสานงานอาเซียนในการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม (ASEAN Coordinating Centre for Humanitarian Assistance on disaster management: AHA Centre) สำนักงานเพื่อการประสานงานด้านมนุษยธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs: UNOCHA) นอกจากนี้ จะต้องส่งเสริมให้บุคลากรเรียนรู้ระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีรูปแบบใหม่ เช่น การจัดเก็บข้อมูลสาธารณภัย การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงลึก การใช้องค์ความรู้ด้านภูมิศาสตร์สารสนเทศ (Geographic Information System: GIS) การใช้แผนที่ดาวเทียม (Satellite) การควบคุมอากาศยานไร้คนขับ (Drone) รวมถึงการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบการพิจารณาจัดทำกรอบนโยบายและแผนปฏิบัติการ

(4) สนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการอาเซียนด้านการจัดการภัยพิบัติ (ASEAN Committee on Disaster Management: ACDM) และศูนย์ประสานงานอาเซียนในการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม (ASEAN Coordinating Centre for Humanitarian Assistance on disaster management: AHA Centre) และให้การสนับสนุนการดำเนินงานของโครงการคลังสิ่งของช่วยเหลือระบบโลจิสติกส์เพื่อช่วยเหลือเมื่อเกิดภัยพิบัติฉุกเฉินของอาเซียน (Disaster Emergency Logistics System for ASEAN: DELSA) ที่ใช้ประเทศไทยเป็นสถานที่ในการกระจายสิ่งของช่วยเหลือไปยังประเทศที่ประสบภัยในภูมิภาคอาเซียน รวมถึงใช้คลังสิ่งของช่วยเหลือดังกล่าวเป็นศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบ เพื่อพัฒนาระบบคลังเก็บสิ่งของช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติของประเทศและของภูมิภาคอื่น นอกจากนี้ ให้สนับสนุนบุคลากรเข้าร่วมการฝึกอบรมและร่วมปฏิบัติการในด้านการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม เช่น ทีมประเมินความเสียหายและตอบโต้เหตุฉุกเฉินของอาเซียน (ASEAN Emergency Response and Assessment Team: ASEAN-ERAT) ทีมประเมินภัยพิบัติขององค์การสหประชาชาติ (United Nations Disaster Assessment and Coordination: UNDAC) และการฝึกอบรมภายใต้การสนับสนุนจากองค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ อาทิ ศูนย์เตรียมความพร้อมป้องกันภัยพิบัติแห่งเอเชีย (Asian Disaster Preparedness Center: ADPC) ศูนย์ลดภัยพิบัติแห่งเอเชีย (Asian Disaster Reduction Center: ADRC) คณะกรรมการไต้ฝุ่น (Typhoon Committee: TC) องค์การเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา (United State Agency for International Development: USAID) คณะกรรมาธิการระหว่างรัฐบาลว่าด้วยสมุทรศาสตร์ (Intergovernmental Oceanographic Commission: IOC) หรือองค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมความเป็นประเทศที่มีบทบาทนำด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ประเทศไทยเข้าสู่การเป็นประเทศผู้ให้รายใหม่ (Emerging Donor) ด้วยการแลกเปลี่ยนบทเรียน และแนวทางปฏิบัติที่ดีในด้านต่าง ๆ ที่ประเทศไทยประสบความสำเร็จให้แก่ประเทศกำลังพัฒนาประเทศ รายได้ปานกลาง และประเทศรายได้น้อย เช่น ผ่านความร่วมมือแบบใต้-ใต้ (South - South Cooperation) และความร่วมมือไตรภาคี (Trilateral Cooperation) ซึ่งประเทศไทยต้องใช้ประสบการณ์และองค์ความรู้ ในการส่งเสริมความเป็นประเทศที่มีบทบาทนำด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยเพื่อให้ประเทศ เป็นผู้ให้รายใหม่แก่นานาชาติ นอกจากนี้ ประเทศไทยต้องมีการเตรียมความพร้อมด้านงบประมาณและ บุคลากรตามมาตรฐานตามหลักสากล เพื่อให้สามารถออกปฏิบัติการได้ทันทีเมื่อได้รับการร้องขอจาก ประเทศสมาชิก

(1) แนวทางปฏิบัติส่งเสริมและพัฒนการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมทั้งภายใน และระหว่างประเทศตามมาตรฐานตามหลักสากล

(1.1) พัฒนามาตรฐานการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมตามหลักองค์การสหประชาชาติ กลุ่มงานด้านมนุษยธรรม (Cluster Approach) โดยให้คณะกรรมการความร่วมมือระหว่างประเทศ ด้านการจัดการสาธารณภัยร่วมกับส่วนราชการ หน่วยงาน และภาคเอกชน พัฒนามาตรฐานการให้ความช่วยเหลือ ด้านมนุษยธรรมในด้านที่เกี่ยวข้อง อย่างน้อย 9 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านโลจิสติกส์ ด้านการบริหาร จัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว ด้านน้ำและการสุขาภิบาล ด้านการสื่อสารในภาวะฉุกเฉิน ด้านความมั่นคงทางอาหาร ด้านโภชนาการ ด้านการคุ้มครอง และด้านการศึกษาเพื่อปรับปรุงมาตรฐานการปฏิบัติงาน

(1.2) พัฒนาศักยภาพชุดค้นหาและกู้ภัยในเขตเมืองทั้งภายในและระหว่างประเทศ (Urban Search and Rescue: USAR) ที่มีสมรรถนะสูงตามมาตรฐานของคณะที่ปรึกษาด้านการค้นหา และกู้ภัยในเขตเมืองสากล (International Search and Rescue Advisory Group: INSARAG) โดยชุด USAR ต้องปฏิบัติงานร่วมกับชุด USAR ของประเทศต่าง ๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมในด้านการค้นหา และกู้ภัยแก่ประเทศที่ประสบภัยพิบัติตามที่ได้รับการร้องขอ ทั้งนี้ ให้กระทรวงมหาดไทย โดยกรมป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยเป็นผู้ประสานงานหลักด้านนโยบาย (Policy Focal Point) และด้านปฏิบัติ (Operation Focal Point) พร้อมทั้งให้แต่งตั้งผู้ประสานงานหลักของชุด USAR (USAR Team Focal Point) และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนในการพัฒนาศักยภาพชุด USAR ของประเทศไทย

(1.3) ส่งเสริมบทบาทการปฏิบัติงานของทีมปฏิบัติการฉุกเฉินทางการแพทย์และ สาธารณสุขในภาวะภัยพิบัติของประเทศไทย (Thailand Emergency Medical Team: Thailand EMT) ที่มีสมรรถนะสูงตามมาตรฐานขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) ในการปฏิบัติงาน ร่วมกับทีม EMT ของประเทศต่าง ๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมด้านการแพทย์แก่ประเทศที่ ประสบสาธารณภัยตามที่ได้รับการร้องขอ รวมทั้งปฏิบัติงานในประเทศอย่างทันทั่วทั้งที่เมื่อเกิดสาธารณภัย

(1.4) สนับสนุนการประสานความร่วมมือระหว่างพลเรือน – ทหาร (Civil – Military Coordination) โดยส่งเสริมบทบาททางทหารในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยทั้งในและระหว่างประเทศ

(2) แนวทางปฏิบัติให้การสนับสนุนความเป็นหุ้นส่วนทางวิชาการ และจัดให้มีโครงการ
ศึกษาวิจัย ฝึกอบรมและศึกษาดูงาน ด้านการพัฒนามาตรฐานการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย
ร่วมกับนานาชาติ เช่น จัดให้มีหรือเข้าร่วมการฝึกซ้อมร่วมกับต่างประเทศ จัดทำหลักสูตรฝึกอบรม
นานาชาติในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย สนับสนุนทุนฝึกอบรมแก่
ประเทศภาคีที่เกี่ยวข้องเพื่อเข้ารับการฝึกอบรมในประเทศไทย และร่วมพัฒนาการวิจัยกับต่างประเทศ
เป็นต้น

เอกสารประกอบการประชุม

ส่วนที่ 2 การจัดการสาธารณสุขให้มีมาตรฐาน

การจัดการสาธารณสุขให้มีมาตรฐาน เป็นการดำเนินการที่ต้องมีรูปแบบการปฏิบัติอย่างเป็นระบบและชัดเจน เพื่อให้เกิดความเข้าใจและมีแนวทางปฏิบัติที่มีมาตรฐานเดียวกัน นำไปสู่การจัดการสาธารณสุขที่สามารถเชื่อมต่อพื้นที่และการกิจได้ทันที ทั้งในช่วงการจัดการในภาวะฉุกเฉินซึ่งต้องให้ความสำคัญกับมาตรฐาน เอกภาพ ด้วยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า มีความยืดหยุ่นของการจัดโครงสร้างองค์กรปฏิบัติภายใต้ระบบการบัญชาการเหตุการณ์ ในการเผชิญเหตุสาธารณสุขของทุกหน่วยงานเพื่อบรรเทาความรุนแรงของสาธารณสุข โดยยึดถือว่าการรักษาชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเป็นเรื่องเร่งด่วนลำดับแรก รวมทั้งการจัดการเมื่อเข้าสู่ระยะฟื้นฟู โดยใช้กระบวนการฟื้นฟูสภาพ (Rehabilitation) และซ่อมสร้าง (Reconstruction) ซึ่งเป็นการดำเนินการเพื่อปรับสภาพระบบสาธารณสุขปกติ การดำรงชีวิต และสภาวะวิถีความเป็นอยู่ของชุมชนที่ประสบภัยให้กลับสู่สภาวะปกติเพื่อการฟื้นฟูให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม ทั้งนี้ การกำหนดแนวทางปฏิบัติจะทำให้หน่วยงานต่าง ๆ สามารถปฏิบัติงานให้เป็นไปในทิศทาง และมาตรฐานเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดการสาธารณสุขให้มีมาตรฐานเพื่อเป็นการปฏิบัติประกอบด้วย 2 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การจัดการในภาวะฉุกเฉินแบบบูรณาการ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 4

การจัดการในภาวะฉุกเฉินแบบบูรณาการ

การจัดการในภาวะฉุกเฉิน เป็นการปฏิบัติการเผชิญเหตุเพื่อบรรเทาความรุนแรงของสาธารณภัย รวมทั้งการรักษาขวัญ สร้างความมั่นใจ และปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นระเบียบของเจ้าหน้าที่ และประชาชน โดยให้ยึดถือว่าการรักษาชีวิต และทรัพย์สินของประชาชนเป็นเรื่องเร่งด่วนลำดับแรก ที่จะต้องเร่งเข้าระงับเหตุ และให้ความช่วยเหลือ ทั้งนี้ การจัดการในภาวะฉุกเฉินต้องให้ความสำคัญกับมาตรฐาน เอกภาพ ด้วยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า โดยการจัดโครงสร้างองค์กรปฏิบัติ ระบบการจัดการทรัพยากร และแบ่งมอบภารกิจความรับผิดชอบตามความเหมาะสม ทรัพยากร ทรัพยากร สภาพแวดล้อม และสังคม ให้มีผลกระทบน้อยที่สุด ดังนั้น ในภาวะปกติจึงต้องมีการเตรียมความพร้อมไว้เพื่อให้สามารถเผชิญกับเหตุสาธารณภัยที่เกิดขึ้น เพื่อเร่งดูแลประชาชนให้กลับมามีชีวิตตามปกติโดยเร็ว

1. แนวคิดการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

1.1 มาตรฐานการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

ให้มีการจัดการในภาวะฉุกเฉินภายใต้รูปแบบ ระบบ และความเข้าใจที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน เพื่อให้การจัดการสาธารณภัยสามารถเชื่อมต่อพื้นที่และภารกิจของหน่วยงานต่าง ๆ ได้ทันที โดยการนำระบบการบัญชาการเหตุการณ์มาใช้กับหน่วยงานที่มีหน้าที่เข้าปฏิบัติการเผชิญเหตุสาธารณภัยที่เกิดขึ้น

1.2 เอกภาพการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

ให้มีการกำหนดลำดับการบังคับบัญชาที่ชัดเจน ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ว่าจะรับหน้าที่และภารกิจจากผู้ใด หน่วยงานใดเป็นหน่วยงานหลักในการเผชิญเหตุสาธารณภัยที่เกิดขึ้น หน่วยงานใดทำหน้าที่สนับสนุน รวมทั้งมีการแบ่งความรับผิดชอบต่อสถานการณ์ด้วยการกำหนดวัตถุประสงค์ กลยุทธ์ วิธีการปฏิบัติที่ชัดเจน ซึ่งจะทำให้เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้าร่วมในการเผชิญเหตุสาธารณภัยที่เกิดขึ้นสามารถปฏิบัติงานได้เป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างรวดเร็ว ราบรื่น และมีประสิทธิภาพ

1.3 ความยืดหยุ่นของโครงสร้างองค์กรการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

ให้มีโครงสร้างองค์กรปฏิบัติที่มีความยืดหยุ่น เพื่อให้สามารถตอบโต้กับเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้ ทุกประเภทและทุกขนาด เนื่องจากต้องอาศัยการประสานการดำเนินงานระหว่างหน่วยงาน ขอบเขตอำนาจหน้าที่ พื้นที่รับผิดชอบ รวมถึงสาขาวิชาชีพที่หลากหลาย ดังนั้น โครงสร้างขององค์กรปฏิบัติจึงต้องมีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับแต่ละสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยอาจปรับเปลี่ยนทั้งจำนวนบุคลากร บทบาทหน้าที่ และกิจกรรม

2. เป้าประสงค์

- 2.1 เพื่อยกระดับมาตรฐานระบบการจัดการในภาวะฉุกเฉินให้เป็นไปอย่างมีมาตรฐาน เอกภาพ และยืดหยุ่น โดยการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล
- 2.2 เพื่อให้ผู้ประสบภัยได้รับความช่วยเหลือบรรเทาทุกข์อย่างรวดเร็ว ทันท่วงที และทันต่อเหตุการณ์
- 2.3 เพื่อลดความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยให้น้อยที่สุด

3. กลยุทธ์การจัดการในภาวะฉุกเฉินแบบบูรณาการ

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนามาตรฐานการจัดการในภาวะฉุกเฉินอย่างมีเอกภาพ

การวางแผนการเผชิญเหตุสาธารณภัยที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ โดยกำหนดโครงสร้างองค์การจัดการในภาวะฉุกเฉิน ระบบข้อมูลการสนับสนุนการตัดสินใจ การควบคุม การสั่งการ และการใช้แนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมเป็นมาตรฐานเพื่อให้การจัดการในภาวะฉุกเฉินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(1) แนวทางปฏิบัติในการแจ้งระดับสถานการณ์สาธารณภัยให้หน่วยงานภาครัฐในการจัดการสาธารณภัย

ระดับสถานการณ์สาธารณภัย สำหรับใช้เป็นกรอบแนวคิดในการแจ้งเตือนภัย และเพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปปรับใช้ตามภารกิจ/หน้าที่ของหน่วยงานในการจัดการสาธารณภัย โดยกำหนดความหมายของสีตามสถานการณ์ของสาธารณภัยไว้ 5 ระดับ ดังนี้

- สีแดง** หมายถึง สถานการณ์อยู่ในภาวะอันตรายสูงสุด ให้อาศัยอยู่แต่ในสถานที่ปลอดภัย หรือต้องอพยพไปยังสถานที่ปลอดภัย และปฏิบัติตามข้อสั่งการ
- สีส้ม** หมายถึง สถานการณ์อยู่ในภาวะเสี่ยงอันตรายสูง เจ้าหน้าที่กำลังควบคุมสถานการณ์ให้อพยพไปยังสถานที่ปลอดภัย และปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนด
- สีเหลือง** หมายถึง สถานการณ์อยู่ในภาวะเสี่ยงอันตราย มีแนวโน้มที่สถานการณ์จะรุนแรงมากขึ้น ให้จัดเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ และปฏิบัติตามคำแนะนำ
- สีน้ำเงิน** หมายถึง สถานการณ์อยู่ในภาวะเฝ้าระวัง ให้ติดตามข้อมูลข่าวสารอย่างใกล้ชิด
- สีเขียว** หมายถึง สถานการณ์อยู่ในภาวะปกติ ให้ติดตามข้อมูลข่าวสารเป็นประจำ

ให้กองบัญชาการ/กองอำนวยการแจ้งระดับสถานการณ์สาธารณภัย เพื่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปดำเนินการตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน

(2) แนวทางปฏิบัติในการจัดการเมื่อเกิดสาธารณภัยตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550

(2.1) ในเขตจังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ดำเนินการดังนี้

(2.1.1) เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้นในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ใด ให้เป็นหน้าที่ของผู้อำนวยการท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่นั้นเข้าดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยเร็ว และให้แจ้งผู้อำนวยการอำเภอที่รับผิดชอบในเขตพื้นที่และผู้อำนวยการจังหวัดทราบทันที (มาตรา 21)

(2.1.2) กรณีที่พื้นที่ที่เกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยอยู่ในความรับผิดชอบของผู้อำนวยการท้องถิ่นหลายคน ผู้อำนวยการท้องถิ่นคนหนึ่งคนใดจะใช้อำนาจหรือปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนก็ได้ แล้วให้แจ้งผู้อำนวยการท้องถิ่นอื่นทราบโดยเร็ว (มาตรา 22)

(2.1.3) กรณีผู้อำนวยการท้องถิ่นมีความจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานของรัฐที่อยู่นอกเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ของตนให้แจ้งให้ผู้อำนวยการอำเภอ หรือผู้อำนวยการจังหวัดแล้วแต่กรณี เพื่อสั่งการโดยเร็วต่อไป (มาตรา 22)

(2.1.4) ผู้อำนวยการในเขตพื้นที่ที่ติดต่อกันหรือใกล้เคียงมีหน้าที่สนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแก่ผู้อำนวยการซึ่งรับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในพื้นที่ที่ติดต่อกันหรือใกล้เคียงนั้น (มาตรา 23)

(2.1.5) เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น เจ้าพนักงานที่ประสบเหตุมีหน้าที่ต้องเข้าดำเนินการเบื้องต้นเพื่อระงับภัยนั้น แล้วรีบรายงานให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นเพื่อสั่งการต่อไป และในกรณีจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจดำเนินการใดเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองชีวิตหรือป้องกันอันตรายที่จะเกิดแก่บุคคลได้ (มาตรา 24)

(2.1.6) กรณีเจ้าพนักงานจำเป็นต้องเข้าไปในอาคาร หรือสถานที่ที่อยู่ใกล้เคียงกับบริเวณที่เกิดสาธารณภัยเพื่อทำการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้กระทำต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสถานที่แล้ว เว้นแต่ไม่มีเจ้าของหรือผู้ครอบครองอยู่ในเวลานั้น หรือเมื่อมีผู้อำนวยการอยู่ด้วย และหากทรัพย์สินนั้นเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดสาธารณภัยได้ง่าย ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองขนย้ายทรัพย์สินออกจากอาคารหรือสถานที่ดังกล่าวได้ หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจขนย้ายทรัพย์สินนั้นได้ตามความจำเป็นแก่การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยเจ้าพนักงานไม่ต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายอันเกิดจากการกระทำดังกล่าว (มาตรา 26)

(2.1.7) ให้ผู้อำนวยการในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบสำรวจความเสียหายที่เกิดขึ้นและทำบัญชีรายชื่อผู้ประสบภัยและทรัพย์สินที่เสียหายไว้เป็นหลักฐาน พร้อมทั้งออกหนังสือรับรองให้ผู้ประสบภัยไว้เป็นหลักฐานในการรับการสงเคราะห์และฟื้นฟู (มาตรา 30)

(2.1.8) ในกรณีที่เกิดสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4) นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายมีอำนาจสั่งการผู้บัญชาการ ผู้อำนวยการ หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชน โดยมีอำนาจเช่นเดียวกับผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติและผู้อำนวยการแต่ละระดับ (มาตรา 31)

(2.2) ในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ดำเนินการดังนี้

(2.2.1) เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้นในกรุงเทพมหานคร ให้ผู้ช่วยผู้อำนวยการกรุงเทพมหานครมีหน้าที่เข้าดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยเร็ว และแจ้งให้ผู้อำนวยการกรุงเทพมหานครและรองผู้อำนวยการกรุงเทพมหานครทราบทันที

(2.2.2) ในกรณีที่มีความจำเป็นที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ใดหรือหน่วยงานของรัฐใดในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ผู้อำนวยการกรุงเทพมหานครแจ้งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นหรือหน่วยงานของรัฐผู้นั้นทราบ และเมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น หรือหน่วยงานของรัฐผู้นั้น แล้วแต่กรณี ได้รับแจ้งแล้ว ให้เป็นหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการให้ความช่วยเหลือในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานครตามที่ได้รับแจ้งโดยเร็ว

(3) แนวทางปฏิบัติในการจัดตั้งองค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

(3.1) องค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้น ให้มีการจัดตั้งองค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉินขึ้น โดยเรียกชื่อว่า “กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ/ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์” (Emergency Operation Center: EOC) เพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการอำนวยความสะดวก กำกับ วิจารณ์ ประเมิน และประสานการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องในการจัดการในภาวะฉุกเฉินอย่างบูรณาการ และให้มีเอกภาพ โดยมีองค์ประกอบและโครงสร้างที่เป็นมาตรฐานและสามารถยืดหยุ่นได้ตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ดังนี้

(3.1.1) กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.)

ได้รับผิดชอบบังคับบัญชา อำนวยการ วินิจฉัยสั่งการ ควบคุม และประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการจัดการสาธารณภัยในกรณีการจัดการสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ 3) หรือการจัดการสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4)

(3.1.2) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอปภ.ก.)

ในกรณีการจัดการสาธารณภัยขนาดเล็ก (ระดับ 1) และการจัดการสาธารณภัยขนาดกลาง (ระดับ 2) ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลางรับผิดชอบอำนวยการ ประสาน การปฏิบัติ ประเมินสถานการณ์ และสนับสนุนการสั่งการจากกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ รวมทั้งติดตาม เฝ้าระวังสถานการณ์ วิเคราะห์สถานการณ์ รายงาน และเสนอความคิดเห็นต่อผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ หรือนายกรัฐมนตรี เพื่อตัดสินใจยกระดับเป็นการจัดการสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ 3) หรือการจัดการสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4)

(3.1.3) กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (ส่วนหน้า) (บกปภ.ช. (ส่วนหน้า))

ในกรณีเมื่อมีการยกระดับเป็นการจัดการสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ 3) หรือการจัดการสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4) ซึ่งสถานการณ์มีความรุนแรงมากครอบคลุมในพื้นที่กว้างขวางหลายอำเภอหรือหลายจังหวัด และอาจใช้เวลาในการเผชิญเหตุที่ยาวนานกว่าปกติให้กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พิจารณาจัดตั้ง และแต่งตั้งผู้ควบคุมพื้นที่ (Area Commander) เพื่อช่วยเหลือผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติในการบังคับบัญชาและสั่งการ ในพื้นที่ที่ได้รับมอบหมาย พร้อมทั้งควบคุม และกำกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้เป็นไปตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ โดยความรับผิดชอบของผู้ควบคุมพื้นที่ที่ได้รับมอบหมาย ดังนี้

◆ ประเมินสถานการณ์ เพื่อจัดลำดับความสำคัญของการปฏิบัติงาน ให้มีความสอดคล้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและภารกิจที่ได้รับมอบหมาย

- ◆ กำหนดวัตถุประสงค์ กลยุทธ์ ยุทธศาสตร์ และแนวทางการเผชิญเหตุของแต่ละจังหวัดที่ประสบภัยให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีความเป็นเอกภาพ เพื่อให้การปฏิบัติงานมีความชัดเจน ไม่ขัดแย้ง หรือเกิดความซ้ำซ้อนในการเผชิญเหตุร่วมกัน

- ◆ กำหนดลำดับความสำคัญของเหตุการณ์ การปฏิบัติงาน หน่วยงานปฏิบัติการใช้ทรัพยากร และการกำหนดเขตพื้นที่ หากมีเหตุการณ์สองเหตุการณ์หรือมากกว่าที่จำเป็นจะต้องใช้ทรัพยากรที่สำคัญในการให้ความช่วยเหลือต้องตัดสินใจอย่างรวดเร็วบนพื้นฐานของการวิเคราะห์วัตถุประสงค์จากภาพรวมตามสถานการณ์ เพื่อให้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้รับการแก้ไขอย่างถูกต้องและเหมาะสม

- ◆ พิจารณาการร้องขอการจัดสรร การปรับเปลี่ยน และการเคลื่อนย้ายทรัพยากรที่ได้รับการสนับสนุนจากส่วนกลางไปยังพื้นที่ประสบสาธารณภัยที่มีความจำเป็น

- ◆ รายงานสถานการณ์ สภาวะแนวโน้ม และการวิเคราะห์สถานการณ์ในพื้นที่ประสบสาธารณภัยให้กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติทราบ

- ◆ ประสานการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยในระยะเร่งด่วนของแต่ละจังหวัดให้มีมาตรฐานเดียวกันเพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ สามารถเข้าปฏิบัติงานด้านการฟื้นฟูระยะกลางและระยะยาวให้เป็นไปอย่างคล่องตัวและต่อเนื่อง

- ◆ เสนอการถอนกำลัง และการปิดกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (ส่วนหน้า) ให้กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติพิจารณา

ทั้งนี้ การจัดตั้งกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (ส่วนหน้า) ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง กำหนดโครงสร้าง จำนวนบุคลากร แนวทาง และระเบียบปฏิบัติประจำ เพื่อให้ผู้กำกับควบคุมพื้นที่ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งให้พิจารณาใช้ประโยชน์จากทรัพยากรของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขตเป็นสถานที่ปฏิบัติงานของผู้กำกับควบคุมพื้นที่ เป็นลำดับแรก

(3.1.4) ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด (ศบก.จ.)

ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดจัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัดเมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้น โดยมีผู้ว่าการจังหวัด เป็นผู้ควบคุม สั่งการ และบัญชาการ เพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการสาธารณภัยในพื้นที่จังหวัดจนกว่าสถานการณ์จะเข้าสู่ภาวะปกติ พร้อมทั้งเป็นศูนย์กลางในการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรในการจัดการสาธารณภัยจากส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนให้แก่กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในระดับพื้นที่ รวมทั้งอำนาจการและประสานการเผชิญเหตุระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งฝ่ายพลเรือนและฝ่ายทหาร ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรสาธารณกุศลในพื้นที่ที่รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ

ในกรณีเมื่อมีการยกระดับเป็นการจัดการสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ 3) หรือการจัดการสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4) ให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัดแปรสภาพเป็นศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ส่วนหน้าจังหวัด (ศบก.(ส่วนหน้า) จ.) ของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ให้มีหน้าที่ปฏิบัติงานตามการบัญชาการจากกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ หรือกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (ส่วนหน้า) โดยรับผิดชอบอำนาจการควบคุม ปฏิบัติงาน และประสานการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่จังหวัด พร้อมทั้งเป็นศูนย์กลางในการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรเพื่อการจัดการสาธารณภัยและประสานการ

ปฏิบัติระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ภายในจังหวัด ทั้งฝ่ายพลเรือนและฝ่ายทหาร ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์การสาธารณกุศลในพื้นที่ที่ได้รับผิดชอบ

(3.1.5) ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอ (ศบก.อ.)

ให้กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอจัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอเมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้น โดยมีผู้บัญชาการอำเภอเป็นผู้ควบคุมและสั่งการ เพื่อทำหน้าที่ในการจัดการสาธารณภัยที่เกิดขึ้นจนกว่าสถานการณ์จะกลับเข้าสู่สถานการณ์ปกติ พร้อมทั้งเป็นศูนย์กลางในการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรในการจัดการสาธารณภัยที่เกิดขึ้น รวมทั้งอำนาจการและประสานการปฏิบัติ ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งฝ่ายพลเรือนและฝ่ายทหาร ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์การสาธารณกุศลในพื้นที่ที่ได้รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และทั่วถึง

(3.1.6) ศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินท้องถิ่น (ศปก.อปท.)

ให้กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งพื้นที่ (องค์การบริหารส่วนตำบล / เทศบาล / เมืองพัทยา) จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินท้องถิ่นเมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยในพื้นที่ โดยมีผู้บัญชาการท้องถิ่นเป็นผู้ควบคุมและสั่งการ เพื่อทำหน้าที่จัดการสาธารณภัยที่เกิดขึ้นจนกว่าสถานการณ์จะกลับเข้าสู่ภาวะปกติ พร้อมทั้งประสานกับส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ที่ได้รับผิดชอบและประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการจัดการสาธารณภัย ทุกขั้นตอน หากในกรณีไม่สามารถควบคุมสถานการณ์สาธารณภัยตามขีดความสามารถโดยลำพัง ให้ขอรับการสนับสนุนจากกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่ติดต่อหรือใกล้เคียง และหรือกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ

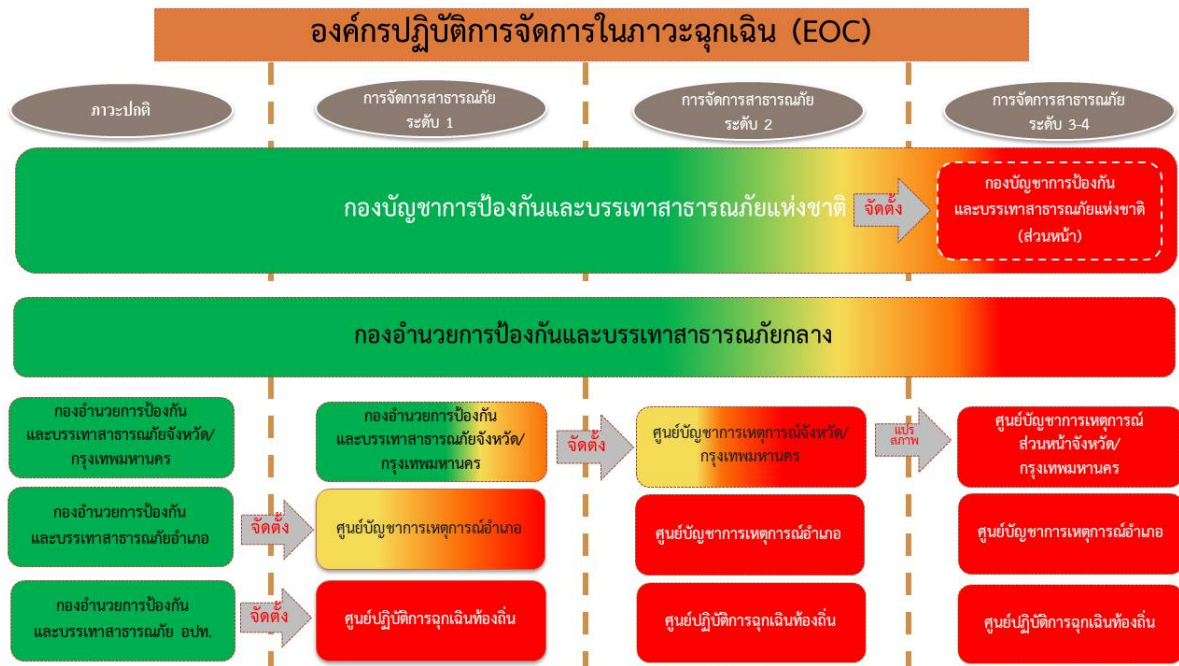
(3.1.7) ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์กรุงเทพมหานคร (ศบก.กทม.)

ให้กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานครจัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์กรุงเทพมหานครเมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้น โดยมีผู้บัญชาการกรุงเทพมหานคร เป็นผู้ควบคุม สั่งการ และบัญชาการ เพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการสาธารณภัยในพื้นที่กรุงเทพมหานครจนกว่าสถานการณ์จะเข้าสู่ภาวะปกติ พร้อมทั้งเป็นศูนย์กลางในการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรในการจัดการสาธารณภัยจากส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยสำนักงานเขต รวมทั้งอำนาจการและประสานการเผชิญเหตุระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ภายในกรุงเทพมหานคร ทั้งฝ่ายพลเรือนและฝ่ายทหาร ตลอดจนองค์การสาธารณกุศลในพื้นที่ที่ได้รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ

ในกรณีเมื่อมีการยกระดับเป็นการจัดการสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ 3) หรือการจัดการสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4) ให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์กรุงเทพมหานคร แปรสภาพเป็นศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ส่วนหน้ากรุงเทพมหานคร (ศบก.(ส่วนหน้า) กทม.) ของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ให้มีหน้าที่ปฏิบัติงานตามการบัญชาการจากกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ หรือกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (ส่วนหน้า) โดยรับผิดชอบควบคุม สั่งการ และบัญชาการการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร พร้อมทั้งเป็นศูนย์กลางในการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรเพื่อการจัดการสาธารณภัยและประสานการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งฝ่ายพลเรือนและฝ่ายทหาร ตลอดจนสำนักงานเขตและองค์การสาธารณกุศลในพื้นที่ที่ได้รับผิดชอบ

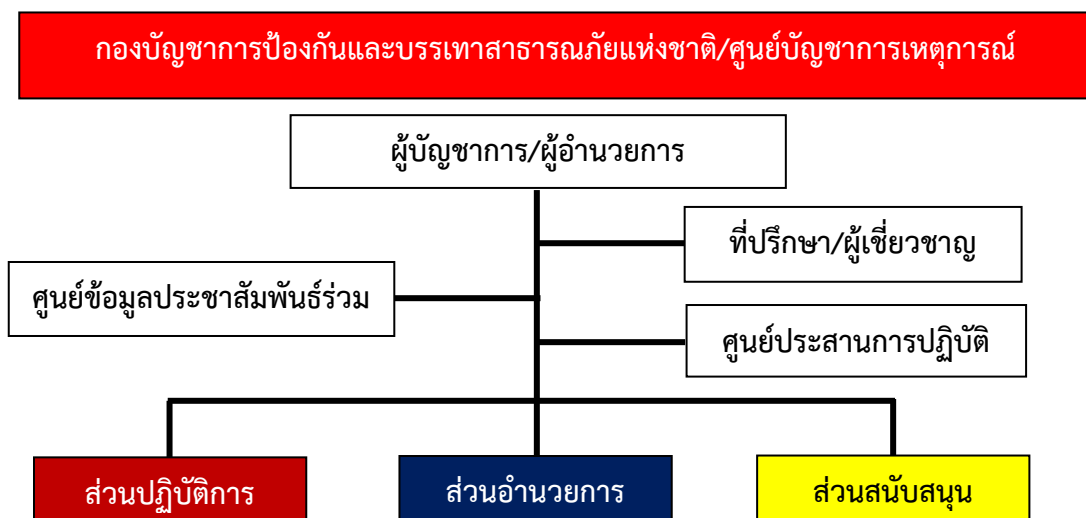
(3.1.8) ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์สำนักงานเขต (ศบก.สนข.)

ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยสำนักงานเขต จัดตั้ง ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์สำนักงานเขต เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้น โดยมีผู้อำนวยการเขต เป็นผู้ควบคุมสั่งการ และบัญชาการ เพื่อทำหน้าที่ในการจัดการสาธารณภัยที่เกิดขึ้น จนกว่าสถานการณ์ จะกลับเข้าสู่สภาวะปกติ พร้อมทั้งเป็นศูนย์กลางในการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรในการจัดการสาธารณภัย ที่เกิดขึ้น รวมทั้งอำนวยการ และประสานการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และทั่วถึง

แผนภาพที่ 4-2 การจัดตั้งองค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน (EOC)

(3.2) โครงสร้างองค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

แผนภาพที่ 4-3 โครงสร้างกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ / ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์

โครงสร้างองค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน ประกอบด้วย

(3.2.1) ผู้บัญชาการเหตุการณ์ (Incident Commander) มีหน้าที่ อำนวยการ สั่งการ กำกับควบคุม เหตุการณ์ตามระเบียบกฎหมาย โดยกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการบัญชาการ เหตุการณ์ การติดตามสถานการณ์ของเหตุการณ์ เพื่อจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมหรือมาตรการ ตามแผนเผชิญเหตุ (Incident Action Plan: IAP) โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงาน รวมถึงการ ติดตาม ประเมินสถานการณ์ แก้ไขปัญหาการดำเนินงานในส่วนต่าง ๆ เช่น บริหารจัดการทรัพยากร ประสานงานระดับนโยบายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตัดสินใจยกหรือลดระดับศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ รวมทั้งเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน เป็นต้น

(3.2.2) ที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญ (Technical Specialist) มีหน้าที่ให้ข้อเสนอแนะ คำแนะนำ ข้อมูลทางวิชาการ การสังเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์ และเทคนิคการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับ เหตุการณ์สาธารณภัยที่เกิดขึ้น โดยให้คำนึงถึงความปลอดภัยในการปฏิบัติงานเป็นสำคัญ พร้อมทั้งปฏิบัติ หน้าที่อื่นใดตามที่ผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ/ผู้อำนวยการ เห็นสมควร ทั้งนี้ จำนวน และคุณลักษณะของคณะที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญให้เป็นไปตามที่เห็นสมควรและสอดคล้องกับเหตุการณ์

(3.2.3) ศูนย์ข้อมูลประชาสัมพันธ์ร่วม (Joint Information Center: JIC) มีหน้าที่ ประสานข้อมูลเหตุการณ์กับส่วนต่าง ๆ ภายใต้โครงสร้างองค์กรปฏิบัติ เพื่อเป็นศูนย์กลางรวบรวมข้อมูล และสื่อสาร ตลอดจนประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเหตุการณ์สู่ประชาชนและสื่อมวลชน รวมทั้ง ปฏิบัติการด้านข่าวสาร (Information Operation) ที่ครอบคลุมการจัดการข่าวปลอม ข่าวลือ และการปฏิบัติการ จิตวิทยามวลชน เพื่อสร้างความเข้าใจและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง รวดเร็ว ทันเหตุการณ์

(3.2.4) เจ้าหน้าที่ประสานการปฏิบัติ (Liaison Officer) มีหน้าที่ประสานงานและ ประสานการปฏิบัติกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม โดยให้จัดทำแนวทาง การประสานงานและการปฏิบัติงานสนับสนุนศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ ทั้งนี้ กรณีการจัดการสาธารณภัย ที่จำเป็นต้องมีการประสานงานด้านกิจการต่างประเทศให้กระทรวงการต่างประเทศ และกระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานหลักร่วมกันจัดทำขอบเขต แผนงาน ภารกิจ และโครงสร้างภายในศูนย์ประสานการปฏิบัติ

สำหรับกรณีการจัดการสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4) ให้สำนักเลขาธิการ นายกรัฐมนตรี และหน่วยงานที่มีภารกิจที่เกี่ยวข้องในสำนักนายกรัฐมนตรีเข้าร่วมปฏิบัติงานในฐานะ หน่วยงานหลักด้วย

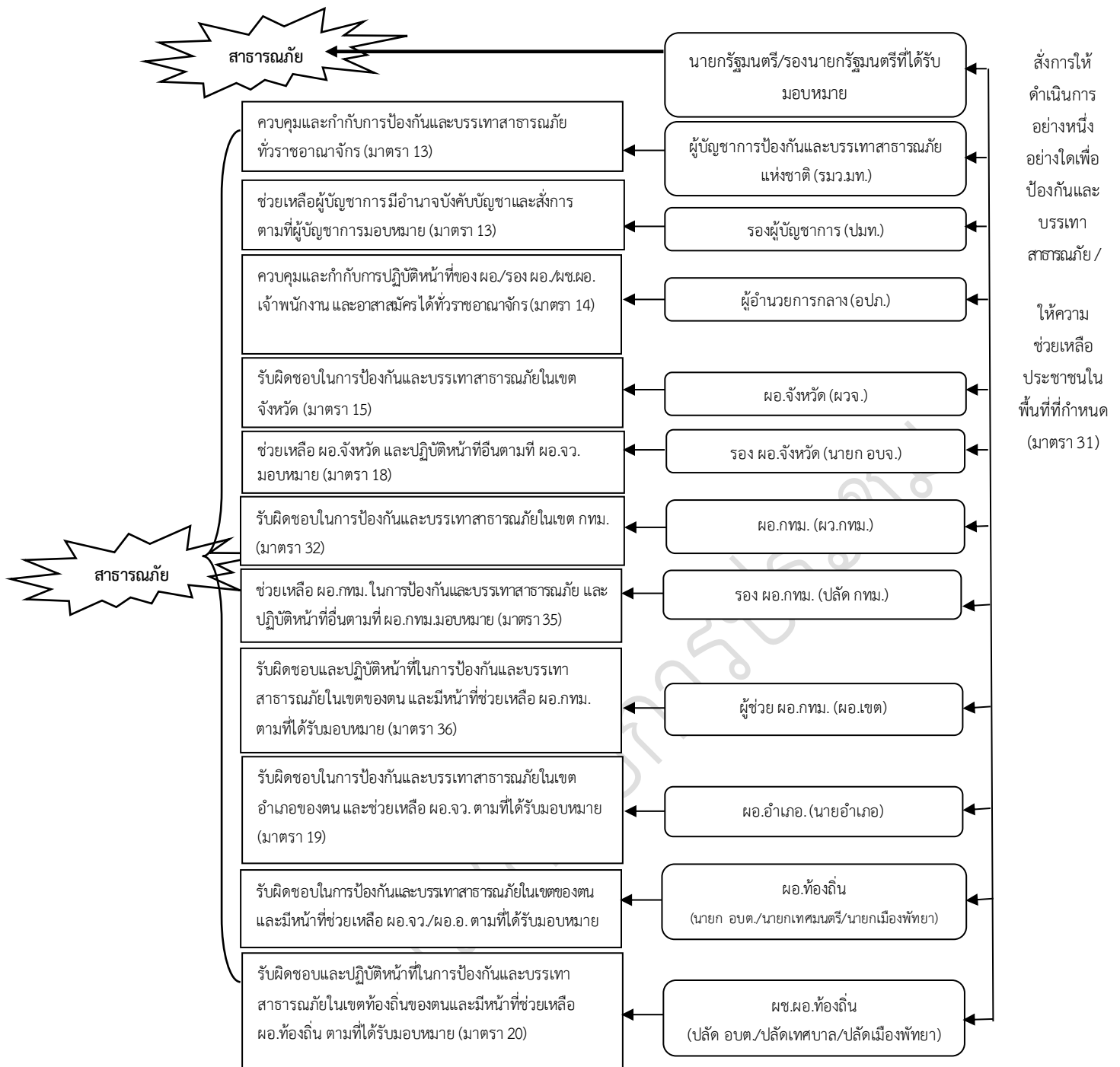
(3.2.5) ส่วนปฏิบัติการ (Operation Section) มีหน้าที่ปฏิบัติการเพื่อลดและบรรเทา ภัยอันตรายที่เกิดขึ้น ด้วยการเข้าควบคุมสถานการณ์เพื่อรักษาชีวิตและปกป้องทรัพย์สิน ให้กลับสู่สภาวะปกติ โดยเร็ว เช่น การปฏิบัติการดับเพลิง ค้นหาและกู้ภัย ตอบโต้สารเคมีและวัตถุอันตราย ให้บริการการแพทย์ และการสาธารณสุข อำนวยความสะดวกด้านคมนาคม รักษาความสงบเรียบร้อย รวมถึงประสานการปฏิบัติร่วมกับ ฝ่ายทหาร โดยให้หน่วยงานที่มีหน้าที่ดังกล่าวร่วมกันจัดทำขอบเขต แผนงาน ภารกิจ และโครงสร้างภายใน ส่วนปฏิบัติการ

(3.2.6) ส่วนอำนวยการ (Planning Section) มีหน้าที่ติดตาม วิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์ แฉ่งเตือนภัย ประสาน รวบรวมข้อมูลสถานะทรัพยากร เพื่อใช้ในการประเมินความต้องการ และความจำเป็นในการสนับสนุนทรัพยากรในภาวะฉุกเฉิน พร้อมทั้งจัดให้มีการประชุมเพื่อร่วมจัดทำแผนเผชิญเหตุโดยใช้ข้อมูลที่ได้รับจากส่วนปฏิบัติการและส่วนสนับสนุนเป็นฐานดำเนินการ

ให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยหรือหน่วยงานตามที่อยู่บัญชาการ/ผู้อำนวยการมอบหมายเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำขอบเขต แผนงาน ภารกิจ และโครงสร้างภายในของส่วนอำนวยการ พร้อมทั้งให้การสนับสนุนสถานที่ปฏิบัติงานแก่กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติหรือศูนย์บัญชาการเหตุการณ์

(3.2.7) ส่วนสนับสนุน (Logistics and Administration Section) มีหน้าที่สนับสนุนการส่งกำลังบำรุงที่จำเป็น และตอบสนองการร้องขอรับการสนับสนุนด้านงบประมาณ การเงิน การคลัง และการรับบริจาค เพื่อให้การจัดการในภาวะฉุกเฉินดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยให้หน่วยงานที่รับผิดชอบภารกิจในแต่ละด้านร่วมกันจัดทำขอบเขต แผนงาน ภารกิจ และโครงสร้างภายในส่วนสนับสนุน

(3.3) ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และผู้ที่เกี่ยวข้อง อย่างเป็นเอกภาพและชัดเจนแต่ละระดับ ตั้งแต่ระดับประเทศ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอและระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามแผนภาพที่ 4-4

แผนภาพที่ 4-4 การกำหนดบุคคลผู้มีอำนาจในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
ตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550

(4) แนวทางปฏิบัติในการประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัย/ประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน

(4.1) การประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัย

กรณีเกิดสาธารณภัยตามนิยามของมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ซึ่งปรากฏชัดเป็นที่ทราบโดยทั่วไปในเขตพื้นที่นั้น ให้มีการประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัย หรือในกรณีเพื่อประโยชน์ต่อการจัดการสาธารณภัยในเขตพื้นที่ดังกล่าวตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏและใช้เป็นหลักฐานยืนยันถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสาธารณภัยที่เกิดขึ้น เพื่อให้ส่วนราชการหน่วยงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน สามารถดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้ตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ระดับ	การจัดการ	ผู้มีอำนาจออกประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัย
1	สาธารณภัยขนาดเล็ก	ผู้ว่าราชการจังหวัด / ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
2	สาธารณภัยขนาดกลาง	ผู้ว่าราชการจังหวัด / ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
3	สาธารณภัยขนาดใหญ่	ผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ
4	สาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง	นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย

ทั้งนี้ ผู้ประสบภัยอาจขอให้หนังสือรับรองพื้นที่ประสบภัย ทั้งที่เป็นบุคคล และนิติบุคคลได้ โดยให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กำหนดรูปแบบ แนวทางปฏิบัติในการประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัย และหนังสือรับรองผู้ประสบภัยประเภทบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลตามมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550

(4.2) การประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน

ตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ส่วนราชการนำเงินทดรองราชการมาใช้จ่ายในการให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติเป็นกรณีเร่งด่วนตามความจำเป็นและเหมาะสม เมื่อเกิดภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินขึ้นในท้องที่หนึ่งท้องที่ใด โดยมุ่งหมายที่จะบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าของผู้ประสบภัยพิบัติ แต่มิได้มุ่งหมายที่จะชดเชยความเสียหายให้แก่ผู้ใด ซึ่งการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติให้ถือปฏิบัติตามระเบียบและหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด

เมื่อภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินเกิดขึ้นในท้องที่ใด ให้ผู้มีอำนาจดำเนินการประกาศให้ท้องที่นั้นเป็นเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ดังนี้

พื้นที่	ผู้มีอำนาจออกประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน
กรุงเทพมหานคร	อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
จังหวัด	ผู้ว่าราชการจังหวัดร่วมกับคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติจังหวัด (ก.ช.ภ.จ.) หากไม่สามารถประชุม ก.ช.ภ.จ. ได้ทันเวลาที่และผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นว่าความเสียหายดังกล่าวเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด ก็ให้มีอำนาจพิจารณาประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินไปก่อนได้โดยไม่ต้องขอความเห็นชอบจาก ก.ช.ภ.จ.

การประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินต้องกำหนดพื้นที่และระยะเวลาของการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัตินั้นด้วย ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

(5) แนวทางปฏิบัติในการตัดสินใจระดับการจัดการสาธารณภัย

ให้ผู้บัญชาการ/ผู้ว่าราชการใช้เกณฑ์หรือเงื่อนไข ประกอบการพิจารณากระดับการจัดการสาธารณภัยตามการประเมินความเสี่ยงของแต่ละพื้นที่

เกณฑ์/เงื่อนไข	ข้อมูลที่ใช้ระบุเงื่อนไข
(1) พื้นที่	พื้นที่ใช้สอยในลักษณะต่าง ๆ ที่ได้รับผลกระทบ และความเสียหาย (1.1) พื้นที่ทางการเกษตรและปศุสัตว์ (1.2) พื้นที่ธุรกิจ อุตสาหกรรม และสถานประกอบการ (1.3) พื้นที่อยู่อาศัย (จำนวนหลังคาเรือน) (1.4) พื้นที่ทางธรรมชาติ
(2) ประชากร	จำนวนและลักษณะของประชากรในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ (2.1) จำนวนผู้ได้รับผลกระทบ (2.2) จำนวนผู้อพยพ (2.3) จำนวนผู้ได้รับบาดเจ็บ (2.4) จำนวนผู้เสียชีวิต
(3) ความซับซ้อน	ความยากง่าย สถานการณ์แทรกซ้อน และเงื่อนไขทางเทคนิคของ สถานการณ์ (3.1) ความรุนแรงของภัย ความเฉพาะเจาะจงทางเทคนิคของภัย การเกิดภัยต่อเนื่อง (3.2) ความเสียหายที่เกิดขึ้นหรือส่งผลกระทบต่อสาธารณูปโภคพื้นฐาน สถานที่สำคัญ และเส้นทางการให้ความช่วยเหลือ (3.3) การคาดการณ์การขยายตัวของภัย พื้นที่ที่จะเสียหายต่อไป ระยะเวลาที่การดำเนินกิจกรรมปกติต้องหยุดชะงัก ระยะเวลาในการ ตอบสนองต่อสถานการณ์ และระยะเวลาการฟื้นฟูเบื้องต้น
(4) ศักยภาพด้านทรัพยากร	ขีดความสามารถในการปฏิบัติงานจากทรัพยากรที่มีอยู่ (4.1) กำลังคนของหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุน รวมทั้ง ภาคประชาสังคม (4.2) เครื่องมือ อุปกรณ์ ยานพาหนะ และอุปกรณ์พิเศษต่าง ๆ ตามลักษณะ ทางเทคนิคของแต่ละประเภทภัย (4.3) ปัจจัยยังชีพสำหรับแจกจ่ายแก่ผู้ได้รับผลกระทบ (4.4) แหล่งที่มาและงบประมาณจากหน่วยงานในพื้นที่
(5) การพิจารณาตัดสินใจ ของผู้บัญชาการ/ ผู้อำนวยการ	ดุลพินิจจากการประเมินสถานการณ์ตามเงื่อนไขต่าง ๆ (5.1) ขอบเขตการปกครอง (5.2) การประเมินศักยภาพในการจัดการสาธารณภัย

ทั้งนี้ ให้ใช้เกณฑ์/เงื่อนไขทางด้านพื้นที่ ประชากร ความซับซ้อน ศักยภาพด้านทรัพยากร และดุลพินิจของผู้บัญชาการ/ผู้อำนวยการอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างประกอบกันเป็นเกณฑ์ ในการนำเสนอผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ หรือนายกรัฐมนตรีพิจารณาตัดสินใจ ในการประกาศยกระดับเป็นการจัดการสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ 3) และการจัดการสาธารณภัย ร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4)

(6) แนวทางปฏิบัติในการอพยพ

เมื่อเกิดหรือใกล้จะเกิดสาธารณภัยขึ้นในพื้นที่ใด และการที่ผู้ใดอยู่อาศัยในพื้นที่นั้นจะก่อให้เกิดอันตรายหรือกีดขวางต่อการปฏิบัติหน้าที่ ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 มีอำนาจสั่งอพยพผู้ซึ่งอยู่ในพื้นที่นั้น ออกไปจากพื้นที่อย่างเป็นระเบียบ ดังนี้

(6.1) การอพยพเคลื่อนย้าย ประกอบด้วย

(6.1.1) จัดลำดับความสำคัญของผู้อพยพ โดยแบ่งกลุ่มผู้อพยพที่เป็นกลุ่มเปราะบาง เช่น กลุ่มผู้ป่วยทุพพลภาพ คนพิการ คนชรา เด็ก สตรี เป็นต้น ให้พิจารณาอพยพเป็นลำดับแรก กรณีเด็ก บิดาและมารดาควรอพยพไปด้วยกันทั้งครอบครัว

(6.1.2) จัดพื้นที่รองรับการอพยพและศูนย์พักพิงชั่วคราวแก่ผู้อพยพและเจ้าหน้าที่ให้เหมาะสม เป็นสัดส่วนตามที่กำหนดไว้ในแผนระดับจังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(6.1.3) จัดระเบียบการจราจรชั่วคราวในพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัย และพื้นที่ใกล้เคียง รวมทั้งพื้นที่ศูนย์พักพิงชั่วคราว

(6.1.4) ให้ความช่วยเหลือผู้อพยพในการขนย้ายทรัพย์สินในพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัย และพื้นที่ใกล้เคียงตามที่ได้รับร้องขอ

(6.1.5) ให้จัดทำทะเบียนเพื่อตรวจสอบจำนวนผู้อพยพและผู้ที่ยังติดค้างในพื้นที่

(6.1.6) จัดให้มีการบริการด้านการแพทย์และการสาธารณสุขในพื้นที่อพยพ

(6.1.7) จัดให้มีระบบการรักษาความสงบเรียบร้อยของพื้นที่รองรับการอพยพ และศูนย์พักพิงชั่วคราว เพื่อป้องกันทรัพย์สินของประชาชน โดยจัดกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจและอาสาสมัครตามความเหมาะสม

(6.1.8) จัดให้มีเจ้าหน้าที่ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่เพื่อจัดกำลังดูแลบ้านเรือนและทรัพย์สินของผู้อพยพเป็นระยะ ๆ หากกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่เพียงพอให้ประสานขอกำลังสนับสนุนจากหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) หรือจัดหาอาสาสมัครจากประชาชนจิตอาสา แต่หากสถานการณ์ล่อแหลมเสี่ยงต่อการสูญเสียชีวิตห้ามเจ้าหน้าที่/อาสาสมัคร ออกปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่เสี่ยง โดยเด็ดขาดจนกว่าสถานการณ์จะบรรเทาความรุนแรงลงและสามารถเข้าไปตรวจในพื้นที่ได้โดยไม่มีความเสี่ยง

(6.1.9) จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้อพยพทราบสถานการณ์อย่างต่อเนื่อง และทั่วถึง

(6.2) การยกเลิกสถานการณ์

ให้มีการติดตามความเคลื่อนไหวของสถานการณ์อย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง โดยประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงสถานการณ์เป็นระยะ ๆ เพื่อป้องกันความสับสนและตื่นตระหนก พร้อมทั้งให้มีการยืนยันความชัดเจนถึงการยกเลิกสถานการณ์ และแจ้งให้ผู้อพยพเตรียมพร้อมในการอพยพกลับสู่พื้นที่อยู่อาศัยต่อไป

(6.3) การอพยพกลับ

ให้ผู้ชุมนุมหรือผู้นำกลุ่มอพยพจัดระเบียบและลำดับก่อนหลังก่อนการอพยพกลับ พร้อมทั้งประสานงานกับเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการควบคุมดูแลการอพยพกลับเมื่อได้รับแจ้งข่าวการสิ้นสุดสถานการณ์สาธารณภัย เพื่อให้ประชาชนเตรียมความพร้อมและรอรับแจ้งการอพยพกลับไปสู่พื้นที่อยู่อาศัย

(6.4) การอพยพส่วนราชการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เป็นการเคลื่อนย้ายส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้สามารถให้บริการได้ตามปกติ โดยให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ในเขตพื้นที่แบ่งประเภทส่วนราชการและ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะอพยพตามลำดับและความจำเป็นเร่งด่วน พร้อมทั้งกำหนดพื้นที่รองรับการอพยพไว้ล่วงหน้า โดยการอพยพให้เป็นไปตามแผนอพยพส่วนราชการที่กล่าวไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 1

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาระบบและเครื่องมือสนับสนุนการเผชิญเหตุ

(1) แนวทางปฏิบัติในการสื่อสารและโทรคมนาคม

การติดต่อสื่อสารเป็นหัวใจสำคัญในการจัดการในภาวะฉุกเฉิน เนื่องจากต้องมีการประสานการปฏิบัติ การแลกเปลี่ยนข้อมูล (Information) ข่าวสาร (Intelligence) เพื่อแจ้งเตือนภัยแก่ประชาชน ประสานงาน ควบคุม สั่งการ และรายงานผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนการร้องขอการสนับสนุนระหว่างหน่วย เผชิญเหตุด้วยกันกับหน่วยงานที่มีหน้าที่สนับสนุนการเผชิญเหตุในด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง โดยมีหลักการปฏิบัติ ดังนี้

(1.1) จัดให้มีระบบการติดต่อสื่อสารและโทรคมนาคมที่สามารถใช้ได้ทั้งในภาวะฉุกเฉินอย่างน้อย 2 ระบบขึ้นไป เพื่อประสานงานในการปฏิบัติหน้าที่และภารกิจร่วมกันระหว่างส่วนราชการ หน่วยงาน ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์/กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขตทุกเขต ตลอดจนประชาชนในพื้นที่

(1.2) จัดระบบการสื่อสารด้วยเครื่องวิทยุคมนาคม โดยให้ใช้ความถี่ตามหลักเกณฑ์การใช้คลื่นความถี่เพื่อสนับสนุนภารกิจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ที่คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติกำหนด

(1.3) จัดให้มีช่องทางติดต่อสื่อสารระหว่างกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์/กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับส่วนราชการ หน่วยงาน และประชาชน อย่างน้อย 2 ช่องทางขึ้นไป และสามารถติดต่อสื่อสารได้ตลอด 24 ชั่วโมง โดยยึดหลักความถูกต้อง แม่นยำ รวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์ และเป็นปัจจุบัน รวมทั้งรักษาความปลอดภัยทางการสื่อสารด้วย

(1.4) จัดให้มีระบบการแจ้งเหตุและการสนับสนุนข้อมูลด้านสาธารณภัยแก่ประชาชน โดยการเชื่อมโยงการใช้เลขหมายโทรคมนาคมพิเศษระหว่างส่วนราชการและหน่วยงานที่ทำหน้าที่แจ้งเหตุ และเผชิญเหตุฉุกเฉิน

หมายเลข	หน่วยงาน	การให้บริการ
191	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	ศูนย์รับแจ้งเหตุฉุกเฉิน
192/1784	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	รับแจ้งเหตุ และข้อมูลเตือนภัย ช่วยเหลือประชาชน และประสานงานด้านสาธารณภัย
199	กรุงเทพมหานคร	รับแจ้งเหตุเพลิงไหม้/เกิดสาธารณภัย
1669	สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ	รับแจ้งเหตุฉุกเฉินทางการแพทย์และการสาธารณสุข

ให้กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และกระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานหลักในการจัดให้มีระบบการติดต่อสื่อสารที่สามารถใช้ได้ภาวะฉุกเฉิน การจัดระบบการสื่อสาร ด้วยเครื่องวิทยุคมนาคม การติดต่อสื่อสารระหว่างกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ ส่วนราชการ หน่วยงาน และประชาชน พร้อมทั้งให้มีระบบการแจ้งเหตุและการสนับสนุนข้อมูลด้านสาธารณภัยแก่ประชาชน โดยมีสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกระทรวงกลาโหมเป็นหน่วยงานสนับสนุนในการบูรณาการการติดต่อสื่อสาร การจัดวางระบบ การฝึกอบรมให้ความรู้ ทั้งนี้ หากมีการเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมเลขหมายโทรคมนาคม และความรู้ในการจัดการสาธารณภัยให้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

(2) แนวทางปฏิบัติในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในภาวะฉุกเฉิน

เป็นการจัดระบบข้อมูลข่าวสารเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหรือคาดว่าจะเกิดขึ้นให้ทุกภาคส่วนรับรู้และเข้าใจในสถานการณ์ (Situation Awareness) เพื่อเป็นการสื่อสารความเสี่ยงด้วยช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ ในทุกระยะการจัดการสาธารณภัย เช่น วิทยุ โทรศัพท์ หอกระจายข่าว สื่อสังคมออนไลน์ หรือช่องทางอื่น ๆ เพื่อให้ทุกกลุ่มเป้าหมายสามารถเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการ รวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์และเป็นปัจจุบัน รวมทั้งสร้างความเชื่อมั่น ลดความตื่นตระหนกที่เกิดจากการรับรู้และความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง โดยจัดให้มีศูนย์ข้อมูลประชาสัมพันธ์ร่วม (Joint Information Center: JIC) ในภาวะฉุกเฉิน เพื่อเป็นศูนย์กลางข้อมูลข่าวสาร (Point of Contact) ที่เป็นทางการให้แก่ประชาชน สื่อมวลชน หน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้ติดตามข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ในทุก ๆ ด้าน ทั้งนี้ ให้จัดตั้งศูนย์ข้อมูลประชาสัมพันธ์ร่วม (Joint Information Center: JIC) เป็นโครงสร้างหลักในองค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉินทุกระดับ

ให้กรมประชาสัมพันธ์ร่วมกับกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกำหนดแนวทางปฏิบัติหรือจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในภาวะฉุกเฉินเพื่อเป็นกรอบการปฏิบัติที่มีมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ

(3) แนวทางปฏิบัติในการบัญชาการเหตุการณ์ (Incident Command)

ให้นำหลักการของระบบการบัญชาการเหตุการณ์ (Incident Command System: ICS) มาประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือในการสั่งการ ควบคุม และประสานความร่วมมือของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการในภาวะฉุกเฉินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยหลักการพื้นฐานที่สำคัญ ดังนี้

(3.1) การจัดการตามวัตถุประสงค์ (Management by Objectives) เป็นการจัดการเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ด้วยการประเมินสถานการณ์ และนำมากำหนดวัตถุประสงค์การทำงานเพื่อเป็นกรอบทิศทางในการดำเนินการร่วมกันของหน่วยงานต่าง ๆ ในแต่ละวงจรการปฏิบัติการ (Operational Period)

(3.2) การวางแผนเผชิญเหตุ (Incident Action Plan: IAP) เป็นการกำหนดยุทธวิธีในการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ด้วยการระบุรายละเอียดของทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ในการดำเนินการ

(3.3) โครงสร้างองค์การปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉินที่มีความยืดหยุ่น เป็นการจัดองค์กรปฏิบัติร่วมกันของภาคส่วนต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับแต่ละเหตุการณ์ ทั้งนี้ ต้องให้ความสำคัญกับเอกภาพในการบังคับบัญชา (Unity of Command) หมายถึง การที่ผู้ใต้บังคับบัญชาจะขึ้นตรงกับหัวหน้าซึ่งอยู่เหนือขึ้นไปเพียงผู้เดียว

ทั้งนี้ การจัดการในภาวะฉุกเฉิน ตามบทบัญญัติของกฎหมายจะมีผู้บัญชาการเหตุการณ์เพียงคนเดียว อย่างไรก็ตาม ในกรณีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมีการทับซ้อนกันของพื้นที่หรือขอบเขตอำนาจทางกฎหมาย อาจมีผู้บัญชาการเหตุการณ์ได้มากกว่า 1 คน เพื่อร่วมกันวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ และตัดสินใจ รวมถึงการใช้อำนาจทางกฎหมายในการบังคับบัญชา (Unified Command) ภายใต้โครงสร้างองค์การปฏิบัติเดียว เพื่อดำเนินงานอย่างมีเอกภาพเป็นไปตามทิศทางเดียวกัน (Single Command)

(4) แนวทางปฏิบัติในการสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน: สปฉ. (Emergency Support Function: ESF)

การสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน: สปฉ. (Emergency Support Function: ESF) เป็นเครื่องมือสนับสนุนภารกิจของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.) ที่เป็นกลุ่มของส่วนงาน (Functions) ประกอบด้วยหน่วยงานที่มีภารกิจหน้าที่เหมือนกันหรือใกล้เคียงกัน มาประสานการปฏิบัติร่วมกัน เพื่อลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินการ ทั้งนี้กรณีที่มีการยกระดับการจัดการสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ 3) หรือการจัดการสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4) กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติจะพิจารณาสถาปนาการสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.) เพียงส่วนงานใดส่วนงานหนึ่งหรือหลายส่วนงานเข้าร่วมสนับสนุนการจัดการสาธารณภัยในแต่ละเหตุการณ์ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความจำเป็นของแต่ละเหตุการณ์และสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

ในกรณีที่กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ มีการสถาปนาการสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.) อย่างเต็มรูปแบบ (Fully Activated) ประกอบด้วย 18 ส่วนงาน และด้านกฎหมาย ตามแผนภาพที่ 4-5

การสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.)	หน่วยงานรับผิดชอบ
(1) สปฉ.1 : ส่วนงานคมนาคม มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้ (1.1) จัดการระบบ และควบคุมความปลอดภัยทางคมนาคม (1.2) ปรับปรุงเส้นทางและโครงข่ายคมนาคม รวมถึงสนับสนุนภารกิจการส่งกำลังบำรุง (1.3) จัดให้มีเส้นทางสำรอง เส้นทางเลี่ยง ดัดแปลงแก้ไขระบบการคมนาคมให้สามารถใช้การได้เมื่อเกิดสาธารณภัย (1.4) สนับสนุนการอพยพเคลื่อนย้ายประชาชนออกจากพื้นที่ประสบภัย พื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดสาธารณภัย และพื้นที่ที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบจากสาธารณภัย (1.5) สนับสนุนข้อมูลและการจัดการด้านคมนาคมให้แก่กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง	♦ กระทรวงคมนาคม เป็นหน่วยงานหลักในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการ และหน่วยงานภายใน สปฉ. และจัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านคมนาคม
(2) สปฉ.2 : ส่วนงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้ (2.1) จัดให้มีระบบสื่อสารและโทรคมนาคมทั้งระบบสื่อสารหลัก ระบบสื่อสารรอง และระบบสื่อสารสำรอง ตลอดจนให้บริการฐานข้อมูลด้านสารสนเทศและการสื่อสารให้สามารถใช้การได้ในทุกสถานการณ์ (2.2) สนับสนุนอุปกรณ์และเครื่องมือในการสื่อสาร การจัดช่องทางการสื่อสารสำรองเพื่อใช้ในภาวะฉุกเฉิน (2.3) สนับสนุนกำลังเจ้าหน้าที่เพื่อบริการติดต่อสื่อสารได้ตลอดระยะเวลาที่เกิดสาธารณภัย (2.4) สนับสนุนการฟื้นฟูโครงสร้างพื้นฐาน เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในภาวะฉุกเฉิน (2.5) รักษาความปลอดภัยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในภาวะฉุกเฉิน	♦ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เป็นหน่วยงานหลักในการประสาน การปฏิบัติระหว่างส่วนราชการ และหน่วยงานภายใน สปฉ. มีหน้าที่จัดทำแผนสนับสนุน การปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ♦ กระทรวงมหาดไทย และ กระทรวงกลาโหม เป็นหน่วยงานสนับสนุน
(3) สปฉ.3 : ส่วนงานสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐาน มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้ (3.1) สนับสนุนข้อมูลสิ่งสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐาน (3.2) เตรียมความพร้อม และดำเนินการป้องกันหรือลดผลกระทบที่อาจมีต่อพื้นที่เขตเมือง พื้นที่เศรษฐกิจ โครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งสาธารณูปโภคในพื้นที่เสี่ยงภัย (3.3) ดำรงสถานะ ดำเนินการปรับปรุง ซ่อมแซมโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งสาธารณูปโภคในพื้นที่ประสบสาธารณภัยให้สามารถใช้การได้ในระหว่างเกิดสาธารณภัย โดยเฉพาะในพื้นที่เขตเมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ	♦ กระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานหลักในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการ และหน่วยงานภายใน สปฉ. มีหน้าที่จัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐาน ♦ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การไฟฟ้านครหลวง การประปาส่วนภูมิภาค การประปานครหลวง เป็นหน่วยงานสนับสนุน

การสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.)	หน่วยงานรับผิดชอบ
(4) สปฉ.4 : ส่วนผจญเพลิง มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้ (4.1) ประสานการปฏิบัติการในภาวะฉุกเฉินเมื่อเกิดอัคคีภัย ในเคหสถาน สถานประกอบการ และนิคมอุตสาหกรรม หรือพื้นที่อื่น ๆ (4.2) ประสานงานกับส่วนราชการและหน่วยงานในการป้องกันและระงับอัคคีภัย (4.3) สนับสนุนการปฏิบัติการระงับอัคคีภัยเมื่อเกิดอัคคีภัยในพื้นที่พิเศษ เช่น อุทยานแห่งชาติ นิคมอุตสาหกรรม ท่าอากาศยาน หรือบริเวณที่ส่งผลกระทบต่อมลพิษสิ่งแวดล้อม เป็นต้น (4.4) สนับสนุนข้อมูลด้านเทคนิคและองค์ความรู้ในการป้องกันและระงับอัคคีภัย ให้กับส่วนราชการ หน่วยงานในภูมิภาค และท้องถิ่น	♦ กระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานหลัก ในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการ และหน่วยงานภายใน สปฉ. มีหน้าที่จัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านการผจญเพลิง กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานสนับสนุน
(5) สปฉ.5 : ส่วนงานการจัดการในภาวะฉุกเฉิน มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้ (5.1) เฝ้าระวังและติดตามข้อมูลสถานการณ์ที่อาจส่งผลให้เกิดสาธารณภัย (5.2) ให้ข้อเสนอผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ในการแจ้งเตือนภัยล่วงหน้าให้ประชาชน ส่วนราชการ และหน่วยงาน รับทราบสถานการณ์และแนวโน้มการเกิดสาธารณภัย (5.3) ให้ข้อเสนอผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติในการแจ้งเตือนภัย และแจ้งแนวทางปฏิบัติตนเพื่อเตรียมพร้อมรับสถานการณ์สาธารณภัยที่จะเกิดขึ้น รวมถึงสั่งการให้มีการอพยพและเคลื่อนย้ายไปยังพื้นที่ปลอดภัย (5.4) วิเคราะห์และวางแผนการเผชิญเหตุ (5.5) ประสานและสนับสนุนในการจัดการและการเผชิญเหตุสาธารณภัยแก่ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ในแต่ละระดับ (5.6) กำหนดจำนวนชนิดของทรัพยากรและบุคลากรที่ต้องใช้ เพื่อให้มีประสิทธิภาพและรวดเร็วในการจัดการในภาวะฉุกเฉิน (5.7) ประสานการใช้ทรัพยากรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านต่าง ๆ (5.8) สนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นในการเผชิญเหตุสาธารณภัยให้กับศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ในแต่ละระดับ (5.9) ประสานงานการจัดการในภาวะฉุกเฉินในส่วนงานสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.) ด้านอื่น ๆ	♦ กระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานหลัก ในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการและหน่วยงานภายใน สปฉ. มีหน้าที่จัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านการจัดการสาธารณภัย และการสนับสนุน ทรัพยากรในภาวะฉุกเฉิน

การสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.)	หน่วยงานรับผิดชอบ
(6) สปฉ.6 : ส่วนงานสวัสดิการสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้ (6.1) ประสานงานและสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราว (6.2) สนับสนุนการแจกจ่ายสิ่งของจำเป็นต่อการดำรงชีพให้แก่ผู้ประสบภัย (6.3) สนับสนุนงานด้านการสังคมสงเคราะห์แก่ผู้ประสบภัย (6.4) เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสวัสดิการด้านสาธารณสุข (6.5) วางแผนการให้ความช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัย การดูแลบุคคลที่ต้องได้รับการปฏิบัติเป็นกรณีพิเศษ การฟื้นฟูด้านสังคม และจิตใจให้แก่ผู้ประสบภัย และผู้ประสบปัญหาทางสังคม (6.6) ให้บริการสาธารณสุข (6.7) กำหนดแนวทางการช่วยเหลือผู้ว่างงานที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณสุข (6.8) ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครที่เจ็บป่วย บาดเจ็บ พิการและทุพพลภาพจากการปฏิบัติหน้าที่ขณะเกิดสาธารณสุข	♦ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นหน่วยงานหลัก ในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการ หน่วยงานภายใน สปฉ. และองค์การสาธารณกุศล และมีหน้าที่จัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านสวัสดิการสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ♦ กระทรวงแรงงาน และสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เป็นหน่วยงานสนับสนุน
(7) สปฉ.7 : ส่วนงานการสนับสนุนทรัพยากรทางทหาร มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้ (7.1) ประสานและสนับสนุนทรัพยากรทางทหาร เพื่อใช้สนับสนุนภารกิจ สปฉ. ด้านอื่น ๆ และศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ในแต่ละระดับ เพื่อการเผชิญเหตุสาธารณสุข รวมถึงการส่งคืนทรัพยากร (7.2) ติดตาม และรายงานสถานะทรัพยากรทางทหารที่ถูกกำหนดให้ใช้ในการปฏิบัติงานสนับสนุนการจัดการในภาวะฉุกเฉิน (7.3) ให้ข้อเสนอแนะ คำปรึกษา ในกรณีที่ต้องใช้ความชำนาญทางทหารสนับสนุนการจัดการในภาวะฉุกเฉิน	♦ กระทรวงกลาโหม เป็นหน่วยงานหลัก ในการประสานการปฏิบัติระหว่างกองบัญชาการกองทัพไทย และเหล่าทัพ ส่วนราชการ และหน่วยงานใน สปฉ. ในการสนับสนุนทรัพยากรทางทหาร และมีหน้าที่จัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านการสนับสนุนทรัพยากรทางทหาร
(8) สปฉ.8 : ส่วนงานการแพทย์และการสาธารณสุข มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้ (8.1) ให้ความรู้แก่ประชาชน และชุมชนในด้านการรักษาพยาบาลเบื้องต้น การสุขาภิบาล และอนามัยสิ่งแวดล้อม เพื่อให้สามารถช่วยเหลือตนเองและผู้อื่นได้เมื่อประสบสาธารณสุข (8.2) เผื่อระวัง ควบคุม และติดตามโรคติดต่อ โรคระบาด พร้อมทั้งจัดให้มีการรักษาพยาบาล การอนามัย การสุขาภิบาล และการป้องกันโรคแก่ผู้ประสบภัย	♦ กระทรวงสาธารณสุข เป็นหน่วยงานหลัก ในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการ และหน่วยงานภายใน สปฉ. มีหน้าที่จัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านการแพทย์และการสาธารณสุข

การสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.)	หน่วยงานรับผิดชอบ
(8.3) พัฒนาระบบการแพทย์ฉุกเฉิน (Emergency Medical Service: EMS) หน่วยปฏิบัติการกู้ชีพ และทีมตอบสนองด้านการแพทย์ ได้แก่ ทีมปฏิบัติการฉุกเฉินทางการแพทย์ในภาวะฉุกเฉินระดับอำเภอ (Mini MERT) ทีมปฏิบัติการฉุกเฉินทางการแพทย์ระดับตติยภูมิในภาวะฉุกเฉิน (Medical Emergency Response Team: MERT) ทีมปฏิบัติการฉุกเฉินทางการแพทย์และการสาธารณสุขระดับประเทศและระหว่างประเทศ (Thailand Emergency Medical Team: Thailand EMT) ทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็ว (Surveillance Rapid Response Team: SRRT) ทีมปฏิบัติการด้านจิตเวช (Mental Health Crisis Assessment and Treatment Team: MCATT) ที่พร้อมออกปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งจัดระบบเครือข่ายสาธารณสุขให้บริการและสนับสนุนการปฏิบัติงานทั่วประเทศ โดยร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อมให้สามารถใช้ประโยชน์ได้ทันทีเมื่อเกิดสาธารณภัย (8.4) พัฒนาบุคลากรสาธารณสุขและอาสาสมัคร ให้มีความรู้และทักษะ พร้อมที่จะปฏิบัติงานเมื่อเกิดสาธารณภัย และป้องกันตนเองจากภัยที่เกิดขึ้นขณะปฏิบัติงาน (8.5) จัดให้มีการเตรียมพร้อมทางห้องปฏิบัติการที่ทันสมัย และได้มาตรฐาน (8.6) จัดเตรียมและจัดหาทรัพยากรทางการแพทย์และการสาธารณสุข รวมทั้งประสานการระดมสรรพกำลังด้านการแพทย์และการสาธารณสุข (8.7) จัดทำระบบฐานข้อมูลผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์และการสาธารณสุข รวมทั้งเครื่องมือทางการแพทย์ในด้านต่าง ๆ ของรัฐและเอกชน เพื่อให้พร้อมต่อการปฏิบัติเมื่อเกิดสาธารณภัย (8.8) จัดให้มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลความเสียหายทางด้านการแพทย์และการสาธารณสุข รวมถึงการรายงานผลอย่างถูกต้องและรวดเร็ว (8.9) จัดให้มีการพัฒนาระบบสื่อสาร เพื่อประสานงานและสั่งการภายในหน่วยงานสาธารณสุข และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพ (8.10) ฟื้นฟูสภาพจิตใจของผู้ประสบภัยให้กลับมาดำรงชีวิตได้ตามปกติ	♦ โรงพยาบาล สถานพยาบาลในสังกัดทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น มหาวิทยาลัย กระทรวงกลาโหม สภากาชาดไทย สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ มูลนิธิ อาสาสมัครต่าง ๆ เป็นหน่วยงานสนับสนุน

การสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.)	หน่วยงานรับผิดชอบ
(9) สปฉ.9 : ส่วนงานการค้นหาและกู้ภัย มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้ (9.1) สนับสนุนการปฏิบัติการในภาวะฉุกเฉินด้านการค้นหาและช่วยชีวิตผู้ประสบภัย (9.2) ประสานการช่วยเหลือ สนับสนุน การค้นหาและกู้ภัยกับส่วนราชการ หน่วยงาน และกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ (9.3) ประสานงานกับสมาคม มูลนิธิ และองค์การสาธารณกุศลที่มีภารกิจในการค้นหาและกู้ภัย (9.4) จัดระบบการปฏิบัติงานด้านการค้นหาและกู้ภัยให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทุกภาคส่วน (9.5) สนับสนุนทรัพยากร และอุปกรณ์พิเศษในการปฏิบัติการการค้นหาและกู้ภัย (9.6) สนับสนุนข้อมูลด้านเทคนิค และองค์ความรู้ให้กับหน่วยงานปฏิบัติการค้นหาและกู้ภัย	♦ กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงกลาโหม เป็นหน่วยงานหลัก ในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการ หน่วยงาน และองค์การสาธารณกุศล และมีหน้าที่จัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านการค้นหาและกู้ภัย
(10) สปฉ.10 : ส่วนงานสารเคมี วัตถุอันตราย และกัมมันตรังสี มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้ (10.1) วางแผน ควบคุม และป้องกันภัยจากสารเคมี วัตถุอันตรายและกัมมันตรังสี ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (10.2) พัฒนาระบบ รูปแบบ และวิธีการที่เหมาะสมเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจากสารเคมี วัตถุอันตราย และกัมมันตรังสี (10.3) ระวังภัยจากสารเคมี วัตถุอันตราย และกัมมันตรังสีในพื้นที่ที่มีการปนเปื้อนมลพิษและประเมินความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม (10.4) ให้ความช่วยเหลือและคำปรึกษา แนะนำ เกี่ยวกับการจัดการมลพิษอันเกิดจากสารเคมี วัตถุอันตราย และกัมมันตรังสี (10.5) ส่งเสริมสนับสนุนข้อมูลและองค์ความรู้ด้านสารเคมี วัตถุอันตรายและกัมมันตรังสี เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (10.6) จัดการสาธารณภัยและสนับสนุนการกำกับดูแลด้านพลังงานปรมาณูและนิวเคลียร์รังสี (10.7) ปฏิบัติการและการป้องกันภัยทางเคมี ชีวภาพ และนิวเคลียร์	♦ กระทรวงอุตสาหกรรม (สารเคมี และวัตถุอันตราย) และสำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ (กัมมันตรังสี) เป็นหน่วยงานหลัก ในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการ และหน่วยงานภายใน สปฉ. มีหน้าที่จัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านสารเคมี วัตถุอันตราย และกัมมันตรังสี ♦ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงกลาโหม กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กรมควบคุมมลพิษ เป็นหน่วยงานสนับสนุน

การสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.)	หน่วยงานรับผิดชอบ
(11) สปฉ.11 : ส่วนงานการเกษตร มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้ (11.1) ประสานการปฏิบัติเมื่อเกิดสาธารณภัยที่มีผลกระทบต่อการเกษตร (11.2) ติดตาม เฝ้าระวัง ประเมินสถานการณ์ และแจ้งเตือนภัยแก่เกษตรกร (11.3) สำรวจและติดตามความเสียหายด้านการเกษตรเพื่อการช่วยเหลือ (11.4) สนับสนุนทรัพยากร เครื่องมือ อุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือพื้นที่การเกษตรที่ประสบสาธารณภัย (11.5) สนับสนุนข้อมูลด้านการเกษตรและให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบด้านการเกษตร รวมทั้งแนวทางการช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบภัย	♦ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นหน่วยงานหลัก ในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการ และหน่วยงานภายใน สปฉ. มีหน้าที่จัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านการเกษตร ♦ กระทรวงพาณิชย์ เป็นหน่วยงานสนับสนุน
(12) สปฉ.12 : ส่วนงานพลังงาน มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้ (12.1) ดูแล รักษา และป้องกันทรัพยากรด้านพลังงาน ให้สามารถปฏิบัติงานได้ตลอดระยะเวลาการเกิดสาธารณภัย (12.2) ป้องกัน และบำรุงรักษาสถานที่สำคัญด้านพลังงาน ให้สามารถปฏิบัติงาน รวมถึงสนับสนุนพลังงานให้เพียงพอต่อความต้องการในภาวะฉุกเฉินแก่ส่วนราชการ และหน่วยงานที่สำคัญในการให้บริการประชาชน เช่น โรงพยาบาล สถานบริการน้ำมัน เชื้อเพลิง เป็นต้น (12.3) จัดทำฐานข้อมูลแหล่งพลังงานเพื่อใช้สนับสนุนการปฏิบัติงานในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (12.4) กำหนดมาตรการควบคุมความปลอดภัยให้กับสถานที่สำคัญที่เป็นแหล่งผลิตพลังงาน และสถานที่ให้บริการ (12.5) สนับสนุนผู้เชี่ยวชาญด้านพลังงานเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	♦ กระทรวงพลังงาน เป็นหน่วยงานหลัก ในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการและหน่วยงานภายใน สปฉ. มีหน้าที่จัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านพลังงาน
(13) สปฉ.13 : ส่วนงานรักษาความสงบเรียบร้อย มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้ (13.1) ประสานการปฏิบัติในการรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยของประชาชน สถานที่สำคัญทางเศรษฐกิจ เขตเมือง และชุมชนในพื้นที่ประสบสาธารณภัยและพื้นที่ใกล้เคียง (13.2) วางแผนการรักษาความปลอดภัย และให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิคต่าง ๆ รวมถึงการสนับสนุนเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการรักษาความสงบเรียบร้อย	♦ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นหน่วยงานหลัก ในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการ และหน่วยงานภายใน สปฉ. มีหน้าที่จัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย

การสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.)	หน่วยงานรับผิดชอบ
(13.3) ควบคุม และบังคับใช้กฎหมาย เพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง และความสงบเรียบร้อยของประเทศ (13.4) ปฏิบัติหน้าที่ด้านการพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล การจัดการศพ การติดตามผู้สูญหาย และการส่งกลับ (13.5) จัดระบบจราจรในบริเวณพื้นที่ประสบสาธารณภัย และพื้นที่ใกล้เคียง	
(14) สปฉ.14 : ส่วนงานการฟื้นฟูเศรษฐกิจ การศึกษา และวัฒนธรรม มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้ (14.1) ประเมินผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การศึกษา วัฒนธรรมและสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ในพื้นที่ประสบสาธารณภัย (14.2) ให้ข้อเสนอแนะ แนวทาง และวิธีการในการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์สาธารณภัย รวมถึงการฟื้นฟูในภาพรวมหลังเกิดสาธารณภัย (14.3) กำหนดแนวทางการสนับสนุนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชนในการฟื้นฟู และลดช่องว่างทางเศรษฐกิจ และสังคมของชุมชนในระยะยาว (14.4) วิเคราะห์ ประเมินสถานการณ์ ป้องกันและลดผลกระทบจากสาธารณภัยแก่สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม (14.5) ติดตาม ตรวจสอบ และฟื้นฟูพื้นที่เศรษฐกิจ การศึกษา วัฒนธรรม และสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ให้กลับสู่สภาพเดิมโดยเร็ว	♦ กระทรวงการคลัง เป็นหน่วยงานหลัก ในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการ และหน่วยงานภายใน สปฉ. และมีหน้าที่จัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านการฟื้นฟูเศรษฐกิจ การศึกษา และวัฒนธรรม ♦ กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และสำนักงานสถิติแห่งชาติ เป็นหน่วยงานสนับสนุน
(15) สปฉ.15 : ส่วนงานการต่างประเทศ มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้ (15.1) ติดตามและรายงานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์สาธารณภัยที่เกิดขึ้นให้แก่ประเทศต่าง ๆ (15.2) ประสานความร่วมมือระหว่างประเทศในภาวะฉุกเฉิน (15.3) ประสาน และสนับสนุนการดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่เป็นชาวต่างประเทศ (15.4) ให้ข้อเสนอแนะกรณีที่ต้องขอรับการสนับสนุนจากรัฐบาลต่างประเทศ องค์การระหว่างประเทศ และองค์การพัฒนาภาคเอกชนระหว่างประเทศ (15.5) กำหนดแนวทางการอำนวยความสะดวกการนำเข้าทรัพยากรจากต่างประเทศ และการส่งกลับ	♦ กระทรวงการต่างประเทศ เป็นหน่วยงานหลัก ในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการ และหน่วยงานภายใน สปฉ. และมีหน้าที่จัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านการต่างประเทศ ♦ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงกลาโหม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมศุลกากร

การสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.)	หน่วยงานรับผิดชอบ
(15.6) ประสานการรับ การให้ความช่วยเหลือจากรัฐบาล องค์การระหว่างประเทศ และองค์การภาคเอกชนระหว่างประเทศ (15.7) ประสานการอำนวยความสะดวก และให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบภัยชาวต่างชาติและญาติผู้ประสบภัย	และสภากาชาดไทย เป็นหน่วยงานสนับสนุน
(16) สปฉ.16 : ส่วนงานการประชาสัมพันธ์และการจัดการข้อมูลข่าวสาร มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้ (16.1) ประชาสัมพันธ์และให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนเกี่ยวกับสาธารณสุขในภาวะฉุกเฉินหรือภัยคุกคามที่เกิดขึ้น (16.2) เผยแพร่ ข้อมูล และความรู้ ที่ ถูกต้อง เพื่อการเตรียมพร้อมรับมือสถานการณ์ให้แก่ประชาชน (16.3) จัดตั้งศูนย์ข้อมูลประชาสัมพันธ์ร่วม (Joint Information Center: JIC) เพื่อเป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างส่วนราชการ หน่วยงาน ภาคเอกชน และสื่อมวลชนทั้งในและต่างประเทศ (16.4) กำหนดมาตรการ ป้องกัน ตอบโต้ข่าวลือ ข่าวอันเป็นเท็จ และข้อมูลที่จะสร้างความตระหนก ตกตื่น และหวาดกลัวให้แก่ประชาชน	♦ กรมประชาสัมพันธ์ เป็นหน่วยงานหลัก ในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการและหน่วยงานภายใน สปฉ. และมีหน้าที่จัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านการประชาสัมพันธ์ และการจัดการข้อมูลข่าวสาร
(17) สปฉ.17 : ส่วนงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้ (17.1) ประสานการปฏิบัติเมื่อเกิดสาธารณภัยที่มีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (17.2) วิเคราะห์และประเมินผลกระทบจากสาธารณภัยที่มีต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งกำหนดวิธีการป้องกันและลดผลกระทบ (17.3) ให้ข้อเสนอแนะ แนวทาง วิธีการป้องกัน ลดผลกระทบ และเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ในพื้นที่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการฟื้นฟูหลังเกิดสาธารณภัย	♦ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานหลัก ในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการและหน่วยงานภายใน สปฉ. และมีหน้าที่จัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
(18) สปฉ.18 : ส่วนงานงบประมาณและการบริจาค มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้ (18.1) ติดตามและรายงานสถานะของแหล่งงบประมาณเพื่อการจัดการสาธารณสุขและงบประมาณเพื่อการฟื้นฟู (18.2) ให้ข้อเสนอแนะ กรณีที่จำเป็นต้องใช้เงินทดรองราชการเพื่อการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินหรือภัยกลางจากรัฐบาล	♦ กระทรวงการคลัง และสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นหน่วยงานหลัก ในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการ และหน่วยงานภายใน สปฉ. และมีหน้าที่จัดทำ แผนสนับสนุนการปฏิบัติงานใน ภาวะฉุกเฉินด้านงบประมาณและการบริจาค

การสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.)	หน่วยงานรับผิดชอบ
(18.3) ดำเนินการรับบริจาคเงิน และสิ่งของเพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย (18.4) ประสานงานการควบคุมและตรวจสอบยอดเงินธุรกรรมทางการเงินของเงินบริจาคในบัญชีธนาคารจากหน่วยงานองค์กรหรือบุคคล โดยเปิดบัญชีไว้และแจ้งให้ประชาชนบริจาคเงิน	♦ กระทรวงการต่างประเทศ สำนักงานงบประมาณและสำนักงานปลัด สำนักนายกรัฐมนตรี เป็นหน่วยงานสนับสนุน
(19) ด้านกฎหมาย มีขอบเขตหน้าที่ ให้คำแนะนำและข้อหารือทางด้านระเบียบ กฎหมายในการวางแผนและปฏิบัติการให้แก่งองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.) เพื่อให้การจัดการเหตุการณ์เป็นไปตามบัญญัติของกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง	♦ กระทรวงยุติธรรม เป็นหน่วยงานหลักและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นหน่วยงานสนับสนุน

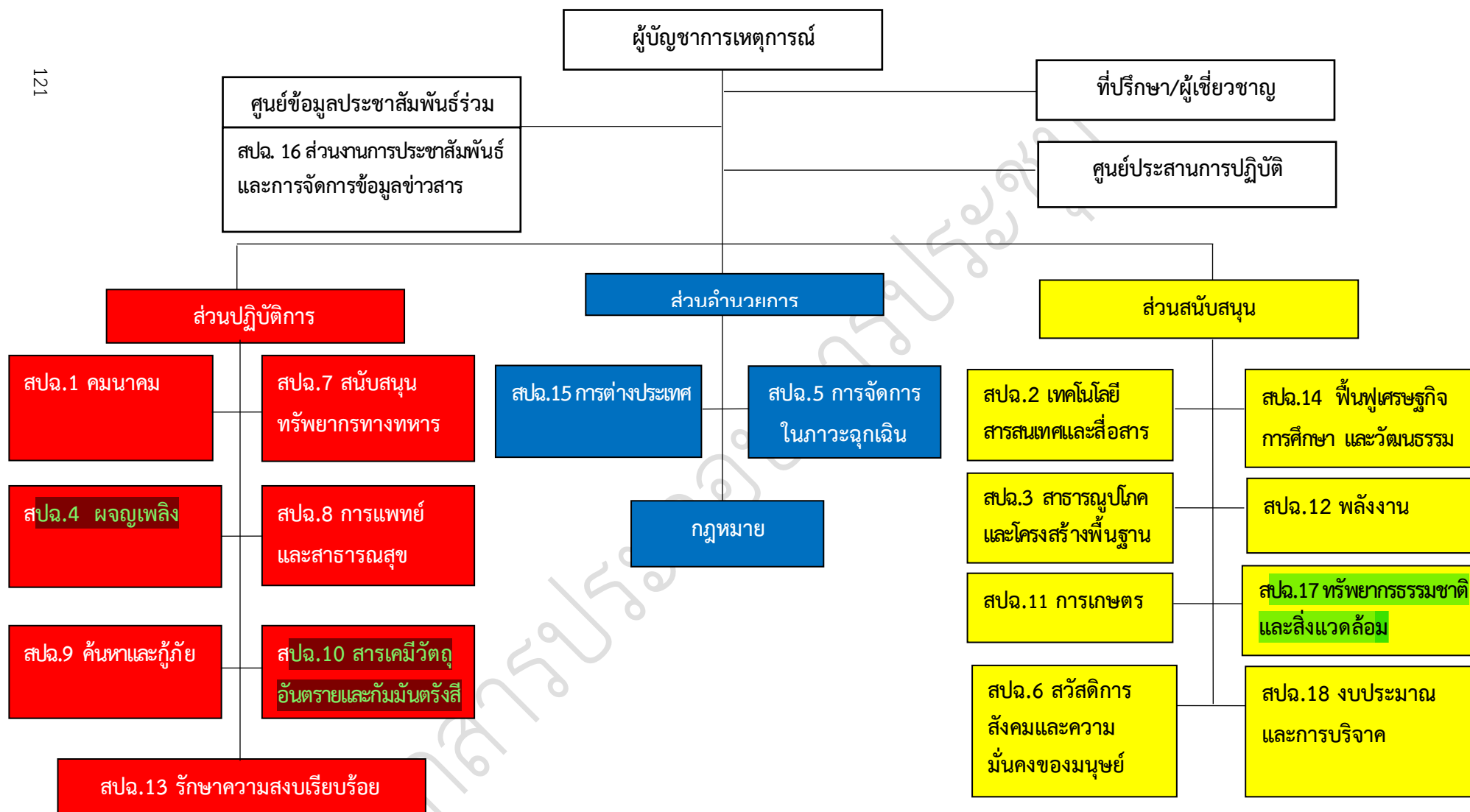
ทั้งนี้ เพื่อให้การสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.) เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เมื่อกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พิจารณาสถาปนาส่วนงานใดขึ้นเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ให้หน่วยงานหลักในแต่ละการสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.) ดำเนินการ ดังนี้

(1) จัดส่งผู้แทนหน่วยงานที่มีอำนาจตัดสินใจมาประจำ ณ กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เพื่อประสานการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจนกว่าสถานการณ์จะยุติ หรือจนกว่ากองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติยุติการปฏิบัติการ (Deactivated) ของการสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.) นั้น

(2) ให้หน่วยงานหลักในแต่ละการสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.) จัดตั้งองค์กรปฏิบัติการในภาวะฉุกเฉิน (EOC) ณ ที่ตั้งของหน่วยงานหลัก เพื่อเป็นศูนย์กลางการปฏิบัติการระหว่างหน่วยงานหลัก และหน่วยงานสนับสนุน โดยให้เป็นไปตามแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินของแต่ละการสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.)

(3) ให้องค์กรปฏิบัติการในภาวะฉุกเฉิน (EOC) แต่ละการสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.) ที่กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติสถาปนาขึ้น เชื่อมโยงและประสานการทำงานร่วมกันกับกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลางกำหนดแนวทางการจัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

หมายเหตุ : สามารถปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์

แผนภาพที่ 4-5 ตัวอย่างการจัดโครงสร้างกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ
ที่มีการสถาปนาสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินอย่างเต็มรูปแบบ (Fully Activated)

(5) แนวทางปฏิบัติในการสนับสนุนการจัดการเหตุการณ์

ในการจัดการเหตุการณ์ขององค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน (Emergency Operation Center: EOC) จะต้องมีการรวบรวม จัดการข้อมูล รวมถึงวิเคราะห์ ประเมิน ติดตาม และประสานการปฏิบัติในการกิจต่าง ๆ ซึ่งครอบคลุมถึงการประเมินความเสียหาย ผลกระทบที่เกิดขึ้น ความจำเป็นในการดำเนินการเพื่อหยุดยั้งผลกระทบ การช่วยเหลือผู้ประสบภัย ความต้องการใช้ทรัพยากรในการดำเนินการ ชนิด ประเภท แหล่งที่มาของทรัพยากร สถานะของทรัพยากร และการส่งกำลังบำรุง ฯลฯ

ทั้งนี้ ในกรณีสถานการณ์ที่เกิดขึ้นมีความซับซ้อน หรือต้องใช้ระยะเวลาในการจัดการนานกว่าเหตุการณ์ทั่วไป ทำให้มีความจำเป็นต้องมีการวางแผนปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง อาจพิจารณาจัดให้มีเจ้าหน้าที่ (Staffs) หรือชุดเจ้าหน้าที่ (Team) เพื่อสนับสนุนการจัดการเหตุการณ์ขององค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน ร่วมกันสนับสนุนการจัดการเหตุการณ์เป็นกลุ่มภารกิจเพื่อให้เกิดความครอบคลุม และต่อเนื่อง ซึ่งต้องมีบุคลากร ที่มีความรู้ ความเข้าใจระบบบัญชาการเหตุการณ์ (Incident Command System: ICS) ทำหน้าที่สนับสนุนการจัดการเหตุการณ์ตามภารกิจที่จำเป็นภายใต้โครงสร้างขององค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน (EOC) โดยประยุกต์ใช้กับบริบทของพื้นที่และเหตุการณ์ เช่น เจ้าหน้าที่สนับสนุนการจัดการเหตุการณ์ (Incident Management Assistance Team: IMAT) เป็นต้น ในการเข้าสนับสนุนภารกิจขององค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน หรือในภารกิจใดภารกิจหนึ่งเป็นการเฉพาะ เพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีภารกิจด้านต่าง ๆ ดังนี้

(5.1) ภารกิจด้านติดตามเฝ้าระวังสถานการณ์ (Situation Awareness) ทำหน้าที่ติดตาม เฝ้าระวัง ประเมินสถานการณ์อย่างใกล้ชิด ประสาน เชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จัดทำฐานข้อมูลให้พร้อมใช้ กำหนดทางเลือกในการตอบโต้ภาวะฉุกเฉิน ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายหรือมาตรการ และจัดทำสรุปรายงานสถานการณ์เป็นระยะ ๆ เสนอต่อผู้บัญชาการเหตุการณ์เพื่อใช้ในการประกอบการตัดสินใจในการบัญชาการเหตุการณ์

(5.2) ภารกิจด้านการประสานงานและการติดตามการปฏิบัติ ทำหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายภารกิจ ตามที่องค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉินสั่งการ การติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินการ การปฏิบัติตามแผนงาน ระหว่างหน่วยงานหรือภารกิจที่ต้องดำเนินการร่วมกัน

(5.3) ภารกิจด้านบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารและการข่าวร่วมกัน (Information Management) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ผ่านการสังเคราะห์และวิเคราะห์สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดแนวทางหรือมาตรการในการจัดการความเสี่ยงจากภัยคุกคามได้ (Intelligence)

(5.4) ภารกิจการประเมินความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือ โดยใช้หลักการวิเคราะห์ความเสียหายและประเมินความต้องการความช่วยเหลือ (Damage Analysis and Needs Assessment: DANA) และการประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัย (Post Disaster Needs Assessment: PDNA)

(5.5) ภารกิจด้านระเบียบกฎหมาย งบประมาณ การเงินและบัญชี ทำหน้าที่ประมวลกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เสนอทางเลือกของการดำเนินการที่สอดคล้องกับระเบียบกฎหมาย กลั่นกรองคำสั่งการขององค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน บริหารจัดการงบประมาณให้เพียงพอต่อการดำเนินงานในการบริหารจัดการสาธารณภัย จัดหาทรัพยากรที่จำเป็นในการปฏิบัติงานโดยกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ตรวจสอบการรับ การจ่ายเงิน และสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานให้เกิดความคล่องตัว

ทั้งนี้ องค์การปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน (EOC) ในแต่ละระดับ สามารถพิจารณาจัดส่งหรือขอรับการสนับสนุนเจ้าหน้าที่ (Staffs) หรือชุดเจ้าหน้าที่ (Team) เพื่อเข้าร่วมสนับสนุนการจัดการเหตุการณ์หากกำลังพลไม่เพียงพอ หรือมีความต้องการความเชี่ยวชาญ สามารถสับเปลี่ยนกำลังเพื่อให้การทำงานมีความราบรื่น ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งในการปฏิบัติงานตามภารกิจ โดยให้พิจารณาถึงสถานการณ์สาธารณสุข ระดับการจัดการสาธารณสุข ความจำเป็น จำนวน และความเชี่ยวชาญของเจ้าหน้าที่ (Staffs) หรือชุดเจ้าหน้าที่ (Team) โดยองค์การปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน (EOC) ที่ได้รับการสนับสนุนจะต้องจัดเจ้าหน้าที่ (Staffs) หรือชุดเจ้าหน้าที่ (Team) ผนวกเข้ากับโครงสร้างกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ / ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์

กลยุทธ์ที่ 3 เพิ่มประสิทธิภาพระบบและแนวปฏิบัติในการบรรเทาทุกข์

(1) แนวทางปฏิบัติในการขอใช้เงินตราพระราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน

ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินตราพระราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ส่วนราชการมีวงเงินตราพระราชการในการให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ กรณีจำเป็นเร่งด่วนที่ไม่สามารถรอการเบิกเงินจากงบประมาณได้ โดยมุ่งหมายที่จะบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าของผู้ประสบภัยพิบัติ แต่ไม่ได้มุ่งหมายที่จะชดเชยความเสียหายให้แก่ผู้ใด ซึ่งต้องเป็นค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำรงชีพและความเป็นอยู่ของประชาชน หรือเป็นการซ่อมแซมให้คืนสู่สภาพเดิม โดยการเบิกจ่ายเงินตราพระราชการให้ถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราการช่วยเหลือที่กระทรวงการคลังกำหนด และเมื่อส่วนราชการได้จ่ายเงินตราพระราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินไปแล้ว ต้องดำเนินการขอรับโอนเงินงบประมาณรายจ่ายเพื่อชดเชยเงินตราพระราชการตามที่ระเบียบกำหนด ซึ่งวงเงินตราพระราชการตามระเบียบนี้ มี 2 ประเภท ดังนี้

(1.1) วงเงินตราพระราชการในเชิงป้องกันหรือยับยั้งภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน สามารถใช้จ่ายได้เมื่อเป็นที่คาดว่าจะเกิดภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินขึ้นในระยะเวลาอันใกล้และจำเป็นต้องรีบดำเนินการโดยฉับพลัน โดยไม่ต้องประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน สำหรับการใช้จ่ายเงินตราพระราชการให้ถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

(1.2) วงเงินตราพระราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินในการให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ สามารถใช้จ่ายได้เมื่อภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินเกิดขึ้นในท้องที่ โดยต้องประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน สำหรับการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติให้ถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และอัตราที่กระทรวงการคลังกำหนด

(2) แนวทางปฏิบัติในการประเมินความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือ (Damage and Need Assessment: DANA)

ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ ประเมินสถานการณ์ความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือภายในพื้นที่ประสบภัย ตามหลักการด้านมนุษยธรรมในเบื้องต้น (Early Recovery) เป็นการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยในช่วงของการจัดการ

ในภาวะฉุกเฉิน ขณะที่สถานการณ์สาธารณภัยกำลังดำเนินอยู่ โดยมีการประเมินความเสียหายทางกายภาพ และการประเมินความต้องการรับความช่วยเหลือของผู้ที่ได้รับผลกระทบ (Damage and Need Assessment: DANA) เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการให้ความช่วยเหลือได้อย่างครอบคลุม รวดเร็ว และตรงกับความต้องการของผู้รับความช่วยเหลือในระยะเวลาคั้น ๆ และให้ผู้ประสบภัยสามารถดำรงชีวิต ในสถานการณ์สาธารณภัยดังกล่าวได้อย่างปลอดภัย และวิเคราะห์ความสามารถของผู้ประสบภัยในการตอบโต้ สถานการณ์ฉุกเฉินด้วยตนเอง รวมทั้งความต้องการความช่วยเหลือเพิ่มเติม จากหน่วยงานภายนอก เช่น ความช่วยเหลือด้านอาหาร น้ำดื่ม การรักษาพยาบาล สุขอนามัยและการกำจัดสิ่งปฏิกูล ความช่วยเหลือ ด้านสุขภาวะ ที่פקพิง อุปกรณ์ยังชีพ เป็นต้น การประเมินนี้เป็นกระบวนการที่สำคัญในการปฏิบัติงาน ด้านมนุษยธรรมและการช่วยเหลือผู้ประสบภัยให้อยู่รอดปลอดภัย โดยมีหลักการปฏิบัติ ดังนี้

(2.1) การประเมินเพื่อวิเคราะห์ผลกระทบเบื้องต้น (Initial Assessment) ให้ดำเนินการ ภายใน 3 ชั่วโมงแรก โดยรวบรวมข้อมูลก่อนเกิดภัยมาประเมินและวิเคราะห์ผลกระทบเบื้องต้น เช่น ข้อมูล ประชากร ข้อมูลทรัพยากร ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ที่ประสบภัย ข้อมูลด้านการเกษตร ข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ รายงานจากสื่อต่าง ๆ และเอกสารสรุปข้อมูลสำคัญ เป็นต้น

(2.2) การประเมินแบบรวดเร็ว (Rapid Assessment) ให้ดำเนินการทันทีภายหลังจากเกิด สาธารณภัยต่อเนื่องไป 72 ชั่วโมง โดยเป็นการประเมินเพื่อรวบรวมข้อมูลความต้องการทรัพยากรที่จำเป็น ในทุก ๆ ด้าน ทั้งผู้ประสบภัย โครงสร้างพื้นฐาน สิ่งแวดล้อม และสิ่งที่ควรปฏิบัติหลังจากเกิดภัย ลำดับ ความสำคัญก่อน และหลังในการให้ความช่วยเหลือเบื้องต้น เพื่อให้การดำเนินความช่วยเหลือมีประสิทธิภาพ และทันต่อความต้องการในภาวะฉุกเฉิน โดยให้ความสำคัญกับการช่วยชีวิตเป็นความเร่งด่วนในลำดับแรก

(2.3) การประเมินแบบละเอียด (Detailed Assessment) ให้ดำเนินการเมื่อภาวะฉุกเฉิน สิ้นสุดลง หรืออย่างน้อยภายใน 2 สัปดาห์ ขึ้นอยู่กับการเข้าถึงพื้นที่ที่ประสบภัย ซึ่งเป็นการประเมินเพื่อใช้ในการ พินพระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาวได้อีกด้วย โดยต้องประเมินมูลค่าความเสียหายในมิติต่าง ๆ ทางกายภาพ โครงสร้างทางสังคม ประมาณการด้านการเงิน และเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ที่จะต้องใช้ในการให้ ความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องตามความจำเป็น ทั้งนี้ จำเป็นต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขา ดำเนินการ ประเมินความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือในแต่ละด้าน

ทั้งนี้ การประเมินความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือ จะต้องมีความเชื่อมโยง กับการตอบสนองความต้องการของผู้ที่ได้รับผลกระทบ โดยคำนึงถึงปัจจัยด้านต่าง ๆ เช่น อายุ เพศ เชื้อชาติ ศาสนา กลุ่มเปราะบาง เป็นต้น

(3) แนวทางปฏิบัติในการรับบริจาค

หากกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ หรือกองอำนวยการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ พิจารณาเห็นว่า มีความจำเป็นต้องจัดให้มีการรับบริจาคเงิน หรือ ทรัพย์สินเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยให้ดำเนินการตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

(3.1) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับบริจาคและการให้ความช่วยเหลือ ผู้ประสบสาธารณภัย พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(3.2) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรียไรของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2544

(3.3) ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการรับเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้ทางราชการ พ.ศ. 2526

(3.4) ระเบียบกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการว่าด้วยการรับบริจาคสิ่งของเหลือใช้ของศูนย์รับบริจาคเพื่อการสงเคราะห์ผู้เดือดร้อน พ.ศ. 2547

(3.5) ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยมาตรการทางบริหารสำหรับการช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคม ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2561

กรณีที่บุคคล หน่วยงาน หรือองค์กรใดจัดตั้งศูนย์รับบริจาคเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย โดยที่บุคคล หน่วยงานหรือองค์กรนั้นไม่ได้รับมอบภารกิจใด ๆ จากกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ หรือกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ ให้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการขนย้าย และบริหารจัดการส่งมอบสิ่งของบริจาคเอง

ให้กรมบัญชีกลางและสำนักนายกรัฐมนตรีจัดทำแนวทางปฏิบัติในการรับบริจาค และการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย

(4) แนวทางปฏิบัติในการรายงานข้อมูล

การรายงานข้อมูลข่าวสารกรณีเกิดสาธารณภัย ให้ผู้รับผิดชอบจัดทำรายงาน และข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นทั้งด้านสถานการณ์สาธารณภัย ด้านการปฏิบัติการระงับบรรเทาสาธารณภัย ด้านการให้ความช่วยเหลือ และด้านอื่น ๆ ที่จำเป็น โดยคำนึงถึงความถูกต้อง ความชัดเจน ครบถ้วน รวดเร็ว และสามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของผู้บัญชาการเหตุการณ์ ในการวางแผนการดำเนินงานในระยะต่อไป ดังนี้

(4.1) ให้ผู้นำชุมชนสำรวจ รวบรวมความเสียหายและความต้องการเบื้องต้น แล้วรายงานให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ระดับพื้นที่ทราบ

(4.2) ให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ระดับพื้นที่ รายงานสถานการณ์สาธารณภัยต่อศูนย์บัญชาการเหตุการณ์/กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามลำดับขั้นที่เหนือขึ้นไป

(4.3) ให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์/กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่ รายงานสถานการณ์สาธารณภัยต่อกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ และกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติตามลำดับขั้นที่เหนือขึ้นไป

(5) แนวทางปฏิบัติในการจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราว

ศูนย์พักพิงชั่วคราวเป็นสถานที่ที่ได้จัดเตรียมไว้สำหรับผู้ประสบภัยที่มีความจำเป็นต้องย้ายออกจากที่อยู่อาศัยเดิม เนื่องจากได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยจนไม่สามารถอาศัยอยู่ได้โดยผู้ประสบภัยจะอาศัยอยู่ชั่วคราวจนกว่าสถานการณ์ภัยจะยุติ หรือที่อยู่อาศัยเดิมจะได้รับการฟื้นฟูหรือมีการซ่อมสร้างให้สามารถอพยพกลับไปอาศัยได้ ทั้งนี้ การบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราวให้เป็นไปตามมาตรฐานของแผนการบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว โดยจะต้องสามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานให้แก่ผู้ประสบภัยได้อย่างพอเพียง ทั้งการบริการด้านโภชนาการอาหาร น้ำดื่ม ความปลอดภัย คุณภาพชีวิต สาธารณูปโภค รวมถึงสุขาภิบาลและสุขอนามัย โดยจะต้องดำเนินการ ดังนี้

(5.1) การเปิดศูนย์พักพิงชั่วคราว

(5.1.1) จัดให้มีการทำทะเบียนผู้อพยพอย่างละเอียด โดยคำนึงถึงกลุ่มเปราะบางทางสังคม เพื่อให้ทราบความต้องการพื้นฐาน และความต้องการพิเศษของผู้อพยพ ทั้งข้อมูลประชากร ข้อมูลส่วนบุคคล และรายงานให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ทราบ

(5.1.2) จัดให้มีอาหาร น้ำดื่ม และความต้องการพิเศษอย่างพอเพียง เช่น นมเด็กทารก

(5.1.3) จัดให้มีการกำหนดพื้นที่อาศัยภายในศูนย์พักพิงชั่วคราวโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้อพยพ ซึ่งหมายความว่ารวมถึงข้อจำกัดทางการแพทย์ ประเด็นทางมิติหญิงชาย เพศสภาพ และกลุ่มเปราะบาง

(5.1.4) ให้ศูนย์พักพิงชั่วคราวจัดให้มีระบบสาธารณูปโภค เช่น ประปา ไฟฟ้า เพื่ออำนวยความสะดวกให้เพียงพอและทั่วถึง

(5.1.5) จัดให้มีระบบการแพทย์และการสาธารณสุขสนับสนุนภายในศูนย์พักพิงชั่วคราว เพื่อดูแลทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต

(5.2) การบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว

(5.2.1) กำหนดผู้รับผิดชอบตามโครงสร้างการบริหารจัดการศูนย์พักพิงให้มีความชัดเจน โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้อพยพภายในศูนย์พักพิงชั่วคราวเพื่อสนับสนุนการทำงานของภาครัฐ

(5.2.2) กำหนดให้มีการชี้แจงทำความเข้าใจกระบวนการในการอาศัยอยู่ร่วมกันภายในศูนย์พักพิงชั่วคราวที่ชัดเจนให้ผู้อพยพรับทราบและถือปฏิบัติ รวมถึงการสร้างความรู้เข้าใจให้แก่ชุมชนโดยรอบศูนย์พักพิงชั่วคราวด้วย

(5.2.3) จัดให้มีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลสถานการณ์ภัยอย่างเป็นระบบให้ทั่วถึงและต่อเนื่อง

(5.2.4) จัดให้มีระบบการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในศูนย์พักพิงชั่วคราว โดยเจ้าหน้าที่ อาสาสมัคร และการมีส่วนร่วมของผู้อพยพตามความเหมาะสม

(5.3) การปิดศูนย์พักพิงชั่วคราว

เมื่อสถานการณ์ภัยยุติ และผู้อพยพสามารถอพยพกลับไปยังที่อยู่อาศัยเดิมหรือที่อยู่อาศัยใหม่ให้ดำเนินการ ดังนี้

(5.3.1) จัดให้มีการแจ้งการปิดศูนย์พักพิงชั่วคราวให้ผู้อพยพทราบล่วงหน้า พร้อมจัดทำทะเบียนผู้อพยพกลับอย่างเป็นระบบ

(5.3.2) ประสานการเตรียมความพร้อมอพยพกลับตามแผนการส่งกลับ

(5.3.3) ให้มีการแจ้งประกาศปิดศูนย์พักพิงชั่วคราวอย่างเป็นทางการ พร้อมทั้งรายงานให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ที่รับผิดชอบทราบ

ยุทธศาสตร์ที่ 5

การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน

หลังจากการจัดการในภาวะฉุกเฉินจากสาธารณภัยก็จะเข้าสู่ระยะฟื้นฟู โดยใช้กระบวนการฟื้นฟูสภาพ (Rehabilitation) และซ่อมสร้าง (Reconstruction) ซึ่งเป็นการดำเนินการเพื่อปรับสภาพระบบสาธารณูปโภคการดำรงชีวิต และสภาวะวิถีความเป็นอยู่ของชุมชนที่ประสบภัยให้กลับสู่สภาวะปกติหรือพัฒนาให้ดีขึ้นกว่าเดิมตามความเหมาะสม โดยแบ่งระยะเวลาในการดำเนินการออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่

- 1) ระยะสั้น** เป็นการดำเนินการเพื่อบรรเทาหรือช่วยเหลือเมื่อภาวะฉุกเฉินได้ผ่านพ้นไปแล้ว ไม่ให้เกิดอันตรายหรือสาธารณภัยซ้ำอีก เช่น การประเมินความเสียหายขั้นพื้นฐาน การจัดที่พักอาศัยชั่วคราว และการให้บริการสาธารณะ
- 2) ระยะกลาง** เป็นการดำเนินการต่อเนื่องเพื่อฟื้นฟูหรือสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตขึ้นใหม่ เช่น การฟื้นฟูเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสภาพจิตใจ ร่างกาย และสังคมของผู้ประสบภัย และ
- 3) ระยะยาว** เป็นการดำเนินการต่อเนื่องจากระยะกลาง เช่น การซ่อมสร้างโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งอาจจะใช้ระยะเวลาในการดำเนินการยาวนาน นับจากเกิดสาธารณภัยไปจนกว่าสถานการณ์จะกลับเข้าสู่สภาวะปกติ เพื่อการฟื้นฟูให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม

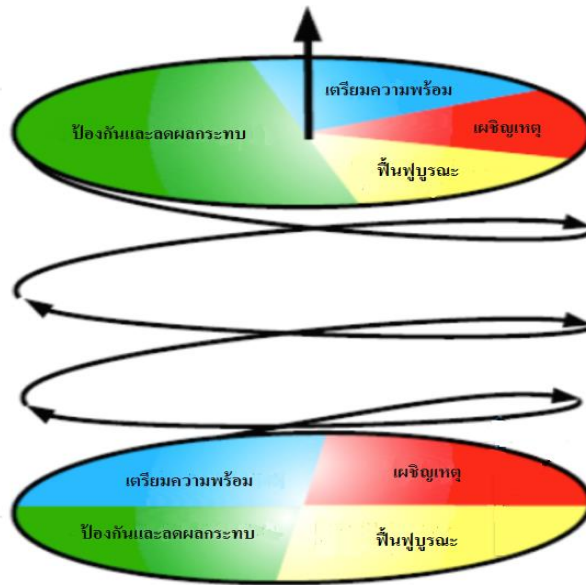
1. แนวคิดในการฟื้นฟู

1.1 แนวคิดการพัฒนาให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม (Build Back Better and Safer)

มุ่งให้ความสำคัญกับการลดความเสี่ยงที่มีอยู่เดิมและป้องกันไม่ให้ความเสี่ยงใหม่เกิดขึ้น เพื่อมุ่งสู่การเป็นชุมชนหรือสังคมที่มีความพร้อมรับและฟื้นกลับเร็วต่อสาธารณภัยอย่างยั่งยืน (Resilience) ประกอบด้วย แนวทางมาตรการต่าง ๆ ทางด้านการฟื้นฟู ได้แก่ 1) การช่วยเหลือผู้ประสบภัยให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ เพื่อให้การดำรงชีวิตกลับเข้าสู่สภาวะปกติ โดยไม่จำเป็นต้องพึ่งพิงความช่วยเหลือจากภายนอกแต่เพียงอย่างเดียว 2) ผู้ประสบภัยมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ เพื่อให้เกิดการยอมรับและมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ที่จะดำเนินการ 3) การพิจารณาประเด็นความเสี่ยงจากสาธารณภัยในการดำเนินการฟื้นคืนสภาพ และการสร้างใหม่ 4) การดำเนินการซ่อมสร้างให้เร็วขึ้น (Building Back Faster) เท่าที่สามารถทำได้เพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดตามมา โดยเฉพาะทางด้านการดำรงชีวิต 5) การสร้างใหม่ให้มีความมั่นคงแข็งแรงกว่าเดิม (Building Back Stronger) เพื่อให้สามารถทนต่อสาธารณภัยในอนาคต 6) การให้ความสำคัญกับการซ่อมสร้างแก่กลุ่มเสี่ยงที่มีโอกาสได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยมากที่สุด (Building Back Inclusively) และ 7) การปรับวิถีชีวิตที่ไม่คุ้นเคย ให้เป็นสิ่งที่ปกติใหม่ (New Normal) ในการรับมือสาธารณภัยรูปแบบใหม่ที่อาจเกิดขึ้น ทั้งนี้ หากรัฐสามารถดำเนินการฟื้นฟูได้ตามแนวทางดังกล่าว จะส่งผลต่อการใช้งบประมาณในการลงทุนด้านการฟื้นฟูที่มีประสิทธิภาพและคุ้มค่าอย่างแท้จริง

อย่างไรก็ตาม การฟื้นฟูที่ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม โดยเฉพาะในกระบวนการฟื้นฟูสภาพ และการซ่อมสร้างเป็นการดำเนินการที่ต้องใช้ระยะเวลานาน และมักจะถูกกำหนดไว้เป็นส่วนหนึ่งในแผนพัฒนาประเทศ ซึ่งถือเป็นมาตรการทางด้านการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่รัฐจะต้องให้ความสำคัญในการดำเนินการเป็นลำดับต้น ๆ เพื่อสร้างความพร้อมรับและฟื้นกลับเร็วให้แก่ประเทศ ดังแผนภาพที่ 4-6

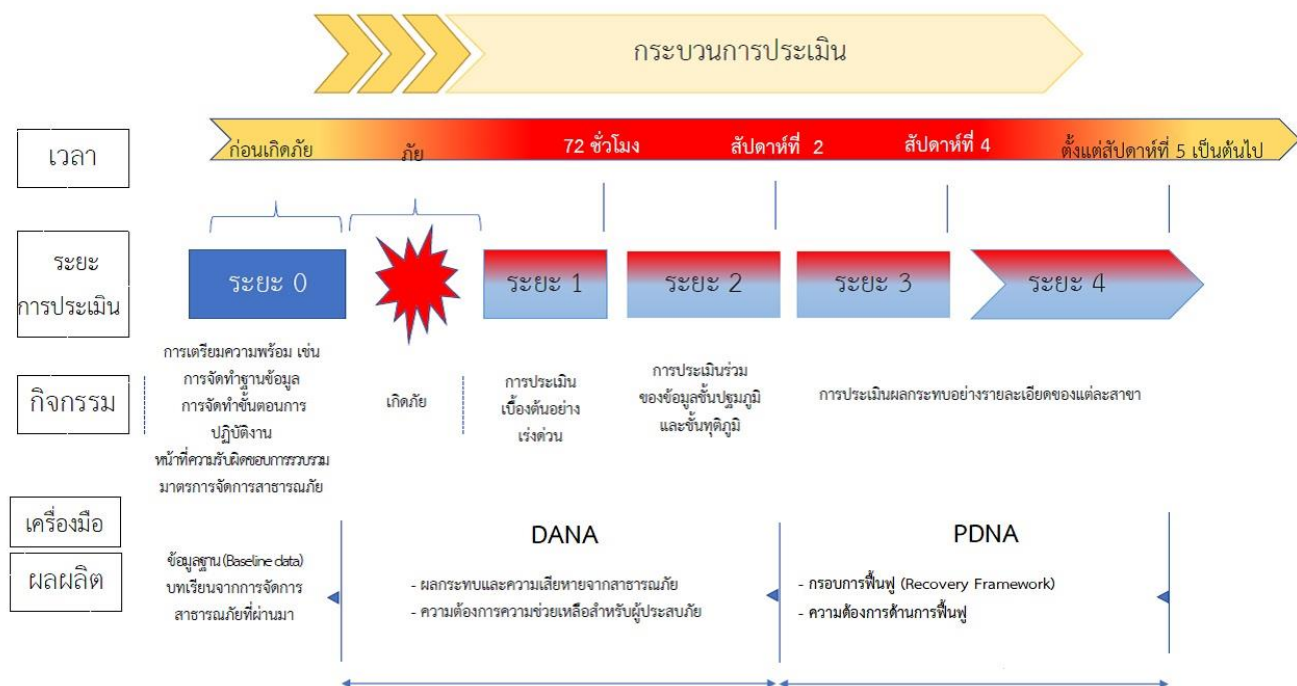
พัฒนาให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม

แผนภาพที่ 4-6 วงจรการจัดการสาธารณภัยสู่การพัฒนาให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม

1.2 เครื่องมือในการขับเคลื่อนการพัฒนาให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม

เป็นการประเมินเพื่อให้ข้อมูลความต้องการความช่วยเหลือของผู้ประสบภัยที่สามารถนำมาวิเคราะห์ ประมวลผล และนำไปประกอบในการดำเนินมาตรการต่าง ๆ ตามความจำเป็นและเหมาะสม ได้แก่ 1) ก่อนเกิดภัย (ระยะ 0) เป็นการรวบรวมข้อมูลเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการประเมินและการวางแผน และ 2) หลังเกิดภัย (ระยะที่ 1 - ระยะที่ 4) แบ่งเป็น ระยะที่ 1 เป็นการประเมินและวิเคราะห์ผลกระทบเบื้องต้น (Initial Assessment) ภายใน 3 วันแรก โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิเป็นหลัก ระยะที่ 2 เป็นการประเมินอย่างรวดเร็ว (Rapid Assessment) ต่อจากระยะที่ 1 ประมาณ 2 สัปดาห์ โดยการใช้ข้อมูลปฐมภูมิเพิ่มเติมที่ได้จากการสำรวจภาคสนาม เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบและดำเนินการให้ความช่วยเหลือบรรเทาทุกข์อย่างเร่งด่วน การดำเนินการดังกล่าวทั้ง 2 ระยะจะใช้แนวทางการประเมินความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือ (Damage and Need Assessment: DANA) เป็นเครื่องมือในการประเมิน ระยะที่ 3 - ระยะที่ 4 จะใช้แนวทางการประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัย (Post-Disaster Need Assessment: PDNA) เป็นเครื่องมือในการประเมิน ซึ่งเป็นการประเมินแบบเชิงลึก (In-depth Assessment) ต่อเนื่องจากระยะที่ 2 ในรายละเอียดของแต่ละสาขาหรือภาคส่วนที่ได้รับผลกระทบมาใช้ในการประเมินไปสู่กระบวนการวางแผนฟื้นฟูต่อไป โดยดังแสดงในแผนภาพที่ 4-7

ดัดแปลงจาก : UNDAC Field Handbook. (2013). 6th Edition.

แผนภาพที่ 4-7 กระบวนการประเมินเพื่อปฏิบัติงานด้านการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม

2. เป้าประสงค์

2.1 เพื่อฟื้นฟูให้ผู้ประสบภัยได้รับการสงเคราะห์ช่วยเหลืออย่างรวดเร็ว ทัวถึง ต่อเนื่อง เป็นธรรม สอดรับกับความจำเป็นในการให้ความช่วยเหลือ และสามารถกลับไปดำรงชีวิตได้ตามปกติ

2.2 เพื่อฟื้นฟูพื้นที่ประสบภัยให้มีการซ่อมสร้างและฟื้นฟูสภาพให้กลับคืนสู่สภาวะปกติโดยเร็วหรือให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม

3. กลยุทธ์การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาระบบการประเมินความเสี่ยงเพื่อการฟื้นฟูหลังเกิดสาธารณภัยให้ดีกว่าเดิม

การประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัย (Post-Disaster Needs Assessment: PDNA) เป็นเครื่องมือที่เก็บรวบรวมข้อมูลในรายละเอียดของแต่ละภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปวิเคราะห์ ประมวลผล และวางแผนในการดำเนินมาตรการต่าง ๆ เพื่อฟื้นฟูอย่างยั่งยืนตามความจำเป็น โดยใช้ข้อมูล ความเสียหาย ความสูญเสีย ผลกระทบ และความต้องการในการฟื้นฟู

(1) แนวทางปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือประชาชนเพื่อการฟื้นฟูหลังเกิดสาธารณภัย

ให้มีการประเมินความเสียหายและความสูญเสียเพื่อการฟื้นฟูหลังเกิดสาธารณภัย โดยการ ประเมินการความเสียหายในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ระบบสาธารณูปโภค สภาพแวดล้อม ระบบนิเวศ และทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลายหรือได้รับผลกระทบจากสาธารณภัย เพื่อประเมินความต้องการและจำเป็น ในการฟื้นฟูภายหลังเกิดสาธารณภัย โดยมีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

(1.1) สำนักรวบรวมข้อมูลการสำรวจความเสียหายเพื่อเป็นข้อมูลในการฟื้นฟู และประเมินความต้องการ รวมทั้งจัดทำฐานข้อมูลการสำรวจความเสียหายเพื่อเป็นข้อมูลในการฟื้นฟู และประเมินความต้องการ และจำเป็นในการฟื้นฟูหลังการเกิดสาธารณภัย เช่น ข้อมูลพื้นฐานด้านชุมชน (ประชากร เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม) ข้อมูลการฟื้นฟูผู้ประสบภัย (ด้านอาหาร การเงิน สิ่งของเครื่องใช้ ที่พักพิง สุขภาพ สุขาภิบาล และสิ่งแวดล้อมการประกอบอาชีพ) ข้อมูลการฟื้นฟูพื้นที่ประสบภัย (ที่อยู่อาศัย การศึกษา การดูแลสุขภาพ สิ่งก่อสร้างต่าง ๆ เกษตรกรรม การชลประทาน การขนส่ง การสื่อสาร อุตสาหกรรม ระบบ สุขาภิบาล) เป็นต้น

(1.2) เสนอขอรับการสนับสนุนความต้องการและจำเป็นในการฟื้นฟูหลังการเกิดสาธารณภัย

(1.2.1) การใช้จ่ายจากงบประมาณปกติที่ส่วนราชการได้รับการจัดสรรตามภารกิจ เช่น อาคารของส่วนราชการได้รับความเสียหายจากสาธารณภัย เป็นต้น ตามพระราชบัญญัติวิธีการ งบประมาณ พ.ศ. 2561 และระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ. 2562

(1.2.2) คณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พิจารณาให้ความช่วยเหลือประชาชนตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยค่าใช้จ่ายเพื่อช่วยเหลือ ประชาชนตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(1.2.3) คณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติอำเภอ (ก.ช.ภ.อ.) และคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติจังหวัด (ก.ช.ภ.จ.) ตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน โดยพิจารณาให้ความช่วยเหลือ ตามลำดับ และมีกำหนดระยะเวลาการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน 3 เดือน นับแต่วันที่เกิดภัย ซึ่งอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีอำนาจพิจารณาขยายระยะเวลาดังกล่าว ทั้งนี้ ไม่รวมถึง ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ และไม่สามารถสร้างสิ่งก่อสร้างหรือสาธารณูปโภคที่ถาวรหรือก่อสร้างใหม่ได้ กรณีวงเงินทดรองราชการไม่เพียงพอต่อการให้ความช่วยเหลือให้เสนอขอขยายวงเงินไปยัง กระทรวงการคลัง

(1.2.4) การเสนอขอรับการสนับสนุนวงเงินช่วยเหลือผู้ประสบภัยในกรณีที่ความเสียหายมีมูลค่ามากกว่าวงเงินที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจอนุมัติตามระเบียบหรืองบประมาณจังหวัดมีไม่ เพียงพอ หรือเป็นรายการฟื้นฟูให้ดีกว่าเดิม จากวงเงินกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือ จำเป็นผ่านคณะรัฐมนตรี หรือกองทุนเงินช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย สำนักนายกรัฐมนตรี

(1.3) รายงานสรุปการประเมินความต้องการและความจำเป็นเบื้องต้นให้ผู้อำนวยความสะดวก จังหวัด ผู้อำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติและนายกรัฐมนตรีทราบ ตามลำดับ

(2) แนวทางปฏิบัติในการจัดทำมาตรฐานแบบประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัย (PDNA) เพื่อใช้เป็นกรอบการประเมินความต้องการของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

(2.1) จัดทำข้อมูลฐาน (Baseline Data & Information) เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการประมาณการมูลค่าความเสียหาย ความสูญเสีย และผลกระทบอื่น ๆ เช่น ข้อมูลสถานการณ์โดยทั่วไปของพื้นที่ประสบสาธารณภัย เป็นต้น

(2.2) ประเมินความเสียหายและความสูญเสีย (Damage and Loss Assessment: DALA) เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบจากสาธารณภัยในพื้นที่ (Disaster Effects) ประกอบด้วย ความเสียหาย (Damage) ของสาธารณูปโภคและทรัพย์สินต่าง ๆ โดยจะประมาณการเป็นมูลค่าของการซ่อมแซมบางส่วนและทั้งหมด และความสูญเสีย (Loss) เป็นความเสียหายเชิงมูลค่าทางเศรษฐกิจ โดยประมาณการเป็นมูลค่าจากการสูญเสียรายได้ ต้นทุนการผลิต และค่าใช้จ่ายที่ไม่คาดคิดว่าจะเกิด

(2.3) ประเมินผลกระทบที่ตามมา (Impacts) ทางด้านเศรษฐกิจมหภาค สังคม มิติชายหญิง การกำกับดูแลของภาครัฐ สิ่งแวดล้อม และการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย เช่น ความสูญเสียต่อการประกอบอาชีพทำให้เกิดภาวะความยากจนและทำให้เกิดการอพยพย้ายถิ่น เป็นต้น

(2.4) ประเมินความต้องการในการฟื้นฟู (Needs Assessment) เพื่อใช้สำหรับพิจารณาความต้องการด้านการฟื้นฟูของแต่ละภาคส่วน (Recovery Needs) ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมถึงความต้องการของประชาชนและชุมชน โดยลำดับความสำคัญของโครงการต่าง ๆ และกำหนดงบประมาณที่จะดำเนินการฟื้นฟู เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าต่อการลงทุนในการฟื้นฟูแต่ละภาคส่วนอย่างแท้จริง

(2.5) จัดทำกรอบการฟื้นฟู (Recovery Framework) โดยนำผลการประเมินความต้องการในการฟื้นฟูมากำหนดกรอบการฟื้นฟู และจัดสรรงบประมาณสนับสนุนของแต่ละภาคส่วนได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพพร้อมรับและฟื้นกลับเร็วของประเทศ

โดยจัดทำมาตรฐานแบบประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัยตามท้องที่การสหประชาชาติกำหนด ดังนี้

(2.5.1) ภาคสังคม คือ หน่วยงานที่ดูแลการให้บริการพื้นฐานทางสังคม เช่น ด้านการศึกษา การแพทย์และสาธารณสุข ที่อยู่อาศัย และวัฒนธรรม เป็นต้น

(2.5.2) ภาคสาธารณูปโภค คือ หน่วยงานที่ดูแลโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ และจำเป็นในการดำรงชีวิตของประชาชน เช่น พลังงาน ไฟฟ้า การขนส่ง และการสื่อสาร เป็นต้น

(2.5.3) ภาคการผลิต คือ หน่วยงานที่ดูแลทางด้านการผลิตสินค้า บริการของประเทศ เช่น การเกษตร การพาณิชย์ การอุตสาหกรรม การค้า การท่องเที่ยว เป็นต้น

(2.5.4) ภาคเศรษฐกิจมหภาค คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประเมินภาพรวมทางด้านการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ การวิเคราะห์ระบบเศรษฐกิจมหภาค

(2.5.5) **ภาคการพัฒนาสังคมและมนุษย์** คือ หน่วยงานที่ดูแลเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน และสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เป็นผลกระทบต่อเนื่องจากสาธารณภัย ซึ่งมุ่งพัฒนาให้สอดคล้องตามเป้าหมายการพัฒนาสังคมและทรัพยากรมนุษย์ในระดับสากล

(2.5.6) **ภาคการคลัง** คือ หน่วยงานที่ดูแลด้านการเงิน/ การคลัง ทั้งภาครัฐและเอกชนของประเทศ

(2.5.7) **ประเด็นคาบเกี่ยวกับภาคส่วนอื่น** เป็นประเด็นสำคัญในการประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัยที่ต้องพิจารณาไปพร้อมกับการประเมินผลกระทบในภาคส่วนต่าง ๆ ได้แก่ ประเด็นทางด้านการบริหารจัดการภาครัฐ การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย สิ่งแวดล้อม มิติหญิงชาย การจ้างงาน การดำรงชีวิต

หลักการของการประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัย (The PDNA Methodology)

การดำเนินการวิเคราะห์ในภาคส่วนที่จำเป็นต่อการแก้ไขปัญหา

แผนภาพที่ 4-8 หลักการของการประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัย

(3) **แนวทางปฏิบัติในการจัดตั้งระบบและกลไกในการประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัย (PDNA)** ให้กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอปภ.ก.) และกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ จัดให้มีทีมประเมิน PDNA ในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการประเมินตามข้อ (1.5) โดยมีมาตรฐานการปฏิบัติงาน (SOP) และคู่มือเพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการปฏิบัติการประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัยแบบบูรณาการ ที่มีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาแนวทางการบริหารจัดการด้านการฟื้นฟู

การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการด้านการฟื้นฟู โดยนำผลการประเมินมาใช้เพื่อให้ผู้ประสบภัยในพื้นที่ สามารถดำรงชีวิตใหม่ เกิดการฟื้นฟูเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม มีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

(1) **แนวทางปฏิบัติในการฟื้นฟูสุขภาพของผู้ประสบภัย** ได้แก่ การฟื้นฟูสภาพทางกายของผู้ประสบภัย (การตรวจรักษา ป้องกัน ควบคุมโรค และการฟื้นฟูความแข็งแรงทางร่างกาย) และการฟื้นฟูสภาพจิตใจของผู้ประสบภัย

(2) **แนวทางปฏิบัติในการฟื้นฟูสภาพทางสังคม** ได้แก่ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร ความรู้ และคำปรึกษาต่าง ๆ การรับแจ้งเหตุและประสานการช่วยเหลือ การฟื้นฟูอาชีพ การช่วยเหลือด้านการส่งเสริมศักยภาพประชาชนและชุมชน การโยกย้ายและการตั้งถิ่นฐานของผู้ประสบภัย การทำให้ประชาชนหรือผู้ประสบภัยสามารถกลับมาประกอบอาชีพ และดำเนินชีวิตได้อย่างปกติ

(3) **แนวทางปฏิบัติในการฟื้นฟูและเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ** ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือทางการเงินที่จำเป็น การกำหนดแนวทางปฏิบัติด้านการเงินการคลังที่เหมาะสมเพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ประสบภัยสามารถกลับมามีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เช่น เงินให้เปล่า เงินอุดหนุน เงินสมทบ เงินชดเชย การผ่อนผันด้านการเงิน การพักชำระหนี้ การช่วยเหลือด้านการกู้ยืม หรือการลดหย่อนภาษี/ดอกเบี้ย การจัดตั้งกองทุนพิเศษเพื่อการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย รวมถึงเงินทุนในด้านต่าง ๆ เช่น การฟื้นฟูอาชีพแก่ผู้ประสบภัย การฟื้นฟูภาคการเกษตร กองทุนเงินกู้ยืม เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อส่งเสริมการลงทุนประกอบอาชีพ เงินแก้ไขปัญหาด้านสาธารณภัยฉุกเฉินในระยะสั้น เป็นต้น

(4) **แนวทางปฏิบัติในการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม** ได้แก่ การกำหนดแนวทางการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนและแหล่งทรัพยากรทางธรรมชาติ รวมทั้งพื้นที่ชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัย

กลยุทธ์ที่ 3 เสริมสร้างแนวทางการฟื้นฟูให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม (Build Back Better and Safer)

การฟื้นฟูให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม (Build Back Better and Safer) เป็นการนำมาตรการด้านการฟื้นฟู พื้นสภาพ และซ่อมสร้าง มาใช้เพื่อวางแผนในการลดความเสี่ยงที่มีอยู่เดิมและป้องกันไม่ให้ความเสี่ยงใหม่เกิดขึ้น และการปรับวิถีชีวิตที่ไม่คุ้นเคยให้เป็นสิ่งปกติใหม่ (New Normal) รวมถึงการนำผลการศึกษาวิจัย นวัตกรรม และเทคโนโลยีมาใช้นับสนุนในการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน ดังนี้

(1) **แนวทางปฏิบัติในการวางแผน สนับสนุนการฟื้นฟู และการพัฒนาศักยภาพชุมชน**

ให้วางแผนและดำเนินกิจกรรมฟื้นฟูอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชนเพื่อให้มีความพร้อมรับมือและฟื้นกลับอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นการดำเนินงานฟื้นฟูต่อเนื่องจากการบรรเทาภัยที่เกิดขึ้น โดยให้จัดเวทีประชุมหารือเพื่อบูรณาการกระบวนการวางแผนการฟื้นฟูให้มีสาระสำคัญ เช่น ขอบเขต ลักษณะสำคัญของผลกระทบจากภัย การให้ความช่วยเหลือทางวิชาการในการวางแผน

การฟื้นฟู การระบุและติดตามการแก้ไขความขัดแย้ง และการลดความแตกต่าง รวมถึงการประยุกต์ใช้หลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนในการวางแผน และการกำหนดการประสานความต้องการที่ยังไม่ได้รับการช่วยเหลือ

(2) แนวทางปฏิบัติในการวางแผนและสนับสนุนการฟื้นฟูบริการด้านสุขภาพและการบริการสังคม

ให้เสริมสร้างความพร้อมที่จะรับมือในการฟื้นฟูสู่สภาวะปกติได้อย่างรวดเร็วในการบริการด้านสุขภาพ ด้านสังคม และชุมชนที่ประสบภัย ครอบคลุมถึงการบริการทางการแพทย์ และการสาธารณสุข โดยพิจารณาความล่อแหลม ความเปราะบางด้านสังคม เช่น ผู้พิการ สตรี เด็ก คนชรา ผู้ป่วย เป็นต้น เพื่อให้มีโอกาสเข้าถึงการบริการ

(3) แนวทางปฏิบัติในการวางแผนและสนับสนุนการฟื้นฟูที่อยู่อาศัย

ให้มีการบูรณะ ซ่อมสร้าง และพัฒนาที่อยู่อาศัยถาวร ให้มีความต้านทานต่อสาธารณภัย เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาที่ตรงกับความต้องการและจำเป็นของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนและสนับสนุนการฟื้นฟูที่อยู่อาศัย เพื่อลดความเสี่ยงที่มีอยู่เดิมและป้องกันไม่ให้เกิดความเสี่ยงใหม่

(4) แนวทางปฏิบัติในการวางแผนและสนับสนุนการฟื้นฟูระบบโครงสร้างพื้นฐาน

เพิ่มศักยภาพในการดำเนินงานฟื้นฟูระบบโครงสร้างพื้นฐานโดยเร็วและคำนึงถึงการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย ซึ่งอาจใช้ความเชี่ยวชาญด้านวิศวกรรมบริการจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชน ได้แก่ พลังงาน น้ำ เชื้อเพลิง ระบบสื่อสาร ระบบการขนส่ง สาธารณูปโภค การสุขาภิบาล และระบบอื่น ๆ ที่สนับสนุนการฟื้นฟูโครงสร้างพื้นฐาน รวมถึงอาคาร สถานที่สำคัญ โดยให้พิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการฟื้นฟูซ่อมสร้าง ได้แก่ การวางแผนผังเมือง การวางแผนใช้ประโยชน์ที่ดิน และการเลือกใช้สิ่งก่อสร้างตามมาตรฐานที่กำหนด

(5) แนวทางปฏิบัติในการวางแผนและสนับสนุนการฟื้นฟูทรัพยากรทางธรรมชาติ

สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม

ให้มีแนวทางในการปกป้องและฟื้นฟูทรัพยากรทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมอย่างเหมาะสมและจำเป็น เพื่อสงวน อนุรักษ์ บูรณะ และปฏิสังขรณ์ให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิมตามที่พื้นที่ประสบภัยร้องขอการสนับสนุน โดยให้หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในทุกระดับ รวมถึงหน่วยงานเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชนให้การสนับสนุนตามแผนงานและภารกิจที่กำหนดวิธีการที่จะใช้ทรัพยากรและสมรรถนะเพื่อตอบสนองได้ตรงตามความต้องการของพื้นที่

(6) แนวทางปฏิบัติในการวางแผนและสนับสนุนการฟื้นฟูระบบเศรษฐกิจ

ส่งเสริมและสนับสนุนการฟื้นฟูระบบเศรษฐกิจ (รวมถึงด้านเกษตรกรรม) คืนสู่สภาวะที่มั่นคง และพัฒนาโอกาสทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะส่งผลให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งยั่งยืนและสามารถปรับตัวอย่างรวดเร็วให้เข้ากับสภาวะที่เปลี่ยนไป เช่น การเปิดดำเนินธุรกิจต่อเนื่อง การสร้างธุรกิจใหม่ การดำเนินธุรกิจทำให้มีการจ้างแรงงาน การจัดหาบริการให้ตอบสนองความต้องการของชุมชน การสร้างรายได้ให้ชุมชน รวมถึงการสนับสนุนทางการเงินในการฟื้นฟูด้านอื่น ๆ เช่น การลงทุนจากภายนอก การมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในฐานะที่เป็นรากฐานที่สำคัญสำหรับการฟื้นฟูเศรษฐกิจของชุมชน

บทที่ 5

การขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลแผน

การขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570 ไปสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย 1) การขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ 2) การติดตามและประเมินผล 3) การวิจัยและพัฒนา และ 4) การทบทวนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

5.1 การขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ

แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570 ได้นำกรอบแนวคิดการจัดทำแผนเชิงยุทธศาสตร์ แนวคิดการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ การมองอนาคต การทบทวนสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งพันธกรณีและข้อตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยร่วมเป็นภาคี นโยบาย กฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ทิศทางการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในระดับสากลและประเทศไทย ตลอดจนแนวโน้มสถานการณ์สาธารณภัยภายในประเทศ รวมทั้งการประเมินผลแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติที่ผ่านมาเป็นแนวทางในการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570 โดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วมของภาคีทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ ดังนี้

5.1.1 การขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติ

(1) ระดับชาติ คือ คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ มีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ โดยแต่งตั้งคณะอนุกรรมการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ทำหน้าที่ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ตามกรอบของประเทศและกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศ รวมทั้งติดตามและประเมินผลตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

(2) ระดับจังหวัดและกรุงเทพมหานคร คือ ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้อำนวยการรับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตจังหวัด และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นผู้อำนวยการกรุงเทพมหานครรับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตกรุงเทพมหานคร

(3) ระดับอำเภอ คือ นายอำเภอเป็นผู้อำนวยการอำเภอ รับผิดชอบและปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตอำเภอของตน และมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการจังหวัดตามที่ได้รับมอบหมาย

(4) ระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่มีหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตท้องถิ่นของตน โดยมีผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่นั้นเป็นผู้รับผิดชอบในฐานะผู้อำนวยการท้องถิ่น

5.1.2 แนวทางการขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เป็นกลไกสำคัญของประเทศในการกำกับและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรม โดยมีแนวทางการขับเคลื่อน ดังนี้

(1) การเสริมสร้างและพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับสาระสำคัญของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ นโยบายการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย เช่น การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ การสื่อสารและถ่ายทอดแผน โดยการจัดประชุมสร้างความเข้าใจ การอบรมและซักซ้อมการปฏิบัติจากการจำลองฉากทัศน์ เป็นต้น และการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในทุกระดับ โดยสร้างความเป็นเจ้าของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (Sense of Belonging) เช่น การจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในทุกระดับ เพื่อผลักดันแผนงาน โครงการและกิจกรรมบรรจุไว้ในแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ และแผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นต้น รวมทั้งกำหนดการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยเป็นขอบเขตการศึกษาในหลักสูตรทุกระดับ เช่น หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร หลักสูตรนักปกครองระดับสูง หลักสูตรนายอำเภอ หลักสูตรสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

(2) การผลักดันแนวทางปฏิบัติของยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติสู่การปฏิบัติผ่านแผนงาน โครงการ และกิจกรรมภายใต้แผนปฏิบัติการระดับหน่วยงานสู่ระดับพื้นที่ โดยการผสมผสาน (Mainstreaming) ภารกิจหลักของหน่วยงานที่มีเป้าหมายและตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

(3) การผลักดันให้มียกงบประมาณเชิงบูรณาการด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของทุกหน่วยงาน โดยการจัดประชุมหารือกับหน่วยงานส่วนกลาง เช่น สำนักงบประมาณ กรมบัญชีกลาง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดแนวทางวิธีการจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับการขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570 รวมทั้งงบประมาณตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีของหน่วยงานและการจัดสรรงบประมาณให้แก่ระดับพื้นที่

(4) การบูรณาการและประสานการปฏิบัติระหว่างคณะกรรมการระดับชาติ ภายใต้กลไกของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ภายใต้แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570 ร่วมกันอย่างมีเอกภาพ

(5) การกำหนดบทบาทหน่วยงานและภาคีเครือข่ายทุกระดับในการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 รวมทั้งนโยบายและกฎหมายต่าง ๆ โดยมีแนวทางดำเนินการของแต่ละภาคส่วน ดังนี้

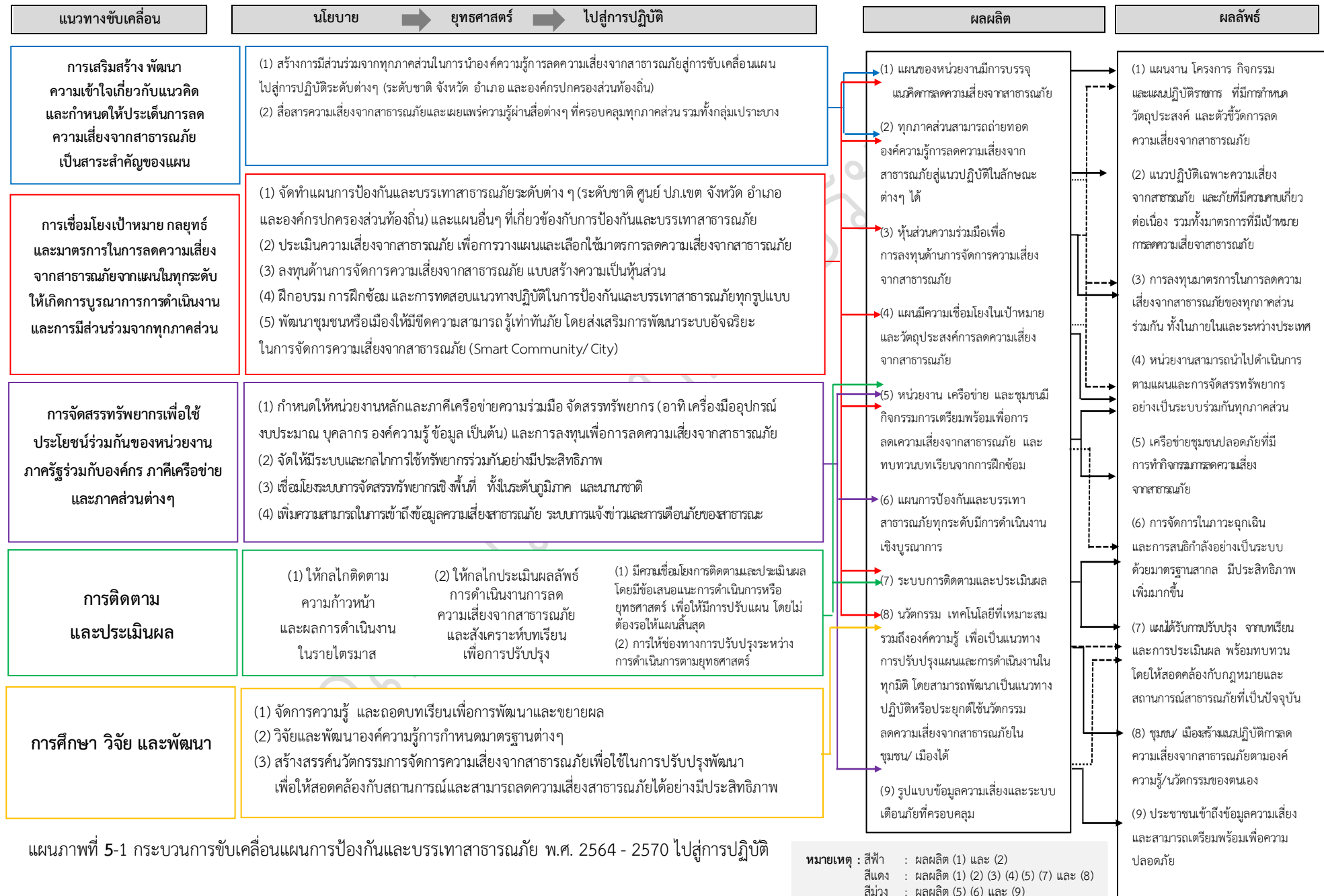
หน่วยงาน	แนวทางดำเนินงาน
1. รัฐบาล	สนับสนุนงบประมาณในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยกำหนดเป็นนโยบาย ยุทธศาสตร์หลักของชาติ พร้อมทั้งบรรจุเป็นสาระสำคัญใน แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ
2. หน่วยงานกลาง	
2.1 กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย (พระราชบัญญัติ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 มาตรา 11)	(1) จัดประชุมชี้แจงหน่วยงานและภาคีร่วมดำเนินงานของทุกภาคส่วน ทั้งส่วนกลาง ภูมิภาคและท้องถิ่น เพื่อสร้างความเข้าใจและประสานความร่วมมือ เปิดโอกาส ให้หน่วยงานกำหนดแนวทางร่วมกัน สำหรับใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดทำ แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และการขอตั้งงบประมาณ รวมถึง การติดตามและประเมินผล (2) จัดประชุมหน่วยงานส่วนกลาง ได้แก่ สำนักงานงบประมาณ กรมบัญชีกลาง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกัน กำหนดประเด็นการขับเคลื่อนที่สำคัญในการบูรณาการแผนการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยแห่งชาติกับยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณ (3) ประสานหน่วยงานในการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผล การนำเป้าหมาย การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยตาม แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แห่งชาติ ไปประกอบการจัดทำแผนระดับกระทรวง แผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อให้ ทุกหน่วยงานใช้เป็นแผนขอรับการจัดสรรงบประมาณ และเป็นกรอบการปฏิบัติ ของหน่วยงาน (4) ประสานสำนักงานสถิติแห่งชาติ จัดทำชุดข้อมูลฐานสำหรับการติดตาม และประเมินผลในระดับประเทศและพื้นที่
2.2 สำนักงานงบประมาณ	จัดทำยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณ เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนแผนการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ โดยให้ความสำคัญกับแผนการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยทุกระดับ เพื่อให้การบูรณาการการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและเป็นรูปธรรม
2.3 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา ระบบราชการ	ให้หน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง กำหนดให้การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย เป็นตัวชี้วัดในการจัดทำคำรับรองการปฏิบัติราชการระดับกระทรวงและระดับจังหวัด พร้อมทั้งให้มีการติดตามและประเมินผลทุกปี
2.4 หน่วยราชการส่วนกลาง รวมถึงส่วนราชการรูปแบบเฉพาะขึ้นตรง ต่อนายกรัฐมนตรี และรัฐวิสาหกิจ	(1) ให้หน่วยงานจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พร้อมทั้งกำหนดแนวทาง การติดตามและประเมินผลการจัดทำแผนปฏิบัติการฯ ของหน่วยงานทุกระดับ ให้มีการดำเนินการอย่างสอดคล้องในทิศทางเดียวกัน (2) ให้หน่วยงานผสมผสานการดำเนินงานร่วมกันในแนวทางปฏิบัติภายใต้ประเด็น ยุทธศาสตร์ของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติกับแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
3. ส่วนภูมิภาคและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	
3.1 หน่วยงานระดับจังหวัด	(1) ชี้แจงนโยบายและแนวทางการดำเนินงานตามแผนการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยแห่งชาติ โดยอาจตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนติดตามและประเมินผลระดับ จังหวัด ระดับอำเภอ (โดยประสานกับกลไกการติดตามและประเมินผลภายใน) เพื่อรับผิดชอบการดำเนินงาน และมีฐานข้อมูลเชื่อมโยงกับหน่วยงานกลางอย่างเป็น ระบบ

หน่วยงาน	แนวทางดำเนินงาน
	(2) จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ให้กำหนดประเด็นการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย เป็นทิศทางการพัฒนาภายใต้แผนพัฒนาจังหวัด และกลุ่มจังหวัด และสอดคล้องกับบริบทของอำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
	(3) สร้างการรับรู้แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในทุกระดับ
	(4) วิเคราะห์ความเสี่ยง และนำข้อมูลประเมินผลความเสี่ยงให้เป็นส่วนหนึ่งในแผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด
	(5) ประชุมหารือเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับต่าง ๆ รวมถึงให้ความร่วมมือติดตามและประเมินผล
3.2 กรุงเทพมหานคร	จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานครให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ
3.3 อำเภอ	จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด
3.4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จัดทำแผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด
4. ภาคเอกชนและภาคธุรกิจ	มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้เป็นรูปธรรม ซึ่งแต่ละองค์กรสามารถนำประเด็นที่เกี่ยวข้องไปดำเนินงานเอง หรือร่วมกับหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคธุรกิจ และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ที่มุ่งเน้นความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมขององค์กร (Corporate Social Responsibility: CSR) ภายใต้หลักจริยธรรมและการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย อันนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน
5. สถาบันการศึกษา สถาบันวิชาการ ด้านการพัฒนา และหน่วยงานวิจัย	ให้ความรู้แก่ภาคีเครือข่ายทั้งด้านวิชาการและการปฏิบัติ สนับสนุนเงินทุน ประสานความร่วมมือเครือข่ายการวิจัยเพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งการผลิตผลงานวิจัย การพัฒนานวัตกรรมและสร้างองค์ความรู้
6. องค์กรระดับชุมชน	ร่วมขับเคลื่อนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ทั้งการประชาสัมพันธ์การดำเนินงาน กิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนด้านต่าง ๆ แก่ผู้ประสบสาธารณภัย
7. สื่อ	ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์กระตุ้นให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมขับเคลื่อน เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และดำเนินงานภายใต้แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ รวมถึงสะท้อนสถานการณ์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยด้านต่าง ๆ ที่ชัดเจนสู่ประชาชน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
8. ภาคประชาสังคม	ให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมกับหน่วยงานทุกระดับเพื่อให้การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีประสิทธิภาพ ทั้งการเฝ้าระวังสถานการณ์ การประชาสัมพันธ์ แจ้งเตือนภัย การปฏิบัติตามประกาศหรือคำแนะนำ รวมถึงการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนด้านต่าง ๆ แก่ผู้ประสบสาธารณภัยทั้งก่อน ระหว่างและหลังการเกิดสาธารณภัย
9. องค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศ	ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานและภาคีเครือข่าย และร่วมขับเคลื่อนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยสนับสนุนทรัพยากรทั้งด้านความรู้ และเงินทุน รวมทั้งการติดตามและประเมินผลเพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องกับพันธกรณีและข้อตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยได้ให้ความตกลงไว้

(6) การติดตามและประเมินผล โดยการมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่างๆ กำหนดให้จัดทำรายงานผลการดำเนินการเป็นประจำทุกปี และการติดตามและประเมินผลการนำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติทุกระดับ โดยมีการแต่งตั้งคณะทำงานติดตามและประเมินผลที่เชื่อมโยงกับกลไกประเมินผลภายใน เพื่อให้การติดตามและประเมินผลครอบคลุม ทั้งในช่วงกลางแผนและปลายแผน รวมทั้งเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาแนวทางในการปรับปรุงหรือทบทวนแผนต่อไป

(7) การสนับสนุนการศึกษวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ รวมทั้งการถอดบทเรียน ภายใต้แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เพื่อใช้ในการจัดการความรู้ การวางแผน พัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงาน รวมถึงการปรับปรุงกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้มีมาตรฐานและดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สรุปกระบวนการขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570
ไปสู่การปฏิบัติ ดังแผนภาพที่ 5-1

แผนภาพที่ 5-1 กระบวนการขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2564 - 2570 ไปสู่การปฏิบัติ

หมายเหตุ : สีฟ้า : ผลผลิต (1) และ (2)
 สีแดง : ผลผลิต (1) (2) (3) (4) (5) (7) และ (8)
 สีม่วง : ผลผลิต (5) (6) และ (9)
 สีเขียว : ผลผลิต (5) และ (7)
 สีเหลือง : ผลผลิต (8)

5.2 การติดตามและประเมินผล

การขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570 ไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด จำเป็นต้องมีกลไกการกำกับ ติดตามและประเมินผลเชิงยุทธศาสตร์ที่มีกระบวนการและการจัดการให้เกิดการทบทวนทั้งด้านการจัดการ (Management Review) และการทบทวนผลงาน (Performance Review) ที่เหมาะสมและทันต่อสถานการณ์ โดยมีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

5.2.1 ระดับชาติ

(1) แนวทางการติดตามและประเมินผล

ประกอบด้วย หลักการประเมินผลสัมฤทธิ์ โดยวิเคราะห์การบรรลุถึงเป้าหมายการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย หลักการคิดเชิงเหตุผล โดยเชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุไปสู่ผลลัพธ์และผลกระทบ ด้วยข้อมูล รวมถึงเหตุผลเชิงประจักษ์ที่เชื่อถือได้ และหลักความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน และภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม พร้อมทั้งกำหนดให้มีการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานเสนอต่อประธานคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติทราบ

(2) ขอบเขตและกรอบเนื้อหาการติดตามและประเมินผล

กำหนดให้ครอบคลุมทั้งในมิติการประเมินภายในและการประเมินภายนอกให้มีความสอดคล้องเชื่อมโยงสนับสนุนกันทั้ง 2 มิติ ดังนี้

(2.1) การประเมินภายใน (Internal Evaluation)

การประเมินผลภายในให้มีความสอดคล้องกับเป้าหมายของแผนฯ โดยผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง ด้วยระบบรายงาน เช่น ระบบตรวจสอบภายใน ระบบประเมินผลเฉพาะเรื่องที่ทำเป็นประจำเป็น ความเสี่ยงหรือระบบอื่น ๆ เป็นประจำทุกปี กรอบเนื้อหามุ่งเน้นปัจจัยที่นำสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายตัวชี้วัดของแผน เช่น การบริหารจัดการ ระบบสนับสนุนต่าง ๆ และกลยุทธ์ เป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำกับ ติดตามและประเมินผลเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และใช้เป็นข้อมูลประกอบการประเมินภายนอกรองรับการตรวจสอบจากหน่วยงานกลางระดับชาติและสื่อสารต่อสาธารณะ ประกอบด้วย

- การติดตามผลการดำเนินงานตามแนวทางปฏิบัติที่คณะทำงานติดตามและประเมินผลแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติกำหนด เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง เพื่อกำหนดแนวทาง วิธีการติดตามและประเมินผล การกำกับติดตามและประเมินผลกระบวนการดำเนินงานและผลผลิตที่เกิดขึ้น รวมทั้งให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน

- การประเมินโดยกระบวนการถอดบทเรียน เพื่อวิเคราะห์ผลการดำเนินงานปัจจุบัน วิเคราะห์หาประเด็นปัญหาสำหรับการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงาน

- การศึกษา วิจัย และประเมินผลเฉพาะเรื่อง เพื่อค้นหาประเด็นการพัฒนางานที่ไม่สามารถจัดเก็บได้จากกระบวนการรายงานการประเมินภายใน

(2.2) การประเมินภายนอก (External Evaluation)

การประเมินผลโดยบุคลากรหรือสถาบันหรือหน่วยงานภายนอก โดยมุ่งเน้นการประเมินผลสัมฤทธิ์ พร้อมวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งต่อการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ โดยใช้ผลการประเมินภายในเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินภายนอก กรอบการประเมินให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติกำหนด โดยมีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นฝ่ายเลขานุการ เพื่อประโยชน์ในการวางแผนระยะยาวทั้งด้านปฏิบัติการและด้านนโยบาย

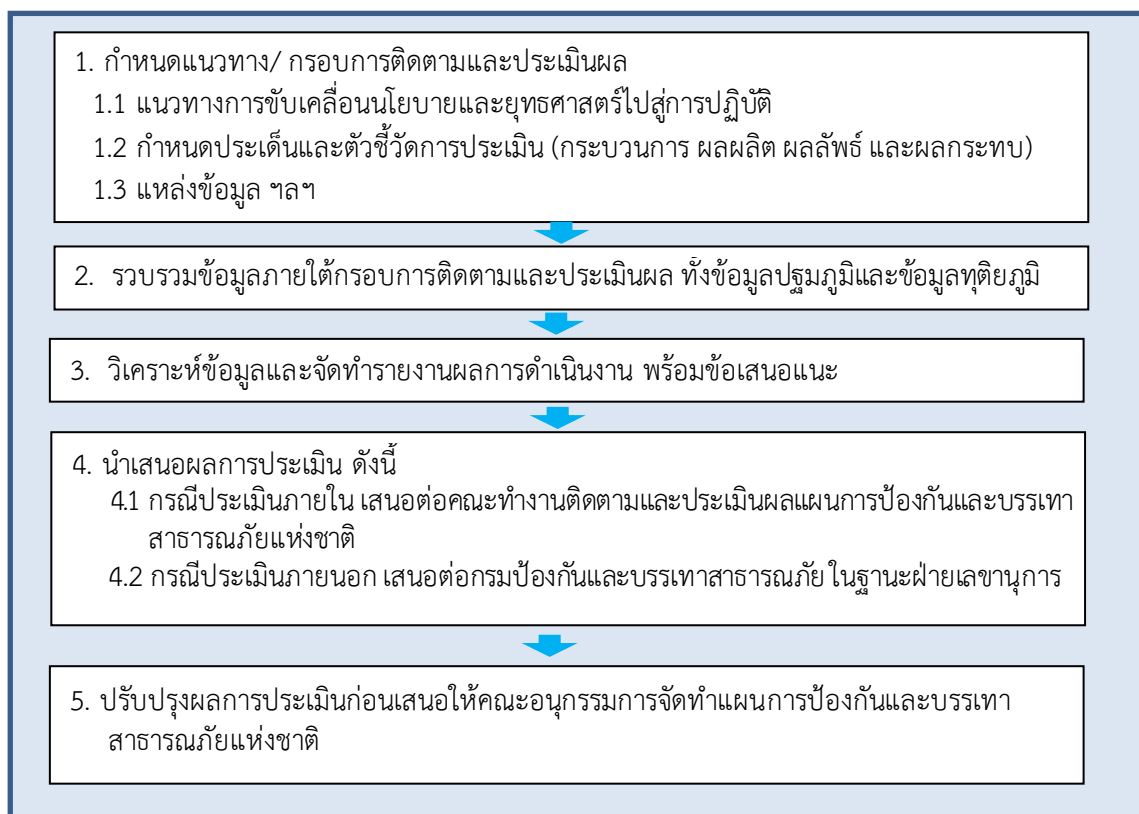
(3) กลไกการติดตามและประเมินผล

คณะกรรมการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เป็นกลไกรับผิดชอบหลักดำเนินงานตามแนวทางการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ โดยมีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

- การติดตามและประเมินผลภายใน ให้คณะทำงานติดตามและประเมินผลแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติเป็นกลไกดำเนินงานตามแนวทางการติดตามและประเมินผล และตามวิธีการรูปแบบที่เหมาะสม โดยมีองค์ประกอบ ประกอบด้วย บุคลากรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และมีอำนาจหน้าที่จัดทำกรอบแนวทางและพัฒนาระบบติดตามและประเมินผล พิจารณาปรับปรุง ทบทวนและกำกับติดตามความก้าวหน้า รวมทั้งจัดทำรายงานผลการดำเนินงานเสนอต่อคณะกรรมการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติเพื่อพิจารณาเสนอต่อคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติต่อไป

- การติดตามและประเมินผลภายนอก ให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นกลไกดำเนินงานตามวิธีการ รูปแบบที่เหมาะสม โดยรับฟังความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิในเรื่องที่ศึกษา ผู้แทนหน่วยงานและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะต่อกรอบการประเมินผลภายนอกและกำกับดูแลกระบวนการประเมินผลให้เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสม สรุปลวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อเสนอเพื่อจัดทำรายงานผลการดำเนินงานเสนอต่อคณะกรรมการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

(4) ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล ประกอบด้วย

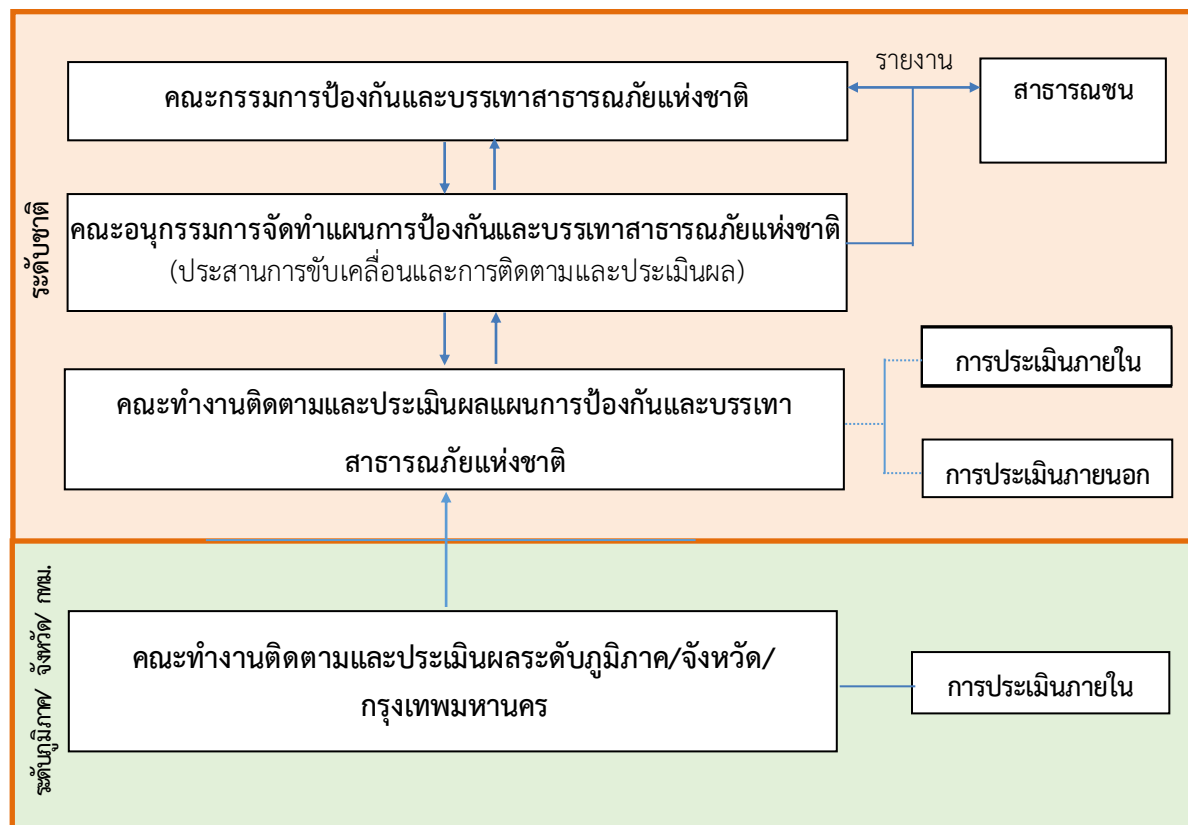

แผนภาพที่ 5-2 ขั้นตอนการติดตามและประเมินผลแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570

5.2.2 ระดับภูมิภาค/จังหวัด/กรุงเทพมหานคร

คณะทำงานติดตามและประเมินผลระดับภูมิภาค/จังหวัด/กรุงเทพมหานคร เป็นกลไกดำเนินงานตามวิธีการ รูปแบบที่เหมาะสม โดยรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องและภาคประชาสังคม โดยประสานกับกลไกประเมินผลภายใน เพื่อร่วมกันกำหนดเป้าหมายตัวชี้วัด ขอบเขตการประเมินผล โดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานตามประเด็นยุทธศาสตร์ของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับและรายงานผลการดำเนินงานเสนอต่อคณะทำงานติดตามและประเมินผลแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

สรุปความเชื่อมโยงของกลไกการติดตามและประเมินผลแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570 ดังแผนภาพที่ 5-3

แผนภาพที่ 5-3 ความเชื่อมโยงของกลไกการติดตามและประเมินผล
แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570

5.3 การวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D)

เป็นกระบวนการศึกษา เรียนรู้ ค้นหาแนวคิด แนวทาง วิธีปฏิบัติ การสร้างสรรค์นวัตกรรม และศึกษาบทเรียน (Lesson Learnt) ของการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เป็นเหตุการณ์สำคัญที่ผ่านมา เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเทคนิควิธีการ รูปแบบการดำเนินงานหรือเทคโนโลยีในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่เป็นประโยชน์ทั้งแก่ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในทุกภาคส่วน รวมทั้งการนำนวัตกรรมจากการคิดค้นหรือพัฒนามาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นกว่าเดิม

ให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นหน่วยงานในการประสานความร่วมมือกับกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการวิจัยสู่การพัฒนาประเทศแบบบูรณาการและยั่งยืน

5.4 การทบทวนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 มาตรา 44 กำหนดว่าในกรณีที่ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสาธารณภัยหรือการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ได้กำหนดไว้ในแผนต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัตินี้เปลี่ยนแปลงไป หรือแผนดังกล่าวได้ใช้ครบห้าปีแล้ว ให้เป็นหน้าที่ของผู้ซึ่งรับผิดชอบในการจัดทำแผน ปรับปรุง หรือทบทวนแผนที่อยู่ในความรับผิดชอบของตนโดยเร็ว

กรณีที่ได้ดำเนินการตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และได้มีการติดตาม ประเมินผลสัมฤทธิ์ของแผน หรือมีการวิจัยและพัฒนา พบข้อบกพร่องหรือมีนวัตกรรม การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ทันสมัยและเหมาะสม ให้พิจารณาทบทวนปรับปรุงแผนการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยแห่งชาติได้ตามความเหมาะสม

ภาคผนวก ก
คำย่อ : ชื่อหน่วยงาน

คำย่อ	หน่วยงาน
กท.	: กระทรวงกลาโหม
สป.	: สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม
ทท.	: กองทัพบก
บก.ทท.	: กองบัญชาการกองทัพบก
นขต.บก.ทท.	: หน่วยขึ้นตรงกองบัญชาการกองทัพบก
นทพ.	: หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา
สนก.	: สำนักงานพัฒนาภาค
นพค.	: หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่
ทบ.	: กองทัพบก
นขต.ทบ.	: หน่วยขึ้นตรงกองทัพบก
ทภ.	: กองทัพภาค
มทบ.	: มณฑลทหารบก
ทร.	: กองทัพเรือ
ทรภ.	: ท้าเรือภาค
ฐท.กท.	: ฐานทัพเรือกรุงเทพ
ฐท.สส.	: ฐานทัพเรือสัตหีบ
ฐท.พง.	: ฐานทัพเรือพังงา
กปช.จต.	: กองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด
นรข.	: หน่วยเรือรักษาความสงบเรียบร้อยตามลำแม่น้ำโขง
ฉก.นย.ภต.	: หน่วยเฉพาะกิจนาวิกโยธินภาคใต้
ทอ.	: กองทัพอากาศ
นขต.ทอ.	: หน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศ
รร.การบิน	: โรงเรียนการบินกองทัพอากาศ
บิน.	: กองบิน
ศบภ.กท.	: ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม
ศบภ.ทบ.	: ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก
ศบภ.ทร.	: ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพเรือ
ศบภ.ทอ.	: ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพอากาศ
ศบภ.บก.ทท.	: ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองบัญชาการกองทัพบก
ศบภ.สป.	: ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม

คำย่อ	หน่วยงาน
นร.	: สำนักนายกรัฐมนตรี
สมช.	: สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ
กอ.รมน.	: กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร
ตร.	: สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
มท.	: กระทรวงมหาดไทย
รมว.มท.	: รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
ปมท.	: ปลัดกระทรวงมหาดไทย
ผวจ.	: ผู้ว่าราชการจังหวัด
อปก.	: อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
นอภ.	: นายอำเภอ
องค์กรปฏิบัติ	
กอปภ.ก.	: กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง
กอปภ.กทม.	: กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร
กอปภ.จ.	: กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด
กอปภ.ทน./ทม./ทต.	: กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลนคร/เทศบาลเมือง/เทศบาลตำบล
กอปภ.เมืองพัทยา	: กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเมืองพัทยา
กอปภ.สนข.	: กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยสำนักงานเขต
กอปภ.อ.	: กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ
กอปภ.อบต.	: กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยองค์การบริหารส่วนตำบล
บกปภ.ช.	: กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ
สปล.	: การสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน
ศบก.อ.	: ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์เหตุการณ้อำเภอ
ศบก.สนข.	: ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์เหตุการณ้อำเภอ สำนักงานเขต กรุงเทพมหานคร
ศบก.จ.	: ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์เหตุการณ้อำเภอ จังหวัด
ศบก.จ. (ส่วนหน้า)	: ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์เหตุการณ้อำเภอ ส่วนหน้าจังหวัด
ศบก.กทม.	: ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์เหตุการณ้อำเภอ กรุงเทพมหานคร
ศบก.กทม. (ส่วนหน้า)	: ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์เหตุการณ้อำเภอ ส่วนหน้ากรุงเทพมหานคร
ศบก.อปท.	: ศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินท้องถิ่น
คณะกรรมการ	
ก.ช.ภ.จ.	: คณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติจังหวัด
กนช.	: คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
กปภ.ช.	: คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ
กปอ.	: คณะกรรมการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ
กภช.	: คณะกรรมการบริหารระบบการเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ
นปท.	: คณะกรรมการนโยบายการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

คำย่อ	หน่วยงาน
ผู้บัญชาการและผู้อำนวยการ	
ผบ.ปภ.ช. (รมว.มท.)	: ผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย)
ผอ.กลาง (อปภ.)	: ผู้อำนวยการกลาง (อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย)
ผอ.จว. (ผวจ.)	: ผู้อำนวยการจังหวัด (ผู้ว่าราชการจังหวัด)
ผอ.กทม. (ผว.กทม.)	: ผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร (ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร)
ผอ.อำเภอ (นอภ.)	: ผู้อำนวยการอำเภอ (นายอำเภอ)
ผช.ผอ.กทม. (ผอ.เขต)	: ผู้ช่วยผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการเขต
ผอ.ท้องถิ่น	: ผู้อำนวยการท้องถิ่น (นายกเทศมนตรี/นายกเมืองพัทยา/นายกองค์การบริหารส่วนตำบล)

ภาคผนวก ข

ตัวอย่างลักษณะภัยและนิยามศัพท์

ตัวอย่างลักษณะภัย

สาธารณภัย หมายถึง อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่นๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณสุข ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุ หรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตร่างกายของประชาชน หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ และให้หมายความรวมถึงภัยทางอากาศและการก่อวินาศกรรมด้วย

1. ภัยจากอัคคีภัย

อัคคีภัย หมายถึง ภัยอันตรายอันเกิดจากไฟที่ขาดการควบคุมดูแล ทำให้เกิดการติดต่อลุกลามไปตามบริเวณที่มีเชื้อเพลิงเกิดการลุกไหม้ต่อเนื่อง สภาวะของไฟจะรุนแรงมากขึ้น ถ้าการลุกไหม้ที่มีเชื้อเพลิงหนุนเนื่อง หรือมีไอของเชื้อเพลิงถูกขับออกมาความรุนแรงก็จะมากยิ่งขึ้น

2. ภัยจากวาตภัย

2.1 ภัยจากพายุหมุนเขตร้อน (Tropical Cyclone Storm) หมายถึง พายุที่ก่อตัวจากหย่อมความกดอากาศต่ำกำลังแรง บริเวณใกล้เส้นศูนย์สูตร ซึ่งมีกระบวนการพาความร้อนเกิดขึ้น อุณหภูมิน้ำทะเลมากกว่า 26 องศาเซลเซียสขึ้นไป อากาศไม่เสถียรภาพมีการลอยตัวของอากาศได้ดีและมีความชื้น ไอน้ำจะกลั่นตัวเป็นหยดน้ำเล็กๆ ลอยขึ้นลงและจับตัวกันจับตัวกันเป็นเมฆในขณะเดียวกันก็ปลดปล่อยพลังงานความร้อนแฝงออกมาจำนวนมากในชั้นบรรยากาศ นอกจากนี้อากาศที่อุ่นกว่าสิ่งแวดล้อมเหนือพื้นน้ำเลื่อนลอยขึ้นไปในบรรยากาศทำให้เกิดหย่อมความกดอากาศต่ำบริเวณใกล้พื้นน้ำ เกิดลมหมุนพัดวนเข้มนาฬิกาเข้าสู่ศูนย์กลาง (บริเวณซีกโลกเหนือ) และลมหมุนตามเข้มนาฬิกาเข้าสู่ศูนย์กลาง (บริเวณซีกโลกใต้) แล้วพัฒนาต่อไปเป็นพายุหมุนเขตร้อน (ดีเปรสชัน พายุโซนร้อน และพายุไต้ฝุ่น บริเวณมหาสมุทรแปซิฟิก ซึ่งเรียกตามแหล่งที่เกิดต่อไป ผลกระทบที่เกิดขึ้น ก่อให้เกิดความเสียหายของอาคารบ้านเรือน ต้นไม้ และสิ่งก่อสร้างต่างๆ เป็นบริเวณกว้างจากความแรงของลมตามแนวเส้นทางเดินของพายุเคลื่อนผ่าน โดยปกติจะมีความกว้าง 50-300 กิโลเมตรจากศูนย์กลางพายุ ซึ่งขึ้นอยู่กับขนาดและความแรงของพายุแต่ละลูก โดยลมจะแรงบริเวณใกล้ศูนย์กลางของพายุและความเสียหายจะมีมากที่สุด

2.2 ภัยจากคลื่นพายุซัดฝั่ง (Storm Surge) หมายถึง ภัยธรรมชาติที่เกิดจากพายุหมุนเขตร้อนเคลื่อนเข้าหาฝั่ง ลมระดับ 10 เมตร วัดได้มากกว่า 35 น็อต (65 กิโลเมตรต่อชั่วโมง) ขึ้นไป ความสูงของคลื่นขึ้นกับความแรงของลมที่เกิดจากพายุหมุนเขตร้อน ทำให้เกิดความเสียหายต่อพื้นที่ชายฝั่งทะเล ระดับความรุนแรงของความเสียหายขึ้นอยู่กับความแรงลมของพายุ สภาพภูมิประเทศ และขนาดของชุมชน

2.3 ภัยจากพายุฤดูร้อน หมายถึง พายุที่เกิดในช่วงที่มีลักษณะอากาศร้อนอบอ้าวติดต่อกันหลายวัน และเมื่อมีอากาศเย็นจากความกดอากาศสูงในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนพัดมาปะทะกับอากาศร้อนจะทำให้อากาศร้อนขึ้นที่เบาว่าลอยตัวขึ้นเหนืออากาศเย็นอย่างรวดเร็ว เกิดเป็นเมฆและพายุฟ้าคะนองที่มียอดเมฆสูงมาก (เมฆคิวมูโลนิมบัส) เกิดพายุฟ้าคะนอง ลมกรรโชกแรง ฟ้าผ่า และมักมีลูกเห็บตกตามมาด้วย พายุฤดูร้อนมักเกิดขึ้นและสิ้นสุดลงในช่วงเวลาสั้นๆ ไม่เกินหนึ่งชั่วโมง และครอบคลุมบริเวณพื้นที่ไม่เกิน 20-30 ตารางกิโลเมตร แต่จะมีลมกรรโชกแรงที่เริ่มสร้างความเสียหาย เมื่อมีความรุนแรงลมตั้งแต่ 50 กิโลเมตรต่อชั่วโมงขึ้นไป

2.4 ภัยจากพายุฝนฟ้าคะนอง หมายถึง ภัยที่เกิดจากพายุลมแรง บางครั้งมีฟ้าผ่า และลูกเห็บตก มักก่อตัวขึ้นในพื้นที่แคบ ๆ และระยะเวลาสั้น ๆ ซึ่งบ่อยครั้งมีความเร็วลมเกินกว่า 100 กิโลเมตรต่อชั่วโมง สร้างความเสียหายแก่พืชผลทางการเกษตร อาคารบ้านเรือน ต้นไม้ และสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ

2.5 ภัยจากลูกเห็บ (Hail) หมายถึง ก้อนน้ำลักษณะเหมือนน้ำแข็งที่ตกลงมาจากชั้นบรรยากาศในรูปของแข็ง ซึ่งรูปร่างก้อนน้ำแข็งจะมีรูปร่างไม่แน่นอน เกิดจากละอองหยาดฝนซึ่งเย็นแบบยิ่งยวด (ยังอยู่ในสภาพของเหลวที่อุณหภูมิต่ำกว่าจุดเยือกแข็ง) ในเมฆฝน ปะทะกับวัตถุแข็ง เช่น ผงฝุ่น หรือ ก้อนลูกเห็บที่เกาะตัวอยู่ก่อนแล้ว และแข็งตัวเกาะรอบวัตถุนั้น ๆ เป็นก้อนน้ำแข็งขนาดเล็กจับกันเป็นก้อนขนาดใหญ่ และลอยตัวขึ้นลงในระยะเวลาหนึ่งเนื่องจากกระแสอากาศพัดขึ้นลง เมื่อก้อนน้ำแข็งเกาะตัวจนเป็นก้อนใหญ่มีน้ำหนักเกินกว่าที่กระแสอากาศจะพยุงให้ลอยอยู่ได้และตกลงมา

3. ภัยจากอุทกภัย

3.1 ภัยจากอุทกภัย หมายถึง เหตุการณ์ที่มีน้ำท่วมพื้นดินสูงกว่าระดับปกติ ซึ่งมีสาเหตุจากมีปริมาณน้ำฝนมากจนทำให้มีปริมาณน้ำส่วนเกินมาเติมปริมาณน้ำผิวดินที่มีอยู่ตามสภาพปกติจนเกินขีดความสามารถการระบายน้ำของแม่น้ำ ลำคลอง และยังมีสาเหตุมาจากการกระทำของมนุษย์ โดยการปิดกั้นการไหลของน้ำตามธรรมชาติ ทั้งเจตนาและไม่เจตนา จนเป็นอันตรายต่อชีวิต ทรัพย์สินของประชาชน และสิ่งแวดล้อม สามารถจำแนกตามลักษณะการเกิดได้ ดังนี้

(1) น้ำท่วมขัง/น้ำล้นตลิ่ง หมายถึง สภาวะน้ำท่วมหรือสภาวะน้ำล้นตลิ่งที่เกิดขึ้นเนื่องจากระบบระบายน้ำไม่มีประสิทธิภาพ มีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป อันเป็นผลจากการเกิดฝนตกหนัก ณ บริเวณนั้น ๆ ติดต่อกันเป็นเวลาหลายวัน มักเกิดขึ้นในบริเวณที่ราบลุ่มริมแม่น้ำและบริเวณชุมชนเมืองใหญ่ๆ น้ำท่วมขังส่วนใหญ่จะเกิดบริเวณท้ายน้ำและแผ่เป็นบริเวณกว้างเนื่องจากไม่สามารถระบายน้ำได้ทัน

(2) น้ำท่วมฉับพลัน หมายถึง สภาวะน้ำท่วมที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันในพื้นที่เนื่องจากฝนตกหนักในบริเวณพื้นที่ซึ่งมีความชันมาก และมีคุณสมบัติในการกักเก็บน้ำหรือต้านน้ำน้อยหรืออาจเกิดจากสาเหตุอื่น ๆ เช่น เขื่อนหรืออ่างเก็บน้ำพังทลาย น้ำท่วมฉับพลัน มักเกิดขึ้นหลังจากฝนตกหนัก และมักเกิดขึ้นในบริเวณที่ราบระหว่างหุบเขา ซึ่งอาจจะไม่มีฝนตกหนักในบริเวณนั้นมาก่อนเลย แต่มีฝนตกหนักมากบริเวณต้นน้ำที่อยู่ห่างออกไป การเกิดน้ำท่วมฉับพลันมีความรุนแรงและเคลื่อนที่ด้วยความเร็วมาก โอกาสที่จะป้องกันและหลบหนีจึงมีน้อย

3.2 ภัยจากดินถล่มหรือโคลนถล่ม หมายถึง ภัยที่เกิดจากปรากฏการณ์ที่มวลดินหรือหินไถลเลื่อนลงจากพื้นที่สูงสู่พื้นที่ต่ำกว่าภายใต้อิทธิพลแรงโน้มถ่วงของโลก และการมีน้ำเป็นตัวกลางทำให้มวลวัสดุเกิดความไม่เสถียรภาพ อัตราการไถลเลื่อนดังกล่าวข้างต้นอาจช้าหรือเร็วขึ้นกับประเภทของวัสดุ ความลาดชัน สภาพสิ่งแวดล้อม และปริมาณน้ำฝน ในบางกรณีแผ่นดินถล่มอาจเกิดจากแผ่นดินไหวหรือภูเขาไฟระเบิด การเคลื่อนตัวของวัสดุดังกล่าวอาจพัดพาต้นไม้ บ้านเรือน รถยนต์ สิ่งปลูกสร้างอื่นๆ ชำรุด หรือพังทลาย และยังสามารถทำให้ช่องเปิดของสะพานและแม่น้ำลำคลองอุดตันจนเป็นสาเหตุให้เกิดอุทกภัยขึ้นได้ในเส้นทาง การเคลื่อนตัวปรากฏการณ์ดังกล่าวเป็นอันตรายต่อชีวิต ทรัพย์สินของประชาชนและสิ่งแวดล้อม

4. ภัยแล้ง หมายถึง ภัยที่เกิดจากความแห้งแล้งของลมฟ้าอากาศ อันเกิดจากการที่มีปริมาณฝนน้อย หรือฝนไม่ตกเป็นระยะเวลานานและครอบคลุมพื้นที่เป็นบริเวณกว้าง ทำให้เกิดการขาดแคลนน้ำดื่ม น้ำใช้ พืชพันธุ์ไม้ต่าง ๆ ขาดน้ำไม่สามารถเจริญเติบโตได้ตามปกติ เกิดความเสียหายและส่งผลกระทบอย่าง กว้างขวางรุนแรงต่อประชาชนโดยภัยแล้งเกิดจากสาเหตุ ดังนี้

(1) ฝนแล้ง หมายถึง สภาวะที่มีฝนน้อยหรือไม่มีฝนเลยในช่วงเวลาหนึ่งซึ่งตามปกติจะต้องมีฝน (ภาวะที่ปริมาณฝนตกน้อยกว่าปกติหรือไม่ตกต้องตามฤดูกาล) โดยขึ้นอยู่กับสถานที่และฤดูกาล ณ ที่นั้น ๆ

(2) ฝนทิ้งช่วง หมายถึง ช่วงที่มีปริมาณฝนตกไม่ถึงวันละ 1 มิลลิเมตรติดต่อกันเกิน 15 วัน ในช่วง ฤดูฝน เดือนที่มีโอกาสเกิดฝนทิ้งช่วงสูงคือเดือนมิถุนายนและกรกฎาคม

5. ภัยหนาว หมายถึง ภัยที่เกิดจากสภาพอากาศที่มีความหนาวจัด อุณหภูมิต่ำกว่า 8 องศาเซลเซียส และลดลงต่อเนื่องซึ่งประชาชนได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงและกว้างขวาง

6. ภัยจากโรคระบาดในมนุษย์ หมายถึง ภัยจากโรคซึ่งปรากฏขึ้นในประชากรกลุ่มหนึ่งในระยะเวลาหนึ่ง ในอัตราที่สูงขึ้นมากกว่าที่คาดการณ์ไว้ โดยเทียบกับประวัติการเกิดโรคในอดีตโรคนั้นอาจเป็นโรคติดต่อทาง สัมผัสหรือไม่ก็ได้ แต่ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนทั้งในพื้นที่เกิดโรคระบาดและพื้นที่ใกล้เคียง

7. ภัยจากโรคระบาดสัตว์ หมายถึง ภัยที่เกิดจากโรคซึ่งปรากฏขึ้นในประชากรสัตว์เลี้ยงหรือสัตว์ป่า โดยเป็นโรคติดต่อทั้งในสัตว์ชนิดเดียวกัน ต่างชนิดกัน รวมถึงการติดต่อมาสู่คน ในระยะเวลาหนึ่ง ในอัตรา ที่สูงขึ้นมากกว่าที่คาดการณ์ไว้ โดยเทียบกับประวัติการเกิดโรคในอดีต สร้างความเสียหายต่อเศรษฐกิจ และสุขภาพของประชาชน

8. ภัยจากโรคระบาดสัตว์น้ำ หมายถึง ภัยที่เกิดจากโรคซึ่งปรากฏขึ้นในประชากรสัตว์น้ำ โดยเป็น โรคติดต่อทั้งในสัตว์น้ำชนิดเดียวกัน ต่างชนิดกัน รวมถึงการติดต่อมาสู่คน ในระยะเวลาหนึ่ง ในอัตราที่สูงขึ้น มากกว่าที่คาดการณ์ไว้ โดยเทียบกับประวัติการเกิดโรคในอดีต สร้างความเสียหายต่อเศรษฐกิจและสุขภาพ ของประชาชน

9. ภัยจากการระบาดของศัตรูพืช หมายถึง ภัยที่เกิดจากสิ่งซึ่งเป็นอันตรายแก่พืช เช่น เชื้อโรค พืช แมลง สัตว์ หรือพืชที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่พืช ส่งผลให้ส่วนหนึ่งส่วนใดของพืช เช่น ต้น ตา ตอ แขนง หน่อ กิ่ง ใบ ราก เหง้า หัว ดอก ผล เมล็ด เชื้อ และสปอร์ของเห็ด ไม้ว่าที่ยังทำพันธุ์ได้หรือตายแล้ว และให้ หมายความว่ารวมถึงตัวห้ำ ตัวเบียน ตัวไหม ไข่ไหม รังไหม ผีเสื้อ รังผึ้ง และจุลินทรีย์ จนส่งผลกระทบในวงกว้าง ต่อเศรษฐกิจ สังคม และประชาชน

10. ภัยจากไฟป่าและหมอกควัน หมายถึง ภัยที่เกิดจากไฟป่าไม่ว่าจะจากสาเหตุใดก็ตาม เกิดขึ้นใน ป่าธรรมชาติหรือสวนป่าก็ตาม แล้วลุกลามไปได้โดยอิสระปราศจากการควบคุม ตลอดจนส่งผลให้เกิดฝุ่น ควัน และอนุภาคแขวนลอยในบรรยากาศ ภายใต้กระแสลมอ่อน และอากาศไม่สามารถลอยตัวขึ้นไปในบรรยากาศ ได้ ทำให้เกิดอันตรายต่อทรัพย์สินและสุขภาพของประชาชน

11. ภัยจากมลพิษทางอากาศประเภท PM2.5 หมายถึง เหตุการณ์ที่มลพิษทางอากาศประเภท ฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 2.5 ไมครอน หรือ PM2.5 ที่มีแหล่งกำเนิดจากเหตุการณ์ทางธรรมชาติหรือ จากกิจกรรมของมนุษย์เกิดการสะสมในบรรยากาศ อันเนื่องมาจากสภาพอากาศ ทำให้ PM2.5 ปกคลุมพื้นที่ อยู่อาศัยของประชาชน จนมีความเสี่ยงที่จะเกิดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนจำนวนมาก

12. ภัยจากแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม

12.1 ภัยจากแผ่นดินไหว หมายถึง ภัยธรรมชาติซึ่งเกิดจากการปลดปล่อยพลังงานใต้พิภพ ทำให้เกิดการสั่นสะเทือนของพื้นดิน การสั่นสะเทือนนี้อาจมีระดับความรุนแรงขึ้นต่ำที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายใด ๆ แต่บางครั้งก็อาจมีระดับความรุนแรงในขั้นที่เป็นอันตรายจนก่อให้เกิดความเสียหายอย่างใหญ่หลวงได้

12.2 ภัยจากอาคารถล่ม หมายถึง ภัยที่เกิดจากอาคารและสิ่งปลูกสร้าง ได้แก่ ดึก บ้าน โรงเรียน ร้าน แพ คลังสินค้า สำนักงาน ที่ได้รับความเสียหายจากการโยกไหวตัวรุนแรงของแผ่นดิน ซึ่งเป็นผลมาจากแผ่นดินไหวและก่อให้เกิดความเสียหายหรือพังทลายลงมาได้

13. ภัยจากสึนามิ หมายถึง ภัยที่เกิดจากคลื่นยักษ์ คำว่า สึนามิ เป็นภาษาญี่ปุ่น แปลว่า คลื่นท่าเรือ สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ประเภทแรก คือ คลื่นสึนามิเฉพาะแห่ง (Local Tsunami) มักจะเกิดใกล้ ๆ ชายฝั่งและเคลื่อนเข้าถล่มชายฝั่งอย่างทันทีทันใด และประเภทที่สอง คือ คลื่นสึนามิที่เดินทางข้ามทวีป (Distance Tsunami) มักจะเกิดจากแผ่นดินไหวที่ค่อนข้างรุนแรงและสามารถเคลื่อนตัวข้ามทวีปไปยังชายฝั่งที่อยู่ห่างไกลหลายหมื่นกิโลเมตร โดยสาเหตุของการเกิดคลื่นสึนามิ มีหลายสาเหตุ เช่น แผ่นดินไหว ภูเขาไฟระเบิด ดินถล่ม และอุกกาบาตตกลงสู่มหาสมุทร โดยภัยจากสึนามิก่อให้เกิดความเสียหายทั้งต่อชีวิตประชาชนและสิ่งปลูกสร้างตลอดแนวพื้นที่ราบชายฝั่ง

14. ภัยจากการคมนาคม หมายถึง ภัยจากอุบัติเหตุจากการจราจรทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ ภัยจากระบบขนส่งมวลชนขนาดใหญ่ ภัยจากกระบวนการขนส่งสารเคมีและวัตถุอันตราย และภัยจากการรั่วไหลของน้ำมันและวัตถุอันตรายในแหล่งน้ำ รวมถึงการเททิ้งน้ำมันหรือของเสียในแม่น้ำหรือทะเล

15. ภัยทางอากาศ หมายถึง ภัยอันเกิดจากการโจมตีทางอากาศ โดยอากาศยาน อาวุธนำวิถี ขีปนาวุธ หรือสิ่งใด ๆ ที่สามารถเคลื่อนที่หรือทรงตัวบนอากาศ และการโจมตีดังกล่าวส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

16. ภัยจากการก่อวินาศกรรม

16.1 ภัยจากการก่อวินาศกรรม หมายถึง ภัยที่เกิดจากการกระทำใด ๆ อันเป็นการมุ่งทำลายทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐหรือสิ่งอันเป็นสาธารณูปโภค หรือการรบกวน ขัดขวาง หน่วงเหนี่ยว ระบบการปฏิบัติงานใด ๆ ตลอดจนการประทุษร้ายต่อบุคคลอันเป็นการก่อให้เกิดความปั่นป่วนทางการเมือง การเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ โดยมุ่งหมายที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อความมั่นคงของรัฐ

16.2 ภัยจากการก่อการร้าย หมายถึง ภัยที่เกิดจากการกระทำใด ๆ ที่สร้างความปั่นป่วนให้ประชาชนเกิดความหวาดกลัว หรือเพื่อขู่เข็ญหรือบีบบังคับรัฐบาล หรือองค์การระหว่างประเทศให้กระทำหรือละเว้นกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด อันก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินที่สำคัญ

16.3 ภัยจากการก่อการร้ายสากล หมายถึง ภัยที่เกิดจากการปฏิบัติการของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่มุ่งหวังผลตามเงื่อนไขข้อเรียกร้องทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งส่วนใหญ่จะปฏิบัติการลวงล้ำเขตแดน หรือเกี่ยวพันกับชาติอื่น การกระทำนั้นอาจเป็นไปโดยเอกเทศ ปราศจากการสนับสนุนจากรัฐใด ๆ หรือมีรัฐใดรัฐหนึ่งสนับสนุนรู้เห็นก็ได้ เมื่อเกิดขึ้นย่อมมีผลกระทบโดยตรงต่อผลประโยชน์ของชาติ พันธกรณีระหว่างประเทศ นโยบายของชาติทั้งด้านการเมืองและการป้องกันประเทศ การเศรษฐกิจและสังคมจิตวิทยา ชื่อเสียงและเกียรติภูมิของชาติ

นิยามศัพท์

กลยุทธ์ (Strategy) หมายถึง แผนทั่ว ๆ ไป หรือคำแนะนำที่เลือกมาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

กลุ่มเปราะบาง (Vulnerable Group) หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีความสามารถจำกัดในการเผชิญเหตุการณ์สาธารณภัย ซึ่งต้องการความดูแลเป็นพิเศษ เช่น เด็ก สตรีมีครรภ์ ผู้สูงอายุ บุคคลทุพพลภาพ ผู้ป่วย ผู้พลัดถิ่น ผู้ลี้ภัย คนต่างด้าว เป็นต้น

การควบคุมพื้นที่ (Area Command) หมายถึง การกำกับดูแลการจัดการเหตุฉุกเฉินที่เกิดขึ้น ในช่วงเวลาเดียวกันหลายเหตุการณ์ และมีองค์กระบวนกรบัญชาการเหตุการณ์หลายองค์กรแยกกันทำหน้าที่จัดการเหตุฉุกเฉินที่เกิดขึ้นแต่ละเหตุการณ์ หรือทำหน้าที่กำกับดูแลการจัดการเหตุฉุกเฉินขนาดใหญ่หรือเหตุฉุกเฉินที่กำลังลุกลามขยายตัวซึ่งมีทีมงานจัดการเหตุฉุกเฉินหลายทีมงานเข้ามาเกี่ยวข้อง

การเข้าใจและตระหนักถึงความเสี่ยง (Risk - Informed) หมายถึง กระบวนการสร้างความเข้าใจความเสี่ยง โดยมีข้อมูลความเสี่ยงครบถ้วนและรอบด้าน และนำไปสู่แนวทางปฏิบัติเพื่อลดความเสี่ยง เช่น การลงทุนเพื่อการลดความเสี่ยง (Risk – Informed Investment) หมายถึง การสร้างความเข้าใจความเสี่ยงด้านการลงทุน ซึ่งนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อลดความเสี่ยงโดยเน้นไปที่ความคุ้มค่าของการลงทุน เพราะหากไม่มีการลงทุนมูลค่าความสูญเสียและความเสียหายจะมากกว่ามูลค่าของการลงทุน

การจัดการในภาวะฉุกเฉิน (Emergency Management) หมายถึง การจัดระบบและบริหารจัดการทรัพยากรและความรับผิดชอบเพื่อเผชิญเหตุฉุกเฉินทุกรูปแบบ

การซ่อมสร้าง (Reconstruction) หมายถึง การฟื้นฟูโครงสร้างและสิ่งก่อสร้างที่ได้รับความเสียหายจากเหตุการณ์สาธารณภัยให้กลับมาสู่สภาพที่สามารถใช้งานได้ตามเดิม

การเตรียมความพร้อม (Preparedness) หมายถึง ความพยายามในการเตรียมการรับมือกับสาธารณภัย มุ่งเน้นกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำให้ผู้คนมีความสามารถในการคาดการณ์ เผชิญเหตุ และจัดการกับผลกระทบจากสาธารณภัยอย่างเป็นระบบ หากมีการเตรียมความพร้อมได้ดีจะทำให้สามารถดำเนินการต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมทั้งในช่วงก่อน ระหว่าง และหลังการเกิดสาธารณภัย และเพิ่มโอกาสในการรักษาชีวิตให้ปลอดภัยจากเหตุการณ์สาธารณภัยได้มากขึ้น

การเตือนภัยล่วงหน้า (Early Warning) หมายถึง การให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์และทันเหตุการณ์ผ่านทางหน่วยงาน/องค์กรต่าง ๆ เพื่อให้บุคคลที่กำลังเผชิญความเสี่ยงต่อการเกิดสาธารณภัยสามารถกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อหลีกเลี่ยงหรือลดความเสี่ยงและพร้อมที่จะรับมือกับสถานการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การบริหารจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติ/สาธารณภัย (Disaster Risk Management: DRM) หมายถึง กระบวนการอย่างเป็นระบบของการใช้คำสั่ง ทางการบริหารองค์กรและทักษะ ความสามารถเชิงปฏิบัติการเพื่อดำเนินยุทธศาสตร์ นโยบาย มาตรการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อหลีกเลี่ยง ลด หรือถ่ายโอนความเป็นไปได้ในการเกิดภัยพิบัติ รวมทั้งการเพิ่มศักยภาพในการจัดการปัญหา เพื่อเตรียมพร้อมรับผลกระทบทางลบของภัย

การบริหารจัดการความเสี่ยงแบบธรรมาภิบาล (Risk Governance) หมายถึง ระบบควบคุมและจัดการความเสี่ยง รวมถึงการตรวจสอบและประเมินผลจากหน่วยงานภายในและหน่วยงานภายนอกองค์กรที่มีประสิทธิภาพ โดยนำผลของการประเมินดังกล่าวเสนอให้ผู้มีอำนาจตัดสินใจต่อไป

การบริหารจัดการภัยพิบัติ/สาธารณภัย (Disaster Management: DM) หมายถึง การใช้กลไกกระบวนการและองค์ประกอบในการดำเนินงาน เพื่อจุดมุ่งหมาย ในประสิทธิผลและประสิทธิภาพของปฏิบัติการด้านภัยพิบัติ เช่น การป้องกัน การลด ผลกระทบ การเตรียมพร้อม การเผชิญเหตุ การช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ ตลอดจนการบูรณะซ่อมแซมและพัฒนา

การบรรเทาทุกข์ (Relief) หมายถึง การให้ความช่วยเหลือเบื้องต้นในทันทีที่เกิดสาธารณภัยเพื่อรักษาชีวิตและตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานให้ผู้ประสบภัยสามารถดำรงชีพอยู่ได้

การบัญชาการ (Command) หมายถึง การทำหน้าที่อำนวยการ สั่งการหรือการควบคุมโดยอาศัยอำนาจที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนในกฎหมาย กฎระเบียบหรืออำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบ

การบัญชาการแบบมีเอกภาพ (Single Command) หมายถึง โครงสร้างการบัญชาการพื้นฐานที่ผู้บัญชาการเหตุการณ์จะรับผิดชอบการบริหารจัดการเหตุการณ์ทั้งหมดโดยลำพัง

การบัญชาการร่วม (Unified Command) หมายถึง การประยุกต์ใช้ระบบบัญชาการเหตุการณ์เมื่อมีหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการจัดการเหตุฉุกเฉินที่เกิดขึ้นมากกว่าหนึ่งหน่วยงาน หรือเมื่อเหตุฉุกเฉินที่เกิดขึ้นขยายตัวข้ามขอบเขตอำนาจหน้าที่ทางการเมือง หน่วยงานต่างๆ จะทำงานร่วมกันผ่านตัวแทนของแต่ละหน่วยงานที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นสมาชิกในหน่วยบัญชาการร่วม มีหน้าที่หลักในการกำหนดวัตถุประสงค์และกลยุทธ์ร่วม และจัดทำแผนเผชิญเหตุที่จะใช้ร่วมกันเพียงแผนเดียว

การบัญชาการเหตุการณ์ (Incident Command) หมายถึง หน่วยบัญชาการที่ทำหน้าที่รับผิดชอบการจัดการเหตุการณ์ฉุกเฉินที่เกิดขึ้นในภาพรวม และประกอบด้วยผู้บัญชาการเหตุการณ์ และเจ้าหน้าที่สนับสนุนที่ได้รับการมอบหมาย

การประเมินความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือ (Damage and Needs Assessment : DANA) หมายถึง การประเมินผลกระทบจากสาธารณภัยเพื่อวิเคราะห์ความสามารถของผู้ประสบภัยในการเผชิญสถานการณ์ฉุกเฉินด้วยตนเอง รวมทั้งความต้องการความช่วยเหลือเพิ่มเติมจากหน่วยงานภายนอก เช่น ความช่วยเหลือด้านอาหาร น้ำดื่ม การรักษาพยาบาล สุขอนามัยและการกำจัดสิ่งปฏิกูล ด้านสุขภาวะ ที่พักพิง อุปกรณ์ยังชีพ

การประเมินความเสียหายและความสูญเสีย (Damage and Loss Assessment : DALA) หมายถึง การวิเคราะห์ผลกระทบจากสาธารณภัย เป็นการประมาณการเชิงปริมาณว่าเกิดผลกระทบอะไรขึ้นจากเหตุการณ์สาธารณภัย โดยอาศัยการเก็บข้อมูลทุติยภูมิจากพื้นที่ประสบภัย ข้อมูลจากการประเมินจะนำไปใช้ในการประมาณการซ่อมสร้างสิ่งก่อสร้างที่เสียหายไป และเพื่อใช้ในการวางแผนเพื่อการฟื้นฟูจากความสูญเสีย

การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) หมายถึง กระบวนการกำหนดลักษณะ ขนาด หรือขอบเขตของความเสี่ยงโดยการวิเคราะห์ภัยที่เกิดขึ้น รวมทั้งประเมินสถานการณ์การเปิดรับต่อความเสี่ยง ความเปราะบาง ในการรับมือของชุมชนที่อาจเป็นอันตรายและคาดการณ์ผลกระทบต่อชีวิต ทรัพย์สิน การดำรงชีวิตและสิ่งแวดล้อม เป็นการวิเคราะห์ความน่าจะเป็นในการเกิดผลกระทบจากภัยในพื้นที่หนึ่ง ๆ มีประโยชน์ในการวางแผนเพื่อการจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

การประสานงาน ณ จุดเดียว (National Single Window: NSW) หมายถึง การเชื่อมโยงข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์แบบไร้เอกสาร ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการ นำเข้า ส่งออกสินค้า เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ประกอบการ ในการตรวจสอบใบอนุญาต และใบรับรองต่างๆ ทางอิเล็กทรอนิกส์ก่อนการตรวจปล่อยสินค้า ระบบนี้จะทำหน้าที่ประสานกิจกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์แบบครบวงจร ผู้ประกอบการสามารถรับส่งข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์กับองค์กรที่เกี่ยวข้องได้อัตโนมัติตลอด 24 ชั่วโมง โดยไม่ต้องเดินทางไปติดต่อกับหน่วยงานต่างๆ ด้วยตัวเอง

การปรับตัว (Adaptation) หมายถึง การปรับตัวในระบบธรรมชาติหรือระบบมนุษย์เพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้าทางภูมิอากาศหรือผลกระทบที่เกิดขึ้นจากสสารณภัย ซึ่งจะช่วยลดความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นหรือช่วยสร้างโอกาสจากสภาวะวิกฤตได้

การป้องกัน (Prevention) หมายถึง มาตรการหรือแนวทางต่างๆ เพื่อช่วยขจัดผลกระทบเชิงลบจากเหตุการณ์สสารณภัยที่อาจเกิดกับบุคคลหรือทรัพย์สินให้หมดไปอย่างสิ้นเชิง ครอบคลุมถึงมาตรการเชิงโครงสร้างและมาตรการที่ไม่ใช่เชิงโครงสร้าง

การป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (Civil Defense) หมายถึง การป้องกันพลเรือนให้ปลอดภัยจากการโจมตีทางทหาร แต่ปัจจุบันครอบคลุมถึงการช่วยให้พลเรือนปลอดภัยจากการคุกคามทางสสารณภัยด้วย หน้าที่ของกองกำลังป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (Civil Defense Force) จากเดิมที่มีแต่การฝึกการทหารจึงหมายรวมถึงการดูแลให้ประชาชนปลอดภัยจากสสารณภัยและการปฏิบัติการช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุสสารณภัย เช่น การช่วยเหลือเคลื่อนย้ายในช่วงอพยพ การช่วยกระจายถุงยังชีพ การอำนวยความสะดวกในการขนส่ง อุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ การช่วยซ่อมแซม ก่อสร้างบ้านเรือนที่เสียหายจากภัยธรรมชาติ

การเผชิญเหตุ (Response) หมายถึง มาตรการหรือการปฏิบัติการต่าง ๆ ที่ควรเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และทันท่วงทีเพื่อรักษาชีวิตและให้ความช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ขั้นพื้นฐานแก่ประชาชนที่ได้รับบาดเจ็บจากเหตุการณ์สสารณภัย เช่น การกู้ชีพกู้ภัย การปฐมพยาบาล การแจกถุงยังชีพและสิ่งของบรรเทาทุกข์ การบัญชาการในเหตุการณ์ฉุกเฉิน การประสานงานเพื่อลำเลียงผู้ป่วย การบริหารจัดการศูนย์อพยพ

การฝึกการป้องกันและบรรเทาสสารณภัย (Exercise) หมายถึง การจำลองสถานการณ์เพื่อฝึกฝนทักษะหรือซักซ้อมกระบวนการดำเนินงานที่ได้วางแผนไว้ เป็นแบบฝึกหัดเพื่อให้ผู้ที่มีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการรับมือสถานการณ์ฉุกเฉินได้ฝึกซ้อมขั้นตอนปฏิบัติที่จำเป็น ทำให้มีทักษะสามารถใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง ซึ่งช่วยให้พร้อมปฏิบัติงานได้จริงหากเกิดสสารณภัยขึ้น

การฟื้นฟู (Recovery) หมายถึง การปรับสภาพระบบสาธารณูปโภค การดำรงชีพ และสภาวะวิถีความเป็นอยู่ของชุมชนที่ประสบภัยให้กลับสู่สภาวะปกติ หรือพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นกว่าเก่าตามความเหมาะสม โดยการนำเอาปัจจัยต่างๆ ในการลดความเสี่ยงจากสสารณภัยเข้ามาช่วยในการฟื้นฟูด้วย (Build back better) หมายรวมถึง การซ่อมสร้าง (Reconstruction) และการฟื้นฟูสภาพ (Rehabilitation)

การฟื้นฟูสภาพ, การเยียวยา (Rehabilitation) หมายถึง การจัดการความเสียหายหรือผลที่เกิดจากสาธารณภัยเพื่อพลิกฟื้นสภาวะการดำรงชีพของชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการเกิดสาธารณภัยให้กลับคืนสู่สภาพที่เป็นอยู่ก่อนหน้า รวมทั้งการดูแลสุขภาพจิตและจิตสังคม (Psychosocial Support) ของผู้ได้รับผลกระทบ ตลอดจนการกระตุ้นและช่วยเหลือให้เกิดการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงตามความจำเป็น

การรับรู้ ปรับตัว และฟื้นคืนกลับ (Resilience) หมายถึง ความสามารถของระบบ ชุมชน หรือสังคมที่มีความเสี่ยงต่อสาธารณภัยในการเรียนรู้เกี่ยวกับสภาพความเสี่ยงภัยของตน รวมทั้งรู้จักวางแผนมาตรการและการปฏิบัติตัวเพื่อช่วยลดหรือถ่ายโอนความเสี่ยงดังกล่าว เพื่อลดโอกาสในการได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยและหากประสบกับสาธารณภัยก็สามารถฟื้นตัวจากผลของภัยได้ด้วยแนวทางและในระยะเวลาที่เหมาะสม หมายรวมถึงความสามารถของชุมชนในการดูแลสุขภาพโครงสร้างและกลไกพื้นฐานที่จำเป็นให้ปลอดภัยจากสาธารณภัยด้วย

การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ (Disaster Risk Reduction: DRR) หมายถึง แนวคิดและวิธีปฏิบัติในการลดโอกาสที่จะได้รับผลกระทบทางลบจากสาธารณภัยผ่านความพยายามอย่างเป็นระบบที่จะวิเคราะห์และบริหารจัดการปัจจัยที่เป็นสาเหตุและผลกระทบของสาธารณภัย เพื่อดำเนินนโยบาย มาตรการ หรือ กิจกรรมต่าง ๆ ในการลดความถี่และความรุนแรงของภัยพิบัติที่เกิดขึ้น และเพิ่มศักยภาพในการจัดการปัญหาที่มีเป้าหมายในการลดความเสี่ยงที่มีอยู่ในชุมชนและสังคมในปัจจุบัน และป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

การลดผลกระทบ (Mitigation) หมายถึง ปฏิบัติการลดผลกระทบทางลบโดยตรงของภัยที่เป็นอันตรายต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากผลกระทบทางลบของภัยโดยมากไม่สามารถจัดให้หมดไปอย่างสิ้นเชิง แต่ขนาดและความรุนแรงของความเสียหายสามารถลดทอนลงได้จากการดำเนินนโยบายและกิจกรรมต่าง ๆ

การวิเคราะห์ความเสี่ยง, การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) หมายถึง กระบวนการกำหนดลักษณะ ขนาด หรือขอบเขตของความเสี่ยงโดยการวิเคราะห์ภัยที่เกิดขึ้นและประเมินสภาวะการเปิดรับต่อความเสี่ยง (Exposure) ความเปราะบาง (Vulnerability) และศักยภาพ (Capacity) ในการรับมือของชุมชนที่อาจเป็นอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สิน การดำรงชีวิตและสิ่งแวดล้อม เป็นการวิเคราะห์ความน่าจะเป็นในการเกิดผลกระทบจากภัยในพื้นที่หนึ่ง ๆ มีประโยชน์ในการวางแผนเพื่อจัดการความเสี่ยงอย่างมีระบบ

ทีมสนับสนุนการจัดการเหตุการณ์ (Incident Management Assistance Team: IMAT) หมายถึง การจัดรูปแบบการบัญชาการเหตุการณ์ ซึ่งประกอบด้วยทีมงานบัญชาการและทีมงานปฏิบัติการ และเจ้าหน้าที่ที่เหมาะสมอื่นๆ ภายในโครงสร้างระบบบัญชาการเหตุการณ์ ที่สามารถจะจัดส่งไปปฏิบัติงานหรือลงมือปฏิบัติงานได้ตามความจำเป็น มีการกำหนดคุณสมบัติและการรับรองอย่างเป็นทางการ

การสื่อสารความเสี่ยง (Risk Communication) หมายถึง การติดต่อสื่อสาร เชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและความคิดเห็นระหว่างผู้ประเมินความเสี่ยง (Risk Assessor) ผู้จัดการความเสี่ยง (Risk Manager) ผู้บริโภค ภาคอุตสาหกรรม สถาบันการศึกษาและกลุ่มหรือองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้องและสนใจ (Stake Holder) เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ถูกต้องและแม่นยำ อาจกล่าวได้ว่าการสื่อสารความเสี่ยงนั้นมีอยู่ในทุกกระบวนการของการวิเคราะห์ความเสี่ยง

การอพยพ (Evacuation) หมายถึง การเคลื่อนย้าย การกระจาย และการนำพลเรือนออกจากพื้นที่อันตราย หรือพื้นที่ที่อาจเป็นอันตรายอย่างเป็นระบบตามขั้นตอนและมีการกำกับดูแล รวมถึงการรับรองและการดูแลบุคคลเหล่านี้ในสถานที่ปลอดภัยด้วย

ข่าวสาร (Intelligence) หมายถึง ข่าวสารที่เกี่ยวกับเหตุฉุกเฉินที่เกิดขึ้นเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการบัญชาการเหตุการณ์ เป็นภารกิจของส่วนแผนงานซึ่งมุ่งเน้นไปที่ข่าวสารในเหตุฉุกเฉิน

ขีดความสามารถ , ศักยภาพ (Capacity) หมายถึง ความสามารถที่จะกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือความสามารถที่อาจจะพัฒนาต่อไปให้เป็นประโยชน์มากขึ้น

คลังสำรองทรัพยากร (Stockpiling) หมายถึง วัสดุหรือเสบียงที่สะสมไว้เพื่อใช้ในเวลฉุกเฉินหรือยามเกิดภัยพิบัติ เช่น อุปกรณ์ปฐมพยาบาล อาหาร น้ำดื่ม ไฟฉาย ถังนอน เครื่องนุ่งห่ม เครื่องประกอบอาหาร

ความปกติใหม่ , ฐานวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) หมายถึง รูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ ที่แตกต่างจากอดีตอันเนื่องจากมีบางสิ่งมากระทบ จนแบบแผนและแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติและเคยคาดหมายล่วงหน้าได้ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่ภายใต้หลักมาตรฐานใหม่ที่ไม่คุ้นเคย

ความเปราะบาง (Vulnerability) หมายถึง ปัจจัยหรือสภาวะใดๆ ที่ทำให้ชุมชนหรือสังคมขาดความสามารถในการปกป้องตนเอง ทำให้ไม่สามารถรับมือกับสาธารณภัย หรือไม่สามารถฟื้นฟูได้อย่างรวดเร็วจากความเสียหายอันเกิดจากสาธารณภัย ปัจจัยเหล่านี้มีอยู่ในชุมชนหรือสังคมมานานก่อนเกิดสาธารณภัยและอาจเป็นปัจจัยที่ทำให้ผลกระทบของภัยมีความรุนแรงมากขึ้น

ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน (Public-Private Partnership: PPP) หมายถึง การร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในกิจการของรัฐ โดยมักเป็นการให้เอกชนร่วมลงทุนในโครงการพื้นฐาน หรือโครงการให้บริการสาธารณะในระยะยาวที่มุ่งเน้นการให้บริการที่มีประสิทธิภาพคุ้มค่ากับต้นทุนมากกว่าภาครัฐจะดำเนินการเอง เป็นทางเลือกในการพัฒนาประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งให้เอกชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การก่อสร้าง การดำเนินการบำรุงรักษา การจัดหาเงินทุน การให้บริการ ซึ่งเอกชนเป็นผู้บริหารจัดการความเสี่ยงของโครงการตามระยะเวลาและรายละเอียดของสัญญาที่กำหนดไว้

ความล่อแหลม (Exposure) หมายถึง การที่ผู้คน อาคารบ้านเรือน ทรัพย์สิน ระบบต่างๆ หรือองค์ประกอบใดๆ มีที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัยและอาจได้รับความเสียหาย

ความเสี่ยงจากภัยพิบัติ (Disaster Risk) คือ โอกาสหรือความเป็นไปได้ในการได้รับผลกระทบทางลบจากการเกิดสาธารณภัย โดยผลกระทบสามารถเกิดขึ้นกับชีวิต สุขภาพ การประกอบอาชีพ ทรัพย์สิน และบริการต่างๆ ในระดับบุคคลชุมชน สังคม หรือประเทศ

ความสูญเสีย (Loss) หมายถึง ความเปลี่ยนแปลงของการหมุนเวียนสินค้าและบริการ รวมถึงสภาพทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นผลจากสาธารณภัย ความเปลี่ยนแปลงนี้เกิดขึ้นตั้งแต่ช่วงระยะเวลาที่เกิดสาธารณภัย จวบจนกระทั่งมีการซ่อมแซมหรือสร้างใหม่ของทรัพย์สินที่เสียหาย และมีการฟื้นฟูทางเศรษฐกิจอย่างสมบูรณ์ในบางกรณีอาจใช้เวลาหลายปี

ความเสียหาย (Damage) หมายถึง ทรัพย์สินทางกายภาพ เช่น อาคารและส่วนประกอบ โครงสร้าง พื้นฐาน สินค้าที่เก็บไว้ในคลัง และทรัพยากรธรรมชาติ ที่ถูกทำลายทั้งหมดหรือบางส่วน โดยความเสียหาย อาจเกิดขึ้นระหว่างหรือภายหลังจากประสบเหตุการณ์ภัยในทันที ความเสียหายถูกวัดในเชิงกายภาพและคิด คำนวณด้วยมูลค่าทดแทนเป็นตัวเงิน

ผลกระทบ (Impact) หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นกับประชาชน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม จากการเกิดเหตุการณ์ใด ๆ

ผู้บัญชาการเหตุการณ์ (Incident Commander) หมายถึง บุคคลที่มีหน้าที่รับผิดชอบการดำเนิน กิจกรรมทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับเหตุฉุกเฉินที่เกิดขึ้น และรับผิดชอบการพัฒนากลยุทธ์ และยุทธวิธี และการสั่งใช้ และการจัดส่งทรัพยากร ผู้บัญชาการเหตุการณ์มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบโดยรวมต่อการปฏิบัติการ ตอบโต้เหตุฉุกเฉิน และรับผิดชอบการจัดการการปฏิบัติการตอบโต้เหตุฉุกเฉินในสถานที่เกิดเหตุทั้งหมด

ผู้อำนวยการ (Director) หมายถึง ผู้อำนวยการกลาง ผู้อำนวยการจังหวัด ผู้อำนวยการอำเภอ ผู้อำนวยการท้องถิ่น และผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร

แผนที่เสี่ยงภัย (Hazard Map) หมายถึง แผนที่แสดงพื้นที่ซึ่งมีความเสี่ยงต่อการเกิดภัย เช่น อุทกภัย สึนามิ ภูเขาไฟ ระเบิด เป็นผลของการประเมินความเป็นไปได้ ความถี่ของการเกิดภัย ตลอดจนความรุนแรง ของภัยนั้นๆ

แผนเผชิญเหตุ (Incident Action Plan) หมายถึง แผนซึ่งจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรหรือสั่งด้วย วาจาซึ่งประกอบด้วยวัตถุประสงค์ทั่วไปที่สะท้อนหรือแสดงถึงกลยุทธ์ในภาพรวมสำหรับการจัดการเหตุฉุกเฉิน อาจรวมถึงการกำหนดทรัพยากรที่จะใช้ในการปฏิบัติงาน ภารกิจที่มอบหมาย และข้อมูลข่าวสารสำหรับ จัดการเหตุฉุกเฉินระหว่างช่วงระยะเวลาการปฏิบัติการช่วงหนึ่งหรือหลายช่วง

ภัย (Hazard) หมายถึง เหตุการณ์ที่เกิดจากธรรมชาติหรือการกระทำของมนุษย์ที่อาจนำมาซึ่ง ความสูญเสียต่อชีวิต ทรัพย์สิน ตลอดจนทำให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

ภัยพิบัติ (Disaster) หมายถึง การหยุดชะงักอย่างรุนแรงของการปฏิบัติหน้าที่ ของชุมชนหรือสังคม อันเป็นผลมาจากการเกิดภัยทางธรรมชาติหรือเกิดจากมนุษย์ ซึ่งส่งผลต่อชีวิต ทรัพย์สิน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมอย่างกว้างขวางเกินกว่า ความสามารถของชุมชนหรือสังคมที่ได้รับผลกระทบดังกล่าวจะรับมือ ได้โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่

ภาคประชาสังคม (Civil Society) หมายถึง บุคคล หน่วยงาน หรือองค์กรอิสระซึ่งไม่แสวงหาผลกำไร ที่มีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสาธารณะ มีเป้าหมายเพื่อก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงที่ดีด้านสังคม และสิ่งแวดล้อม

มาตรฐานการปฏิบัติงาน (Standard Operating Procedure: SOP) หมายถึง วิธีการที่ได้กำหนด หรือจัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามอย่างเป็นกิจวัตรในการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง

ยุทธวิธี (Tactics) หมายถึง การใช้งานและการกำกับการปฏิบัติที่ปฏิบัติการตอบโต้เหตุฉุกเฉิน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้นด้วยกลยุทธ์

ระบบเตือนภัยล่วงหน้า (Early Warning System) หมายถึง ระบบที่มีศักยภาพในการประมวลผล ข้อมูลและแจ้งเตือนตามช่วงระยะเวลา เพื่อให้บุคคล ชุมชน และหน่วยงานที่เสี่ยงต่อภัยมีเวลาเพียงพอ ในการเตรียมการและรับมือได้อย่างเหมาะสม เพื่อลดโอกาสการเกิดอันตรายและความสูญเสีย

ระบบบัญชาการเหตุการณ์ (Incident Command System: ICS) หมายถึง แนวทางในการบริหารจัดการเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับภัยทุกประเภทอย่างมีมาตรฐานในพื้นที่เกิดเหตุ ตั้งแต่เหตุฉุกเฉินขนาดเล็กไปจนถึงเหตุฉุกเฉินที่มีความซับซ้อน โดยผู้ปฏิบัติงานในบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการร่วมกันได้ภายใต้การบัญชาการแบบรวมศูนย์ (unified command) โดยปกติมีการจัดโครงสร้างระบบเพื่อการทำงานใน 5 สายงานหลัก คือ ส่วนบัญชาการ (command) ส่วนปฏิบัติการ (operation) ส่วนแผนงาน (planning) ส่วนสนับสนุนกำลังบำรุงหรือโลจิสติกส์(logistics) และส่วนการเงิน/การบริหารจัดการ (finance/administration) ซึ่งมีความยืดหยุ่นในการปรับลดหรือขยายส่วนงานที่อาจจำเป็นหรือไม่จำเป็นต้องใช้งาน ขึ้นอยู่กับลักษณะของเหตุการณ์นั้น ๆ

ส่วนสนับสนุน (Logistics Section) หมายถึง ส่วนที่ตอบสนองการส่งกำลังบำรุงที่จำเป็น และตอบสนองการร้องขอรับการสนับสนุนในด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร สวัสดิการและความมั่นคงของมนุษย์ พลังงาน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แล่งบประมาณและการบริจาค เพื่อให้การจัดการในภาวะฉุกเฉินดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยให้หน่วยงานที่รับผิดชอบภารกิจในแต่ละด้านร่วมกันจัดทำ ขอบเขต แผนงาน ภารกิจ และโครงสร้างภายในของส่วนฯ

ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ (Incident Command Post) หมายถึง สถานที่ที่จัดตั้งขึ้นในพื้นที่เพื่อใช้ในการดำเนินการหลัก ศูนย์บัญชาการอาจจะตั้งอยู่รวมกันกับฐานที่ตั้งหรือสถานที่อื่นๆ ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการจัดการเหตุฉุกเฉิน

ศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉิน (Emergency Operations Center: EOC) หมายถึง สถานที่ที่ใช้ประสานงานด้านข้อมูลข่าวสารและทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมการจัดการเหตุฉุกเฉิน (การปฏิบัติการในสถานที่เกิดเหตุ) ศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินอาจเป็นสถานที่ชั่วคราวหรืออาจเป็นสถานที่ศูนย์กลางหรือสถานที่มั่นคงถาวรกว่าหรืออาจจัดตั้งในองค์กรในระดับสูงกว่า หรืออาจจัดตามภารกิจหลักแต่ละด้าน หรือจัดตามขอบเขตอำนาจหน้าที่และพื้นที่รับผิดชอบ

ศูนย์ประสานข้อมูลร่วม (Joint Information Center: JIC) หมายถึง สถานที่ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ประสานข้อมูลข่าวสารสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมการจัดการเหตุฉุกเฉิน ศูนย์ประสานข้อมูลร่วมเป็นจุดกลางของการติดต่อสำหรับสื่อข่าวทุกประเภท

ศูนย์พักพิงชั่วคราว (Temporary shelter) หมายถึง สถานที่เพื่อให้ผู้ประสบภัยที่อยู่อาศัยเมื่อไม่สามารถเข้าถึงที่อยู่อาศัยตามปกติได้ อาจเป็นสถานที่ที่สร้างจากวัสดุชั่วคราว เช่น เต็นท์ บ้านจากวัสดุสังเคราะห์ ที่พักอาศัยชั่วคราวชนิดอื่นหรือในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง อาจเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายหรือเป็นเอกสารที่จัดทำต่างหาก โดยมีรายละเอียดด้านบุคลากร สถานที่ ระยะเวลา และแนวทางในการปฏิบัติอย่างชัดเจน

หน่วยงานสนับสนุน (Supporting Agency) หมายถึง หน่วยงานที่ให้การสนับสนุน และ/หรือให้ความช่วยเหลือด้านทรัพยากรแก่หน่วยงานอื่นๆ

เอกภาพในการบัญชาการ (Unity of Command) หมายถึง หลักการของระบบการบัญชาการเหตุการณ์ที่กำหนดให้แต่ละบุคคลที่ทำหน้าที่ตอบโต้เหตุฉุกเฉินจะได้รับการมอบหมายให้อยู่ภายใต้ผู้ควบคุมดูแลเพียงหนึ่งคนเท่านั้น

ภาคผนวก ค

หน่วยงานรับผิดชอบการดำเนินงานภายใต้ยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ 1 : การมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

กลยุทธ์ / แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	
	หลัก	สนับสนุน
กลยุทธ์ที่ 1 : พัฒนาและส่งเสริมให้มีระบบการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัยทุกระดับ (ระดับชาติ จังหวัด อำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)		
1. แนวทางปฏิบัติในการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัย	- กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงกลาโหม - กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ - กระทรวงคมนาคม - กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม - กระทรวงพลังงาน - กระทรวงศึกษาธิการ - กระทรวงสาธารณสุข - สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ - สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	- องค์กรภาครัฐ - ภาคประชาสังคม - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. แนวทางปฏิบัติในการใช้ผลการประเมินความเสี่ยงเพื่อการวางแผน		
3. แนวทางปฏิบัติในการสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่อง การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ		
กลยุทธ์ที่ 2 : พัฒนามาตรการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย		
1. แนวทางปฏิบัติในการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Risk Avoidance)	- กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ - กระทรวงการคลัง - สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ - สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)	- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น - หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. แนวทางปฏิบัติในการป้องกันและลดผลกระทบจากความเสียหาย (Risk Prevention and Mitigation)		
3. แนวทางปฏิบัติในการถ่ายโอนความเสี่ยง (Risk Transfer)		
4. แนวทางปฏิบัติในการยอมรับความเสี่ยง (Risk Acceptance)	- กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงกลาโหม - กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม - กระทรวงพาณิชย์ - กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ - กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - กรมประชาสัมพันธ์ - กองทัพอากาศ	- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น - หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กลยุทธ์ / แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	
	หลัก	สนับสนุน
	- สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (องค์การมหาชน) - สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)	
กลยุทธ์ที่ 3 : ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนและทุกระดับเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย		
1. แนวทางปฏิบัติในการกำหนดให้เป็นนโยบายแห่งรัฐที่สำคัญ	- กระทรวงการคลัง - กระทรวงมหาดไทย	- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. แนวทางปฏิบัติในการร่วมเป็นหุ้นส่วนในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย	- ภาคประชาสังคม - สถาบันทางการศึกษา องค์กรวิจัย นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ	

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการและประยุกต์ใช้นวัตกรรมด้านสาธารณภัย

กลยุทธ์ / แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	
	หลัก	สนับสนุน
กลยุทธ์ที่ 1 : พัฒนาระบบสารสนเทศด้านสาธารณภัย		
1. แนวทางปฏิบัติในการจัดทำแพลตฟอร์ม (Platform)	- กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม - สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) - สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)	- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ - กระทรวงคมนาคม - กระทรวงสาธารณสุข - กระทรวงพลังงาน - สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
2. แนวทางปฏิบัติในการจัดทำมาตรฐานชุดข้อมูลสาธารณภัย		
3. แนวทางปฏิบัติในการพัฒนาระบบวิเคราะห์และประมวลผล		
4. แนวทางปฏิบัติในการจัดทำระบบนำเสนอข้อมูลและการเข้าถึงข้อมูล		
กลยุทธ์ที่ 2 : พัฒนาการจัดการองค์ความรู้ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย		
1. แนวทางปฏิบัติในการส่งเสริมให้มีการวิจัย และพัฒนาเทคโนโลยี	- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม - กระทรวงศึกษาธิการ - กระทรวงมหาดไทย	- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. แนวทางปฏิบัติในการส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ไปสู่การเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยตามมาตรฐาน		
3. แนวทางปฏิบัติในการส่งเสริมกระบวนการจัดการความรู้ด้านสาธารณภัย		
กลยุทธ์ที่ 3 : พัฒนาการสื่อสารความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่มีประสิทธิภาพ		
1. แนวทางปฏิบัติในการพัฒนาและสร้างรูปแบบการสื่อสารความเสี่ยงจากสาธารณภัยสู่สาธารณะ	- สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ - กระทรวงมหาดไทย	- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. แนวทางปฏิบัติในการพัฒนาระบบเตือนภัยแบบครบวงจร (End-to-End Early Warning System) ที่สามารถแจ้งเตือนภัยที่หลากหลายประเภทภัย (Multi-Hazard)		

กลยุทธ์ / แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	
	หลัก	สนับสนุน
กลยุทธ์ที่ 4 : ส่งเสริมการลงทุนด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยแบบมีส่วนร่วมจากภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคมในระดับชาติ จังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น		
1. แนวทางปฏิบัติในการส่งเสริมให้ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนมีการลงทุนแบบมีส่วนร่วมด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	- กระทรวงการคลัง - กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. แนวทางปฏิบัติในการเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาชนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยในทุกระดับ	- กระทรวงศึกษาธิการ - กระทรวงวัฒนธรรม	
3. แนวทางปฏิบัติในการกำหนดกลไก/มาตรการทางการเงินและการคลัง เพื่อส่งเสริมการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	- กระทรวงสาธารณสุข	
4. แนวทางปฏิบัติในการส่งเสริมธุรกิจประกันภัยเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย		
กลยุทธ์ที่ 5 : เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย		
1. แนวทางปฏิบัติในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่าย ภาคประชาชน อาสาสมัคร และอื่น ๆ	- กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. แนวทางปฏิบัติในการพัฒนาศักยภาพชุมชนหรือเมืองให้มีความสามารถในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม - กระทรวงศึกษาธิการ - สภากาชาดไทย	

ยุทธศาสตร์ที่ 3 : การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

กลยุทธ์ / แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	
	หลัก	สนับสนุน
กลยุทธ์ที่ 1 : เสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนยุทธศาสตร์ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยระหว่างประเทศ		
แนวทางปฏิบัติในการส่งเสริม ความเป็นหุ้นส่วนยุทธศาสตร์ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยทั้งแบบทวิภาคี และพหุภาคีของประเทศไทยและประเทศหุ้นส่วน	- กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงการต่างประเทศ	- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
กลยุทธ์ที่ 2 : พัฒนาระบบการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมที่มีเอกภาพ		
1. แนวทางปฏิบัติ “การรับ” ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมจากต่างประเทศ	- กระทรวงการต่างประเทศ - กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงกลาโหม - กระทรวงการคลัง	- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กลยุทธ์ / แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	
	หลัก	สนับสนุน
2. แนวทางปฏิบัติ “การให้” ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่ต่างประเทศ	- กระทรวงการต่างประเทศ - กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงกลาโหม - กระทรวงสาธารณสุข	- ภาคเอกชน - มูลนิธิ - หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
กลยุทธ์ที่ 3 : ยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านมนุษยธรรม		
แนวทางปฏิบัติเพื่อยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านมนุษยธรรม	- กระทรวงการคลัง - กระทรวงมหาดไทย	- กระทรวงต่างประเทศ - กระทรวงสาธารณสุข - กระทรวงกลาโหม - หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
กลยุทธ์ที่ 4 : ส่งเสริมความเป็นประเทศที่มีบทบาทนำด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย		
1. แนวทางปฏิบัติส่งเสริมและพัฒนาการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมทั้งภายในและระหว่างประเทศตามมาตรฐานตามหลักสากล	- กระทรวงมหาดไทย - สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาข้าราชการพลเรือน - สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ - กระทรวงสาธารณสุข	- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. แนวทางปฏิบัติให้การสนับสนุนความเป็นหุ้นส่วนทางวิชาการ และจัดให้มีโครงการศึกษาวิจัย ฝึกอบรมและศึกษาดูงาน ด้านการพัฒนามาตรฐานการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยร่วมกับนานาชาติ	- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	

ยุทธศาสตร์ที่ 4 : การจัดการในภาวะฉุกเฉินแบบบูรณาการ

กลยุทธ์ / แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	
	หลัก	สนับสนุน
กลยุทธ์ที่ 1 : พัฒนามาตรฐานการจัดการในภาวะฉุกเฉินอย่างมีเอกภาพ		
1. แนวทางปฏิบัติในการแจ้งระดับสถานการณ์สาธารณภัยให้หน่วยงานภาครัฐในการจัดการสาธารณภัย	- สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี - กระทรวงมหาดไทย - กรมประชาสัมพันธ์	- กระทรวงพลังงาน - กระทรวงอุตสาหกรรม
2. แนวทางปฏิบัติในการจัดการเมื่อเกิดสาธารณภัยตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550		- กระทรวงสาธารณสุข - กระทรวงคมนาคม
3. แนวทางปฏิบัติในการจัดตั้งองค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน		- กระทรวงกลาโหม - กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
4. แนวทางปฏิบัติในการประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัย/ประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน		- กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม - กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร
5. แนวทางปฏิบัติในการตัดสินใจระดับการจัดการสาธารณภัย		- องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
6. แนวทางปฏิบัติในการอพยพ		

กลยุทธ์ / แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	
	หลัก	สนับสนุน
กลยุทธ์ที่ 2 : พัฒนาระบบและเครื่องมือสนับสนุนการเผชิญเหตุ		
1. แนวทางปฏิบัติในการสื่อสารและโทรคมนาคม	- กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม - กระทรวงมหาดไทย	- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ - กระทรวงกลาโหม
2. แนวทางปฏิบัติในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในภาวะฉุกเฉิน	- กรมประชาสัมพันธ์ - กระทรวงมหาดไทย	
3. แนวทางปฏิบัติในการบัญชาการเหตุการณ์ (Incident Command)	- กระทรวงมหาดไทย	- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
4. แนวทางปฏิบัติในการสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน : สปฉ. (Emergency Support Function: ESF)		
5. แนวทางปฏิบัติในการสนับสนุนการจัดการเหตุการณ์		
กลยุทธ์ที่ 3 เพิ่มประสิทธิภาพระบบและแนวปฏิบัติในการบรรเทาทุกข์		
1. แนวทางปฏิบัติในการขอใช้เงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน	- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ - กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงศึกษาธิการ - สภาวิชาชีพ - สภาวิชาชีพ	- กระทรวงสาธารณสุข - กระทรวงแรงงาน - กระทรวงวัฒนธรรม - สำนักงานตำรวจแห่งชาติ - กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร - องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
2. แนวทางปฏิบัติในการประเมินความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือ (Damage and Need Assessment: DANA)		
3. แนวทางปฏิบัติในการรับบริจาค		
4. แนวทางปฏิบัติในการรายงานข้อมูล		
5. แนวทางปฏิบัติในการจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราว		

ยุทธศาสตร์ที่ 5 : การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน

กลยุทธ์ / แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	
	หลัก	สนับสนุน
กลยุทธ์ที่ 1 : พัฒนาระบบการประเมินความเสี่ยงหลังเกิดสาธารณภัยเพื่อการฟื้นฟูที่ดีกว่าเดิม		
1. แนวทางปฏิบัติในการให้ความช่วยเหลือประชาชนเพื่อการฟื้นฟูหลังเกิดสาธารณภัย	- กระทรวงมหาดไทย	- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. แนวทางปฏิบัติในการจัดทำมาตรฐานแบบประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัย (PDNA)	- กระทรวงสาธารณสุข - กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ - กระทรวงการคลัง - กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ - กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กลยุทธ์ / แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	
	หลัก	สนับสนุน
	- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ	
3. แนวทางปฏิบัติในการจัดตั้งระบบและกลไกในการประเมินความต้องการหลังเกิดสาธารณภัย (PDNA)	- กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงสาธารณสุข - กระทรวงการคลัง - กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ - สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
กลยุทธ์ที่ 2 : พัฒนาแนวทางการบริหารจัดการด้านการฟื้นฟู		
1. แนวทางปฏิบัติในการฟื้นฟูสุขภาพของผู้ประสบภัย	- กระทรวงสาธารณสุข	- องค์การภาครัฐ
2. แนวทางปฏิบัติในการฟื้นฟูสภาพทางสังคม	- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	- ภาคประชาสังคม - หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
3. แนวทางปฏิบัติในการฟื้นฟูและเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ	- กระทรวงการคลัง	
4. แนวทางปฏิบัติในการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม	- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	
กลยุทธ์ที่ 3 : เสริมสร้างแนวทางการฟื้นฟูให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม (Build Back Better and Safer)		
1. แนวทางปฏิบัติในการวางแผน สนับสนุนการฟื้นฟู และการพัฒนาศักยภาพชุมชน	- กระทรวงมหาดไทย - กระทรวงสาธารณสุข - กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	- กระทรวงพาณิชย์ - กรมโยธาธิการและผังเมือง - องค์การสาธารณสุขมูลนิธิ - ภาคเอกชน
2. แนวทางปฏิบัติในการวางแผนและสนับสนุนการฟื้นฟูบริการด้านสุขภาพและการบริการสังคม	- กระทรวงการคลัง	
3. แนวทางปฏิบัติในการวางแผนและสนับสนุนการฟื้นฟูที่อยู่อาศัย	- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	
4. แนวทางปฏิบัติในการวางแผนและสนับสนุนการฟื้นฟูระบบโครงสร้างพื้นฐาน	- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ - กระทรวงคมนาคม	
5. แนวทางปฏิบัติในการวางแผนและสนับสนุนการฟื้นฟูทรัพยากรทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม	- กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	
6. แนวทางปฏิบัติในการวางแผนและสนับสนุนการฟื้นฟูระบบเศรษฐกิจ	- กระทรวงอุตสาหกรรม - กระทรวงวัฒนธรรม - กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร - สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ	

การขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลแผน

กลยุทธ์ / แนวทางปฏิบัติ	หน่วยงานรับผิดชอบ	
	หลัก	สนับสนุน
1. การขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ	- กระทรวงมหาดไทย	- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. การติดตามและประเมินผล		- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
3. การวิจัยและพัฒนา		- กระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)) - สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) - สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย - หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

บรรณานุกรม

- กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. แนวความคิด ผลประโยชน์แห่งชาติและทางเลือกยุทธศาสตร์. เข้าถึงได้จาก http://www.dsdw2016.dsdw.go.th/doc_pr/ndc_2560-2561/PDF/8412st/5.2บทที่ 2.pdf (สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2563).
- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, กระทรวงมหาดไทย. กรอบการดำเนินงานเซนต์เพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ.2558-2573. กรุงเทพฯ : กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, ม.ป.ป.
- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, กระทรวงมหาดไทย. การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ : กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2557
- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, กระทรวงมหาดไทย. พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550 และอนุบัญญัติ. กรุงเทพฯ : ส่วนกฎหมาย สำนักมาตรฐานการป้องกันสาธารณภัย, ม.ป.ป.
- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, กระทรวงมหาดไทย. หนังสือคำศัพท์ด้านการบริหารจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2559.
- คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ. แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2558. กรุงเทพฯ : กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, กระทรวงมหาดไทย. 2558.
- ดร.สรวิศ วิฑูรย์ทัศน์ Dr. Marqueza Cathalina Reyes และ Mr. Matthew Sarsycki. คู่มือการประเมินความเสี่ยงจากภัยพิบัติ. กรุงเทพฯ : สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ สำนักงานประเทศไทย, 2559
- ประยุทธ์ จันทร์โอชา, พลเอก. กองทัพไทยกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่. กรุงเทพฯ : สมาคมรัฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2551.
- แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการต่างประเทศ (พ.ศ. 2561 - 2580). เข้าถึงได้จาก <http://www.mfa.go.th/main/contents/files/policy-20200602-164903-389698.pdf> (สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2563).
- รายงานความก้าวหน้าการพัฒนาระบบ National Single Window: NSW. เข้าถึงได้จาก <http://www.thainsw.net/INSW/index.jsp> (สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2563).
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (ร่าง) แผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ.2558-2593 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2563). กรุงเทพฯ : 2562

สำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาวิจัย ประเมินผลการขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2558. กรุงเทพฯ : ม.ป.ป.

สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ, สำนักงานกฤษฎามนตรี. แผนปฏิบัติการด้านการบูรณาการข้อมูลด้านความ มั่นคง ระยะที่ 1 (พ.ศ.2563-2565). กรุงเทพฯ : 2563

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. หนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร 0505/32627 ลงวันที่ 18 ตุลาคม 2561 เรื่อง ผลการประชุมคณะกรรมการพัฒนาระบบการบริหารจัดการขนส่งสินค้าและบริการของประเทศ (กบส.) ครั้งที่ 1/2561

องค์การเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของสหรัฐฯ. เอกสารประกอบการฝึกอบรมหลักสูตรการบริหาร จัดการความเสี่ยงด้านอุทกภัยอย่างบูรณาการ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : ศูนย์เตรียมความพร้อม ป้องกันภัยพิบัติแห่งเอเชีย, 2556.

ASEAN Secretariat. **ASEAN Vision 2025 on Disaster Management.** Jakarta : ASEAN Secretariat, 2016.

Centre for Research on the Epidemiology of Disasters. **Disaster Year in Review 2019.** Cred Crunch. 2020(58).

Department of Economic and Social Affairs, United Nations. Ten key findings. **World Population Prospects 2019 : Highlights.** 2019. เข้า ้ ึ ง ไ้ จ ้ ก <http://population.un.org/wpp> (สืบค้นเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2562).

Eckstein, D., Kunzel, V., Schäfer, L., & Wings, M., **Global Climate Risk Index 2020.** Bonn : Germanwatch e.V., 2019.

Economic Research institute for ASEAN and East Asia. **ASEAN Vision 2040: Towards a Bolder and Stronger ASEAN Community Volume 1.** ERIA, 2019.

Federal Emergency Management Agency. **Incident Management Handbook,** FEMA B-761/Interim change 1

Hallegatte, S., Rentschler, J., & Walsh, B., **Building Back Better Achieving resilience through stronger, faster, and more inclusive post-disaster reconstruction.** Washington, DC : The World Bank, 2018.

Sarah Opitz-Stapleton, Rebecca Nadin, Jan Kellett, Margherita Calderone, Adriana Quevedo, Katie Peters and Leigh Mayhew. **Report Risk – Informed development, From crisis to resilience.** United Nations Development Programme. 2019.

United Nations Development Programme. **Risk-informed development from crisis to resilience.** UNDP, 2019.

United Nations Office for Disaster Risk Reduction. **Build Back Better in recovery, rehabilitation and reconstruction.** Geneva : United Nations Office for Disaster Risk Reduction, 2017

United Nations Office for Disaster Risk Reduction. **Global Assessment Report on Disaster Risk Reduction.** Geneva : UNDRR, 2019.

United Nations Office for Disaster Risk Reduction. **How to make Cities more Resilient – A Handbook For Local Government Leader, A contribution to Global Campaign 2010 – 2020 Making Cities Resilient – “My City is Getting Ready!”.** 2017.

United Nations Office for Disaster Risk Reduction. **Partnership and Stakeholder Engagement Strategy.** UNDRR, 2016.

United Nations Office for Disaster Risk Reduction. **Words into action guidelines,** National Disaster Risk Assessment, Governance system, Methodology, and Use of results. 2017.

คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

ประกอบด้วย

1. นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย	ประธานกรรมการ
2. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย	รองประธานกรรมการคนที่หนึ่ง
3. ปลัดกระทรวงมหาดไทย	รองประธานกรรมการคนที่สอง
4. ปลัดกระทรวงกลาโหม	กรรมการ
5. ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	กรรมการ
6. ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	กรรมการ
7. ปลัดกระทรวงคมนาคม	กรรมการ
8. ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	กรรมการ
9. ปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	กรรมการ
10. ปลัดกระทรวงสาธารณสุข	กรรมการ
11. ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ	กรรมการ
12. ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ	กรรมการ
13. ผู้บัญชาการทหารสูงสุด	กรรมการ
14. ผู้บัญชาการทหารบก	กรรมการ
15. ผู้บัญชาการทหารเรือ	กรรมการ
16. ผู้บัญชาการทหารอากาศ	กรรมการ
17. เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ	กรรมการ
18. รองศาสตราจารย์เสรี ศุภราทิตย์	ผู้ทรงคุณวุฒิ
19. นายสมเกียรติ ประจำวงษ์	ผู้ทรงคุณวุฒิ
20. ร้อยโท วโรตม สุจริตกุล	ผู้ทรงคุณวุฒิ
21. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทวีดา กมลเวชช	ผู้ทรงคุณวุฒิ
22. ศาสตราจารย์สุช์ชีวีร์ สุวรรณสวัสดิ์	ผู้ทรงคุณวุฒิ
23. อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	กรรมการและเลขานุการ
24. รองอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ฝ่ายปฏิบัติการ	ผู้ช่วยเลขานุการ
25. ผู้อำนวยการกองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	ผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

1. กำหนดนโยบายในการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ
2. พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ก่อนเสนอคณะรัฐมนตรี
3. บูรณาการพัฒนาระบบการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ระหว่างหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพ
4. ให้คำแนะนำ ปรีกษาและสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
5. วางระเบียบเกี่ยวกับค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายในการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง
6. ปฏิบัติการอื่นที่บัญญัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 หรือกฎหมายอื่น หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

คำสั่งคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

ที่ ๐๑ /๒๕๖๐

เรื่อง การแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

ตามที่คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ได้มีมติในคราวประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๖๐ ให้ปรับปรุงองค์ประกอบคณะกรรมการภายใต้คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เพื่อให้การปฏิบัติงานตามนโยบายการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และสอดคล้องกับสถานการณ์สาธารณภัยในปัจจุบัน นั้น

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ประกอบมติที่ประชุมคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๖๐ จึงยกเลิกคำสั่งคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ที่ ๑/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ เรื่อง การแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

องค์ประกอบ

๑. เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	ที่ปรึกษา
๒. รองปลัดกระทรวงมหาดไทย	ประธานอนุกรรมการ
หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านสาธารณภัยและพัฒนาเมือง	
๓. อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	รองประธานอนุกรรมการ
๔. ผู้อำนวยการศูนย์เตรียมความพร้อมป้องกันภัยพิบัติแห่งเอเชีย (ADPC)	อนุกรรมการ
๕. ผู้แทนกระทรวงกลาโหม	อนุกรรมการ
๖. ผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	อนุกรรมการ
๗. ผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	อนุกรรมการ
๘. ผู้แทนกระทรวงคมนาคม	อนุกรรมการ
๙. ผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	อนุกรรมการ
๑๐. ผู้แทนกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	อนุกรรมการ
๑๑. ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข	อนุกรรมการ
๑๒. ผู้แทนกระทรวงการคลัง	อนุกรรมการ
๑๓. ผู้แทนกระทรวงวัฒนธรรม	อนุกรรมการ
๑๔. ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ	อนุกรรมการ
๑๕. ผู้แทนสำนักงานงบประมาณ	อนุกรรมการ
๑๖. ผู้แทนสำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ	อนุกรรมการ
๑๗. ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ	อนุกรรมการ
๑๘. ผู้แทนสำนักงานสถิติแห่งชาติ	อนุกรรมการ
	/๑๙. ผู้แทน...

๑๙. ผู้แทนสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)	อนุกรรมการ
๒๐. ผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย	อนุกรรมการ
๒๑. ผู้แทนกรมการปกครอง	อนุกรรมการ
๒๒. ผู้แทนกรมองค์การระหว่างประเทศ	อนุกรรมการ
๒๓. ผู้แทนกรมโยธาธิการและผังเมือง	อนุกรรมการ
๒๔. ผู้แทนกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	อนุกรรมการ
๒๕. ผู้แทนกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร	อนุกรรมการ
๒๖. ผู้แทนกรมชลประทาน	อนุกรรมการ
๒๗. ผู้แทนกรมธุรกิจพลังงาน	อนุกรรมการ
๒๘. ผู้แทนกรมโรงงานอุตสาหกรรม	อนุกรรมการ
๒๙. ผู้แทนกรมประชาสัมพันธ์	อนุกรรมการ
๓๐. ผู้แทนกรมอุตุนิยมวิทยา	อนุกรรมการ
๓๑. ผู้แทนกองบัญชาการกองทัพไทย	อนุกรรมการ
๓๒. ผู้แทนกองทัพบก	อนุกรรมการ
๓๓. ผู้แทนกองทัพอากาศ	อนุกรรมการ
๓๔. ผู้แทนกรุงเทพมหานคร	อนุกรรมการ
๓๕. ผู้แทนการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย	อนุกรรมการ
๓๖. นายกสมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย	อนุกรรมการ
๓๗. นายกสมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย	อนุกรรมการ
๓๘. นายกสมาคมองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทย	อนุกรรมการ
๔๐. ผู้แทนสภาอากาศไทย	อนุกรรมการ
๔๑. ผู้แทนสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร (องค์การมหาชน)	อนุกรรมการ
๔๒. ผู้แทนมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ในพระบรมราชูปถัมภ์	อนุกรรมการ
๔๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทวีดา กมลเวชช รองคณบดีคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	อนุกรรมการ
๔๔. ดร. สุธาริน คุณผล Program Specialist โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP)	อนุกรรมการ
๔๕. รองอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ได้รับมอบหมาย	อนุกรรมการ และเลขานุการ
๔๖. ผู้อำนวยการกองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	อนุกรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ
๔๗. ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและความร่วมมือระหว่างประเทศ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	อนุกรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ
๔๘. ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการสาธารณภัย กองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	อนุกรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

๑. กำหนดแนวทางในการจัดทำและปรับปรุงแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติตามแนวนโยบายที่คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติกำหนด
 ๒. ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ตามกรอบของประเทศและกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศภายใต้แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ
 ๓. ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พร้อมทั้งรายงานผล และเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ
 ๔. เชิญผู้แทนหน่วยงาน องค์กร หรือบุคคลที่เห็นสมควรเข้าร่วมการประชุม เพื่อให้ข้อมูลที่จำเป็นต่อการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ
 ๕. พิจารณาแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ได้รับมอบหมาย
 ๖. ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติมอบหมาย
- ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๐

พลเอก

(ประวิตร วงษ์สุวรรณ)

รองนายกรัฐมนตรี

ประธานกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

ที่ปรึกษา

1. นายบุญธรรม	เลิศสุชีเกษม	อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
2. นายชัยณรงค์	วาสนะสมสิทธิ์	รองอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
3. นายเชษฐา	โมสิรัตน์	รองอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
4. นายเอียรชัย	ชุกิตติวิบูลย์	รองอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
5. ผศ.ดร. ทวีดา	กมลเวช	คณบดีคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เรียบเรียงโดย

1. นางสาวชัชดาพร	บุญพิระณัช	ผู้อำนวยการกองนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
2. นางมณีนรัตน์	อดุลยประภากร	ผู้อำนวยการส่วนนโยบายภัยจากมนุษย์และความมั่นคง
3. นางสาวดวงนภา	อุตตมางคพงศ์	ผู้อำนวยการส่วนนโยบายภัยจากธรรมชาติ
4. นางสาวฉัตรภรณ์	แก้วยนต์	ผู้อำนวยการส่วนนโยบายและยุทธศาสตร์
5. นางสาวจุฑามาศ	เดชพิทักษ์	ผู้อำนวยการส่วนงบประมาณและแผนงาน
6. นางสาววิดา	โสภณ	ผู้อำนวยการส่วนติดตามและประเมินผล
7. นางสาวนันทินต์	ศรีจันทร์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
8. นางสาวดาวหวัน	แสงอ่อง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
9. นายรัฐธิปไตย	ปางวัชรกร	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
10. นางสาวภาปิอร	ฉันทเนรมิตร	นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ
11. นางสาวสิริน	ทิพย์รัศกุล	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
12. นางสาวนฤมล	ตันสุวรรณดี	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
13. นางสาวกรณิศนันท์	วิลาวลัย	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
14. นางสาวทัศนีย์	ศรีสวัสดิ์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
15. นางสาวอรอนงค์	มโนหรรต	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
16. นางสุปรียา	พันธุ์สังวร	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
17. นางสาวปรางค์เนตร	เฟื่องฟุ้ง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
18. นางสาวโสภิตา	ธัญลักษณ์เมธา	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
19. นายภาณุวัฒน์	จำปาศรี	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
20. นางสาวปาริฉัตร	นิมิตกุล	พนักงานนโยบายและแผนงาน
21. นางสาววนิดา	คลื่นสนั่น	พนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย